

George Newenham

No. Q.405.44

Kimball Fund

tan
150

[illegible] 2480

Mennabuk
Bartholomew

No[ta] q[uo]d In illo l[ibr]o s[ecundu]m Bartholomei fo[lio] [illegible]
glo[sa] l[ibr]o s[ecundu]m Anthoninum [illegible] stetit [illegible]
[illegible] In 2o libro s[ecundu]m Anthonini stetit [illegible]
[illegible] l[ibr]o s[ecundu]m Bartholomei [illegible]
[illegible] 1473

Sum Religiosorum Fratrum in Rottenbuech

Confeſſionale Bartholomei.

Sacerdos [illegible] sit [illegible]

Kimball
June 24, 1935
K

Incipit iterrogatoriū ſiue ꝯfeſſionale ꝑ venerabilē frēm Bartholomeū de chaimis ð mediolano ordinis minorum ꝯpoſitū in loco ſctē marie de angelis apud mediolanū ⁊ di ſtinguit̃ in q̃ttuor ptes princi pales.

Um ars artiū ſit regimen aīa rū extra de eta ⁊ qua. Cum ſit Et inter hūa na exercitia tā to ſit periculoſi⁹ ſi eo q̄s ma le fungat̃ quāto aīe ꝓcioſiores ſunt oib⁹ reb⁹ ⁊ corpib⁹. xii. q. i. Precipimus. xxiiii. q. iii. Si habes ⁊ de pe. ⁊ re. Cū īfirmi tas. Profcō ꝯſtat quāta dili gētia ⁊ maturitate. quāta ve intelligētia ⁊ diſcretōe opus habeat ſacerdos cui cōmiſſa ē audiētia ꝯfeſſionū ⁊ cura aīa rū. Nā vbi ē mai⁹ periculum ibi cauti⁹ ē agēdū. xlii. diſtin. Qui eſcam⁹. ⁊ c. vbi piculū. ð elec. li. vi. Eſt enī talis ꝯfeſſor iudex ſpūalis aīarū cōſtitut⁹. ⁊ iudiciaria ptās expoſtulat vt qð q̄s iudicare debȝ diſcu tiat ⁊ diſcernat. xxx. q. v. Judi cātē. vbi dr. Judicātez oportȝ cūcta rimari. nā graue nimis eſt ſup re incerta certaȝ dare ſniam. xi. q. iii. Graue ꝓinde merito extra de pe. ⁊ re. Ois ꝓcipit̃ cuilibet cōfeſſori vt ſit diſcret⁹ ⁊ caut⁹. ſ. circa q̄lita tes ⁊ circūſtantias pctōꝝ ꝑ quirēdas ⁊ diſcutiēdas. alias cū expſſo piculo dānatōis ſui ⁊ ſibi ꝯfitētis cōfeſſiones au dit iuxta illð Math. xv. cecuſ ſi ceco ducatū pſtet ābo in fo ueaȝ. ſ. baratrū infernalis ca dūt. Ad euitāda igit̃ hmōi pe ricula ⁊ diſcrimia ꝓcauenda ⁊ ne ignorātia ſit alicui occaſio delinquēdi. Ergo licet imperi tus ⁊ parui ingenii fiduciā tñ hñs in dño a quo eſt oīe da tū optimū ⁊ oīe donū perfe ctū q̄ gratiā ſuā dat oībus af fluēter diuidēs ſingulis prout vult nō ex ꝓſumptōne aut aui ditate laudis cōſequēde. ſȝ ze lo ſalutis fraterne ac ꝓ aliq̄li ꝯfeſſorū min⁹ eruditorū iſtru ctione interrogatoriū peruti le cōponere decreui. Et licet pleriq̄ acten⁹ hmōi tractat⁹ fecerint. attamē cū diuiſiōes gratiarū ſint ⁊ opationū ⁊ vni cuiq̄ det̃ manifeſtatio ſpūs ad vtilitatē. i cor. xii. ꝓcipiat̃ q̄. i. pe. iiii. vt vnuſquiſq̄ ſicut accepit gratiā ī alterutrū illā admiſtret ſicut bon⁹ diſpenſa tor multiformis gratie dei co

gitās q nemo ſibi ſoli naſcit̄ ⁊ gcoꝛpis ⁊ negligētie arguit̄ a dño ſeru⁹ q̄ de talēto ſibi tradito lucrū repoꝛtare nō curat cū ſcriptū ſit exod.xxiij.⁊ eccle.xxxiii. Nō apparebis i ꝯſpcū meo vacu⁹.talentū qd̄ hēo libenter cōmunico.vt p hoc q ꝓ alioꝝ ſalute laboꝛē ſubeo q̄ſi ad fen⁹ illud erogādo tādē cū lucro repoꝛtare queā. Et vt opuſculuȝ illud cūctꝭ reddā gratū carū et autenticū.q̄ȝtū potui reſecatꝭ ſuperfluis neceſſaria tm̄modo vl' multū vtilia bꝛeuiter ꝯſcripſi.⁊ ſingularia fere i eo ꝯtēta m'tiphariis iuriū allegatioīb⁹ ſacroꝝq doctoꝝ ſentētiis ⁊ atteſtatioīb⁹ coꝛroboꝛare ſtudui Ut ſic cōfeſſoꝛ erudit⁹ ac practic⁹ q̄ſi ꝓmēoꝛiali habeat ⁊ īpitus ⁊ min⁹ practic⁹ ꝓ occurrentiū maioꝛi dclaratōne cū opoꝛtuerit ad iuriū oꝛiginalia recurrere ⁊ materias facili⁹ iuenire valeat igit̄ ꝓ euidētia dicēdoꝝ.iiij.p oꝛdinem ānotāda ſunt. Primū eſt de ꝯfeſſoꝛis ligādi atq ſoluēdi ptāte. Scd̄m eſt d penitētis ſolerti ad cōfeſſionē admiſſione. Tertiū eſt d circūſtantiū pctōꝝ diligēti inueſtigatiōe. Quartū eſt de peitētie iniūctione ⁊ peccatoꝛum abſolutione.

Incipit pꝛima ps huius opuſculi de ptāte cōfeſſoꝛis.

Irca pmū notādū q nō ſacerdos ⁊ſi poſſit audire pctā cōfitētis i articulo moꝛtꝭ nō tñ pt eū abſoluere. Nā ſolis ſacdotib⁹ date ſunt claues eccleſie ⁊ ptās ligādi et ſoluēdi.cū. Jo.xx. do.dixit eis: quoꝝ remiſeritꝭ.pctā remittūtur eis.⁊c. De his clauibus habet̄.di.xx.§.i.⁊.i.iiij.ſ ē.di.xviij ar.i.q.iij.vbi.Rich.dicit q licȝ due ſint claues q̄ȝtū ad effect⁹ ⁊ relatōes ad illos effect⁹ q̄ ſūt ligare ⁊ ſoluere.claudere ⁊ aperire.ē tñ vna i radice. Nā poteſtas iudicādi i foꝛo aīmaruȝ ex duob⁹ integrat̄.ſ.ex ptāte diſcernēdi i cauſe examiatōe.⁊ ex ptāte diffiniēdi i cauſe dtermínatiōe. Pꝛima ptās dr̄ clauis ſcīe cui⁹ act⁹ ē diſcernere rem. Scd̄a dr̄ clauis potētie cui⁹ actus eſt dtermiare cām ligando vel abſoluēdo.⁊ iſta clauis ē pꝛicipalioꝛ ⁊ ꝯfeſſoꝛi pcit⁹ neceſſaria.qꝛ pꝛima oꝛdinat̄ ad iſtā iō de ea ꝑus dicendū eſt.

Primū capitulum.

Rimo igit̄ debȝ cōfeſſoꝛ habere clauē potētie vt poſſit abſoluere penitētē.ſ.cū nō poſſit

abſoluere eū niſi ligādo ad ali qō faciēdū optet ꝙ bēat iuris ditionē ſup eū. ⁊ ſic ↄcludit ꝙ nēo pōt ſolui nec ligari niſi cō fiteat̄ ꝓpō ſacerdoti. ex̄. ꝺ pe. ⁊ re. Ois. ⁊ ꝺ pe. di. vi. c. placuit. Et ꝺꝛ ꝓpus ſacdos ois q̄ hab3 curā alicui⁹ oꝛdinariā ſiue ꝺle gatā i foꝛo aīe. ſ3 ſtrict⁹ accipit̄ ꝓpꝛius ſacdos ille q̄ iure ſuo oꝛ diario ⁊ imediate h3 hāc curā vt papa epſ ⁊ curat⁹ pꝛochial̄ qꝛ vt dic̄ hoſti. ex̄. ꝺ of. archip̄. c iij. his trib⁹ imediate q̄lib3 aīa xp̄iana ſubeſt videlicet pape. q̄ curam h3 oīm gn̄aliter ⁊ vbiq꜄ ep̄o ꝓpō quo ad ſuā dyoceſim ⁊ de his hētur exp̄ſſe in cle. du dū. ꝺ ſepult. ⁊ ꝓpō curato quo ad ſuā pꝛochiā. vt i. c. Ois ꝺ pe ⁊ re. hi nedū3 pn̄t vbiq꜄ audire ſubditū ſuū ⁊ abſoluere ſiue in tra territoꝛiū ſuū ſiue ex̄. ff. de offi⁹. pcō. l. ij. ⁊ de oī crimīe vbi q꜄ cōmiſſo. ſ3 etiā alijs hoc ip̄m cōmittere. ⁊ ſufficit ſubdito ſi ↄfiteat̄ alteri iſtoꝛū triū cui ſi bi placuerit. vl̄ etiā alteri de li cētia cuiuſlib3 eoꝛū. ar. ex̄. ꝺ he re. Excōicam⁹. i. §. Qꝛ xͦo. ⁊ in cle. dudū. Et r̄gulariter idē ē ꝺ quocūq꜄ alio ſacdote oꝛdiario q̄ h3 curā aīarū p electōem vel etiā ex officio ſibi ānexo. qꝛ ſic p̄t audire ſubditū ſuū ita p̄t ei licētiā dare alteri ↄfiteri. ſcḋm pe. de palu. i. iiij. di. xvij. Secus aūt ē de ſimplici delegato ⁊ oī eo q̄ ex cōmiſſiōe ſolū audit cō feſſiōes. qꝛ nō p̄t alteri cōmit tere audiētiā ↄfeſſionū. Vn̄ li cet q̄s ↄfiteri poſſit vicario cu rati. tn̄ ip̄e vicari⁹ nō p̄t dare li cētiā illi ꝙ alteri ↄfiteat̄ ſm̄ pe ꝺ palu. i. iiii. di. xvij. Idē ꝺ archi dyacono q̄ lic3 ſit iudex oꝛdiari us de ↄſuetudīe. vt notat arch̄ di. xxv. c. plect꜏. nō tn̄ ē i foꝛo cō ſcie niſi ſit ſacdos. ⁊ tunc qꝛ au dit ex cōmiſſiōe ep̄i nō p̄t alte ri ↄmittere ꝺ offi. archi. Cū ſa tis. Legat⁹ xͦo pape ē oꝛdiari⁹ i vtroq꜄ foꝛo i ꝓuītia ſibi decre ta. iō ſic̄ in exterioꝛib⁹ dat iudi ces legatos ita p̄t dare penitē tiarios. ex̄. ꝺ offi. le. c. i. Sūmus penitētiari⁹ pape ē oꝛdiari⁹ in ſpūalib⁹ tm̄. Vn̄ h3 penitētiari os ſuos ſub ſe coadiutoꝛes. ⁊ cō cedit licētiā eligēdi confeſſoꝛeſ Sec⁹ ꝺ alijs ſimplicib⁹ penitē tiarijs q̄ q̄3uis ſint delegati pa pe ⁊ ip̄e ſol⁹ eos pōit ac poſſint oēs audire vn̄cūq꜄ veniētes nō tn̄ pn̄t ſibi aſſumere coadiuto reſ. nec dare licētiā ↄfeſſiōe eli gēdi. Archip̄ſ biter ecclīe ma ioꝛis. ꝺꝛ etiā oꝛdiari⁹ ⁊ ꝓpuſ ſa cerdos ⁊ hr̄e curā toti⁹ dioceſ̄ ex̄. de offi. archip̄. c. officiū. vbi

glo.ꝛ do.an.ꝺ bu.dic ꝙ ꝗlibꝫ ꝺ
ciuitate ꝛ dyoceſi pōt ſacmēta
accipe i maiori eccła.ꝛ ꝙ pere
grini ꝛ a foris veniētes q̄ꝫdiu
morā trahūt in ciuitate ſunt ſub
cura epi loci ꝛ archipſbiteri.ꝛ
ſi decedāt debēt ibi ſepeliri.et
ſi alibi ſepulturā eligāt q̄rta ꝺ⸗
betꝰ epo.de hoc ꝑ pau. i cle.du
dū.ꝺ ſepul.Archipſbiter ruralꝭ
ꝺr ordiari⁹ q̄ curā gerit pſbite
rorū ꝛ laycorū plebanat⁹.Nā i
q̄libet plebe dꝫ eē pleban⁹ q̄ ꝛ
archipſbiter ꝺr.Et notat do.
an.de bu.vbi.ſ.c.vt ſinglē.Ui
cari⁹ etiā epi gn̄alis ꝺr ordiari
us ex.de offi.or.itercetera. ꝛ ꝺ
appel.rhomana.li.vi.ꝛ no. ar⸗
chi.in.c.ꝑlectꝭ.Idē ꝺlegato pa
pe gn̄ali. ar.ex.de offi.deleg.c.
ſup q̄ſtionum.Idē de archiepo
dū viſitat ꝓuintiā.Et tūc cre⸗
do ꝙ poſſit ꝯmittere alteri au
dire ꝯfeſſionē ſubditi ſuffraga
nei ſui.ar.ex.ꝺ of.or c.fi.Quis
aūt dicatꝰ ꝓpꝰ ſacdos ꝑlato⸗
rū ꝛ curaliū.regū ꝛ ꝑncipū ple⸗
ne notatꝰ ꝑ hoſti. i ſumma.ti.ꝺ
pe.ꝛ.re.§.Cui cōfitendū ſit.et
i piſa.Cōfeſſio.iij.§.xiij.ſecūdo
Queritꝰ nūc an pſbiter ꝑochi
alis curat⁹ q̄ꝫtumcūqꝫ ſimplex
poſſit in adiutoriū ipſi⁹ aſſume
re ſibi ſociū ad tēpuſ quēcunqꝫ
ꝛligioſuꝫ vel aliū ſine cuiuſcū⸗

qꝫ ſui ſuꝑioris licētia q̄ hēat ip
ſuꝫ iuuare forte in q̄dragesima
in ſacmentꝭ cōferendis ꝛ in of⸗
ficio ꝑdicādi.Guil.in cle.Reli
gioſi de ꝑuil.dicit ꝙ ſic exquo
cura ſibi cōmiſſa ē.dūmodo ſi⸗
bi cōſtet de ei⁹ ſufficiētia alle⸗
gat notata ꝑ inno. de cle. ꝑcu.
Tua.ꝛ de here.c.excōicam⁹.i.
§.q2 vero.ꝛ exquo tales q̄ aſſu⸗
muntꝰ in ſocios ſunt rite ordīa
ti ita pn̄t facere ipi ſicut cura⸗
ti.nec deficit eis niſi materia.
Si ergo curat⁹ paret eis mate
riā poterunt exercē.xiij.q.i.Ec
ce.ꝛ.c.addicim⁹.Et notat io.ꝺ
legna.ꝛ Io.de imo.in de cle. re
ligioſi ꝛ archiꝺ.xxv. di.ꝑlectis.
ꝛ.xvi.q.i.c.ij.Queritꝰ iuxta pre
dicta nunq̄d de licētia ꝓprij pſ
biteri ꝑochialis poſſit ꝑochi
an⁹ recipe pn̄iaꝫ a religioſo ſeu
alio pſbitero nō curato. Glo.ī
de cle.Religioſi ſup.vb.Et no⸗
ta.dicꝰ ꝙ nō pōt recipe niſi ab
alio curato ex.de pe.ꝛ.re.Diſ
vt ibi notat glo.ſup vbo ſacer
doti.licꝫ ſec⁹ in alijs ſacramētis
Paul.vo de laꝫa. hoc limitat
eē verū qn̄ ꝓpꝰ ſacerdos ſiue
cōfeſſor nō cōmittit ſeu ꝺlegat
vices ſuaſ.ſꝫ ſolū licētiā ꝯcedit
Sec⁹ ſi cū licētia etiā cōmittit
vices ſuas.q2 tc̄ poterit ꝑochi
anus recipe pniam a religioſo

⁊ etiā a p̄ſbitero non curato ⁊ aſſignat rōez diuerſitatꝭ. q: in p̄mo caſu videt̄ ſuo iure ille q̄ cōfert pniāz iniūgere qđ eē nō pōt ex porrogatione iuriſditionis.cū iuriſditionē talē nō habeat.de offi.dele.p.⁊.g. Scđo caſu facit ex iur̄ alieno tāq̄z ꝯ delegatꝰ ⁊ gerēs vicē alteriꝰ.ideo pōt.Facit.ſ̄.de here.c.fi.⁊ đ foro.cōpe.ſignificaſti.Et hec opinio v̄a.niſi dicat̄ ꝙcura p infeniorē epo nō p̄t delegari.vt notat archi.arguēdo de elec.Cuz ex eo li.vi.qđ nō ē verū i cōmiſſiōe ſpēali certorū caſuū vł̄ ad modicū tp̄s ſm.Jo.an.in.d.ca. Cū ex eo i noue vbi expoīt modicū tp̄s.i.p tres ſeptianaſ.Facit qđ notat hoſti.de of.vica.c clicos.⁊.c.Ad hec. Et notat̄ i piſa.Simo.iiij.Cū paulo cōcor Jo.de legna.⁊ Jo. de imo. i de cle.Religioſi. Jdē do.an.de bu in ca.Omnis.

De abilitate religioſorum ad cōfeſſiones pſonarū ſecularium audiendas.

Otādū ꝙ ad hoc vt r̄ligioſi poſſint audire cōfeſſiōes pſonarū ſeclariū excepto articlo neceſſitatꝭ oz ꝙ ſint habilitati a ꝓprio epo de cōſenſu ſui p̄lati.i. ꝙ de eorū licētia audiāt.xvi.q. i.placuit.⁊.c.pueit.⁊ ibi glo.et archi.⁊ dato ꝙ aliq̄ hn̄ēt licētiā a ſuo ꝓp̄o ſac̄dote vł̄ p̄lato eligēdi ſibi cōfeſſorē quēcūꝙ etiā r̄ligioſuz nō debēt ſiñ licentia ſui ſupioris audire eos etiā ſi hmōi licētiā hn̄ēt a papa q: velle ⁊ nolle r̄ligioſi ē in manu ſupioris ſui.xij.q.i.nolo.⁊.c.non dicatꝭ.ar.a ſimili.de elec.Si religioſus.li.vi.vbi đr ꝙ electōi de ſe fctē nō dz nec pōt aſſentire ſine licētia ſupioris.Si tm̄ p̄p̄ nō in gn̄ali ſz ſpecifice ⁊ nominati eligeret aliquē r̄ligioſū ad aliqđ officiū p̄ſumeret̄ induſtriā pape pſone noſcere ⁊ elegiſſe ad illud ſiue elegiſſet ꝓ inq̄ſitiōe ſiue ꝓ p̄dicatōe ſiue ꝓ audiēda cōfeſſiōe vel ꝓ p̄latōe ⁊ tūc reqret̄ alterius licentia.

De habilitatōe fratrū p̄dicatorū ⁊ miorū ad cōfeſſiōes ſeculariū pſonarū audiēdas.

P hoc ꝙ frēs p̄dicatores ⁊ miores poſſunt audiē cōfeſſiōes pſonarū ſeculariū oz ꝙ mgr̄i p̄oēſ ꝓuītialeſ p̄dicatorū āt eorū vicarij.Miliri gn̄ales ⁊ ꝓuintiales ac cuſtodes ordīs minorū ad p̄ñtiaz ſe cōferāt p̄latorū i ſingul̄ ciuitatibꝰ ⁊ dyoceſibꝰ i q̄bꝰ ipoꝝ fratrū loca cōſiſtere dinoſcūt̄. ⁊ i ciuitatibꝰ ⁊ dyoceſibꝰ locis ipis vicinis in

q̄b⁹ loca hmōi nō h̄ntur ⁊ cete ra ꝑut hētur in cle. dudū. de ſe pul. Et ſi iux̄ formā illi⁹ cle. Du dū dicti p̄lati p̄fatoſ frēs ad cō feſſiōes audiēdas elegerit ſeu deputauerit audire poterunt. Si vō p̄lati frib⁹ p̄dictꝫ iux̄ for mā dicte cle. a ſuis ſupioribus electꝫ ⁊ p̄ntatis abſolute hmōi licētiā exhibere r̄cuſauerit Et tūc ipis vt ꝯfeſſiōes ſibi ꝯfite-ri volētiū libere liciteq̄ audire ⁊ bn̄ficiū abſolutiōis poſſint i-pēdere autoritate ap̄lica ḡtio ſe ꝯcedit. Per hmōi tn̄ ꝯceſſi-onē nō intēdit p̄p̄ frib⁹ ipis ad ꝯfeſſiōes taliter deputatꝫ ptā tē ipendere ām̄pliorē q̄ȝ curatis ſeu ꝑochialibuſ ſuis eſt a iure ꝯceſſa niſi forte eis eccl̄iarū p̄-lati vberiorē in hac pte gratiā ſpecialē ducerēt faciendam vt vbi. Jo. de legna. ibidē ſup v̄bo curatꝫ ſeu ꝑochialib⁹ dic̄ q̄ p v̄bū curatꝫ itelligunt̄ p̄lati col legiorū ⁊ ꝯuentuū vel archip̄ſ-biteri in eccl̄ijs cathedralibus abſente ep̄o. ex̄. de ma. ⁊ obed. Cū in eccl̄ijs. ⁊. c. bis. q̄ de offi. archip̄ſbiteri. ca. officiū. vt ſic hoc v̄bū curatꝫ differat a ſeq̄n ti. ſ. ſeu ꝑochialib⁹. Idē zen. ibi dē nō tn̄ p̄nt p̄dicti frēs depu-tari ad audiēdū cōfeſſiōes per ꝓuicias ſȝ tm̄ p dictas dyoce-ſes. Sed quid ſi p̄dicti frēs nō p̄nt p̄ntari iuxta formā in d̄ cle dudū ꝯtentā puta q̄ȝ nō pōt ha beri copia p̄lati vel ē excōicat⁹ ſeu ſuſpēſus dic̄. Pau. ibidē q̄ in p̄mo caſu dn̄t petere licētiā a vicario ep̄i in ſpūalib⁹ ſi illuȝ hȝ. ar. de tēpo. or. Cū nullus li. vi. Si vō nō hȝ vicariū ⁊ mali cioſe facit dic̄ q̄ forte ex licētia hui⁹ ꝯſtitutiōiſ poterūt eligere Tuti⁹ tn̄ eſt adire papā vel ſu-piorē p̄lati ⁊ idē dic̄ in ſcd̄o ca ſu qn̄. ſ. foret excōicat⁹ vel ſuſpē ſus ex̄. de ꝯceſ. p̄ben. Qr diuer ſitatē. ⁊ notat Jo. de imo. i cle. dudū. ⁊ collec. in. c. oīs de pe. ⁊ re. Glo. ſup v̄bo p̄latorū dicit q̄ appellatōe p̄latorū itelligūt̄ ep̄i ⁊ ſupiores p illō q̄ dic̄ tex. de ciuitab⁹ ⁊ dyoceſib⁹. cō pau ibidē q̄ dicit q̄ p̄lati de iure cō muni dn̄r ep̄i q̄ȝ de iur̄ cōmuni h̄nt iuriſditōeȝ. ⁊ idē de eorum loca tenētib⁹ de iure vel de cō ſuetudīe. Alij ſunt p̄lati ex p̄ui-legio ex̄. de ꝯſan. ⁊ affi. c. i. ſcd̄ȝ. Jo. mo. q̄d verū ē qn̄ tales p̄la ti p̄uilegiati h̄nt iuriſditōeȝ q̄-ſi ep̄s ē i loco ⁊ nulli ſubſūt dio ceſano de p̄uilegijs. Abbates. li. vi. Et quo ad tales ſeu loca taliū nō ſufficerȝ licētia dyoce ſani. vt notat Guilh. vbi. ſ. Et p̄nt p̄dicti p̄lati ſine p̄dicta ſo-

lenitate pdictos rligioſos ad cõ feſſiões acceptare cõmittẽdo eis iuriſditõez ſuã vt notat in piſa. Cõfeſſio.iij.§.xiii.i di.e.ti qz etiã ſiñ iſto puilegio poſſent hoc eis cõmittere ſeu audiẽdi licẽtiã dare et ã ex.territoriuz ſm guil.pau.io.de legna.z io.d imo.vbi.s.idẽ collec.d pe.z re. Ois.q.xxxij.glo.ſup vbo pceſſerit dic q dicti plati licẽtiam audiẽdi pfeſſiões ſemel datam non pñt vocare ſine iuſta cauſa d re.in.li.vi.qd ſemel imo etiã hñt ex puilegio clem.iiij. q hec pceſſio morte pcedẽtis nõ expirat ſz durat etiã p⁹ mortẽ platorũ donec ecclijs puiſũ fuerit d paſtore.vt ibidẽ notãt G.zen.Jo.d legna.z Jo.d imo glo.ſup vbo ipendant. Querit an frẽs ſic elci dicant curati et pcludit finalr ſm Jo.mo.q nõ idẽ pau.ibidẽ. G. dic q nõ ſũt pprij ordiarij nec pprie dele.ſz ex.ordiarij cũ i eis nõ cadat aliq platio z p pſeqns nec ex pte pfitẽtiũ aliq ſubiectio. z ſic pt poti⁹ dici qdã gtioſa ordiatio ppe in fauorẽ aiarũ.vt notat io de imo.ibidẽ. Differũt eiz a curatis in hoc.qz curati inqztuz curati nõ pñt audire niſi ſuos prochianos tm.alios nõ ſine licẽtia epi vl curatorũ illorũ. Se cũdo q pñt cõmittere alijs.vt audiãt ſuos prochianos.vt.s. di.xi.z notat.zãba.i cle duduz Tertio qz curati z eorũ vicarij pñt audire pfeſſiões ſubditorũ ſuorũ itra dyoceſ.z z ex.frẽs xo electi z pñtati ſm formã dicte cle.dudũ.ex tali pñtatione z cõmiſſiõe pñt audire prochianos oim curatorũ illi⁹ dyoceſ tãtuz vbi ſunt pñtati.nec pñt hoc alicui pmittere z pñt etiã abſoluere ſolũ itra dyoceſiz.d pctis tñ cõmiſſis etiã extra dioceſim z ſi ſec⁹ fierz qzuis eis pfeſſi p pter bonã fidẽ excuſarent quo ad deũ credẽtes eos hre ptatẽ tñ quo ad eccleſiã nõ eẽnt abſoluti.z ſi pſtaret eis deberent iterũ pfiteri.vt notat glo. ſup vbo Audituri. Cõ.zen.pau.et Jo.de imo.ibidẽ vbi dicũt etiã q pfeſſor ex ordiari⁹ qles ſunt frẽs exercẽtes iuriſditões etiã in foro pſcie ex territoriũ vl iuſdicẽs itra territoriũ vltra ſuaz iuriſditionem nihil ait. Sz an poſſint frẽs ſic electi abſoluere religioſos exẽptos vel ſimiles. Glo.ſup vbo volentiũ. Rñdet ſub dubio Jo.d imo. p⁹ guil.in glo.ipendãt.pcludit q ſi ſũt plati exẽpti iferiores epis imediate ſubiecti pape a iure hñt licẽtiã eligẽdi ſibi pfeſſorẽ ex de

pe.ꝛ re.ne ꝑ dilatõe.ſec⁹ ſi ha-
bẽti aliũ ſupiorẽ imediatũ.qꝛ
tũc niſi licentiati ſint ab eis ꝙ
poſſint eligere ꝯfeſſorẽ nõ pote
rũt abſolui p iſtos ꝛ ſilr nec cle
rici ſubditi aliorũ epoꝝ. Glo.
ſup ꝟbo libe. Querit an pro-
chian⁹ poſſit ꝯfiteri iſtis rligioſ
nõ petita licẽtia a ꝓpo ſacdo-
te prochiali.ꝛ dicit ꝙ ſic.ꝛ hoc
innuit ꝟbũ libere.ꝛ eſt ſile qd
hẽtur de ṗbẽdis lʒ eps li.vi. et
hoc tenẽdũ lʒ ꝯriũ ſentiat Jo.
mo.cõcor.Guil.zen.Jo.d legna
ꝛ Jo.de imo.Jdẽ ꝛ do.an.d bu.
in.c.oĩs ꝛ de pe.ꝛ re.glo.ſup ꝟ
bo ipriri.Queriẽ an cõfeſſi et
abſoluti ab iſtis rligioſis hẽant
neceſſe iterato ſaltẽ ſemel ĩ an
no ꝯfiteri ꝓpo ſacerdoti ꝛ dic
ꝙ nõ nec obſtat decretal' oĩs ĩ
pn.de pe.ꝛ re.qꝛ ibi loquiẽ d il
lo q̃ alteri nõ ẽ ꝯfeſſus legittĩe
Sec⁹ aũt h qꝛ legittĩe iſtis rligi-
oſis ꝯfeſſus ẽ.ꝛ hoc idõ tenẽduʒ
ſm glo.ꝛ pau.Guil.zen.Jo.d le
gna.Jo.de imo.ꝛ Ste.ibidem
Cõ.do.an.de bu.ĩ.c.oĩs.de pe.
ꝛ re.ꝛ Rich.ĩ.iiij.diſ.xvij.ar.iij.
q.ij.Sʒ an curat⁹ teneaẽ ſubdi
to dicẽti ſe ꝯfeſſuʒ dictis frĩbus
ſeu alteri eucbariſtiã miniſtrare
dic ꝙ ſic ſm Richa.vbi.ſ.niſi
forte ſacdos hrẽt ſig.ꝓbabilia
ꝙ ille nõ dicerʒ verũ qꝛ tũc nõ
teneretẽ ſibi euchariſtiã miniſtra
re.niſi ille ſibi faceret ſufficien
ter fidẽ ꝙ ẽ ꝯfeſſus.Nõ obſtat
ſi dicaẽ ꝙ ſacdos non dʒ dare
euchariſtiã illi cui⁹ ꝯſciaʒ igno
rat.qꝛ cũ eq̃ tuta ꝛ bõa cõſcia ĩ
mo tutiori pt cõicare eũ q̃ ꝯfeſ
ſus ẽ ſine licẽtia ſua hñti ptãtẽ
a ſupiore ſic eũ q̃ cõfeſſuſ ẽ ſibi
vel ei⁹ vicario.qꝛ cognitõ quaʒ
pt hrẽ ſacerdos ĩ foro peniten
tie d ꝯſcia ſubditi ſui depẽdet
a ſubditi volũtate.ꝛ dʒ curat⁹
pſumere ꝙ meli⁹ cõfeſſus ſit q̃
ꝯfiteẽ illi quẽ pp vł eps elegit
ꝯfeſſorẽ p totũ mundũ vel dyo
ceſiʒ vt ſunt dicti frẽs cũ ſit ve
riſi'e ꝙ nõ elegerit niſi idone⁹
vita ꝛ doctrĩa.ex.de of.or.ĩter-
cetera q̃ʒ q̃ ꝯfeſſus ẽ ſacerdoti
electo d licẽtia ipi⁹ curati.Jdẽ
ſcot⁹ di.xvij.q.i.ĩ.iiii.ꝛ Tho.in
quodã quolibʒ.Cõ.pe.ꝛ hoſti.
Sec⁹ tñ ſi eẽt excõicat⁹ vł noto
ri⁹ pctõr.qꝛ tũc nõ drẽt ſibi mi
niſtrari niſi ꝯſtaret de abſoluti
one.glo.ſup ꝟbo ꝯceſſa.Que-
rit an iſti frẽs ſic electi poſſint
abſoluere a caſib⁹ epis reſuatis
ꝛ dicit ꝙ nõ.ſic nec pñt curati.
Sʒ ꝓ maiori declaratõe ſciẽdũ
ꝙ circa hoc varie ſunt opĩones
doctoꝝ.Aliq̃ ponũt plẽs ꝛ ali
q̃ pautiores.Jn piſa.Cõfeſſor
pmo poĩt.ix.eẽ cãus epales ſcʒ

q̄ttuor de iur̄. ⁊ quicq̄ ꝺ̄ ꝯſuetudine. ⁊ addit̄ ꝙ nihilominꝰ pn̄t ep̄i ī ſuis ep̄atibꝰ cāus alios reſuare ꝓut eis videbit̄ expediℯre ſic etiā pn̄t ꝯſtitutōes faceℯre ⁊ ml̄tomagis h̄ poīt ꝯciliuꝫ ſinodale vel ꝓuītiale a quoꝛuꝫ ſentētŷſ etiā r̄ligioſi nō pn̄t abſoluere vt ī cle. Religioſi de pℯuil. Jo. an. ex̄. de penitētŷs ⁊ remiſſioibꝰ. Si ep̄us. li. vi. glo. iii. enumerat pl'es. ſ. Blaſphemiā dei ⁊ ſctōꝛū. ex̄. de cle. male. c. ŷ. Soꝛtilegiū. ex̄. de ſoꝛtil. cap. ŷ. Matrimoniū clādeſtine ꝯtractū vel ꝯ īterdictū eccl'ie. ex̄. de clādeſpo. Cū ībibitio. ⁊ de ma. cōtrac. ꝯ īter ec. c. i. ⁊. f. Oppſſioℯnē filioꝛū homicidiū ſ'm teſtioniū. Falſificationē inſtrumēti ꝑiuriū iceſtū. Coꝛruptōeꝫ monialiū. coitū cū brutꝭ ⁊ oīa crimīa publica ⁊ enoꝛmia. hᶜ ille hoſt. in ſūma ſua e. ti. poīt oēs p̄dcōſ caſus ⁊ addit ꝑctm̄ ꝯ naturā. et qōlibet enoꝛme qō gn̄alis vel ꝑticularꝭ ꝯſuetudo r̄ſeruat ep̄iſ. G. duran. Spe. ī reꝑtoꝛio ſuo p̄dictis addit alios. ſ. deſloꝛātes ꝟgines vi opp̄ſſas vl ſeductas Cōtrahentē pꝰ votū caſtitatiſ Cōtrahentē pꝰ ſpōſalia iuram̄to firmata. Foꝛnicantem cū iudea vel ſaracena. Cōcipiētē ꝑ adulteriū ⁊ virc redit eſſe ſuuꝫ Pꝛocurantē aboꝛſuꝫ vel ſterilitatē ī ſe vel ī alio. Cognoſcēteꝫ carnaliter filiā ſuā ſpūalē Baptiſantē vl tenētē ad baptiſmū ſeu ꝯfirmatōeꝫ. ꝓpꝛiū filiū ex̄. caſuꝫ neceſſitatis. Uſurarios. Parētes ꝟberantē. ⁊ tādē cōcludit. tot caſus ponere nil aliō̄ eſt q̄ꝫ ſacerdotē ꝑtāteꝫ reſtringere q̄ eis plenarie a xp̄o data eſt Uñ dico ſacerdotes oīa poſſe quo ad foꝛū penitētiale q̄ nō ſunt in iure ſpēaliter ep̄is reſℯuata vel ſupioꝛibꝰ ⁊ q̄ non ſunt ip̄is ſacerdotibꝰ directe vel ꝑ aliquā ꝯſequētiā interdicta. ar. ex̄. de iudi. At ſi. ⁊ de ſentē. ex. Nup. idē indirecte. ti. de pe. et re. q. lxxv. ⁊ ſic videt̄ ꝙ licet ep̄i poſſint ſibi reſuare certos caℯſus q̄ de iure cōpetūt inferioꝛibus. nō tm̄ hoc pn̄t ſimpliciter. ſ'm p̄dictos doc. ꝟꝟ. ⁊ direc. niſi in duobꝰ caſibus. Pꝛimo directe. vt cū aliq̄ fuerint legittime depꝛehēſi ꝙ merito fuerit tali ꝑtāte pꝛiuādi. Scd̄o indiℯrecte ꝑ aliquaꝫ ꝯſequentiā. vt cū aliq̄s caſus emerſerit inquo pꝛo vtilitate cōmuni expediat ꝙ talem caſum ep̄us retineat. ⁊ aliter non. xxv. queſti. ŷ. de eccleſiaſticis. Sed nō expedit vtilitati communi tot caſus reſeruare. Quia hoc eſſet inŷcere

laq̄os. ⁊ viā ſaluti̅ ipedire. Ad de tertiū. ſ. qn̄ ſic eēt ɔſuetudo vt. ſ̄. Ex dicti̅ p̄dictorū doctorū ⁊ ex cle. dudū. Jo. de legna ɔcludit ꝙ frēs p̄dicatores ⁊ miores ꝑn̄tati ꝓ audiētia ɔfeſſionū vt ſ̄. pn̄t abſoluere ab oibꝰ caſibꝰ pctōrū except̄ p̄ciſe que i iure ep̄is reſuant̄. Et licȝ ep̄is aliquos caſus ꝺ ɔſuetūdie ſue dioceſ̄. vel ex ſuo bn̄placito. vel ꝑ ɔſtitutōes ſuas ſinodales vl̄ penitētiales ſibi reſuarēt. poterūt tn̄ frēs ab eis abſoluere qꝺ ꝓbat ſic. Papa i cle. dudū. ſtatuit ꝙ frēs pn̄tati iux̄ formam ibi ɔtentā habeāt eādē autoritatē abſoluēdi circa ɔfeſſiones quā hn̄t de iure curati. niſi p̄lati vellēt plꝰ eis ɔferre. Et ſm̄ verba durā. nō obſtat ꝙ docto. ponūt mltos caſus ep̄is r̄ſeruatos curati tn̄ pn̄t ſm̄ eū ab oibꝰ occulti̅ abſoluere q̄ in iure nō ſūt p̄ciſe ep̄is r̄ſeruata ſeu qui nō ſunt ip̄is ſacdotibꝰ directe vel ꝑ aliquā ɔſequētiam iterdicta vt. ſ̄. ergo ⁊ ip̄i frēs. Sȝ ſi quis pure vult ꝺfendere pl̄es caſus poſſe ep̄os rōnabiliter reſuare quo ad ſacdotes ꝓrochiales q̄ ſunt de foro ep̄orū ⁊ eorū cōſtitutioibꝰ ſubiecti. tn̄ hoc nō pn̄t facere ep̄i erga p̄dictos frēs q̄ exēpti ſunt nec eorū ordinatio nibꝰ ſubiecti. vt ex. de exceſſi p̄la. Nimis p̄ua. Cū ergo nō poſſint dicti frēs abſoluere a caſibꝰ reſuatis in iure ep̄is. vt d̄r i cle. Illa ergo pn̄t ab oibus aliiſ vt puta r̄ſeruatis ex ɔſuetudie ꝑticulari loci vel ſinodali cōſtitutiōe q2 vnū negādo aliud tacēdo cōceſſit diſt. xv. q̄lis. Nec pn̄t p̄lati dictā cōceſſionē reuocare vel ꝺfalcare. Nec directe negādo. licētiā audiēdi q2 nihilominꝰ hn̄t frēs ꝑ cle. dudum. Nec idirecte ꝓhibēdo ꝓrochianos ne ɔfiteant̄ eis. ex. de priuil'quāto. ⁊. c. dilecti. Nec ꝑ retentōnē multorū caſuū q2 fierȝ in fraudē legi̅ qꝺ fieri nō dȝ ex̄ de ɔceſ. p̄ben. c. Cōſtitutꝰ. Sileat ergo h̄ Jo. mo q̄ dicit ꝙ ſi ep̄s p̄t artare ordinariā ptātēȝ curatorū multomagi̅ p̄t artare ex̄ ordiariā ip̄orū fratrū q2 qꝺ ꝑſupiorē ɔcedit̄ ꝑ iferiorē artari vel reuocari nō p̄t vt ptȝ di. xxi. Inferior. Ad ɔſtitutionem aūt cle. Religioſi de priuil. vbi d̄r ꝙ a caſibus ordiariis reſuatis quēquā abſoluere nō preſumāt. Rn̄det̄ ꝙ itelligēda eſt de caſibꝰ i iure reſuati̅ ſic̄ intēdit illa ɔſtitutio. dudū. nō aūt ꝑ cōſuetudinē vel ſtatuta aliorȝ p̄latorū q2 illa remouet papa in de. cle. dudū. a quibȝ pn̄t dici

frēs abſoluere. Et ꝑ cōſequēs vt videt̄ ꝙcq̄d dicat̄ ꝑ āntiquoſ vl̄ ꝑ modernos de talib⁹ caſib⁹ ꝑ ep̄os reſuatis totū reuocat̄ ꝑ ꝯſtitutōez dudū ſimplr̄ q̄ztū ad dcōs frēs. Si eni cōſtitutio poſterior lꝫ nō faciat mētionez de ꝑori ip̄az reuocat vt ī.c.licꝫ de ꝯſti.li.vi.mltomagiſ reuocare dꝫ dicta doctorū ſi ī cōtrarium ꝓmulgant̄.hoc.Jo.delega. Jdē notat īdirecte.li.i.ti.xv.§.lxxvi. Contra p̄dicta.s.ꝙ frēs nō poſſint abſoluere a caſib⁹ ꝑ ep̄oſ reſuatꝰ qn̄o d̄termīat glo vbi.s.idē tenet. Guil.ibidē.dū mō nō appareat d̄ malicia puta ſi oēs caſus vl̄ maiorē partē nō reſuatorū ſibi reſuarēt. vel alias. Jdē tenet paul⁹. Ste.laudē.zam.ꝛ Jo.d̄ imo.ꝛ ītelligit̄ iſta reſuatio caſuū ep̄aliū. d̄ actib⁹exterioꝛib⁹cū effectu ꝛ nō de interioꝛib⁹. Qꝛ igit̄ non eſt clarū vt ex p̄dictis ptꝫ.ꝛ varie ſunt opiōnes doctoꝛum q̄ ſint cāuſ ep̄is r̄ſuati ꝛ an poſſint d̄ dieū diē cāuſ p̄dictꝰ frib⁹reſuare tuti⁹ eſt ꝙ frēs faciāt ſibi ab ep̄o declarari quos caſus ſibi vult r̄ſeruare.ꝛ tūc nō ſe impediāt deſuatis.d̄ aliȷs ꝯo faciāt ſibi gn̄aliter liberā abſoluendi licentiā ꝯcedere. Abſolutio excōmunicatōnis maioꝛis a iure clarū ē ꝙ ꝑtinet ad ep̄m ex̄.e.c Nup.ꝛ cōmunicatō quoꝛūlibꝫ votoꝛū.ex̄.e.c.i.exceptꝰ votis apoſtolice ſedi r̄ſeruatis.ꝛ notat Jo an.in.c. Si ep̄s.d̄ pe.ꝛ.re.li.vi. Jtē relaxatō quoꝛundā iuramētoꝛuꝫ ꝑtinet ad ep̄m. Uide plene de hoc ī Spe.ti.d̄legatis §. Nūc oſtēdendum.ꝯ.xxiiij.et tho.ij.ij.q.lxxxix.ar.ix.ꝛ do. An de butrio. ex̄.d̄ ſpōſalib⁹. Preterea. An diſpoſitō male ablatoꝛū icertoꝛū cōputet̄ inter caſus ep̄is de iure r̄ſeruatis. Circa hoc ꝓ maioꝛi declaratione duo vidēda ſunt. Primū eſt q̄ dicat̄ īcerta ꝛ dic ꝙ oīa ea q̄ q̄ſ bi r̄tinere nō pōt ſiue qꝛ ꝑ rapinā furtū vſurā fraudē damnuꝫ illatū vel rē alienā inuentā non habitā ꝓ d̄relicta accepit. Uel qꝛ rē aliquā illicite vſurpauit.ꝛ ꝑſone queruꝫ hm̄oi res ſunt ignoꝛātur. vel ſi ſciūtur nō īueniunt̄ ip̄i nec heredes eoꝛū. Silr̄ dicūtur īcerta ea q̄ accepit iudex a p̄te ꝓ coꝛruptiōe iuſticie vel etiā ꝓ iudicādo ꝛ teſtis pro teſtificādoſ. Et breuiter vbicū ꝙ turpitudo eſt ex p̄te dātis ꝛ accipiētis ex eo ꝙ ꝓhibita eſt ip̄a datio ꝛ acceptio. Et debēt hm̄oi īcerta erogari paupibus ex̄.de vſu.cū tu. Scd̄m eſt cui⁹ auctoꝛitate ſeu diſpoſitōne ha

beāt hec erogari. hoſti. i. c. cū ſit. ex̄. e. de iudeis ⁊ i ſumma ꝺ pe. ⁊ re. §. vl̄ iuxta fina. ſub. §. Sed q̄ forã. x̄. Itē ⁊ vbi tenet ꝙ talis diſpēſatio ſeu diſtribu tio male ablatorū icertorū ſit vn⁹ de caſib⁹ ad epm ꝑtinēti b⁹. ⁊ ꝙ de ei⁹ licētia ⁊ auctori tate ꝺbebat fieri. idē tenet Jo an. i re. Peccatuȝ de reg. iur. libro ſexto. ⁊ in. c. Si epiſcop⁹ de pe. ⁊ re. e. li. licȝ alter poſtea dixerit in. c. Religioſus infra allegato. Archi. x̄o i. c. Nō ſa ne. xiiii. q. v. ⁊ in. c. Religioſus deteſta. li. vi. ſolēniter tractat hūc articulū ⁊ late ⁊ clare te net ⁊ ꝯcludit ꝙ hmōi incerta poterūt libere diſtribui ⁊ ero gari paupibus abſꝗ auctori tate ſiue ſcīa epi vel alteri⁹ iu dicis eccleſiaſtici. Nā vbi cer ta pſona a teſtatore ꝺputata eſt ipamet debȝ exeq̄. xii. q. ii. de laycis. c. de epi. ⁊ cle. l. Nul li. ex̄. ꝺ teſt. Tua ⁊. c. Johānes imo. credit ꝙ ille q̄ recipit ma le ablata viuēs met pōt diſtri buere ſi velit vt eſt plan⁹ text⁹ in. c. Cū tu de vſur. §. i. ibi pau perib⁹ erogare. Et hoc etiam clare inuit glo. ex̄. ꝺ homi. Si cut dignū. §. eos Nō obſtat ꝺ cre. Cū ſit ꝺ iude. quaȝ allegat hoſtien. qm̄ loquit̄ ꝺ iudeo nō xp̄iano cui⁹ act⁹ ⁊ diſpenſatio quo ad paupes xp̄ianos meri to habet̄ ſuſpecta ab eccleſia. Jō bñ ꝺr. ibi ſm prudētiā dyo ceſani epi q̄ ſuſpitio merito ceſſare debȝ in fideli xp̄iano. ⁊ ſic inq̄t nō dubito ꝙ eps nō hȝ ſe itromittere ꝺ talib⁹ niſi in defectū. ſ. vbi null⁹ deputat⁹ ē a teſtatore q̄ hoc exequat̄ nec ipemet q̄ hȝ icerta reſtituere. p ſe vult reſtituere. ⁊ ſic hȝ in telligi opinio hoſtien. hoc ille. Capp⁹ ab. ꝯcordare nitit̄ opi niones di. ꝙ i male ablatꝭ icer tis i q̄b⁹ trāſlatū ē dominiuȝ nec ꝯpetit repetitio vt i. c. nō ſane. xiiij. q. v. hȝ locū opio. Ar chi. i bis aūt i q̄b⁹ dñium non trāſfert̄ vl̄ ſi trāſferet̄ cōpetit rpetitō vt i. c. Trāſmiſſa. ꝺ de ci. hȝ locū opio hoſti. Jo. an. i. c Religioſus. de teſta. li. vi. i no uella. ꝺt ꝙ vtraꝗ opio hȝ eq̄ tatē opio hoſti. ad tollendam fraudē q: facile eēt cuiꝗ aſſe rere ⁊ iurare ſe ſoluiſſe. ⁊ ſic mltipliciter paupes ꝺfrauda re. Opio x̄o Archi. hȝ eq̄tatē q: ex quo debēs icerta rſtitue re fideliter erogat paupib⁹. p ut diſponit ꝺcre. Cū tu ꝺ vſur vñ nō apparet q̄re iſte nō ꝺbe at eē abſolut⁹. nō a pctō. ſȝ ab onere ſatiſfaciēdi. Et ſubdit

⁊ ego hoc vere ⁊ pure faciētē bñ haberē ꝓ abſoluto. hoc ille Hãc tñ diſtictionez lapp⁹ ab cui videt̃ iherere Jo. an. ꝯſtru it text⁹. c. Sic dignũ. ex̃. de ho mi. §. Eos q̃ loquit̃ i rapīa et ſic i caſu i quo ꝓpetit r̃petitio Et tñ dicit text⁹. ꝙ diſtributō ibi fcā paupib⁹ p eos q̃ ꝑxtur ſerũt eis nō ꝓdeſt cuz extarēt illi q̃b⁹ ꝺbebat fieri reſtitutio ergo ſi illi nō extarēt vidͤt̃ vel le text⁹ ꝙ ſibi ꝓfuiſſet taliſ di ſtributio Dic igit̃ indiſtincte ſnīam Archi. eē veriorē. ⁊ hãc ꝯmuniter tenēt doctoreſ. hãc tenet Pau. ꝺ leaza. in cle. du dũ. ꝺ ſepul. §. hmōi ſup; x͛. a iu re. ⁊ i. c. Religioſo. ꝺ priuil. §. Quib⁹ Jo. de imo. in ꝺ. cle. du dũ. Jdē zabo. Jdē io. cal. idē re cupans de ſctō mi. idē Mat⸗ the. de roma i d. cle. Religioſi Jdē Aſtē. i ſum. ti. ꝺ vſu. ar. vi. §. Cui⁹ autoritate. Jdē piſan⁹ r̃ſtitutio. vi. §. finali. Jdē Hein ric⁹ boyc. i. ꝺ. cle. Cũ ſit. Colle⸗ ctar i⁹ in de cle. Cũ tu. de vſu. idē Rich. in. iiii. di. xv. ar. v. q. iiij. Scot⁹ ibidē. q. ij. idē iohan nes de legna. ⁊ gemi. in de. cle Religioſuſ. ꝺ teſta. li. vi. vbi re citãſ opi. doctorũ ꝯcludit̃ hoc idē q̄ tenet archidyaconuſ ⁊ ei⁹ ſeq̄ces ſcʒ ꝙ epus nullate n⁹ poteſt ſibi reſuare diſpēſa tionē male ablatorũ icertorũ Abſolutionē x͛o a pctō ſic. nc repit̃ aliq̄ ius ſcriptũ expſſe ꝓhibēs illi q̃ hʒ r̃ſtituere icer⸗ ta qui erogare poſſit ea libere paupib⁹ p ſe ipm dũmodo fi liter faciat. Nec ꝓdeſt autori tas epi ſi male diſpenſarētur. Qñ tñ repeteret̃ eps diſcret⁹ ac timēs deũ q̃ x͛e eēt pr̃ pau perũ. ⁊ q̃ largiter ꝓpos reddi⸗ t⁹ eis diſpēſaret tũc poſſet ha bēs icerta diſtribuere ad talē remitti vt ꝺ eis ꝯſilio diſtribu erent̃. ⁊ hoc nō dico ꝺ neceſſi tate. ſʒ ꝺ ꝯgruitate ⁊ fateor ta lē caute facere qñ quis tenet̃ ad aliq̄d erogãdũ ꝓ male ab⸗ latis icertis ⁊ ꝺ hoc ꝯſtat aut teſtamẽto aut cautōe ſi illꝺ ero garet de cōſcia epi ⁊ licētia q̃ poſſet diſtributiōe fcā ꝺ ea rō nē exigere. Sʒ an eps vl̃ quis alicui⁹ poſſit r̃mittere ſeu cō⸗ ponere cũ eo qui hʒ reſtituere male ablata icerta ꝓ minori quãtitate q̄ʒ ſit pecunia reſti tuēda ꝓ ipis male ablatꝭ. pau i cle. abuſiōni b⁹ de pe. ⁊ re. x͛. Ad hoc ſup x͛bo male ablata icerta. dicit ꝙ nō q: receptio talis pecunie dʒ fieri noīe pau perũ ⁊ i eorũ vtilitatē cōuer⸗ ti. ⁊ iō recipiēs q̄cunq; ſit ille

nõ poterit trãſigere de offi.vi ca.ca.fi.li.vi. Saluo.niſi ſuper hoc foret puilegiat⁹ a pp̃ ſcõm eu3.Lapp⁹.h̃ ⁊ Archi.xiiij.q.v. Nõ ſane.referũt ꝙ hoſti.dice bat ꝙ ĩ his ĩ q̃b⁹ ẽ mortale pec catũ ſm legẽ diuinã vt inſur to ⁊ in rapina.xiiij.q.v.penale. ep̃us nõ poterit diſpẽſare nec etiã papa vt aliq̃ dicũt quo mi nus pniam agat ⁊ reſtitutio fi at ex.de vſur.cũ tu.xiiij.q.v.Si qd.⁊.c.mlti.⁊.eo.ca.q.vi.c.i.In his xo ĩ q̃b⁹ eſt mortale pctm̃ ſm ius poſitiuũ.tũc ſi ẽ ep̃is ſi ue ĩferiorib⁹ ĩterdicta diſpẽſa tio null⁹ diſpẽſare vel patiẽtiã p̃ſtare põt niſi ſol⁹ papa vel is cui ſpecialr̃ cõmiſerit.Si vero nõ eſt ĩterdicta tũc ep̃s diſpen ſare poterit ⁊ notat̃ ĩ Spec.ti. delega.§.Nũc de ep̃orũ.xo.do. me⁹ dixit.Ex dictꝭ pauli ⁊ lap pi elicit̃ ꝙ ꝯpoſitõ fctã p ep̃os cõponẽtes cũ heredib⁹ vſurari orũ ſup vſurꝭ ⁊ male ablatis nil valeat nec patrocinet̃ q̃ztu3 ad deũ eis q̃b⁹ tal̃ fit dicta remiſ ſio. Optie facit regula pctm̃.d re.iur.ĩ li.vi.⁊.xiiij.q.vi. Si res. ⁊ notat Jo.d imo.ĩ.d.cle.Abu ſionib⁹.hec xo qñ ep̃s remittit vel cõponit abſq rõabili cã cũ eo q̃ h3 reſtituere ĩcerta ⁊ põt reſtituere ſine notabili detrim to ſui ⁊ familie ſue abſq eo ꝙ cogat̃ mendicare vt ſolet fieri cũ vſurariis.vt ſi debeãt ducẽ ta p incertꝭ dent cẽtũ.vl̃ quiq̃ gita.⁊ reſiduũ remittit̃ eis.nã talẽ remiſſionẽ ſeu cõpoſitõem nõ credo valere in foro dei ⁊ cõ ſciẽtie.q2 ep̃i ſunt poſiti diſpen ſatores bonorũ pauperũ nõ diſpẽ ſatores.Sec⁹ aũt ſi hoc fier3 ex cã rõabili vt cũ q̃s nõ poſſet to tũ vel pte3 ei⁹ qd debet paupi b⁹ erogare ſine notabili dtrim̃ to ſui ⁊ familie ſue ⁊ ſine mag incurſiõe miſerie tũc eñi poſſet tanq̃3 paupi in toto vel in pte ſibi r̃laxari ſeu diſtribui.ita tñ ꝙ ille ſine diſſimulatõe ſit pat⁹ totũ qd p̃t erogare ſic tenetur.

De ſcientia neceſſaria cuili bet cõfeſſori.Capitulũ.ij.

Ecũdo ꝯfeſſor deb3 hr̃e clauẽ ſcie q̃ non ẽ ꝓprie clauis.ſ3 po teſtas diſcernẽdi ĩ cauſe exami natõe in foro cõſcie.⁊ ſic clauis ſcie nõ ẽ hitus ſcie nec act⁹ ſciẽ di q̃3uis clauẽ eccl̃ie recipe nõ debeat niſi hñs ſcie habitũ cõ uenientẽ ſeu ſufficiẽtẽ ad exe cutõe3 ptãtis illi⁹ ſm Rich.in iiij.di.xviij.ar.i.q.iij.q2 vt dicit duran.ĩ ſumma.li.i.ti.d.ꝯfeſ.q. ij.ꝯfeſſor quotiẽs ſe ingerit ad cõfeſſiões audiẽdas totiens ſe

offert ad rñdendū de quolibet ⁊ iterdū de caſib⁹ iopiatis ⁊ a-lias audit; ⁊ de ō qōib⁹ valō ꝑ pleris. Jo.oꝫ ꝙ ſciat ꝯgnoſcere qcq̄d dꝫ iudicare. de pe.⁊.d.vi. c.i. Interē tñ iter eū q̄ ſpōte et volūtarie ſe ingerit ⁊ offert ad ꝯfeſſiōes audiēdas. ⁊ iter eū q̄ inuit⁹ ⁊ ꝑ ſui obedientiā ſupio ris coact⁹ ad eas ꝓmouet̄. Nā m̄lto maioꝛ ſcia reqrit̄ in p̄mo q̄ꝫ i ſcdo. Et p̄m⁹ tenet̄ ad om nē exactā diligentiā ⁊ imputa bit̄ ei etiā leuiſſima culpa. ar. ff depo.l.i.§. Sepe. Scd̄us xo q̄ ſ. coact⁹ ꝑ obedientiā ꝯfeſſiōeſ audit nō tenet̄. niſi inquantuꝫ ſcit vel pōt cōmode ſcire. ff. de re.iur.l. Impoſſibile ⁊ ſpfficit ꝙ hēat ſciam ⁊ ſi nō eminentem ſaltē ꝯpetentē vt.ſ. ſciat diſcer nere inter lepꝛā ⁊ nō lepꝛā. iter pctm̄ ⁊ pctm̄. ⁊ ſciat q̄ ſint pec cata capitalia ⁊ q̄ moꝛtalia ſal tē in cōmuni ⁊ q̄ venialia ex ge nere de quib⁹ hētur.xxv.di.§. Criminis. Cō. alber. in.iiij. ad-dēs ꝙ hec neſciēs credit ꝙ pec cet moꝛtaliter ꝯfeſſiones audi endo Et pluſquā ip̄e peccat eū inſtituens ſeu inſtitutū miſtra re p̄mittēs ſi ſua inter eſt taleꝫ ꝓhibere. adde ſ̄m duran. vbi.ſ. ꝙ ꝯfeſſoꝛ dꝫ etiā ſcire canoneſ penitētiales de q̄bus infra p-te.iiij. nō tm̄ ꝓpter hoc ꝙ ſciat penitētias iniūgere cuꝫ hodie penitētie ſint arbitrarie. ex̄. de pe.⁊ re.c. Queſitū.⁊.c. De⁹ q̄ ſꝫ eitā vt ꝑ hoc ſciat culparuꝫ differētias agnoſcere. optet eti am vt ſciat diſcernere vtrū ea q̄ ſibi penitēs exp̄mit ſint pec cata vel nō. puta ſi bella p̄nci-pū ſint iuſta vel iniuſta. Si ta-lie ⁊ exactōes iuſte exigant̄ vl̄ nō. Si negotia vel ꝯtract⁹ mer catoꝛiū liciti ſint vel illiciti. et an teneant̄ ad reſtitutōeꝫ vel nō vt ꝑ hoc ſciat vtrū ꝯfitentē debeat ꝓhibere vel ſuſpēdere a cōmunione aut licētiare. nā cū p̄ceptū ſit cuilibet adulto ſe mel in āno cōicare ſi ꝯfeſſoꝛ ꝓ hibeat a cōione illū q̄ nō habꝫ pctm̄ moꝛtale. qꝛ foꝛte iudicat illicitū eſſe qđ eſt licitū. vel ecō tra ſi licētiat ad cōmunionem nō licētiandū. qꝛ iudicat licitū qđ eſt illicitū implet̄ in eis illđ Ma.xv. Cec⁹ ſi ceco ducatuꝫ p̄ſtet ambo in foueā cadūt. niſi foꝛte ꝓbabilis ignoꝛātia excu ſaret puta ſi cōfeſſoꝛ iudicaue-rit ſ̄m opinionē alicui⁹ doctoꝝ autētici ⁊ famoſi cui innititur. Sec⁹ ſi ꝯ opinionē cōmunē do ctoꝝ licꝫ iudicauerit ſ̄m opio nē alicui⁹ doctoꝛis miu⁹ auten tici. Tenet̄ etiā ſcire cōfeſſoꝛ

caſus in qͥbus optet̄ ꝯfeſſionē iterari. de qͥb⁹ ꝑte .ij.c.i.infra dicet̄ hec ille. Poſt addi ꝙ etiam ꝑiculoſuꝫ eſt audire ꝯfeſſiones nō hn̄ti ꝯpetentē noticiaꝫ caſuū pape ⁊ epoꝝ. vt in cle. Religioſi de ꝓuilegijs. ex p̄dictis claret ꝙ ꝯfeſſor qui nec ꝑ ſe ſcit nec in p̄dict̄ caſib⁹ dubitare nouit cū periculo aīe ſue ⁊ ſibi ꝯfitētis ꝯfeſſiones audit. qꝛ ſciēter tali iꝑito ꝯfitet̄ ei⁹ criminis ꝑticeps efficit̄ ⁊ eius cōfeſſi inualida reddit̄ niſi de nuo hōi ſciēti ꝯfiteat̄. Proīde Aug⁹. de penitētijs di.i. Queꝫ penitet ait. Qui cōfiteri vult pctā ſua vt inueniat grāꝫ q̄rat ſacerdotē ſcientē ligare ⁊ ſoluere ne ſi negligēs circa ſe extiterit negligat̄ ab eo q̄ eū miſericorditer mouet ⁊ petit ⁊c̄. Et ſi tāta ignorātia in ꝯfeſſore reperiet̄ qȯ neſciret ſaltē ea que dicta ſunt ſup̄ in principio credo ꝙ nō excuſaret̄ a pctō ſi acceptaret hmōi officiū cū ſui periculo ⁊ alioꝝ. Et ſi iniūgeret̄ ei ꝑ obediētiā niſi forte ibi nō inueneret̄ vita ⁊ ſcia mag̃ idoneus q̄ vellet ⁊ poſſet hoc facere quo caſu etiā min⁹ ydoneus ⁊ in p̄dictis nō inſtruct⁹. ſi fac ex charitate pōt ſe ingerē. naꝫ qȯ nō eſt licitū neceſſitas licitum facit. ex̄. de reg. iu. Quȯ nō eſt. Proinde tn̄ faceret ꝯfeſſor imperit⁹ ſi hoc caſu dep̄hendēſ penitentē grauib⁹ inuolutū cōſulat ei ꝙ data opoꝛtunitate iterū de illis ꝯfiteat̄ perito. vl̄ ſaltē ab eo ꝯciliuꝫ poſtulet. Sꝫ q̄d ſi ꝯfeſſori occurrat aliq̄d in cōfeſſione de quo dubitet propter varietatē opinionū doctorū. An ſit licitū vel illicitū ſic ē in nō ſoluēdo decimas vbi non eſt ꝯſuetudo nec eccleſia petit qꝛ aliq̄ doctores dicūt tales excuſari. aliq̄ nō. ⁊ notat Jo. an. in c.i. de deci. li. vi. De emptione iuriū locoꝝ ianue. Mōtis florētine. ⁊ imp̄ſtitoꝝ. Veñ. qꝛ q̄dā dicūt hāc emptionē eſſe licitā. quidā illicitā. dic ſm. xx. ꝙ in his caſib⁹ ⁊ ſimilib⁹ cōfeſſor nō dꝫ p̄cipitare ſniam de mortali nec ꝯdēnare ꝯ̄riuꝫ faciētes ſe ꝯ̄riaꝫ opinionē tenētes nͨ ꝓpter hoc debet abſolutionē denegare. ſed terrorē incutere exponēdo ei ſ periculū ꝯſulēdo ſꝫ qȯ tuti⁹ eſt. ſ. vt ab hmōi ſe abſtineant.

Incipit ſc̄da pꝭ p̄ncipalis huius opis de penitētis ad cōfeſſionem admiſſione.

Irca ſcōm notandū ꝙ ꝯfeſſor pctōres venientē ad cō

feſſionē benigne dulciter ꝛ caritatiue recipe dꝫ.xxvi.q.vij.ꝑ totū.Et vt ſecure prudēter et diſcrete ꝓcedat quia in ꝓceſſu audiētie ꝯfeſſionis penitētiſ ſepius occurrunt aliqua ꝓpter q̄ ꝯfeſſor cognoſcit ſe nō debere nec poſſe de iure ipm̄ ꝯfitentē abſoluere.debet an̄ oīa de huiuſmodi inueſtigare diligenter ne ſi poſt audientiā pctōꝝ ꝯfitētis aliqđ tale impedimētum inueniēs velit euꝫ recuſare ſeu ſibi abſolutionē denegare moleſte ferat ꝛ merito de ip̄o ꝯfeſſore poſſit cōqueri qꝛ vt q̄dam ait turpius eijcitur q̄ꝫ non admittitur hoſpes.

Octo ſunt cāus quos ponit hoſti.in ſum.in q̄bꝰ pōt q̄s alteri ꝯfiteri q̄ꝫ ꝓp̄o ſacerdoti.

Capitulū primū.

Primo igit̄ ſm̄ hoſti.ī ſumma dꝫ cōfeſſor inueſtigare a penitēte cuius patrie ꝛ ep̄atꝰ ſiue iuriſditōis ſit ꝛ ſi nō ſue iuriſditioīs eſt ſꝫ aliene r̄mittat eū niſi in caſibꝰ in quibꝰ licꝫ alteri ꝯfiteri q̄ꝫ ꝓp̄o ſacerdote ſine eiuſ licentia quos idē ponit hoſti.in ſumma ti.de pe.ꝛ re.§.Cui ꝯfitendum ꝛ ſunt octo quoꝝ.Primꝰ ē qn̄ ꝓprius ſacerdos eſt oīno indiſcretꝰ ꝛ ignarus.vt qꝛ neſcit diſcernere inter pctm̄ ꝛ pctm̄.nā qui vult ꝯfiteri debet querere ſacerdotē qui ſciat ſoluere ꝛ ligare.de pe.di.vi.qui vult.ꝛ.c. ſi ſacerdos.ꝛ de hoc ſatis ꝑ archi.Et licet tutiꝰ ſit in hoc caſu petere licentiā a ꝓp̄o ſacerdote vel ab eiꝰ ſupiore tn̄ nō videtur neceſſariū cū rōne ignorantie ꝓprij ſacerdotiſ ip̄o iure cōcedatur licētia cōfitēdi alteri. vt in.c.placuit.de pe.di.vi.Facit ad hoc gloſa.e.di.§.Quod aūt.ꝛ de reg.iur̄.indultū.li.vi. cum ſuis cōcordan.ſollicitator ad malum vel ꝓnus ad peccatum ꝙ quis debet cōfiteri vel ex confeſſione immineret periculum confitenti vel confeſſori vel ſi eſſet reuelator confeſſionis.etiā ſi dormiēs ſomniando reuelaret vt aliquibꝰ accidit de quo in ſimili in cle.i. de homic̄.vel ſi ſit peccatū cōmiſſum ꝯtra ipſum ſacerdotem vl̄ ꝯtra ſuos cōiunctos vel cōiunctas nō debet ſubditus ſibi cōfiteri ſed petere licentiā ab eo extra de pe.ꝛ re.omnis.Cō.pe. tho.alla.Inno.ꝛ.Hoſ.Et licet q̄dam intelligāt hoc verū ſolum qn̄ cauſa ꝓpter quam vult alieno ꝯfiteri nō ꝓcedit ex d̄fectu ꝓprij ſacerdotis.tn̄ quod prius

dictū eſt meli⁹ videẗ indiſtincte ſiue cauſa ꝓcedat ex defectu ꝓ pꝛij ſacerdotꝭ ſiue nō. Et dꝫ ſa-cerdos credere petēti ⁊ allegā ti ſaltē in genere iuſtaꝫ cām qꝛ nō eſt veriſile ꝙ cū fallatijs va dat q̇s ad pniam vt dicit glo. i c. placuit. de pe. di. vi. Et ſi ſac-dos malicioſe licentiā iuſta de cauſa petitā dare recuſat. glo. in de. c. Ois ſup ṽbo obtineat dicit ꝙ pōt poſtea ire ad aliuꝫ ar. de regula. c. licet. Ul' vadat ad ei⁹ ſupioꝛē ſi pōt vt illū com pellat vel ip̄e det licētiā ar. de iure patro. c. Null⁹. ⁊ de pe. et re. c. fi. in fine. Dicit tñ hoſtiē. ꝙ ſi piculū nō eſt in moꝛa tunc hoc caſu tuti⁹ eſt ꝓ licētia ſupi oꝛē adire. Si aūt piculuꝫ eſt in moꝛa ſtati pōt libere aliū ſac-dotē adire ⁊ hoc referūt. Joh. an. ⁊ do. An. de but. ſup dicta glo. c. ois. Qd̄ ſi nō poſſet in p̄-dictis caſib⁹ ⁊ ſilib⁹ aliū ſac-dotē habere cui ꝯfiteaẗ q̄ꝫ pp̄ um ⁊ neceſſitas imineat. vel e ligat ſine ꝯfeſſione moꝛi ⁊ ſoli deo ꝯfiteaẗ vel ꝓpo ſacerdoti in genere de oībus alijs ſub ti-cēdo oīno pctā ⁊ circūſtantias ex quib⁹ veriſilr poſſet pericu-lū iminere. vel ex ei⁹ malum ali qd̄ ꝓuenire. De⁹ eni ſic oꝛdīat opa ſua ꝙ nō vult eē cauſa ma

li. hoc tenēt. Inno. hoſt. Jo. an. do. an. de bu. ⁊ oēs moderni cō muniter. Si aūt ꝓꝓus ſac̄dos eſſet ligat⁹ eccleſiaſtica cēſura puta qꝛ eſt heretic⁹ excōicatus ſciſmatic⁹ interdict⁹ vel ſuſpē ſus quo ad ſe ⁊ quo ad alios. cū oēs tales habita noticia de p̄-dictis in diuinis officijs ⁊ ſac-mentoꝛū p̄ceptione ſūt regula riter euitādi. pōt ſubdit⁹ taleꝫ ꝓꝓnm ſacerdotē iuſte reſpue-re nec debet ſibi ꝯfiteri ſꝫ de-bet ad ſupioꝛē recurrere vt ſibi det licentiā alienū adire. vel ſi-bi alias ꝓuideat de remedio o poꝛtuno. Qd̄ ſi nō pōt licentiā obtinere, nec ſibi aliter ꝓuide-re dicit Thomas in. iiij. diſtin. xvii. qd̄ idē eſt iudiciū. qd̄ de il lo q̄ nō hꝫ copiā ſacerdotꝭ. Se cūdus eſt cū q̇s trāſtulit domi-ciliū de vna ꝓꝛochia ad aliā qꝛ ſtatiꝫ efficiẗ pꝛochian⁹ illi⁹ ec-cleſie ad quam ſe trāſtulit. Et ſubiect⁹ illi curato in oībus q̄ ad ius pꝛochiale pertinēt p̄ter q̄ꝫ in decimis p̄dialib⁹ q̄ regu-lariter illi eccleſie debēt dari. i cui⁹ pꝛochia p̄dia ſunt ſita. ex. de pꝛo. ca. fi. ⁊. xvi. q. i. Si quis layc⁹. Et hoc verū eſt ſi ſe tran ſtulit aīo remanēdi ⁊ ex toto. qꝛ tūc ſtati ꝙ explicatis ſarci-nulis ſuis in domicilio ꝯducto

recept⁹ ē. effect⁹ ē de foro illiuſ alias ſolo poſſeſſio nō cōſtituit domiciliū. vt notat hoſti. ī ſumma. ti. p̄roch. §. q̄s intelligatᷣ. ꝛ archi. di. xiij. q. ij. §. Cur ergo in fine. Attamē ſi q̄s p ānū moraretᷣ i aliq̄ p̄rochia licꝫ nō ſe trāſtuliſſꝫ aīo remanēdi bñ efficeretᷣ tūc d̄ foro illi⁹ vt notat Inno. in. c. Oīs d̄ penitē. ꝛ remiſſio. Si xͦo i diuerſis equaliter q̄s d̄git p̄rochijs vł locꝫ vtriuſq₃ p̄rochian⁹ ītelligitᷣ ꝛ poterit r̄cipe eccłaſtica ſacm̄ēta vtrobiq₃ tp̄e quo ibi moratᷣ. puta ſi eſtiuali tp̄e morareᷣ i vna. hiemali xͦo in alia. Sec⁹ tñ ſi appareat cꝫ horū domiciliū ſit p̄ncipali⁹. Tuti⁹ tñ eēt ſi talis de licētia ſui ep̄i elegat ſibi ꝯfeſſorē. ꝛ notat hoſti. vbi. ſ. Terti⁹ caſus eſt qñ q̄s eſt vagabūdus nulli hñs nec querēs domiciliū ſꝫ hincide circūiens talł eni p̄t vbiq₃ ꝯfiteri cuilibꝫ ſac̄doti ex ecutionē ordis ſac̄dotalis hñti nedū quo ad celebrādū. ſꝫ etiā quo ad ſoluēdū ꝛ ligādū. vt notatᷣ īfra in fi. viij. caſus. ar. ff. de iudi. l. heres abſens nā ꝛ vagabūd⁹ crimīoſus vbiq₃ puniri p̄t. C. vbi de crimie agi oportꝫ l. i. ꝛ ex̄. de rab. c. i. mōachuſ vagabūd⁹ vbiq₃ capi pōt. xviij. q. ij. Abbates. idē q̄d de vagabūdis eſt ꝛ de mercatorib⁹ q̄ nuſq₃ hñt domiciliū ſꝫ ſp ſequūtᷣ nūdinas. Negociatoreſ vero ꝛ viatoreſ romipede ꝛ peregrini ſi ſine licentia ꝓprij curati iter arripiāt vł peregrinētᷣ nō p̄nt pniaꝫ ſeu eccłiaſtica ſac̄menta ab alio ſac̄dote recipe niſi i neceſſitate ꝯſtituti. ſ. p̄iculi mortꝫ. vł niſi alicubi morā traxerit p ānū ſeu paulomin⁹ vt īfra caſu. vi. Si xͦo cū eius licētia receſſerit tūc diſtigue q2 in negociatorib⁹ ꝛ viatorib⁹ req̄ritᷣ licētia exp̄ſſa ꝛ explicita ad hoc vt poſſint ꝯfiteri ꝛ cōicare alias nō poterūt niſi vt. ſ. Romipede xͦo ꝛ peregrinātes ad loca ſc̄tā ſi de licētia ꝓprij ſac̄dotis iter arripuerit ſiue peregrinatiōis inſignia ab eo acceperint eoīp̄o videtᷣ eis tacite de diſſe licētiā cui maluerit ꝯfitēdi de oīb⁹ p̄ctis q̄ cōmiſerit in via vł p obliuionē omiſerint cōfiteri añ receſſuꝫ. aut etiā ſciēter f̄m. xͦxͦ. Cō. inno. in. c. Oīs de pe. ꝛ re. ſubdēs. Credim⁹ etiam talib⁹ datā eē licētiā recipiendi eccłiaſtica ſac̄menta a quo maluerit. A caſib⁹ xͦo ep̄orū reſ̄uatꝫ ſi p̄egrinatiōes inſignia ab eo receperit vł alias d̄ ei⁹ licētia iter arripuerit eoīp̄o vt. ſ. videtᷣ eis īplicite data licētia ꝯfitēdi cui maluerit ꝛ abſoluere ſe faciendi etiā de caſi

b⁹ ad epm ptinētib⁹.ſic ꝛ de p tinētib⁹ ad ꝓchialē dictū eſt Quart⁹ caſus ē cū q̄s ꝓpo do micilio relicto nauigat vl' inter fecit q̄rens quo ſe trāſferat.qꝛ pōt vbiqꝫ ꝯfiteri quoſqꝫ alicu bi hēat cū talis dicat' eē ſiñ do micilio.ff.admunici.l.Labeo i pncipio.ꝛ.l.eiuſ.§.celſus.ꝛ no. Ric.in.iiij.diſtin.xvij.ar.iij.q.i. Quit⁹ eſt rōne delicti.ſ.qñ q̄s deliq̄t in aliena ꝓchia.ex̄.de rap.c.i.ꝛ.vi.q.iii.placuit.qđ in telli.verū i foro iudiciali ſcđm. Rich.vbi.ſ.xvi.q.i.c.v.ꝛ collec in.c.Ōis đ pe.ꝛ re.puta cū q̄s eſt excōicat⁹ i loco delicti vt fi eri ſolet in furtꝭ ꝛ ſilib⁹. Nam tūc pōt abſolui a ꝓpo ſacdote ſꝫ ad excōicatorē mittēd⁹ ē ab ſoluēdus.vt in iurib⁹.ſ.allega. Sec⁹ aūt in foro penitētiali qꝛ delinquēs i ꝓchia alteri⁹ rōe domicilij poterit bñ abſolui a ꝓpo ſacdote nedū a pctis ſꝫ e tiā ab excōicatōne iurꝭ cōmu nis ſeu ſinodalis aut ꝓuītialis quā ꝯtraxerat i aliena dyoceſi poterit a ꝓpo epo abſolui niſi fuerit pape reſeruata vt notat collec.i.c.excōicatis. de of.leg. Et hāc ſniaꝫ tenet abbas.ſi ex̄ ne.cle.vl' mo.ſup ſpecla.ꝛ đ ſ ē. ex.Nup.ꝛ idirec.li.i.ti.de pe.ꝛ re.§.xcix.ſm archidyaco.Sex t⁹ cāus eſt rōne ſtudij.nā vt di cit ino.in.d.ca.Ōis.Scolares ꝛ alij icole ānales ꝛ mercenarij debēt ꝯfiteri ſacdoti ꝓchie quā incolūt p ānū.ar.ff.đ iudi. .l.Si lōgi⁹.§.i.xvi.q.i.Queſti. vbi đr ꝙ ibi debēt ſoluere deci mas pſonales.qꝛ recipiūt eccle ſiaſtica ſacmenta p āni circulū Alij dicūt ꝙ idē ē etiā.ſi ad mi nus tp̄s ꝓducēt domos.ar.ex̄ đ deci.ad apoſtolice marie ſi ſiñ fraude ꝓductio vl' hītatio ꝓro garet' vltra natiuitatē dñi vel paſca.q̄a tūc ex p̄cepto decre. Ōis.ſp debēt ꝯfiteri ꝛ cōicare Et hoc qđ dicit inno.de ſcola rib⁹ verū eſt de ſcolarib⁹ laycis Sec⁹ autē de clicis qꝛ vt dicit hoſti.i ſum.ti.de ꝓroch.§.quis intelligat' ꝛ notat archidi.xiij. q.ij.Qꝛ ergo in fi.ſi clic⁹ ſtaret p.xxx.ānos i ſtudio ſine licētia p̄lati ſui nūq̄ꝫ ꝯtrahit domicili um.ſꝫ ſi de ei⁹ licētia ſe trāſtu lerit ſtati efficit' de foro ꝛ iuriſ ditiōe illi⁹ epi ad quē trāſijt et ſi nō ppetua tñ tpali.in oibus igit' p̄miſſis tuti⁹ eſt ſm Inno. ꝙ ꝛ viatores ꝛ alij ſp a ꝓpo ſa cerdote licētiā hēant ſpeciales Immo nō licꝫ clericꝭ ſiue laycꝭ. ꝓficiſci ſine licētia epi de con. di.v.Nō optet.ij.ꝛ ibi p glo.et archi.ꝛ ex̄.de vo.redēp.c.Ma gne.Idē i direc.vbi.ſ.§.lxxxvi Septim⁹ cāus eſt rōne neceſſi.

tatis q2 in articulo mortis cō/
ſtitut⁹ ſiue occaſione infirmita
tis ſue alteri⁹ periculi belli ma
ris ꝛ hmōi in abſentia ꝓpꝛij ſa
cerdotis cuilibet ſimplici ſacer
doti catholico dūmodo cēſura
eccleſiaſtica nō ligato ꝯfiteri
pōt ꝛ ab eo abſolui ab oī pctō
ꝛ excōicatione ſiue a iure ſiue
ab hoie.ex̄.d̄ ſepul.ꝓrochiano.
ꝛ notat Rich.iiij.di.xviii.ar.x.
q.i.ſpecialiter aliud ſit ſtatutū
vt in excōicationib⁹ ꝓceſſus cu
rie.Qn̄ tn̄ pōt epī copia habe
ri dꝫ ſe ſimplex ſacerdos de ca
ſib⁹ reſeruatis.etiā hoc articu
lo intromittere ſm Inno. Et
hoc etiā caſu abſoluēs ab excō
municatōe ſupioꝛi reſuata in/
iūgeret abſoluto ꝙ impedimē
to ceſſante quā cito commode
poterit ſi illi repſentet a quo fu
erat abſoluēdus mandatū ei⁹
hūiliter ſup hoc receptur⁹ ex̄ d̄
ſen.ex.ea noſcit̄ alias reincidit
in eandē ſniam.vt in.c.eos.e.ti
li.vi.Sec⁹ aūt de caſib⁹ reſua
tis epō q2 ex quo ſemel abſolu/
tus eſt nō expedit ꝙ iterū epō
remittat̄ abſoluēdus de neceſ
ſitate.ſꝫ de bn̄ eſſe.Adde ꝙ eti
am talis in piculo mortis ꝯſti/
tut⁹ pōt ꝯfiteri layco deficien
te ſacerdote ſꝫ nō pōt ab eo ab
ſolui.Ideo euaſo piculo tenet̄
iterū ꝯfiteri eadē peccata nūe
ro ſacerdoti cū eius copiā ha/
buerit.vt notat tho.in.iiii.diſ.
xvii.Octau⁹ caſus eſt ſi ſacer/
dos nō ꝓpꝰs ponat ſpem i ra/
tihabitione ꝓpꝛij ſacerdotis.
hoc tn̄ cōmuniter nō tenet̄ qꝛ
in talib⁹ nō hꝫ locuꝫ ratihabi/
tio.ff.de re.iur.l.act⁹ legittimi.
ꝛ.e.ti.c.Actus legittimi.ꝛ.c.ra
tihabitionē.li.vi.ꝛ ibi ꝑ dinuꝫ
ꝛ Ioh.an.Et ſic habes octo ca
ſus in qbus pōt quis ꝯfiteri al
teri qꝫ ꝓpꝛio ſacerdoti.Nō tn̄
pōt ꝯfiteri cuilibet ſacerdoti.
ſed his tm̄ qui habent executi
onē oꝛdinis ſacerdotalis ꝛ ad
ꝯfeſſiones ſunt habilitati.licet
nō ſint curati habilitati dico a
ꝓpꝛio epō ſi ſunt ſacerdotes ſe
culares.vel ab eo de conſenſu
ſui plati ſi ſunt r̄ligioſi.xxv.di.
c.ꝑlectis.ꝛ ibi Archi.Con.tho
vbi.ſ.Et duran.in ſumma par
te illa.ti.de cōfeſ.q.x.in articu
lo tamē neceſſitatis poteſt ab
ſoluere vt ſupꝛa dixi.caſu.vii.
quilibet ſimplex ſacerdos etiā
ad cōfeſſiones nō habilitatus
ſm Rai.q2 quod eſt illicitum
neceſſitas facit licitum.Con.
Bo.in.iiii.diſtin.xix.ar.iii.q.i.
Et collec.in.c.Ois de pe.ꝛ re.
Cōſulunt etiā Rai.ꝛ hoſtiē.et
cōmuniter moderni.ꝙ i omni

caſu quo q̇s pōt audire alienū ꝑochianū dꝫ audiēſ de bn̄ eſſe ꝯfitēti iniungere ꝙ ſe repn̄tet ꝓp̄o ſacerdoti.ar.ex̄.de ſen.ex decreto.⁊.c.ea noſciſ.⁊.c.qd̄ d̄ bis. Capitulū ſcd̄m.

Ecūdo dꝫ ꝯfeſſor penitentē iterrogare ſi ſe ad cōfeſſionē p̄parauit ⁊ ꝯſciam ſuā q̄ꝫtuꝫ potuit diligēter examiauit. Si repe rit ip̄reparatū ⁊ nō bn̄ diſpoſitū r̄mittat eū ſuadēdo vt ſe diligēter preparet ⁊ p̄cipue ſi oporteet ꝯfiteri gn̄aliter vl' ō ml'to tp̄e.⁊ nō ſit periculū i mora inſtruēdo eū ꝙ ad hoc vt facilius r̄miniſci poſſit oīm pctōruꝫ ſuorū. P̄mo diſcutiat vitā ſuā diſcurrēdo diuerſas etates ſuas.ſ.puericie. Adoleſcētie virilitatꝭ ⁊ ſenectutis. Scd̄o ꝯſideret diuerſos ſtat⁹.ſ.v̄ginalē. vidualē.⁊ m̄rimonialē. Tertiō diuerſas fortunas ꝓſperitatiſ aduerſitatꝭ.ſanitatis ⁊ ifirmitatꝭ Quarto diuerſa officia ⁊ exercitia que plerūq̈ exercitauit. Quito diuerſas ſocietates cū q̇b⁹ ꝯuerſat⁹ eſt. Sexto diuerſa loca citates caſtra villas et domos in q̇b⁹ fuit. Septio ꝯſideret diuerſas culpas q̇b⁹ deū offendit. Corde ꝯſentiendo ore loquendo ⁊ ope adiplendo. Si

x̄o p̄paratū ⁊ bn̄ diſpoſitū iuenerit vl' nō aſſit tp̄s ad p̄parandū ex corde tn̄ doleat ⁊ hmōi negligētia ꝓcedat interrogādo de caſib⁹ imediate ſequentib⁹ vt ſciat ſi teneſ iterare ꝯfeſſiones p̄cedentes vel nō.

Sex ſunt caſus.in q̇b⁹ tenetur q̇s iterare ꝯfeſſionē.duo ex parte ꝯfeſſoris ⁊ q̄ttuor ex parte ꝯfitentis.

Rim⁹ caſus eſt ſi ꝯfeſſori defuit poteſtas abſoluendi qd̄ pōt ꝯtigere dupliciter ſm duran.in ſum.ti. d̄ ꝯfeſ.q.xxvi. Aut q̄ cōfeſſor hꝫ ptātē artatā quo ad aliqd̄ peccatū ꝯfeſſuꝫ vt ſi ꝯfitēs ꝯfiteſ aliqd̄ pctm̄ cui⁹ abſolutionē ſibi reſuauit ep̄us ⁊ tn̄ de facto ip̄e ꝯfeſſor ab illo abſoluit.hoc eni caſu ꝯfeſſus illi ſacerdotiū de hoc ſibi ꝯſſiterit tenebiſ iterū ꝯfiteri ſupiori illud idē peccatū numero a quo nō potuit abſolui a ꝓp̄o ſacerdote ſupiori iterare nō teneſ.nec hoc caſu d̄r confeſſio diuiſa.q̄ ex quo oīa pctā ſua integre ꝯfeſſuſ eſt p̄mo ſacerdoti.abſoluēſ ſcd̄o ꝑficit qd̄ inceptuꝫ erat. ⁊ notat Rich.in.iiij.di.xvij. ar.i.q.viij. vbi diſ ꝙ dꝫ p̄cedē abſolutō ſuperioris.aliqui tn̄ eo.aut q̄ cō

feſſoꝛ nullā hʒ ptātem abſoluē di oꝛdinariā ſeu delegatā. puta qꝛ nō erat ſacerdos licet repu⸗ tareť vel irregularis vel carēſ titulo. erat intruſus aut excōi⸗ catꝰ aut ſuſpēſus ab officio et huiuſmodi. Nā abſolutꝰ a tali cū ei ꝯſtiterit de hoc teneť ite rum eadē pctā ꝯfiteri. qꝛ reali ter nō erat abſolutꝰ quamuis ignoꝛātia ꝓbabili durāte q̄ ad deū excuſeť ſm docto. Ideʒ in no. in. c. dudū. ſcdo de ele. Po teſt ſic diſtingui. aut ipedimen tuʒ ſacerdotꝭ abſoluētis eſt iu⸗ ris diuini. vt qꝛ nō fuit baptiſa tus ſeu nō fuit ſacerdos oꝛdia tus ⁊ hoc caſu abſolutus a tali hoc agnito teneť iterū ꝯfiteri ſm Rich. vbi. ſ. ar. iii. q. iii. nec in hoc papa poſſet diſpenſare. vt dicit pe. de palu. ibidē. q. vi. Aut eſt iuris hūani ſeu poſiti⸗ ui. vt ſi eſt excōicatꝰ ſuſpēſus ⁊ hmōi. ⁊ tūc ſi impedimētuʒ eſt notoꝛiū. vt qꝛ publice verbera uit clericū vel manifeſte eſt in truſus carēs titulo eccleſie cu⸗ rate nec eſt a ſupioꝛe ꝯfirmatꝰ ⁊ ꝯſequēter nō hʒ vllā ptātem ſup pꝛochianos illiꝰ eccleſie ta li ꝯfeſſus teneť iterū alteri ꝯfi⸗ teri. Si vero impedimentū eſt occultū ꝯfitēs tñ ſcit illud ꝯfi⸗ tēdo illi peccat moꝛtaliter cō i cādo ei in diuinis ꝑ iterū tene tur ꝯfiteri. Si vero neſcit illud qꝛ ⁊ ſibi ⁊ aliis eſt occultū pu⸗ ta qꝛ ꝑcuſſit clericū nullo vidē⸗ te. hec eſt ignoꝛātia facti q̄ ex⸗ cuſat. iō hoc caſu nō teneť ite⸗ rare q̄ʒuis poſtea illud impedi mentū fuerit detectū. Secꝰ ſi hoc neſciret ignoꝛātia iurꝭ pu ta ſcit illū excōicatuʒ ⁊ tñ cre⸗ dit ab illo poſſe abſolui. Hoc ei caſu nō excuſať. Cō. Ric. i. iiii. di. xv. ii. ar. vii. q. i. vbi dicit ꝙ ꝑ ma opinio circa hoc nimis du ra videť. ſ. ꝙ abſolutiones ⁊ ce teri actus legittimi quos aliq̄ exercent dū eoꝛū latet excōica tio ſint irriti ⁊ inanes iudican di poſtq̄ʒ eoꝛū excōicatio fue⸗ rit detecta. Ideo ſcda opio mi tioꝛ eſt ⁊ rōnabilioꝛ q̄ dicit ab⸗ ſolutionē occulti excōmunicati tenere etiam ſi poſtea detecta fuerit. Ar. de ſnia ſerui publice putabať liber q̄ rata eſt. ⁊ cer⸗ ta. ⁊ extra de iure patro. Cōſu⸗ lationibꝰ. ⁊ extra de excep. Ex⸗ ceptionē in glo. ⁊ de cle. ex mi. Apoſtolice. Nō ob. extra d̄ ſen. ⁊ re iudi. ad ꝓbandū qꝛ ibi loq̄ tur de publico excōicato. Ideʒ pe. de palu. vbi. ſ. Dñs an. d̄ bu in. d. c. dudū. ſcdo. dicit ꝙ ꝑma opinio tutioꝛ eſt. ⁊ ideo tenen⸗ da ſm euʒ. Scdus caſus eſt ꝑ

pter ignorantiā ꝯfeſſoris puta qꝛ neſcit ligare nec ſoluere ſeu diſcernere inter mortale ꝛ veniale ꝛ ꝯſequēter nec rite abſoluere. ꝛ ſic ille qui ſcit talē eſſe ꝯfeſſorē ꝛ aliū querere negligit cum poſſit teneť eadē peccata numero cōfiteri alteri ydoneo ꝯfeſſori de pe. di. vi. Qui vult ꝛ notat Rich. in. iiii. vbi. ſ. ar. ij q. viii. Tertius eſt ex parte penitētis cū trib⁹ ſe. ſ. quādo ſciēter vel aduertēter tacuit vel omiſit peccatū aliqd̄ mortale vł de quo credidit ſeu ꝓbabiliter dubitauit vtrū fuerit mortale ſeu etiā omiſerit ſcienter eius neceſſariā circūſtantiā de quibus infra parte. iii. ti. ij. qꝛ his caſibus ſicut ꝯfitendo ſm̄ doc to. peccat mortaliter ꝛ nō ſolū ſi tacuit ſcienter ſed etiam ſi obmiſit ex obliuione ſeu ignorantia affectata vel craſſa puta qꝛ de peccatꝪ añ cogitare noluit nec adhibuit debitam diligentiā ꝓut de lege communi hūana pmittit fragilitas. Si tamē talis ꝯfeſſorē nō mutat ꝛ cōfeſſor habet memoriā aliorum peccatorū. ſufficit illd̄ idē peccatū numero qd̄ omiſit ꝛ fictionē ꝯfiteri ei ꝛ reliqua in genere. Si vero mutat ꝯfeſſorē vel etiā ſi ꝯfitetur eidē. ſed cōfeſſor nō hꝫ memoriā aliorum peccatorū tūc teneť oīa iterare. vt notat duran. vbi. ſ. Con. Rich. in. iiii. diſt. xvii. ar. ij. q. vi. Secus aūt ſi ignorātia ꝓbabili aliqd̄ etiam mortale obmiſit. tūc nō teneť iterare niſi ꝙ obmiſit ſm̄ eos. Quart⁹ caſus ē quādo penitēs penitentiā ſibi iniunctā ſcienter ꝛ deliberate abſqꝫ legittima cauſa obmiſit ſeu nō ꝯpleuit qꝛ tūc teneť iterare ꝯfeſſionē ſi penitētie oblitus eſt ꝛ vltra hoc peccat mortaliter ſm̄ ſco. in. iiii. di. xv. q. i. ꝛ Rich. ibidē. di. xviii. ar. i. q. v Et hoc verū de penitētia iniūcta ꝓ mortalib⁹. Secus autem ſi ꝓ venialib⁹ tm̄ ſm̄ tho. ꝛ obmittēs pniam ſibi iniunctā etiam ꝓ mortalibus ſi recordať ſemꝑ pōt pficere ꝛ pficiēdo nō teneť iterare. p̄cipue quando nō eſt ſibi p̄fixus terminuſ quē nō poſſet trāſgredi licꝫ forte ei ſit declaratū infra qd̄ tēpus d̄beat eā facere vel ſupplē ſi. omiſerit. Quitus caſus eſt cum quis ficte ad ꝯfeſſionē vadit ꝛ ſine ꝯtritione puta qꝛ nō dolet de peccatis oībus vel nō intendit in futurū abſtinere ab eis. ſeu etiā nō intēdit facere id ad qd̄ ex p̄cepto teneť. puta communicare in paſca. circa hunc

caſum tñ ſunt varie opiniones doct.tho.in.iiii.di.xvij.dicit ꝙ hoc caſu nō oportet iterare cō feſſionē q2 ſicut in baptiſmo fi cte accedēs.licet tūc nō recipi at rē ſacramēti.tamē receden te fictione recipit ſic ⁊ penitē tia.Cō.⁊ pe.Rich.in.iiii. diſti. xvij.ar.ii q.viii.Idem Ioha.et Bartho.alij cōtra de pe.di.iii. Sunt plures.⁊.§.his autorita tibus.⁊.c.fi.⁊ ibi p archi.q̄ te net ꝙ talis omnino tenet̃ ite rare ꝯfeſſionē.⁊ hec opinio vi detur verior tutior ⁊ cōmuni or quā tenēt ⁊ ap̱pbant Rai. ⁊ hoſti.in ſumma.ti.de pe.⁊ re Inno.ex̄.in.c.Maiores d̄ bap. duran.in ſumma.eo. ti.q.xxvi. Idem Cō.Ro.Sco. ⁊ Bo.in. iiii. d.xvij.⁊ indirect.li.i.ti. de pe.⁊ re.Pōt dici ꝓ concordia ꝙ in tantū valet illa ꝯfeſſio fi cta nec oportet illā ſpecialiter iterari inquantū durat effect⁹ illius ex ꝯ̄ſſionis vocalis que ē pars ſacramēti.alias nō. Ideo diſtingue vt ſupra in tertio ca ſu.Sext⁹ caſus ē vt cū tp̄e quo ꝯfeſſus fuit erat excōicatus q2 ſiue ſcirē ſe excōicatū ſiue igno raret ꝓbaliter vel etiā oblitus fuiſſet tenetur iterare ꝯfeſſio nem cū hoc poſtea nouerit q2 li gatus excōicatione ſiue maio ri ſiue minori nō potuit abſol ui a peccatis cū excōmunicat⁹ nō ſit capax ſacramentorū ec cleſie.extra.de di.ex.miſ.ſi cele brat.⁊ ſic illa abſolutio fuit nl' la.Et licet ignorantia ꝓbabil' preſuet eū a culpa ⁊ a pena ir regularitatis.nō tñ facit eum nō eſſe excōmunicatū .ar.e. ti. apoſtolice ⁊.xxxviii.di.cū itaqꝫ Con.Rich.in.iiii.di.xviii.ar.ix. q.iiii.pe.de pal'.ibidem.q.vi.⁊ duran.in ſumma vbi ſupra.

Ertio iterrogēt eū ꝯfeſſor vtrū noue rit ſe ab aliquo iu dice eſſe excōica tum.vel vtrū inciderit in aliq̄ꝫ excōicationem iuris cōmunis papalē ſeu ep̄alem vel etiaꝫ in ſententiā alicuius ꝯſtitutionis ſinodalis vel ꝓuintialis pticu lariter inueſtigādo de aliq̄bus caſibus excōicationū ſc̄m cōdi tionem pſone ⁊ precipue de cō ſtitutionibus illius dyoceſis vel prouintie vel etiaꝫ a legatis fa ctis.Et ſi reperit eum excōica tum.Primo ⁊ ante omnia ab ſoluat eum ab excommunicati one ſi autoritatem habet. ſin autem remittat eum ad habē tem.vel ſi talis penitens foret in articulo mortis poſſet tunc abſolui.vt ſupra parte ſecunda capi.i.§.penel'.⁊ fi.

Quarta dꝫ ꝯfeſſor iterrogare peītentē cuiꝰ vite ſit ꝛ ſcie cuius ſtatꝰ ꝛ ꝯuerſationis. cuiꝰ artꝭ vl̄ officiȷ̄. Si mrīmonio ligatꝰ vl̄ nō. Si religioni quoquomō ſit obligatꝰ vel aſtrictꝰ. Si ex ſubſtātia licite acq̄ſita viuat vl̄ nō. Si alicui aliq̄d dꝫ ex ꝯtractu vl̄ maleficio ſeu ex legato p̄deceſſoꝝ ſuoꝝ Aut aliaſ quouiſmō. Si ſic trāſactū ē tēpꝰ ſolutionis faciēde nō admittat eū ad ꝯfeſſionē niſi ꝓus ſatiſfecerit ſi pōt vel ſaltē a creditoribꝰ ſuis dilationē obtinuerit cū alias non poſſit debite ꝯfiteri nec pctm̄ remitti. vt dicit augꝰ. xiiij. q. vi. ſi res. ꝛ de reg. iur. Nō dimittit̄. li. vi ꝛ hoc expreſſe tenet Rich. i. iiij di. xv. ar. v. q. iiij. ꝛ ſcotꝰ ibidēꝫ. q. ij. ꝛ tho. ij. ij. q. lxij. ꝛ quamuis ſit fide digĝ pſona in hoc nō eſt ei credēdū ꝛ ſi pure ei credendū eēt nō tñ abſolui dꝫ donec ꝯſtet de reſtitutōe actu ꝯpleta p̄cipue ſi alias ꝓmiſit ꝯfeſſori ſuo ſatiſfacere ꝛ nō ſatiſfecit. Si ꝟo nihil dꝫ alicui ꝛ ſi in proceſſu ꝯfeſſiōis occurrat aliq̄d neceſſario ſatiſfaciendū ſit diſpoſitꝰ ad ꝯſiliū ſiue iudiciū cōfeſſoris debite ſatiſfacere deo ꝛ ꝓxīo tā in rebꝰ q̄ꝫ in fama ꝛ moribꝰ admittat eū faciēs genuflecti ad pedes eiꝰ. ꝛ ip̄e ſpſedeat ex trāſuerſo. nec eiꝰ faciēꝫ reſpiciat ſiue ſit vir ſiue mulier ne pluſquā optet erubeſcētie eis faciat ꝛ dicat ei q̄ ꝯfiteat̄ p ſeip̄m ſua pctā ꝓut nouit Ip̄e aūt ꝯfeſſor dū pctōr ſua exponit pctā diligēter attendat nec moleſtet eū interiꝫ interrogādo niſi neceſſitas vrgeat vt ſi aliq̄d dicat̄ ita īuolute q̄ nō bñ ītelligerꝫ tūc faciat a ꝯfitēte bñ declarari vt ſciat q̄d ſit acturꝰ. Et ſi dep̄hēdat caſum ad ſe nō ptinere vel ꝯfitētē ad aliquā reſtitutionē obligari vl̄ ſup pctō q̄d exponit̄ aliquā ſpecialē ꝓuiſionē optere fieri ſtatim ei dicat ne in ꝓceſſu obliuiſcat̄. Et ſimil̄r īterroget de circūſtantȷ̄s pctōꝝ ſi a ꝯfitēte ſine eis pctm̄ dicat̄ vt infra dicetur pte tertia. ti. ij. ꝛ iux̄. grauitatē pctōꝝ ꝛ ꝯditionē ꝯfitētiū quo ad arguendū pctā ꝯfeſſor prudēter ſe hēat nō pariformiter ad oēs. ſꝫ cū ſimplicibꝰ ſe dulciter habeat eos diligēter de mō ꝯfitēdi inſtruēdo. Rudeſ ꝛ ruſticos ne eoꝝ pctā enormia reputēt leuia durius īcrepādo. Sapiētes ꝛ eruditos verbaniꝰ corripiēdo. Induratoſ ꝛ īſenſatoſ acriter arguēdo. Et quātū fieri p̄t ꝟb ꝛ exēplis ad ꝯpūctionē inducēdo ꝛ terrorē

extremi iudicij eis incutiendo Mulieres blādis x̄bis ꝛ mollib⁹ nō alliciēdo ſʒ poti⁹ ſeu erꝫ ꝛ rigidis corripiēdo ꝛ quāciti⁹ pōt fieri ſupfluis colloquijs penit⁹ reſecatꝫ de ipis ſe expediēdo. Contra quoſdā qui quottidie in ꝯfeſſorio cū eis ꝯfalanť ꝛ eis lōgas faciūt pdicacōnes ꝑpter qđ ꝛ ipi multū tp̄s amittūt ꝛ alijs ſepi⁹ occaſionē ſcandali tribuunt.

Incipit tertia ps hui⁹ opuſculi de circūſtantiarū peccatorum interrogatione.

Circa tertiū principale. Sciendūʒ ꝙ nō ſufficit ꝯfeſſorē ſoluʒ audire ea q̄ ſibi a pctōre dñr ꝛ de alijs ipm non interrogare niſi pſona ꝯfitens ſit in his bñ perita ꝛ timorata vt ſciat ſe ſufficiēter ꝯfiteri qđ raro ꝯtingit modernis tpibus cū pauci circa hoc debitā diligentiā adhibeāt. ꝛ multi ſunt adeo ſimplices ꝙ niſi interrogenť nunq̄ʒ vere ꝯfitebunť. ꝛ qđ maius eſt multi q̄ ſm ſeculū ſapiētes cēſenť in ptinētib⁹ ad ꝯfeſſioneʒ ignorātes penit⁹ reperiuntur. Ex quo ꝯcludiť qđ poſtq̄ʒ penitus ꝯfeſſus eſt p ſeipm ea q̄ nouit dʒ ꝯfeſſor ipm interrogare de his q̄ omiſit aut min⁹ plene dixit. Vñ aug⁹. de pe. di. vi. c. i. dicit de ꝯfeſſore loquēs. Sit diligēs inq̄ſitor ſubtilis īueſtigator. ſapiēter ꝛ q̄ſi aſtute iterroget a pctōre q̄ forſitan ignorat vel p̄ verecūdia vellet occultare. Cognito aūt crimie varietates ei⁹ nō dubitet inueſtigare ꝛ locū ꝛ tp̄s ꝛc̄. Ad hoc. ex. ď pe. ꝛ re. c. Omis. §. Sacerdos. Et hoc eſt ꝯ multos ꝯfeſſores ignaros q̄ ſimpliciter audiunt ea q̄ pctōr ꝯfiteri voluerit ꝛ poſtea ſm audita ꝛ ꝯfeſſa pniam iniungunt qđ eſt a debito ſuo valde deficere. ꝛ ſe ꝛ ꝯfitenteʒ pariter in dānationē p̄cipitare Pro ſalubri igiť ꝯfeſſoriſ iſtructione q̄ttuor in hac pte videamus ꝛ p titulos diſtinguamus

Primū eſt de modo iterrogādi quē ꝯfeſſor habet tenere.

Scđm de quib⁹ circūſtātijs neceſſario habet interrogare.

Tertiū ſup quib⁹ cōmuniter debeat peītentē examiare

Quartū eſt qđ de ptinentibus ſpēaliter ad ſtatū vľ officium ꝯfitētis debet inquirere.

De modo interrogādi quē ꝯfeſſor debet tenere.

Titulus primu.s

Quo ad p̄muʒ dico ꝙ ꝯfeſſor audiēda pctā

ꝯfitentis ſtudere dʒ ꝓ poſſe in ꝑncipio a ꝯfitēte remouere ve recundiā nō exprimēdo ſtatim magnitudinē ſeu grauitatem peccatorũ eius. ſʒ diſſimilādo trāſeat vſqꝫ ad finē ꝯfeſſionis. ⁊ tūc exponat ei eorũ magnitudinē ⁊ grauitatē incipiēs a minoribꝰ terrorē incutiendo ⁊ ad ꝯtritionē ꝓuocādo. ⁊ ſi penitēſ ex ignorantia aliquid omiſerit ipē ſupleat interrogādo euʒ. vt infra in capitulis ſequētibꝰ ad particularia deſcēdendo plus. ⁊ minus ſm ſtatũ ⁊ ꝯditionem confitentiũ. nā vt dicit tho. in iiii. in interrogationibꝰ tria debet cōfeſſor obſuare. Primo ꝙ quilibet interrogetur de pctis q̄ ꝯſueuerũt in hoibus illius ſtatꝰ ⁊ ꝯditionis cōiter reperiri vt infra ti. iiii. habet̄ idō multũ expedit ꝙ a ꝑncipio confeſſionis interrogetur penitēs de eiꝰ ſtatu ꝯditione ⁊ cetera. vt. ō. ſcōa pte ꝑ totũ. Secũdo ꝙ interroget a remotis de peccatis ⁊ in genere ⁊ nō explicite ne forte ſi ſtatim ad ſpecieʒ peccati quam ignorabat deſcēdat illud peccatum addiſcat et ſic quoddāmodo ad illud inducatur exempli gratia. ſi confitetur ſe commiſiſſe peccatuʒ carnale non ſtatim queret ſi ſe manibus poluit ⁊ huiuſmodi. ſed interroget de modo ſeu cum q̄bus ⁊ huiuſmodi. Tertio ꝙ in peccatis carnalibus nō deſcēdat nimis ad particulares circumſtantias nō neceſſarias qr hoc poſſet eſſe occaſio temptationis in vtroqꝫ. vel ſaltem ſcādali ipſius confeſſoris ſi aliquādo confitens referret alijs ꝙ interrogaſſet eum ſic ⁊ ſic. Si igitur vir ꝯfitetur ſe poluiſſe mulierem extra phas debitũ non querat cōfeſſor in qua pte corporis ⁊ quomō ſufficit enim ꝙ habeat vltimā ſpeciē peccati.

De quibꝰ circũſtantijs neceſſario hʒ interrogare ꝯfeſſor Titulus ſecundus

Uo ad ſcōm quia nō ſolũ ꝯfeſſor debet iterrogare cōfitentē de mortalibꝰ. ſed etiā de circũſtantijſ. vt in. c. Oīs de penitētijs ⁊ remiſſionibꝰ. §. Sacerdos. Prio videndũ de numero earum Secundo q̄ ſunt de neceſſitate ꝯfeſſionis. Ad primũ dicendum ꝙ circũſtātie quibꝰ peccatum aggrauatur vel alleuiatur ſm tuliũ ſunt ſeptē ⁊ ꝯtinētur in hoc. ※. Quis qd̄ vbi quibuſ cur qũo quādo. ratio aũt iſtius

numeri eſt quia ſeptē ſunt con ditionis ſingulares vel ꝓprieta tes quibꝰ aggrauatur vel alle uiatur peccatū vt.s̄.ꝛ circūſtā tie ſunt cōditiones ſingulares actuum humanorū Prima circūſtantia ↄſideratur ex par te finis ꝛ talis dr. Cur qr inter oēs circūſtantias eſt principa lis. vbi nota ꝙ duplex eſt finiſ .ſ.opationis ꝛ intētionis.exem pli gratia. Forma domus eſt fi nis.opationis domus.ꝛ habi tatio eſt finis intētionis. Sic a ſimili finis opationis hominiſ nō eſt finis qui dr circūſtantia ſed finis intētionis qui quādo ꝗs ex malo actu bonū intendit ꝛ ecōtrario. ꝛ hic finis dr circū ſtantia. nā a fine intētionis in moralibꝰ actus ſpeciē recipit. Vñ Am. intantio opi tuo finē imponit. Secūda circūſtan tia cōſideratur ex parte operiſ ſ.q̄d nec ↄſideratur quantū ad ſubſtantiā facti.ſ.ꝙ occidit vl̄ furatus eſt vel fornicatus. ſed quantū ad cōditionē facti.i.ꝓ prietatē qualitatē ꝛ quantita tem facti.ꝙ occidit patrem co gnouit virginē vel maritatam ꝛ ſic hec circūſtantia non con ſideratur ꝓut ē ſubſtātia actꝰ ſed ꝓut eſt ↄditio actus. Nam quidā actus ſunt idem in ſpe cie nature qui differunt in ſpe cie moris ſicut fornicatio ꝛ cō cubitꝰ ↄiugalis. Tertia cir cūſtantia eſt.quis q̄ cōſiderat̄ ex pte agentis ꝓncipalis ꝛ nō ſolū reſpicit ſubſtātiam pſone agētis ſed magis ↄditionē vel ꝓprietatē pſone.ſ.cuiꝰ ſit offi cij ptātis ve ſexus ꝛ hmōi·rō ē qr ex ↄditionibus pſone varia tur ſubſtātia actus eo quod a liquid cōpetit vni qđ non cōpe dit alteri. Quarta circūſtā tia eſt.quibus.ſ.auxilijs ꝛ cōſi deratur ex parte agētis inſtru mentalis ſm philoſophū ter tio ethicorū ſed loco inſtrumē ti. Tulius ponit quibus auxi lijs eo ꝙ oīa auxilia ſunt quaſi inſtrumēta actionis quibus a gens vtitur ad finem ſuum.

Quita circūſtātia ↄſideratur ex parte ſpeciei vel qualitatis operis tripliciter. Primo ex parte modi ꝛ ſic eſt quinta cir cūſtantia quomodo.vtrū. ſ.le uiter vel fortiter quiſꝑcuſſerit

Secundo ex parte loci.ꝛ ſic eſt ſexta circūſtantia peccatū aggrauās vbi. vtrum ſcilicet in loco ſecreto vel publico vel ſa crato. Tertio ex parte tem poris.ꝛ ſic eſt ſeptima circūſtā tia quādo vtrū.ſ.peccauerit tē pore oratōi dedicato ſeu tpe fe

ſtorū ⁊ ieiuniorū hec tho. q̄rto ſcripto ſentē. di. xvi. ⁊ Rich. ibi dē ⁊ originaliter li. iij. ethicorū c. iij. Sʒ ꝑ maiori euidētia predictorū ſciendū eſt ꝙ dicte circūſtantie tripliciter ſe hn̄t ad actū pcti. Qñq₃ eni circūſtantia nec ſpecieʒ pcti variat nec pctm̄ aggrauat. vt puta accipere rē alienā manu dextra vl' ſiniſtra de mane aut de ſero. qñ q₃ circūſtantia ſpeciē pcti variat ⁊ aggrauat ſiue act⁹ cui circūſtantia aduenit ex ſuo genere ſit indifferēs. ſicͭ cū aliq̄s leuat feſtucā e terra in ꝯtēptum alteri⁹. Siue act⁹ ſit bonus ex genere. ſicͭ cuʒ q̇s dat elemoſinā ꝓpter gloriam hūanaʒ. ſiue act⁹ ſit mal⁹ ex genere cū aliq̄ſ furatᷣ rē ſacrā cui⁹ rō eſt q: circūſtantia addita actui hʒ ⁊ addit repugnantiā ſpecialē ad rationē exēpli ḡtia pctm̄ fornicationis in hoc ꝯſiſtit ꝙ hō accedit ad nō ſuā. ſi aūt addatᷣ hec circūſtantia ꝙ illa ad quā accedit ſit vxor alteri⁹. pctm̄ fornicationis trāſferrᷣ in aliō genus pcti. ſ. adulteriū qḋ eſt grauiuſ pctm̄ q̄ʒ ſit fornicatio ⁊ ita vbi cūq₃ eſt alia ⁊ alia repugnātia act⁹ ad rationē ⁊ alia ⁊ alia deformitas act⁹ ibi eſt alia ⁊ alia ſpecies pcti ⁊ maior pcti grauitas vt patuit ꝑ exemplū ſupra poſitū. Qñq₃ circūſtantia non variat ſpeciē pcti ſʒ aggrauat pctm̄. cui⁹ rō eſt. q: non īportat ꝑmo ⁊ ꝑ ſe repugnantiā ad rationē ſʒ ex ſuppoſitione illi⁹ ꝙ ꝑmo ⁊ ꝑ ſe īportat repugnātiam ad rōneʒ exēpli grā. Accipe multū vel parū de ſe vel ex ſe nō dicit nec importat repugnātiā aliquā ad rationē ⁊ idō nō īportat ex ſe aliquā d̄formitatē. nec r ōne boni vel mali ſʒ ſolū ex ſuppoſitione ꝑmi q: ſcʒ alienū accepit ⁊ ſic multū de alieno accipe eſt graui⁹ pctm̄ q̄ʒ parū accipere non tn̄ eſt pctm̄ alteri⁹ ſpeciei a ꝑmo nec ille q̇ furatᷣ multū facit duo pctā ſʒ vnū ḡuius tanq̄ʒ q̇ furatᷣ parū vt. ſ. Quartū xͦo membrūʒ nō pōt eſſe. ſ. ꝙ circūſtantia ſpeciē pcti variet ⁊ non aggrauet pctm̄. hec tho. vbi. ſ. ⁊ ꝑma ſecūde. q. lxxiij. in corpe q̄ſtionis. ar. vij. Ad ſcd̄m qḋ erat videndū. ſ. q̄ circūſtātie ſint de neceſſitate ꝯfeſſionis. ⁊ dico breuiter ꝙ in ꝯfeſſione circūſtantiarū aliqd eſt īpoſſibilitatis. aliquid imꝑfectiōis. aliq̄d ꝑfectionis. aliq̄d neceſſitatiſ. aliquid maioris ſecuritatis ⁊ vtilitatꝭ

Primo eni oēs peccatorūʒ circūſtantias ꝯfiteri eſt īpoſſi-

bile cui⁹ rō eſt q꞉ cū ſingulares circūſtantie pctōꝝ ſint q̄ſi infinite ſꝫ null⁹ obligat̃ ad ꝯfitendū:ea q̄ in infinitū pn̄t ꝓcedere q꞉ ď talib⁹ nō ē ars neqꝫ ſcia ergo null⁹ tenet̃ oīa ꝯfiteri.

Scđo ꝯfiteri circūſtantias q̄ alleuiāt pctm̄ eſt imꝑfectionis niſi ꝯfeſſoꝛ de eis inq̄rat vl' cōfitēs timeat ſi eas nō ꝯfiteat̃ ꝯfeſſoꝛē ꝓpter hoc occaſioneꝫ ꝑturbationis vl' ſcādali accipere vel niſi itantū diminuāt peccatū ꝙ ſi nō dicātur videatur moꝛtale qđ erat veniale ſic̄ ꝓpter infirmitatē comedere carnes in q̄dragesima. Tertio cōfiteri aliq̄s circūſtantias q̄ aliam ſpēꝫ pctō nō tribuūt. vl' ſi tribuūt nō tn̄ ſpēꝫ pcti moꝛtalis eſt ꝑfectionis ſicut eſt ꝯfeſſio venialiū. Quarto ꝯfiteri aliquas circūſtātias q̄ ad aliam ſpeciē pcti moꝛtalis trahūt vt coire cū muliere alena cōiugata ꝟgine vel deodicata eſt neceſſitatis. Vn̄ q̄libet de neceſſitate tenetur dicere ⁊ ꝯfiteri gen⁹ ⁊ ſpeciē pcti moꝛtalis.

Quīto ꝯfiteri circūſtātias in eadē etiā ſpecie pctm̄ notabiliter aggrauātes ſm̄ Specu. eſt maioꝛis ſecuritatis ⁊ volūtat⁊ ratio q꞉ pcti quātitas ſciri nō pōt niſi ſcitis illis q̄ ei⁹ aggrauāt quātitatē. ⁊ ſic videt̃ non ſufficere illi q̄ centum marcas argēti vel gregē ouiū furat⁹ fuerit dicere ego feci furtū. cum hoc ita bn̄ poſſit verificari ſi accepiſſet vnū ſolū denariū. ſimiliter nō videt̃ ſufficere illi q̄ gladio ꝓ꞉imū vulnerauit dicere ego ꝑcuſſi ꝓximū. ſꝫ dꝫ ꝯfiteri quātitatē pcti nō ſolum in ſpecie. ſꝫ p̄ciſe vt ſm̄ quantitatē culpe quātitas pene taxet̃ a ſacerdote. Tu dic qꝙ hꝭ nō obſtātib⁹ ſolū circūſtantie trahentes in aliā ſpēm ſunt de neceſſitate ꝯfeſſionis nec opoꝛtꝫ ꝯfeſſoꝛē ſcire totā pcti quātitatē. q꞉ nec ipē pctōꝛ ſcire pōt ſꝫ ſufficit ꝙ ꝯgnoſcat quātitateꝫ q̄ ex ſpecie pcti ꝯſurgit. nec oportet ſm̄ totā quātitatē pcti penā taxare ſm̄ Alexā. iiii. parte ſue. q. xxii. ⁊ thomaſ. vbi. ſ. ⁊ Bo. in. iiij. di. xvij. ⁊ pe. de tarā. ibidē. ar. iij. q. ij. Et in coꝛpe. q. Et hec eſt cōis opinio theologoꝝ quā etiā tenēt multi canoniſte. vt notat colle. de pe. et re. Oīs. Et he circūſtantie ꝑtinētes de neceſſitate ad ꝯfeſſorē ⁊ aliā ſpeciem pcti trahētes pn̄t eſſe octo. Prima eſt cōditō rei ſeu ꝑſone. vt ſi peccatū foꝛnicationis eſt cōmiſſuꝫ iterroget̃ vtrū cū religioſa ſeu do-

dicata q: ſic eſt ſacrilegiū.ſi cū ꝯiugata eſt adulteriū ſi cū con ſanguinea vel affine.eſt inceſt⁹

Scḋa eſt mod⁹ peccādi. q̇a ſi cognouit mulierē alieno mo do in naturali ex tali modo vl tra ꝑncipale pctm̄ fornicatio nis vel adulterij inducitur alia ſpēs pcti mortalis. ſ.ſodomia.

Tertia eſt loc⁹ quādo.ſ.pec catū cōmittit̄ in loco ſacro ſeu diuino cultui deputato tūc eni inducit̄ alia ſpēs pcti mortal'. ſ.ſacrilegiū de quo.ſ̄. Quar ta eſt tp̄s.cū eni cōmittit̄ pec catū mortale in feſto inducitur alia ſpēs pcti mortalis.q: vltra ꝓꝑam deformitatē ſue mate rie ex hoc ꝙ cōmittit̄ in feſto h₃ aliā deformitatē ſpecialem impugnātem tertio ꝑcepto de calogi de ſanctificatiōe ſabba ti quo ꝓhibet̄ oīe opus ſerui le ⁊ op⁹ pcti eſt op⁹ ſeruile ma giſq̄₃ op⁹ manuale.ideo de ei⁹. ꝑcepti trāſgreſſione oꝑtet ſpe cialiter ꝯfiteri ⁊ notat. Nic.de ly.exoḋ.xx. S₃ an idē ſit quādo pctm̄ cōmittit̄ in die ieiunij ꝑ cepti ab eccleſia videt̄ ꝙ ſic ḋ cō.di.v. Nihil eni ꝓdeſt. Ricḣ in.iiij.di.xv.ar.iij.q.vi. dicit ꝙ triplex eſt ieiuniū.ꝑmu₃ eſt ab iniq̄tatib⁹ abſtinere ⁊ hoc per q̄ḋcū ꝗ pctm̄ mortale frangit̄ ſcḋm eſt act⁹ ꝟtutis abſtinētie ⁊ hoc frāgit̄ ꝑ gulā q̄ eſt pctm̄ mortale. Tertiū eſt ieiuniū in ſtitutū ab eccleſia ⁊ hoc vt p:e dixi frangit̄ ꝑ gula₃ q̄ eſt mor tale pctm̄ inquātum nō inclu dit illud qḋ eſt neceſſarium ad actū ꝟtutis abſtinētie.ſ₃ quan tū ad illud qḋ ad dit̄ ex ſtatuto eccleſie frangit̄ comedēdo pl⁹ q̄₃ ſemel vel cib os interdictos ieiunātib⁹ ⁊ etiā ꝑueniēdo ni mis notabiliter horā comedē di.vt infra.q.viii.hec ille. Qui ta eſt numer⁹.q: quotiēs q̇s cō mittit aliq̄d illicitū puta furtū totiēs peccat mortaliter cū ſit diuerſi act⁹ ⁊ in ſingulis actib⁹ eſt pctm̄ mortale eſſentialiter ideo de neceſſitate oportet ex plicite ꝯfiteri circūſtantiā nūe ri. Sexta eſt q̄litas.i.ſi pctm̄ eſt ſecretū vel publicū.⁊ ad qḋ ꝑuenit ei⁹ notici a q: ex hoc in ducit̄ alia ſpēs pcti mortalis q̄ eſt ſcādalu₃. Septia eſt in ductio.videlic₃ ſi in pctō qḋ cō miſit cū ꝓximo ip̄e fuit princi palis cauſa ꝓuocādo ſuadēdo ⁊ hm̄oi q: ꝑncipale pctm̄ cōmi ſit homicidiū ſpūale multo g̃ uius q̄₃ corpale Octaua eſt accidēs q: ſepi⁹ q̇s committit multa pctā ꝓpter aliud pctm̄. qḋ cōmittere q̄rit puta inter

mittēdo nūcios vel ſecum du-
cēdo ſocios ⁊ hmōi. Et ſic ha-
bes circūſtantias pctōꝝ mor-
taliū neceſſario ↄfitēdas. q̄. ſcʒ
trahūt in aliā ſpēm ſeu genus
pcti mortalis. Et de his ſpecia
liter dʒ cōfeſſor īterrogare nō
ſolū quantū ad pctā opis. ſed
etiā cordis ſeu volūtatis cum
ſint diuerſa pctā nō ſolū mate
rialiter veruʒ etiā formaliter.
Si cōparet volūtas interior
ad opus exteri⁹ ꝑut ſunt ſepa
ta puta qꝛ vn⁹ peccat volūtate
tm̄ ali⁹ volūtate ⁊ ope vt notat
Bo. i. iiii. di. xiij. ar. i. q. i. Si igit
q̄s ↄfitet ſolū mēte mulierem
deliberate ↄcupiuiſſe interro-
gādus eſt vtrū mulierē ſolutaʒ
vel nuptā vel virginē. quo tp̄e.
⁊c. qꝛ hec oīa faciūt illud pec-
catū eſſe diuerſe ſpeciei. ſʒ qd
horū ſit graui⁹ an pctm̄ volun
tatis tm̄. an opis. Bon. vbi. ſ.
q. ij. dicit ꝙ ſi vterq; peccātiuʒ
ex eq̄li amore mouet ⁊ ꝙ in v-
troq; ſit plena volūtas pōt dici
vnū pctm̄ dicitur altero graui
us tripliciter. Aut rōne maioꝝ
cōtempt⁹ dei. Aut rōne maio-
ris libidinis ſeu delectationis.
Aut rōne maioris dānificatio
nis. Quantū ad p̄mū nō dicit
maius pctm̄ volūtatis q̄ʒ opis
qꝛ volūtas plena ad pctm̄ ſic p

ſe a deo auertit ſicut cū eſt cū
opere ↄiūcta. Quantū xo ad
ſecundū dicit grauius maxime
quantuʒ ad pctm̄ carnale quo
quiſſeʒ homo peccat in ſeipo.
Similr quantū ad tertiū. ſ. ad
dānificationē qua addit ſupra
pctm̄ volūtatis ⁊ grauius dici
tur maxime erga peccatū quo
quis peccat in proximum.

Sup quib⁹ cōmuniter debʒ
ↄfeſſor penitentē interrogare.
Titulus tertius.

Uo ad tertiū no-
tandū ꝙ poſtquā
peccator p ſeipſuʒ
expoſuit oīa pctā
ſua que nouerit debet ↄfeſſor
diligēter aduertere quid dixe-
rit ⁊ quid ſupleri oporteat ⁊ d
his que nō dixit vel minus ple
ne dixit debet ipſuʒ interroga
re plus ⁊ minus in totum vel ī
partē ſecundū ordinē infra no-
tatum ⁊ ꝑut requirit ſtatus ⁊
conditio confitentis. nec tamē
ſecundū. xx. debet eſſe nimis
ſcrupuloſus circa interrogati-
ones ſi forte aliquam omittat
aut propter occupationeʒ. aut
propter obliuionem vel ſimpli
citatem dū tamen craſſa igno
rantia vel ſupina non laboret.
aut negligētia diſſoluta vix ei

aut nūq̄ʒ ꝯtingit ꝙ ꝯfeſſor q̄nꝰ tumcūq̄ꝫ diſcretꝰ omia q̄ circa hoc a doctorib' dn̄r obſeruare poſſit. Ordo interrogādi p̄ꝰ mo de articulis fidei. ſcd̄o d̄ ſaꝰ cramētis eccleſie. tertio de deꝰ cē p̄ceptis decalogi. q̄rto d̄ pec catis mortalib'. quito de miſeꝰ ricordie operibus.

De articulis fidei.

Capitulū p̄mū.

Circa articulos fiꝰ dei iuterroget cō feſſor ꝯfitētē vtrū ſciat ſimbolū apl'o rū. ſ. Credo in deū. ⁊c. ⁊ ꝯpetē ter intelligat ab eo ꝙ in eis nlꝰ lū hēat ꝯceptū erroneū. optet eni quēlibet adultū eos credeꝰ re diuerſimode. Tn̄ implicite credere oēs articulos eſt fidei diminute ⁊ hoc nō ſufficit nūc alicui q̄ hʒ vſuʒ rōnis. ſ. in gn̄a li credere redēptoreʒ ⁊ remūeꝰ ratorē adeo eni noticia quorun dā articulorum maifeſta eſt ꝙ nullꝰ hn̄s vſuʒ rōnis ignoret. ni ſi oīno negligat ⁊ cōtēnat dei cultū ⁊ ſalutē ꝓpriā. Explicite aūt ⁊ diſticte credere oēs artiꝰ culos non eſt de gn̄ali fidei ne ceſſitate niſi forte illis q̄ fideʒ aliis explicare tenenť vt docto rib' p̄dicatorib' p̄latis ⁊ curaꝰ tis. Credere aūt quoſdā impli cite ⁊ quoſdā explicite eſt fidei ad ſalutē neceſſarie etiam oīm ſimpliciū tenenť eni etiā q̄cūꝰ q̄ꝫ ſimplices explicite credē ar ticulos quos manifeſtāt eiſ nō ſolū p̄dicatio. ſʒ eccl'iaſticꝰ vſuſ ⁊ ꝯſuetudo ſicut eſt de vnitate ⁊ trinitate quā pn̄t noſcere ab ip̄o actu ꝯſignationis ꝯſignāt eni ſe. In noīe. p. ⁊. f. ⁊. ſ. ſ. Ideʒ de natiuitate. paſſiōe. reſurreꝰ ctione ⁊ pctōꝝ remiſſiōe quoſ ꝯgnoſcere pn̄t ex ip̄is ſolēnita tibuſ q̄s eccleſia celebrat ⁊ ex actib' ſacerdotuʒ Ideo ad ho rum cognitionē nullꝰ rōne vtēſ excipiť nec ignorātia excuſať. Articulos vero nō ita maīfeſtos tenenť tn̄ credere iplicite. Im plicite aūt credere voco vt i ge nerali credāt vniuerſaliter oīa q̄ credit ſacroſancta mater ecꝰ cleſia ita ꝙ in p̄ticulari a nullo diſſentiāt nec aliquē articuloꝝ rū diſcredāt ⁊ intm̄ valʒ hec fi des īplicita ſm quoſdaʒ. vt reꝰ fert. Inno. ex̄. de ſum. tri. ⁊ fi. ca tho. c. i. ſup v°. Credimꝰ ꝙ ſi aꝰ liq̄s eā hʒ. ſ. ꝙ credat q̄cq̄d cre dit eccl'ia ⁊ rōne naturali motꝰ aliq̄d de fide falſo opinať puꝰ ta ꝙ p̄ri ſit maior vel p̄or filio. vl' ꝙ tres pſone ſint tres a ſe i uicē diſtātes ꝙ ꝓpter hoc non eſt hereticꝰ nec peccat dūmō

hūc errorē nō ꝯfendat. hoc notat. Bona. in. iii. di. xxv. Cōcordat Rich. ibidē ꝛ tho. ij. ij. q. ij. Si ꝑsona ꝯfitēs ſit rudis q̄ de dictis articulis paruā aut nullā habeat noticiā ꝯfeſſor interroget eū. Utrū ex corde doleat de p̄terita negligentia ꝛ ꝓponat ſcd̄m capacitatē ſuā illos addiſcere ſimul ꝛ pater noſter ſi neſciret ꝛ ipē exponat ei vulgariter dictos articulos ſi pōt de pe. ꝛ re. deus q̄. Itē interroget. Utrū ex corde credat oīa que credit ſancta eccleſia ꝛ vtrū doleat ſi ꝯ̄ dictos articulos ꝛ fidē catholicā hacten⁹ mente vel verbo inciderit in aliquē errorē vt ꝙ nō ſit alia vita preter iſtā ꝛ hmōi.

De ſeptē eccleſie ſacramētis. Capitulū ſecundū.

Rimo ꝯfeſſor īterroget. Utrū ſciat ſacramēta eccleſie p̄cipue q̄ ſunt cōiter neceſſaria. videlicet baptiſmus. ꝯfirmatio. ſiue criſma. penitētia. eucbariſtia. ꝛ extrema vnctio. De ſacramēto ordinis ꝛ matrimonij alibi dicet̄. Primo vtrū ſciat ꝛ credat baptiſmuꝫ neceſſariū fore ad ſaluteꝫ. ꝛ ꝑ ipm̄ debite ſuſcipiēti r̄mitti oīa pctā tā reſpectu pene q̄ꝫ culpe ſm doctores in q̄rto ſen. di. iiii. Scd̄o vtrū ſciat ꝛ credat criſma ſeu ꝯfirmationē ad ſalutē aīe neceſſariaꝫ qꝛ ꝛ ſi nō ſimpliciter nihilominus ꝯtēptus ei⁹ dānabilis eſt ſm pe. ꝛ tho. in. iii. di. vij. Con. Rich. ibidē. ar. v. q. i. dicens ꝙ tūc ꝯtēptor q̄s reputari dꝫ q̄n habita ſufficiēti oportunitate recipiēdi illud tenuit aut notabiliter negligit. Idē ſcot⁹ ibidē vtrū ipē ſit criſmat⁹. Tertiō vtrū ſciat ꝛ credat pniām ꝛ cōfeſſionē pctōruꝫ ad ſalutē eſſe neceſſariā nec aliter poſſe deo recōciliari poſt baptiſmum exiſtentē in pctō mortali. vtrum quotiēs pctā memorie occurrerūt habuerit ꝯtritionē d̄ eis ꝛ ꝓpoſitū ꝯfitēdi actu vl' affectu. Nā ad hoc tenet̄ alias peccat mortaliter ſm Tho. in. iiij di. xvij. Cō. ab. ſy. in. c. Ois de pe. ꝛ re. vtrū exn̄s in pctō mortali ſtatī actualiter ꝯfeſſus eſt habita copia ſacerdotꝭ ydonei qꝛ ad hoc tenet̄ ſaltē in his caſib⁹. Primo rōne ꝑiculi vt ſi periculū mortis immineant puta belli vel maris vel cū mulier eſt in partu vel cū quis eſt in alio quouis mortis articulo ꝯſtitut⁹. Scd̄o rōne ſacramēti puta cū q̄s vult ordinē ſacrū

recipe celebrare vl' cōicare qḋ nemo dȝ p̄ſumere nō ꝯfeſſus copia ſacerdotis idonei oblata ⁊ neceſſitate nō vrgēte. Tertio rōne ſtimuli.ſ.ꝯſcie vt ꝯſcientia ſibi dictat ꝙ ſtatim d̄beat ꝯfiteri. Quarto rōne dubij vt ſi hēat caſum a quo ſolū papa vel eiꝰ penitētiariꝰ poteſt abſoluere ⁊ modo hȝ copiā eorum ⁊ dubitat ne illā in futurū habeat. Nā his q̄ttuor caſibꝰ exn̄s in mortali ſtatim ꝯfiteri tenet̄. ⁊ ſi differat peccat mortaliter vt notat tho.in.iiii.diſ. xvij. Cō. Rich. ibidē.ar.iii.q.vi vbi addit idē eſſe rōne voti vel ſtatuti q̄ qn̄ꝙ obligāt religioſos. Quarto vtrū ſciat ⁊ credat ſacramentuȝ ſacratiſſime eucariſtie omībus ad ſalutē neceſſariuȝ poſt ānos diſcretiōis q̄ quo ad hoc ſunt in femina āni.xij. ⁊ in maſclo.xiiij. Et vtrū credat in eo trāſformari paneȝ in corpꝰ ⁊ vinū in ſanguinē diuina ptāte ⁊ ꝙ ſub vtraꝙ ſpecie ſit totꝰ ⁊ integer xp̄s eēntialiter, ⁊ p̄n̄tialiter quo ad diuinitatē ⁊ hūanitatē vt habetur de cō.di.ij.panis.⁊.c.oīa. Utrū ſumpſerit illud ſingulis annis ſemel cū debita p̄paratione ⁊ legittima ꝯfeſſione p̄uia vt tenetur.ex.de pe.⁊ re. Ōis. Quito vtrū credat extremā vnctionem neceſſariā ad ſalutē adultis in articulo mortis ex infirmitate ſeu ſenio ꝯſtitutꝫ. Et ſi ipſe in dicto articulo ꝯſtitutus eā petierit. Paruulus aūt ſeu occidēdis vel leuiter infirmātibus nō dȝ dari. ⁊ notat. Rich.i iiii.di.xxiii.ar.vij.q.iiii. Circa interrogationes decē p̄ceptorūȝ decalogi nota ꝑ declaratione dicēdorū hāc regulā theologicalē ꝙ oīs trāſgreſſio dictorūȝ p̄ceptorū eſt pctm̄ mortale. precipue quādo eſt cōtra p̄cepta negatiua.

Preceptū primū de colendo deo.

Rimū p̄ceptū eſt. Unuȝ cole deum Hoc p̄cepto ꝓhibet̄ oīs ydolatria ſiue adoratio cuiuſcūꝙ creature ſiue ſimulacri vel ymaginis rei naturalis. vt dicit. Nyc. de lir.exo.xx.ibi. Nō habes deos alienos corā me ⁊ nō facies ⁊c̄

Primo igit̄ ꝯfeſſor interroget ꝯfitentē ſi adorauit aliquā creaturā ꝓ deo puta dyabolū.ſolē lunā.vel ſtellas. arborē vel herbā ⁊ hmōi. q2 mortale eſt ⁊ ꝓhibitū.xxvi.q.v. Non liceat. Si fecit vl' fieri fecit ſeu ꝓcurauit fieri aliqḋ maleficiū

si adorauit creaturam

ſeu malo q̄ ſꝑ fiūt cū inuocati/
one demonū occulta vel mani
feſta mortale eſt ſꝑ ⁊ ꝓhibitū
deutro.xviii.xxvi.q.v.Nō lice/
at.⁊.c.Nec mirū.Si fecit vl̄ fi
eri ꝓcurauit aliquā incātatio
nē cū ſacramētis vel ſacramē
talib⁹ eccleſie vt aqua baptiſ/
mali.oleo ſctō.⁊ hmōi ob ſani/
tatē vel aliā cauſam mortale ē
Si diuinauit vel ꝓcurauit fie/
ri diuinationē ad inueniēdum
furta vel ad ſciendū aliq̄d ſibi
vel ſuis euenturū q̄ fit triplici/
ter ſm Tho.ij.ij.q.xcv.⁊ habe
tur.xxvi.q.iiii.ca.i.eſt mortale
⁊ ꝓhibitū.xxvi.q.v.Nec mirū
Ideo dico ſi hoc inueſtigauit ꝑ
inſpectionē aſtrolabij.Si didi
cit artē notariā vel ea vſus eſt
ad ſciēdum aliq̄ de arte nigro
mātie.qꜫ vtrūqꜫ ꝓhibitū eſt ⁊
mortale.Si ex ꝯſtellationibuſ
⁊ planetis ſub quib⁹ q̄s natus
eſt iudicauit determiate ⁊ cer
titudinaliter futura hoīm ope
ra ꝓcedere.⁊ ex talib⁹ homies
cogi ad malū vel bonū hereti/
cū eſt ⁊ ꝓhibitū.xxvi.q.ij.Illō
⁊.c.Illos ⁊.e.c.q.v.Nō liceat.
Idē tho.vbi.ſ.ar.v.Si obſua
uit curſus lune aut ſtellarū pro
domo facienda.vl̄ ꝓpter ſege/
tes vl̄ arbores plātādas vl̄ cō
iugia ſociāda.ꝓhibitū eſt.xvi.

q.v.Nō liceat.Si tñ vtat̄ ꝯſi/
deratiōe aſtrorū ad ꝑnoſcēdū
futura q̄ ex celeſtib⁹ corꝑibus
creāt̄ puta ſiccitates ⁊ pluuiaſ
nō eſt illicitū ſm tho.vbi.ſ. et
notat arch.xxvi.q.v.Si q̄s cle
ric⁹ licȝ etiā ruſticꝰ ꝑ vētos et
diſpoſitiōes lune.ꝯſiderare tē
p⁹ ſeminādi ⁊ medicꝰ tp̄a po/
tionū ⁊ minutionum vt notat
glo.in.d.c.Nō licet.Si obſua
uerit tp̄a mēſes dies egiptio/
rū vel horas ad aliq̄d inchoan
dū vel nō.vel in colligēdo her/
bas medicinales qꜫ prohibitū
eſt.xxvi.q.vij.Nō obſuetis.et
c.ſe.Sec⁹ ſi vt ligna incidat. ſi
in kalēdis ianuarij q̄ſi pro bo/
no augurio aliq̄d donauit qꜫ ꝓ
hibitū eſt.xxxvij.di.legāt.⁊.d.c
Nō obſuetis.Idē ſi tali die a/
liq̄d plus noui fec̄ propter no/
uū annū qꜫ ꝓhibet̄.xxvi.q.vij.
ſi q̄s.Si in kelēdis ocūs vaca/
uit lauro aut viriditate arborū
domos cīxit.hec eni obſuatio
paganorū ē.e.cauſa.⁊.q.c.Nō
licȝ.Si vaitates ſupſticioſas
obſuauit puta ſuſpēdēdo car/
bones natitatꝰ dñi ꝯ grādineȝ
vl̄ accipiēdo i malū ſignū limē
calcaē cū añ domū ſuā trāſit.ꝶ
dire ad lctm̄ ſi q̄s dū ſe calciat
ſternitauerit ꝶdire ad domū ſi
exiēs pedē offēderit ⁊ hmōi q̄

Effusio olei garritus auium ventorum

oīa tanq̄z ſupſticioſa ꝛ peſtife
ra ꝓhibenť.xxvi.q.ij.Illud.Si
ex effuſione olei de lucerna vł
garritu aliquarū auiū vel ma-
gnitudine ꝛ ꝯtinuatiōe vento
rū exiſtimat aliq̄d boni vł ma-
li venturū ſupſticioſuz eſt ꝛ va
nuz notat. Tho.ij.ij.q.xcv.ar.
vij.Si obſeruauit ſomnia.ꝛ ex
his q̄ ſomniat⁹ vult de futuris
ꝛ occultis diuinare ꝛ ꝓnūciare
ſupſticioſuz ē ꝛ mortale.notat.
tho.ibidē ar.vi.Si ſortib⁹ di-
uinatorijs ꝛ ꝯſultorijs vſus eſt
ꝛ q̄uo q: mortale eſt ꝛ ꝓhibitū
xxvi.q.v.Sortes.ꝛ tribus.c.ſe.
Ex leuitate aūt vti.talib⁹ vide
tur veniale.vti ꝟo ſorte diuiſo
ria nō videť peccatū ex.e.c.fi.
Si vſus eſt breuib⁹ ſibi facien
do vel portādo vel ꝙ fieret ꝓ-
curādo q: cōmuniter ſunt ſup
ſticioſa ꝛ illicita. Nā ſi ibi eſt
aliq̄d ꝑtinēs ad inuocationem
demonū vel ſi aliq̄d falſitatis
ꝯtineāt.vel aliq̄d illicitū ſub i-
gnotis noībus ſeu hebraic͡l la-
teat.manifeſte ibi eſt ſupſticio
ꝓhibita.Si vero ſunt ꝟba di-
uina ꝛ bona cauendū eſt ne ibi
immiſceanť cū ꝟbis ſacris ali
qua vana.puta aliq̄ caracteres
ꝑter ſignū cruc͡l.aut ꝙ ſpes ha
beať i modo gloſandi aut ſcri
bēdi puta in carta nō nata vel

Sompnia

Sortes

Carte

in vno tp̄e magis q̄z in alio vł
in vno loco magiſquā alio vel
ꝑ vnā ꝑſonā magis q̄z ꝑ aliam
puta ꝙ ſcribātur a ieiunio vel
tp̄e miſſe vel in eccleſia vel ꝑ ꝟ
ginez vel in fine dicať q̄cunq̄
portauerit ſup ſe iſtō breue nō
periclitabiť in igne vł in aqua
ꝛc.Hec enī oīa ſupſticioſa ſūt
ꝛ illicita.ſm.ꝟꝟ.ꝛ Tho.vbi.ſ
vt etiā notat Archi.xxvi.q.v.
Nō licet.Qui aūt talibus cre
dūt ſcribūt portāt ſeu docent
grauiter peccāt.xxvi.q.vij.Nō
obſeruetis niſi adeo fuerit ſim
plices ꝙ ignorātia debeat eoſ
excuſare q̄ tn̄ eos nō excuſat.cū
ſup hoc fuerit moniti ꝛ inſtru-
cti.Portare tn̄ ſup ſe reliqui-
as ſanctorū ſimbolū vel orōnē
dn̄icam vel ꝟba euāgelij ex de
uotione ſeu fiducia dei ꝛ ſctō-
rum ſiue ꝑdictis ſupſtitionib⁹
nō eſt reꝓbandū ſ tn̄ ꝓhiben
dum ꝑpter periculū ſimpliciū
Et qui hz hmōi breuia ſupſtici
oſa vel libros nigromātie vel
artis notorie ſeu incātationū
ꝛ hmōi nō abſoluať niſi eos cō
burat igni.Si fecit vel fieri ꝓ
curauit aliquā incātationem
ſeu maleficiū vt ſup̄ naturā cō
ferat ſanitatē vel infirmitatez
ſeu aliq̄d ſimile qd̄ ꝯuenit ſoli
deo ſiue hoc faciat ꝟbis ꝛ in ꝑ

malefic

cationib⁹ ſiue ꝯſignationibus ligaturis aut alijs q̄buſuis re⸗medijs q̄ mediocruꝫ diſciplina ꝯdēnat illicitū eſt ⁊ ꝓhibitum. deutro.xviij.⁊.xxvi.q.ij.Illud ⁊ ſi hoc fecit ſciēs ꝓhibitū mor⸗taliter peccauit.⁊ tales dn̄r ini⸗mici xp̄i.e.c.q.v.ꝑuenit.Si ve⸗ro ex ſimplicitate ignorāter fe⸗cit credēs bonas eſſe oratiōes vel v̾ba videt̄ veniale. neutro tn̄ caſu abſoluēduſ eſt niſi velit in furtū abſtinere.Nec idō q̄a quādoq̄ꝫ malefici atq̄ꝫ īcātato⸗res egris medelā prebent ⁊ ſa⸗nis egritudinē immittere pn̄t ſeu q̄ꝛ quādoq̄ꝫ q̄ diuini p̄dicūt futura eueniūt credendū ē eos in his aliq̄d ꝓprie v̾tutis ac po⸗teſtatis habere ſed ꝑmiſſu dei fit q̄ oīa iuſto iudicio facit vt ip̄i hoc audiūt vel vidēt ꝓben⸗tur q̄li fide vel deuotione ſint erga deū.xxvi.q.v. Nec miruꝫ ⁊ deutron.xiij.c.Si aliq̄d fecit vel fieri ꝓcurauit turpeāt aliꝯ cui comedere vel bibere aliq̄d nociuū dedit puta mulier viro vel alteri vt amaret̄ ab eo aut ecōtra vel vt aliq̄s oderet vxo⸗rem ſuā q̄ nō poſſit eā cogno⸗ſcere peccauit mortaliter.ex̄ d̄ homic.Si aliq̄s ⁊ ſciat̄ q̄d de⸗derit vel fecerit ⁊ ſi pōt tollere maleficiū tollat q̄ꝛ meritoriuꝫ

eſt op̄a dyaboli deſtruere intē⸗tione curādi maleficiatū. ſcd̄ꝫ hoſt.⁊ Sco.in.iiii.di.xxxiiii.ar⸗ij.q.i.Si credidit n̄liquā iu me⸗lius aut deteriuſ poſſe mutari aut trāſformari in aliquā ſpēꝫ vel ſimilitudinē puta in cattas q̄ꝛ talē trāſformationē realiter fieri eſt impoſſibile.niſi a ſolo creatore ⁊ q̄ aliter credit eſt in fideli deterior.xxvi.q.v.ep̄i. et notat.Augu⁹.xviii.de ci.dei.c. xviii.Apparēter v̾o bn̄ pōt fi⸗eri v̾tute demonū.patet de ſa⸗muele.d.c.Nec mirū.Idē tho. prima p̄te.q.cxiiii.Si credidit quoſdā mulieres ad ludū cum dyana vel herodiade ⁊ in mira multitudīe mulierū nocturnis horis ire vel deferri ſup̄ bacu⸗lum vnctū ſeu ſup̄ quaſdaꝫ be⸗ſtias ⁊ multa terrarū ſpacia ꝑ trāſire ⁊ hm̄oī.nā hec oīa erro⸗nea ſunt ⁊ omnino falſa.⁊ talia fantaſmata a maligno ſp̄ū mē⸗tibus infideliū irrogātur.xxvi. q.quinta ep̄i.vbi ꝑ de hoc plene Cō.tho.p̄ia p̄te.q.cxiiii.ar.iiij Si.credidit p̄dictas mulieres ſiue lamias intrare hoſtia clau⸗ſa ⁊ ſurgere ſeu interficere p̄⸗uulos ⁊ q̄nq̄ꝫ vulnerari a patri⸗bus eorū falſuꝫ eſt ⁊ erroneuꝫ. ſꝫ demon hoc facit ſm̄ Augu⁹ ⁊ Hiero.ſicut filios Iob inter⸗

fecit. Job p̄mo. ⁊ septē viros ſa
re. Thob. xij. Idē tho. vbi ſup̄
Si blaſphemauit deū dicēdo
deū nō eſſe iuſtū vł omia. iuſte
nō diſponere ſʒ eſſe acceptoreʒ
pſonarū. vel nō videre q̄ fiunt
aut nō curare de actib⁹ hoim.
vel ꝓditoreʒ ſeu imerito puni
re ⁊ flagellare aut nō poſſe iſtō
vel illud facere. ⁊ hmōi. q̄libʒ
horū ſp eſt mortale cū aduertit
⁊ itelligit qđ dicit. Si blaſphe
mauit deū vel aliquē ſanctum
vel maledixit puta maledictuſ
ſit de⁹ vel ſctūs eni ⁊ hmōi. ſi-
cut qn̄q; fit ex ira ſp eſt morta
tale cū aduertit ipa verba. Si
nō doluit de offenſionib⁹ dei ⁊
de eiuſ ꝯtēptu. Si plus dilexit
corp⁹ ꝓpriū vel aliā creaturaʒ
vel nūmos q̄ʒ deū ſapit idola-
triam.

Preceptū ſcđm de nō aſſu-
mēdo nomē dei inuanū.

Secundū p̄ceptuʒ
eſt: Non aſſumes
nomē dei inuanū
Cōtra hoc p̄ceptū
facit ois q̄ falſe iurat vel ſine
cauſa. Primo igiť ꝯfeſſoriter-
rogare pōt ſi ꝯfitens piurauit
vel falſe iurauit in iudicio vel
extra ſp peccauit mortaliter. ſi
hoc fecit ſciēter ſiue ſpōte ſiue
coacte ſiue iocoſo ſiue. etiā ex
lapſu lingue dū tñ aduertēter
ſecus ſi nō aduertit. vt notat.
Tho. ij. ij. q. xcviij. ar. iij. ⁊ Ar-
chi. xxij. q. i habem⁹. Si induxit
vel exegit ab aliquo iuramētū
quē ſciebat vel credebat falſū
iuraturū ⁊ recipiēs iuramētuʒ
erat perſona priuata peccauit
mortaliter. xxij. q. v. Ille. Si xo
nō credebat ipm iurare falſuʒ
licet etiā neſciret eū iuraturuʒ
verū videť tm̄ veniale. Sed ſi
exigēs iuramētū ſit pſona pub
lica vt iudex rōne publice iuſti
cie iuxta ordinē iudiciariū co-
gebať exigere pōt ſine pecca-
to ⁊ teneť ſm Alex. de Halis.
in. iii. pte di. xxxij. ⁊ tho. vbi. ſ.
Si iuranit aliq̄d certitudinali
ter de quo dubitabat an veri
tas ſic ſe haberet mortaliter
peccauit precipue in iudicio q2
piculo ſe expoſuit piurādi. Se
cūdo interroget ꝯfeſſor ſi ioco
ſa leuitate vel incaute ſicut ſo
let fieri in cōmuni ſermone qñ
doq; iurauit aliq̄d licitū indif-
ferēs ſeu nulli⁹ importātie vt
de eūdo cras ad villā. vel de co
medēdo ⁊ bibēdo ⁊ hmōi veia
le eſt. xxv. diſt. §. Criminis. Si
xo iurauit etiā licitū aliq̄d ſed
indiſcrete ⁊ male. id eſt ſine ne
ceſſitate vel vtilitate ⁊ hoc de
liberate ⁊ ex ꝓpoſito mortale

blaſphemia

plus diligit ... mortale

ſic iurans

eſt vt ibi ⁊ ex.e.tua nos primo Optime circa hoc diſtinguit. Bo.iij.ſen.diſt.xxxix.ar.i.q.iii. Nõ refert qualicũq modo iu⸗ ret̃ ſiue p deũ ſiue p ſctã dei e uãgelia vel p ſacras reliq̃as ſi⸗ ue iuret̃ p fidẽ meã vel ꝓmit⸗ to corã deo q: idẽ importãt vl' parũ differũt vt notat Inno.ex eodẽ.Et ſi chriſtus. Cõcordat Rai.⁊ archidiaco.xxij. queſti. i.Nõ eſt.⁊.eo.capitu.q.v.iura mentũ ⁊ duran.in ſum.eo.ti.q. lxix.⁊ ſe.Et quotiẽs ſic delibe rate ⁊ ex ꝓpoſito iurauit toti⸗ ens mortal'r peccauit niſi vno impetu ⁊ ↄtextu verborum cõ tinuato pluries iurauerit. q̃a tũc videt̃ vnũ ſolũ peccatũ. ff. ad.l.acquil'.l.Illud.⁊.ff. de pri. delict.l.ij.⁊ q̃ð ibi notat̃.Facit ad hoc q̃ð d: de reg.iur̃.in r̃gu la delictũ p Ioh.an. in mercu. vbi tenet ꝙ pcutiẽs clericum pluries vno ↄtextu ⁊ ipetu nõ incidit niſi vnaȝ excõicationis ſniam.Si iurauit alicui aliq̃d ſic eſſe vel nõ eſſe ⁊ hmõi intẽ dẽs aliter q̃ȝ v̾ba ſonẽt.quia ſi hoc doloſe egit ⁊ ĩ fraudẽ mor taliter peccauit.xxij.q.v.Qua cũq arte.Sec⁹ ſi ſimpliciter ⁊ ⁊ ſine dolo iurauit vl' coact⁹ ab eo cui iuramẽtũ p̃ſtare de iure nõ tenet̃ tũc enĩ nõ peccat q̃a de⁹ accipit iuramẽtuȝ ſm intẽ tionẽ iurãtis ſine dolo vt ibi.⁊ ca.hoc videt̃.eo.cauſa.⁊.q.vbi hoc no.glo.⁊ archi.Cõ.Alex.ð hal'.⁊ tho.vbi.ſ.Si iurauit ali qñ p caput aut corp⁹ xp̃i aut p alia ei⁹ mẽbra ⁊ referat verba ad diuinã naturã mortal'r pec cat.Si v̾o ad pſonã filij ⁊ iurȝ cũ reuerentia p ei⁹ mẽbra vt p ſanctũ corp⁹ ei⁹ nõ videt̃ pec⸗ catũ ſi ꝓ cauſa licita.ſ.ꝓ neceſ ſitate vel vtilitate.Si v̾o per modũ obꝓbrioſum iurauit vt p m embra dñi q̃ in alijs hoib⁹ turpia cẽſet̃ ⁊ inboneſta ſic mł ti ribaldi q̃ paſſim ⁊ aſſidue p ea iurãt mortaliter peccãt ſm v̾v̾.⁊ eſt blaſphemia.xxij.q.i.ſi q̃s p capillũ vbi hoc idẽ notat archi. Si iurauit p creaturas referẽs ad eas pncipaliter ali⸗ q̃d numinis mortaliter pecca⸗ uit.ſi v̾o p eas ita iurauit vt ad earũ creatorẽ tñi iuramẽtũ re ferat venialiter peccauit ⁊ no tat.Archi.vbi.ſ.ſi iurauit ali⸗ q̃d temere. i.q̃ð de ſui natura ſit mortale vel q̃ð ꝑuatũ v̾gat in interitũ ſalutl ⁊ ne peccauit mortalit̃er iurãdo.xxv.di.§.cri minis ⁊ no.Archi.xxij.q.iiii.in malis.qñ v̾o ſolũ iuramĩtũ ver git ĩ peiorẽ exitũ q̃ð ↄtigit ſex modis.Primo cuȝ iurat̃ aliquid

qȯ in ſe eſt mortale. Scdo cuꝫ iurat̃ aliq̄d qȯ in ſe eſt veniale Tertio cū iurat̃ indifferēs ali q̄d qȯ ex circūſtantia efficitur mortale vel veniale. Quarto iuramentū excludit opꝰ ex charitate faciēdū. Quito cū excludit opꝰ de gn̄ere bonorū. Sexto cū excludit opꝰ indifferens pia intētione ꝑ deo aut ꝑ ꝓximo faciendū. In p̄mis aūt tribus q̄libet ſic iurāſ autoritate ꝓpria pōt ꝯuenire. ſꝫ imponenda eſt ei pnia ꝑ temerario iuramēto. Reliq̄ xo tria nō ſunt obligatoria nec ꝑ trāſgreſſiōe eorū imponēda eſt pnia tanq̄ꝫ ꝑ mortali. Autoritate tn̄ ꝓpa nō expedit ꝯuenire. tuꝫ ꝓpter reuerentiā ſacramēti. tuꝫ propter ſcandalū ſimpliciū niſi ꝓpter vrgentē neceſſitatē. alias dꝫ haberi abſolutio ſeu relaxatio a ſupiore. hec Archi. vbi. ſ. c. ſe. Si iurauit aliq̄d ſecretum tenere qȯ tractatū eſt in ꝯcilio vel aliud qȯ ſit periculoſuꝫ reuelare. Nā ſi aduertēter reuelauerit peccauit mortaliter ipſe ⁊ q̄ eū ſuaſit ad reuelanduꝫ ſciēs eſſe ſecretū. Cō. Rich. in iiii. diſt. xxi. ar. v. q. iiii. Si iurauit ſuare ſtatuta alicuiꝰ loci vl̃ ciuitatis iuſta trāſgrediēdo ſcienter peccauit mortaliter. Si

tn̄ aliqȯ ſtatutū eſt abrogatuꝫ ꝑ ꝯriā ꝯſuetudinē. qꝛ quotidie ꝑ oēs ſit ꝯrium ⁊ multo tp̄e nō videt̃ piurꝰ ſi nō ſeruet illȯ di. iiii. §. leges. Cō. xx. Si ꝓmiſit cū iuramēto ſe facturū aliquid licitū ad honorē dei vel ſanctorū ⁊ nō intēdebat ſeruare mortaliter peccauit. ſi aūt intendebat ſeruare ſꝫ veniēte termino quo debebat implere ꝓmiſſuꝫ nō adipleuit cū tn̄ poſſet. licet cū incōmoditate ſua peccauit mortaliter. ideꝫ eſt ſi iurādo aliq̄d ꝓmiſit homi qȯ daret ad certū terminū. qꝛ ſi nō ipleuit cū poſſet elapſo termio peccauit mortaliter niſi ille cui ꝓmiſit aū terminū relaxaret iuramentū qȯ facere pōt. ex. e. c. i. ⁊ c. ſi ꝓmiſſuꝫ credat ſolū in vtilitatē eiꝰ. ſecus ſi talis ꝓmiſſio cōcernat honorē dei vel ſanctoruꝫ ſeu vtilitatē cōmunem vel alteriꝰ tertij vt notat plene do An. de bu. extra de ſpon. Preterea. ⁊ Joh. de imo. in cle. ex̃ ḡui de vſur. ſi autem quod ꝓmiſit nō potuit implere excuſatur protunc a peccato quouſqꝫ poterit. Si aliquid vi metu ve cauſa iurauit ſeruare tenetur ſecundū Rai. extra eo. ſi vero. ⁊ extra qꝫ metus cauſa. Ad audientiā. vide ibi clarius ſi iura

uit ex ipetu aliq̃d ſuper quo. ſi plene deliberaſſet nõ iuraſſꝫ ꝟuare tenet̃ ſi eſt licitũ ꝭm. ꝟꝟ. Ad hoc. xvij. q. iiij. ſunt. qui.

De diſpẽſatõe iuramẽtorũ

Quis aũt poſſit a iuramento abſoluere vel diſpẽſare notat dñs An. de bu. vbi. ſ. ꝛ ſpecu. in ti. de legat. §. Nũc oſtendendũ. ꝟ. xxiiii. Et duran. i ſum e. ti. q. lxvi.

De adiuratione

Tertio interroget ꝯfeſſor ſi adiurauit aliquẽ ꝑ inuocationẽ diuini nois vel ꝑ reuerẽtiam alicuiꝰ rei ſacre. qꝛ ꝭm tho ij. ij. q. xc. ar. i. ſi hoc facit alicui nõ ſibi ſubdito ꝑ modũ coactionis intendẽſ eũ obligare ad aliq̃d faciendũ ſicut obligare ſe ipm iurãdo illicitũ eſt mortale qꝛ vſurpat ptãtem in aliũ quã nõ hꝫ. Si ꝟo hoc facit ergu ſb ditos aſtringẽs eos tali gñere adiurationis. licita eſt eo caſu quo liceret ei ſpcipere aliaſ nõ ꝛ tũc adiuratꝰ tenet̃ illud dicere vl' facere alias peccaret mortaliter. Adiurare ꝟo aliquẽ p̃dicto modo ꝑmodũ depcationis nõ neceſſitatis tal' adiuratio licita eſt reſpectu quorũlibet ſi fiat ex cauſa. Si adiurauit demones ad aliq̃d ſciẽduꝫ vel obtinendũ ab eis ꝑ moduꝫ ꝑcis. eſt illicitũ ꝛ mortale ſcðm tho. vbi ſ. ar. ij. niſi fieret ex familiari ꝯcilio ſpũſancti vel ex quadã ſimplicitate q̃rendo ab obſeſſis a dyabolo. Adiurare aũt eos ꝑ modũ coactionis ne nobis noceãt licitũ eſt. Luc. v. Si adiurauit creaturas irrationales ne dyabolus eis vtatur ad nocendũ nobiſ talis adiuratio ꝑ modũ ꝯpulſionis ſicut fit exorciſtis licita eſt ꝭm tho. vbi ſ. Si aũt vt dyabolꝰ c̃petur aliq̃d in eis nõ licet ꝛ mortale eſt Si in cantilenis fabulis ſeu in narrationibꝰ turpibꝰ ꝛ amatorijs miſcuit ſciẽter deũ vl' ſanctos mortale eſt.

De trãſgreſſione votorum.

Quarto loco iterroget cõfeſſor ſi trãſgreſſꝰ ẽ ſeu omiſit iplere aliqð votũ licitũ ꝛ ſi aduertẽter cum poſſet. tũc ſp eſt mortale ꝛ totiẽs quotiẽs tranſgreſſus eſt. Secꝰ ſi ex obliuiõe vel ipoſſibilitate. Si nouit ſe aliqð malũ facturũ vt vindictã vel aliqð bonũ nõ facturũ ſine maioris ꝓfectus impeditiuuꝫ vt nõ ingredi religionẽ ꝛ huiuſ modi mortale eſt nec ꝟuare tenetur. imo autoritate ꝓpria cõtrauenire põt. Si nimis tardauit iplere qð vouerat ꝓpter qð omnino excidit a memoria vel

nit in ſtatū nō valēdi implē cū
bñ ꝑus potuiſſet mortale vide
tur. Idē quotiēs dimiſit ꝓpoſi
tū implēdi cū tñ poſſet. Et ſe-
cundū. ꝟꝟ. Si vouit abſolute.
⁊ ſine tpis ꝑfixione tenet̄ ſta-
tim implere cū pōt. alias ſi ſub
ꝯditione vel cū tpis ꝑfixiōe nō
tenet̄ niſi ex tāte cōditione vl̄
die determinato. niſi ex hoc i-
mineret ꝑiculū nō valēdi īple-
re. puta is qui vouerat intrare
religionē ſi ex mora timet īpe-
dimentū tenet̄ nō differre ſm
ſanctū tho. in. iiii. Si vouit ali
quid licitū ſe facturum ꝓpter
malū finē grauiter peccat ⁊ nō
tenet votū ſm Rich. in. iiii. di
xxxviij. ar. i. q. i. Si exñs ꝓprie
ptātis fecit votum abſtinētie
ſeu ꝑegrinationis ⁊ dubitat v-
trum poſſit implere vel nō ⁊ ſi
ne diſpēſatione vel cōmutatio
ne ſeu cōſilio ſui ſuperioris vel
ꝯfeſſoris cū de facili poſſit ha
bere recurſum ad alterū ipſorū
frangit. mortale videt̄.

De votis ſubditorū.

Si exñs ſub alteri⁹ poteſta-
te puta vxor. impubes. pupill⁹
⁊ ſeruus vouerit abſtinentiam
vel ꝑegrinationē ⁊ hmōi. ſine
ꝯſenſu ptātem hñtiū nō tene
tur niſi tacite vel exꝑſſe ratifi-
cetur ꝑ eos puta ꝑ virū patrē
tutorē ⁊ dñm. nec iſti peccant
reuocādo vota ſubiectorū nec
ſubiecti peccāt nō implēdo vo
ta. xxxiij. q. v. noluit. ⁊ c. Manī
feſtū. ⁊ c. Hec ymago. ⁊ qō di
ctū eſt de votis intelligit̄ etiā
de iuramētis. ſm. ꝟꝟ. ⁊ in tali-
bus vir ⁊ vxor non ſunt ad ipa
ria iudicādi excepto vota vltra
marino de quo ex̄. de vo. ⁊ vo.
redēp. c. Magne. īmo plus q̄a
votū qō ante matrimoniū con
tractū emiſerat vxor vl̄ cui vir
ſemel ꝯſenſerat ſine pctō ex iu
ſta cauſa pōt etiā reuocare vt ī
iurib⁹ ꝑallegatis. Con. Richa.
vbi. ſ. ar. iiii. q. i. ⁊ Inno. ex̄. eo.
ſcripture. vbi dicit idē eſſe de
puberibus qō de impuberib⁹
dūmodo ipi puberes ſub patria
ptāte ſint cōſtituti niſi patres
ꝯſentiant exꝑſſe vel tacite. Cō
ꝑdictis dñs An. de bu. i. d. ca.
Scripture cū limitatione tam̄
dicit ꝙ forte nō eſſet malū di
cere ꝙ pater vota filij ⁊ vir vxo
ris vota ⁊ ecōuerſo irritare poſ
ſunt inquantū deroget̄ patrie
poteſtati vel maritali ſeu ꝯiu-
gali. ideo ſec⁹ ſi aliquis ꝑdicto
rū voueret dicere pſalterium
vel aliq̄d hmōi qō poſſet face-
re ſine leſione ⁊ ꝑ iudicio iuriū
ꝑdictorum. Cō. hugo. d. c. Ma
nifeſtū. credit tñ inno. ꝙ etiam

impubes ſi doli capax ſit ꝛ fe-
cerit votũ abſtinẽtie vel ꝑegri
nationis vel aliud hmõi ꝙ de-
bꝫ illud implere poſtquã patri
am exiuerit ptãtem qꝛ ſe obli-
gauit deo qđ potuit ſicut ꝛ ꝑ
delictũ ſe obligare põt dyabo-
lo. vt extra de delic. pue. cap. i.
Cũ talibꝰ tamẽ eſt faciliter di
ſpenſandũ vel cõmutandũ. Cõ
Jo. an. ꝛ dñs. An. de bu. in. d. c.
Scripture. Jdẽ dicit Archidi.
xxvij. q. i. c. Nuptiarũ de vxore
que ad ꝑceptũ viri fregit vo-
tum abſtinẽtie. ſ. ꝙ eo mortuo
tenet exequi votũ ſuũ. Et ideꝫ
de alijs ſub alteriꝰ ptãte ꝯſtitu
tis qꝛ ſcꝫ eorum vota reuocata
ſeu irritata a ſupiore ceſſante
ꝓhibitione tenent ea ſeruare.
ar. xv. q. vi. Nos ſanctorũ. Con
hu. ꝛ Jnno. idem in direct. li. v.
ti. xxij. §. xvi. ꝛ ſe. Si fecit aliqđ
votũ ſtultũ vt de nõ pectinan-
do caput in ſabbato ꝛ hmõi. e-
tiã ſi ꝓ honore ſanctorum fece
rit hmõi vota potius ſunt de-
ridẽda. qꝫ obſeruãda. qꝛ ſimili-
tudinẽ quandã hñt cum ydola
tria ꝛ notat tho. ij. ij. q. lxxxviij.
Jdem duran. in ſum. e. ti. q. i. ꝛ
archi. xij. q. ij. Qui bona. ſi fec
votũ ſub cõditione generali vl
ſpeciali ꝛ cõditio aduenerit vo
tum ſeruare tenet. Si vero nõ
aduenerit nõ tenet niſi taliter
vouens ſe obligare omnino in
tẽdebat. etiã ſi intentũ ſuũ nõ
cõſequeret ſm Rich. vbi. ſ. ar
i. q. ij. Con. Jnno. Jo. an. ꝛ domi
nus An. de bu. in. c. Scripture
e. ti. vbi plene de hoc ꝑ doc. Si
exiſtens in aliquo periculo ſeu
anguſtia emiſit aliquod votuꝫ
puta mulier in partu vel quis
alius in mari ſeu alibi qꝛ ſi ha-
buit deliberatã intẽtionẽ obli
gandi ſe obligatus eſt. ſm. xx
ar. xvij. q. iiii. Sunt qui opes ſe
cus ſi ſubito ꝛ indeliberate ex.
e. litteraturã. niſi poſtmodum
ratificetur ſm duran. in ſum.
e. ti. q. i. licet igitur licituꝫ quis
mẽte ꝓponat vel voueat non
tũ ꝓpoſitũ vel votũ cõplere te
netur niſi deliberatio ꝓceſſerit
Nã ſm Thomã. ij. ij. q. lxxxviij
ar. i. ad votũ tria de neceſſitate
requirũtur. Primo deliberatõ
Secundo propoſitum volunta
tis. Tertio promiſſio in qua ꝑ
ficitur ratio voti. Abbas in. d.
capi. Literaturam. dicit ꝙ in
voto poſſunt attendi tria. ſcili-
cet initium confirmatio. ꝛ con
ſummatio. Jnciatur enim vo-
tum cum propoſitum in men-
te ſemiatur ꝛ cognoſcit homo
illud eſſe bonum quod propo-
nit non tamen aliquid deli-

berat.ideo ex̄ hoc non obligat̄ quo ad deū nec quo ad eccleſi-am.Cōſūmat̄ cū ſup ꝓpoſito figit̄ ⁊ firmet̄ deliberatio ⁊ ex hoc obligat̄ quo ad deū.Con-ſummat̄ cū ꝓpoſitū delibera-tū ore vel alio actu extrinſeco expmit̄.Et hoc obligat quo ad deū ⁊ quo ad eccleſiā. ⁊ notat. Jo.an. ⁊ dñs An.ibidē. In du-bio ꝯſulat ꝯfeſſor qꝺ tutius eſt De voto religionis vide infra hac eadē parte ti.iiii.c.i.⁊.ij.

De diſpēſatione votorum.

Circa diſpenſationem votorū ſm̄ hoſ.tene. ꝓ regula qꝺ qñcun-ꝗ aliq̄s vouet vel ꝓmittit ali-quid facere quo facto vł aliq̄d nō facere quo nō facto cedit in detrimentū ſalutis aīe vel cor-poris vel peccatū mortale īcur rit nō eſt ſeruandū votū nec iu ramentū nec pactū nec cōſue tudo nec lex nec p̄ceptū nec a-liqꝺ aliud vinculū firmitatis. xxij.q.iiij.§.fi.⁊.c.Inter cetera ⁊ ex̄.de iur̄iur̄.ca.q̄zto.Si vero votū eſt licitū autoritate ſupi-oris ⁊ ex cauſa p̄t diſpēſari ſeu cōmutari.ex̄.e.c.i.vbi ptꝫ ꝗ epi ſcopꝰ vel eo ſupior pōt oīa vo-ta ex cauſa diſpēſare vel cōmu tare in meliꝰ p̄ter ea q̄ ſunt ei expꝛſſe ꝓhibita ⁊ pape reſuata q̄ ſunt q̄ttuor. Primū ē vo-tū ꝯtinētie ſeu caſtitatis qꝺ ſo lus papa pōt diſpēſare ex maḡ cauſa ⁊ ꝓpter maiꝰ bonū vt di cūt hoſti.⁊ ala.di.c.i.pōt tamē ep̄s diſpēſare ſup voto de non petēdo debitū ꝯiugale ſm̄ ala. Scꝺꝫ eſt votū vltra marinū ex̄.e.ex multa. Tertiū eſt vo tū de viſitādo limina apoſtolo ruꝫ petri ⁊ pauli. Quartuꝫ eſt votū ſcti Jacobi hec due re ſeruant̄ pape ꝺ ꝯſuetudine cu-rie.Ceteri ꝟo p̄lati ⁊ ꝯfeſſores ep̄o inferiores licet a pctō trāſ greſſiōis votorū poſſint abſol-uere cū nō ſit de caſibꝰ reſerua tis.Uota tñ de iure communi nō pn̄t diſpēſare nec cōmutare ⁊ ſic ꝺ ꝯſuetudine ſeruat̄ vt di cit hoſti.exceptis tñ p̄latis re-ligioſis.Nā oīe votū qꝺ quis fecerit in ſeculo ſi ingrediēs re ligionē actualiter ſeu habitua-liter intēdit illi ampliꝰ nō tene ri cōmutat̄ in votū religionis ⁊ ip̄o ingreſſu liberat̄.ex̄.eodē Scripture.Si vero actualiter ſeu habitualiter intēdit ingre-diēdo religionē etiam obligari ad illa remanet obligatus.Tñ poſt q̄ꝫ deuenerit hoc ad noti-ciā p̄lati ſui ip̄m ab illis abſol-uere poterit p̄cipue ſi tp̄e ꝓfeſ ſionis eiꝰ p̄latꝰ hoc ignorabat

ſm Rich.in.iiii.di.xxviii. ar. viij.q.ij. In religione xo religioſus nō pōt aliqd ſine ſui licentia plati vouere.niſi forte eſſet qd minimū ex quo nil mali admirationis vl ſcādali veire poſſet puta orōnē z hmōi. Et ſi alias vouerit nō dz ſine plati licētia exeq. Q ſi de licētia plati aliqd vouerit videt qbuſdā q hoc caſu ipe idē plat cū eo diſpēſare nō poterit.ſz ei ſupior bñ hoc poterit ſm Ric.vbi ſ.ar.iiii.q.iii. In his cōiter. Cō doc. Caſu igit quo votū diſpēſari ſeu cōmutari debeat ꝯfeſſor multa hz ꝯſiderare. Primo cām licitā.vt cuz qs vouit abſtinentiā vel pegrinationez z eſt ſenex debilis vel infirmuſ vel ei abſentia eſt multū damnoſa rei publice vel occaſio alicui magni mali.vel multū veriſilr redēptio ſeu cōmutatio voti melior z deo gtior videat qz voti adipletio.z q ſine cauſa rōnabili diſpēſant licet quo ad eccleſiā teneat tñ quo ad deum z in iudicio aīe diſpenſans ſibi dānationē acqrit.ix.q. iii. Aliorū ex.e. Nō ē. Idē idirec. e.ti. Scdo ꝯſiderare dz qualitatē pſone vouētis hoc ideo dico q ſi votū eſt pegrinationis z vouēs eſt robuſt cōmutari pōt in vigilias z ieiunia.ſi vouēs eſt diues z debilis pōt cōmutari in elemoſinam Et ſi vouēs elemoſinā eſt paup z fortis pōt cōmutari in itinerationē z ieiuniū.vt notat dñs An. de bu.ex.e.c.i. Tertio dz cōſiderare maiorē vtilitatē. Expedit eni vtilitatē reipublice pferri vtilitati puate.vel ſcdm Jo.an.ibidē.licet vouēs ſit fortis z ieiunare z pegrinari poſſit pōt tñ z vult edificare eccleſiā hoſpitale. puellas dotare vel paupes reficere z veſtire talis eniz z tāta poterit eſſe rdēptio q erit magis vtilis z gta deo pinde dan.iiii.dr pctā tua elemoſinis redime. Quarto dz ꝯfeſſor ꝯſiderare facultateſ vouētis laborē z expēſas itineris.ad locuz tñ pegrinationis mittēda eſt oblatio quā vouēs ibi erat factur ſm Rai. z duran.in ſum.e.ti.ſz hoc pōt itelligi de honeſtate nō de neceſſitate ſm.xx.tene pmā opinionē.q verior ex tali eni pollicitatione acqſituz iā fuerat ius illi loco ſeu eccleſie vt notat In no.zāb.z ab ſy.ex de cē.ex pte. Tollere aūt votū abſq cauſa vel alia cōmutatione nō videt poſſe fieri nec etiā ſine autoritate ſupioris quātumcūq ſit

25

cauſa poſſe differri ſi haberi pt ex.e.nō eſt vbi hec notāt. Bar ⁊ Hoſti.⁊ notaꝛ in direc. libro ſecūdo titulo.xxij.

Tertiū pceptū eſt de obſer uatione feſti.

Tertiū pceptū eſt Sabbata ſanctiſices.de hoc etiam dr exod.xx.Memēto vt diez ſabbati ſanctifices. Hoc legis pcepto pcipiꝛ tps aliqd vacationis deo deputandū ⁊ indetermiate.⁊ hoc mō pcipiꝛ dies dñica tpe gratie ſicut dies ſeptima tpe legis moſayce qꝛ talis vacatio ſm tps aliqd indeterminatū eſt pceptuȝ morale legis nature. Scdm vero qd pcipiꝛ aliqd tps vacationis determinatū vacatō diei dñice tpe gratie eſt mortale diſciplinū.i.morale ex inſtituti one diuina p miniſteriū eccleſie ideo circa hoc tpus eccleſia pōt diſpēſare neceſſitate vl pietate exigente ſm Alex.de al. tertia pte ſu.d.xxxiiii.ar. vlti.q. ij.Et notat q feriatio diei dñice incipit a veſpa vſq ad ſeqntē veſperā.ex.e.Oēs id eſt a ſero diei naturalis pcedētis vſq ad occaſum ſolis ipſius diei dominice.vt notat.Ni.de lira exodi.xx.Idē de aliis feſtis ab ec cleſia pceptis.Eſt tñ ſm quoſdā attēdenda cōſuetudo regionū circa feſtorū initiū ⁊ fineȝ ex.e.Oñi. Eſt igiꝛ ceſſandum dieb feſtiuiſ ab oī ope ſuili.qd duobus modis accipiꝛ Primo modo accipiꝛ op ſeruile p pctō.Joh.viii.Qui facit pctm ſeruus eſt pcti ⁊ licet omni tēpore pctm ſit dānabile eo maxime eſt dānabile cū ſit tpe determinato vacationi diuine,qꝛ qui tali tpe peccat duob peccatis peccat vno actu.nō rōne actus ſȝ rōne reatus ſicut q deflorādo interficit virginem dupliciter peccat vno actu iterficiēdo.ſ.⁊ ſtuprādo ſm Alex.vbi.ſ.Aliomodo hoc pcepto pbibetur op ſeruile put determinaꝛ ab eccleſia.ex.e.oēs.poteriꝛ igiꝛ pfeſſor ſup hoc pcepto ſic formare interrogatiōes. Primo ſi fecit dieb dñicis vl aliis feſtis pceptis ab eccleſia aliqd opus mechanicū vel manuale vel agriculturā ⁊ hmōi. qꝛ peccauit mortaliter.excuſaꝛ tñ a pctō tripliciter. Primo ex neceſſitate que nō poſſit differri.vt ſi iacentibus ſegetibꝰ in agris aut fenis in pratis imminet tēpeſtas vel pluuia que corrūpat vel deterioret ſeu gratia vindemiarū aut meſſiuȝ ob

neceſſitates hoīm vel eſt peri-
culũ hoſtiũ aut veniũt inunda
tiões aquarũ ⁊ hmōi. ex. d'fer.
c. fi. ⁊ Alex. vbi. ſ. Hac de cau-
ſa excuſant̃ etiã minutores et
fabri ſi p̃ncipaliter propter ne
ceſſitatē ⁊ nõ ꝑpter cupidita-
tē hoc faciũt. Idem de carnib⁹
cib⁹ ⁊ pincernis qui in dieb⁹ fe
ſtis ꝑparant ea q̃ debēt vende
re in craſtinũ in mercato vl'ſta
tionib⁹ ſuis. Et reliq̃ qui ꝑpa
rant victualia dieb⁹ feſtꝭ ⁊ dic
p̃cedenti nõ poterant cõmode
ꝑparare. Excuſari etiã vident̃
hi qui a dñis ſuis cõpellunt̃ o-
perari dieb⁹ feſtis ſi iuſto me-
tu inducti hoc faciũt. ideo d̃ ve
ctorib⁹ merciũ ad nũdinas vel
loca remota. qꝛ ſine graui incõ
modo nõ poſſent dieb⁹ feſtiuiſ
ceſſare ab itinerãdo. De barbe
rijs aut ferratorib⁹ equorũ vi-
detur idē. ſ. ꝙ excuſant̃ opan
do in feſtꝭ ſi p̃ncipaliter ꝑpter
neceſſitatē eorũ quib⁹ hmōi o
peras impēdunt faciant. ſecus
ſi p̃ncipaliter ꝑpter queſtũ ãt
cupiditatē. Et illi etiã qui d̃ ta
libus eos requirũt excuſant̃ ſi
aliter nõ poterãt ſibi cõmode
prouidere. Uiatores etiã ⁊ cur
ſores ſi itinerent̃ in feſtis non
credo ↄdēnandos ſiue hoc fa-
ciãt ꝑ pecunia ſiue nõ hec. xx

Idem duran. in ſum. eo. ti. q. v.
Eũtes aũt ad mercata q̃ fiunt
in feſtꝭ ſi emit ꝑ aliqua ſua ne
ceſſitate non credo ꝙ peccent
mortaliter ſm. xx. Sec⁹ ſi cõ
ſuetudinarie ſeu lucrãdi cupi-
ditate ſicut ſolēt multi merca
tores facere qui propter freq̃n
tãdas nũdinas ⁊ hmōi merca
ta etiã a diuinis in feſtiſſe ſub
trahũt. Mercata vo que ꝑ vi
ctualib⁹ ⁊ quottidianis neceſſi
tatib⁹ fiũt vt taberne ⁊ hoſpi
cia nõ vident̃ eſſe illicita ſi ꝑ-
pter neceſſitatē egentiũ p̃nci-
paliter fiãt nõ propter lucrum
nec propter hoc omittat̃ diui-
na. Idem de aromatorijs ſi vr-
gēte neceſſitate puta infirmo-
rum ⁊ aliorũ quibus ſine ſcan-
dalo nõ ſubueniri nõ poſſit la-
borēt ſeu vendãt nõ tñ ꝑpter
hoc apertas apothecas tenere
debent. Idem de tingentib⁹ la
naꝫ vel pãnos p̃cipue in tinctu
ra gaudi ſi in feſto laborãt ne
tinctura pericliteẽ vel deterio
retur. Et breuiter oĩa officia ⁊
exercitia que humana neceſſi-
tas exigit exerceri vt coq̃re pa
nē ⁊ alia cibaria ꝑparare ſcri-
bere ⁊ hmōi in feſtis licite fie-
ri pñt multo magis omnia ſpi
ritualia vt notat. Archi. de cõ
di. iij. c. Ieiunia. Secundo excu

ſat pietas. Nā ex pietate licet cauſas debiliū vel miſerabiliū pſonarū in die dñico tractare ⁊ alia pia opa facere ex̄.e.c.⁊ ſi Vñ dicit durā.in ſum.eo.ti.q. vij.q exceptis dieb⁹ dñicis et maiorib⁹ ſolēnitatibus xp̄i pñt p eccleſia arari agri pauperū ⁊ alia eorū opa fieri.ex̄.e. licet p̄cipue ſi ſic ſe hʒ ꝯſuetudo regionis quā ſcit ep̄s loci ⁊ nō reꝓbat ⁊ talis ſit paupertas pauperū q hoc exigere videat̄. Cō ꝛꝛ. In p̄cipuis ꝛo feſtiuitatibus nō ſit ꝓhibitū vel etiā cōſuetudini loci ꝯtriū ſm duran. ibidē licet aliq̄d circa edificationē eccleſiarū locorū ſacrorūʒ hoſpitaliū vel circa edificationē domorū religioſorū ⁊ miniſtrorū eccleſiarū pauperū p̄ſertim eorū q̄ redditus nō habēt vt ſi opteat portari lapides cōduci ligna ⁊ hmōi q̄ alias vix vel nunq̄ʒ cōmode fieri poſſet Nō tñ ꝓpter hoc omittant̄ diuina nec p totā dieʒ laborent. Con.ꝛꝛ.⁊ Alex.de hal̄.vbi.ſ. vbi addit hec licere maxime ſi interueniat diſpēſatio illorū q̄ bus credita eſt. Tertio excuſat opis paruitas vt modica itineratō ⁊ modica opa hoīs qua molēdina ad vētū ſeu ad aquā exercent̄ ⁊ moueut̄.ſec⁹ aūt d aliis molēdinis.⁊ ſi exn̄s domin⁹ vel paterfa.ſeu patron⁹ fec̄ fieri aut pmiſit fieri a ſubditꝫ ſuis aliq̄d op⁹ ſeruile dieb⁹ feſtiuis exceptis p̄dictis trib⁹ caſib⁹ peccauit mortaliter ip̄e et ſubditi niſi iuxta metu q̄ cadere poſſet incōſtantē virū feciſſent. vel niſi aliter q̄ʒ ab eo victū ⁊ neceſſaria acq̄rere poſſēt p ſuſtentatione nature ꝓprie ac ſuorū.ex̄.de re.iur̄. Qd non ē.i.q.j. Remiſſionē. Si p totaʒ diē feſti vacauit venationibus ⁊ aucupiiſ q̄ licet de ſe nō ſint mortalia ex circūſtantia tñ pñt fieri mortalia.ſi vacauit ludis ⁊ choreis ⁊ aliis vanitatib⁹ ſeculi in die feſto. Nā ibi occurrūt ſepe mortalia. Vide infra ī pctō gu.e. Si dieb⁹ feſtiuis fuit dedit⁹ ebrietatib⁹ ⁊ cōmeſſationib⁹ ſupfluis.q2 ſi ex certa ſcia nimiū ſe ingurgitauerit vl̄ biberit mortaliter peccauit Vt notat. Archi.di.iiii.capit. Quadrageſima.ſi dieb⁹ feſtiuis iuit ad ſpectacl̄a illicita puta haſtiludia vel tornemēta q2 videt̄ peccaſſe mortal̄r ex quo ea facere eſt mortale ⁊ ꝓhibitū ſm.ꝛꝛ.q̄cunq̄ʒ intētione fiant ⁊ ſobrie ſm Rich.in.iiii.di xxiiii.ar.ij.q.iii. Et q2 q̄ōlibet mortale dieb⁹ feſtis cōmiſſum

duplicat̃ ſm Alex.vbi.ſ.ꝛ Mi de ly.exod.xx. Jdeo de hmōi eſt ꝯfitendū in ſpecie. Si diebus dn̄icis ꝛ alijs dieb⁹ feſtiuis non vacauit orationi q2 ad hoc tenetur ſm doct.ꝛ hoc p̄cepto d calogi. Memēto vt diē ſabbati ſanctifices. Con.Rai.ꝛ duran.in ſum.e.ti.q.v. Si in feſtis p̄ceptis vt.ſ.audiuit miſſaȝ integrā ſicut tenet̃ de ꝯſecratione.di.i. Oēs fideles.ꝛ.c.miſſas Nā ſi omiſit ex ꝯtēptu vel cupiditate lucrādi vel alia rōnabili cauſa puta eūdi ad ſolacia vl̃ cōuiuia ſeu etiā ex negligentia vel ignorantia craſſa peccauit mortaliter.totiēs quotiēs commiſit audire totā vel etiā notabilē partē. Sec⁹ ſi omiſit ex̃ cauſa rōnabili vel etiaȝ ſi ex cauſa min⁹ iuſta q̄nq ante finē miſſe diſceſſit.vt in dicto.c. Miſſas. Jdem Archi.in.d.c. Oēs dummodo ſine ſcādalo aliorū diſcedat.qd aūt q̄s audit miſſam in prochia ſua in feſtis nō eſt de p̄cepto nec obſtat decre.vt diebus ex̃.de proch.q2 antiq̄ſſima cōſuetudine illi decretali derogatū eſt quā romanus pōtifex ſcit tolleret. Vn̄ audiēs miſſaȝ alibi q̄ȝ i ꝓpria prochiali eccleſia nō ꝯſtituit̃ trāſgreſſor vt vo lūt Jnno.Hoſ.ꝛ glo.in.ca.i.de treu.ꝛ pa. Et aliter ſentire eēt laqueū inicere fere oībus xp̄ianis qd nō eſt veriſimile fore de mēte pape. Qꝫ aūt quis audiat miſſam a cōcubinario.ſimoniaco ꝛ hmōi ex quo p̄lati ſuper hoc nō ꝓuident nō videtur cōfitētes ſtimulādi niſi ſint adeo notorij ꝙ nulla poſſint tergiuerſatōe celari aut aliquo iure ſuffragio excuſari. Si ad miſſam prerit ieiunuſ ꝛ ſtuduit audire eā cū deuotione reuerētia. Et attētione abſq leuitate ꝛ garrulatione vt tenet̃. Si cū potuit in feſtis ad p̄dicationē ire curauit q2 ſi ex ꝯtemptu vel ignauia accurata ire noluit de facile ibi mortale eſſe potuit.

De ieiunijs.

Si obſeruauit indicta ab eccleſia ieiunia p totū anni circulum.ſ. q̄dragesimā q̄ttuor tp̄a ꝛ vigilias feſtiuitatū.natiuitatis domini.pentheco. Aſſumptionis beate v̾ginis Marie Johis bapti.oīm ap̄lorū p̄ter q̄ȝ Philippi ꝛ Jacobi ꝛ Johis euāgeliſte. oīm ſanctorū ꝛ beati laurētij.ꝛ ea q̄ ep̄i indicūt in ſuis epiſcopatib⁹.de conſecra.di.tertia.c.i.ꝛ diſt.v.c.ieiunia. Ad hec enī oīa ieiunia quilibet poſt annuȝ viceſimūp̄rimū tenet̃ ſui p̄cep

Quo ad esum carnium incipit dies summi

tu iur positiui ꝛ quilibet omittens ea ieiunare ex cōtemptu vel ſine rōnabili cauſa mortaliter peccat. Sec⁹ ſi ex cauſa rationabili frāgit ieiuniū credēs ꝓbabiliter ꝙ ſi legiſlator adeſſet eū in tali caſu obligari nollet nec tal' trāſgreſſor ē p̄cepti. ſm Tho. in. iiij di. xv. ar. i. q. iiij ꝛ. ij. ij. q. cxlvij. Idē Arch. lxxvij di. vtinā. ꝛ de con. diſt. iii. ca. i. Soluunt enim ieiuniū tantum tria. Primo ſoluit illud pluralis cōmeſtio. Secūdo carnium refectio. Tertio nimis notabilis hore preuentio ſcōm thomā vbi ſupra. Ibi eniꝫ etiā dicit ꝙ nō ſoluūt ieiuniū vinū aqua ꝛ electuaria. Con. Rich. ibideꝫ. ar iii. q. vi. Ex his patet ꝙ multi excuſant a ieiunio iuſta de cauſa que dr. Etas infra annū vicesimūprimū. Infirmitas debilitas ciborū penuria pauptas peregrinatio ꝛ hmōi de his tamē vide plenius in direc. e. titu. et Tho. vbi ſupra. Et in piſa. Et quādo cauſa nō ieiunādi eſt euidēs pōt licite quilibet p ſeipſum ieiuniū omittere. Secus ſi nō ſit cauſa euidēs niſi cū de facili nō pōt quis ad ſuperiorem recurrere pro diſpēſatione Et incipit dies quo ad ieiunium a media nocte vt habetur in piſa C. cōmunicare. Quo vero ad eſum carniū poſt cenā diei iouis ſiue alterius diei vſq ad mane tertij diei comp̄hendo duas noctes ꝛ vnā diem. de con. di. iii. d̄ eſu. ſm hoſti. ꝛ Bart. ex̄. de fer. Omī Sed ſcōm Ioh. ꝯſuetudo habet ꝛ etiā lex ciuilis. ff. d̄ fer l. More ꝙ ſicut quo ad iudicia dies icipit a media nocte et terminatur in aliā mediā noctem ſic quo ad eſum carniuꝫ vbi qđ videtur verius vt notatur in di rec. li. iiii. ti. xxxi. Interrogetur. Deinde ſi pluries in die ieiunij comedit ſine diſpenſatione vel cauſa legittima. Fregit eniꝫ ieiunium ꝛ peccauit mortaliter. Nō tamē dicit quis pluries comedere licet ſumat aliqua que de ſe nō ſunt p̄ncipaliter ordiata ad manducāduꝫ ſeu nutriendum. ſed ad alium vſum putavi num aquā electuaria que licet aliquo modo nutriāt. nō tamē hic eſt eorū p̄ncipalis vſus. niſi fieret in fraudem vt eis quaſi alijs cibis vteret in magna q̄ꝫ titate ad famem extinguendā ſcōm Tho. vbi ſupra. Con. in no. ex̄. e. ſup rubrica. Vbi dicit ꝙ circa ieiunia ab eccleſia indicta p̄t ſtatui ꝙ bis in die comedatur. Sed parū comedatur in prima vice ſicut faciūt ciſterci

tria soluunt ieiunium

Excusantur a ieiunio

Incipit dies quo ad ieiunium

pluries

enſes nec frāgant ieiuniū eccle
ſie. Idem de ſeruitorib⁹ nobili
um ⁊ religioſorum ⁊ lectoribuſ
mēſe eorum q₂ licet ꝑlibent ali
quid modicū ante ho. ī nō fran
gunt ieiuniū. ſm. xx. ⁊ dominū
An. de bu. in. ca. Conſiliū. eo. ti.
plenius ibi. Si in diebuſ ieiuniꝫ
abſtinuit a cibis ꝓhibitis. Nā
ſi comedit illis diebuſ ꝓhibita
cibaria fregit ieiuniuꝫ ſm tho.
vbi. ſ. vbi dicit ꝙ carnes vni
uerſaliter interdicūtur ī omī
ieiunio eccleſie. Idē de ouis ca
ſeo ⁊ aliꝫs lacticiniꝫs in ieiunio
quadrageſimali in aliꝫs aūt ie
iuniꝫs de ouis ⁊ lacticiniꝫs di
uerſe ꝯſuetudines ſunt apud di
uerſos q̄s quiſꝗ ſeruare debet
ſm mores eorū inter quos con
uerſatur ſm eundē Tho. ibidē
Idem Archi. de con. di. iii. Ro
gationes in fi. Si in dieb⁹ ieiu
niꝫ notabiliter anticipauit ho
ram comedendi ſine legittima
cauſa ſoluit ieiuniū ſm Tho. v
bi. ſ. ⁊ ꝯſequēter peccauit mor
taliter. xxv. di. Criminis ad fi.
Hora enī comedendi ꝯgrua in
diebus ieiuniorū eſt circa horā
nonā. ſi tamē p modicū temp⁹
aīi comedat puta hora ſexta nō
propter hoc frangit ieiunium
maxime cū in multis locis iam
inualuerit ꝯſuetudo ꝙ illa ho
ra comedat. Secus ſi hora ter
tia quis comederet ſine legitti
ma cauſa ſm Rich. in. iiii. diſti.
xv. ar. iii. q. viii. Tardare autē
poſt nonā nō eſt pctm̄ niſi fierꝫ
ex ſupſtitione. Si in die ieiuniꝫ
peccauit mortaliter parū ꝓfu
it ad ſalutē nō tñ trāſgreſſus ē
propter hoc ſtatutum ſiue ꝑce
ptum eccleſie vel legis poſitiue
eo ꝙ ius poſitiuū nō attēdit in
tentioneꝫ faciētis ſꝫ ipm̄ actuꝫ
ſm Tho. in. iiii. di. xv. ar. iiii. q.
i. Con. Rich. vbi. ſ. q. vi. ſi ieiu
nādo ex debito voti vel ꝑcepti
aliquid de ſero comedit. naꝫ ſi
comedit panē aut fruct⁹ p mo
dum cibi ⁊ ad nutriendū vel e
tiā ꝯfectiones in magna quan
titate fregit ieiuniū. ſec⁹ ſi mo
dicū quid ꝯfectionū vel etiam
fructuū ſumpſit p modū medi
cine ne vinū ſtomachū dilauet
bibere aūt aīi prādium vel poſt
nō frāgit ieiuniū ſm cōmuneꝫ
opinionē doctorū. ſi alicubi ex
iſtens tpe ieiuniꝫ ieiunauit ſcđꝫ
morē ⁊ ꝯſuetudinē ciuitatis vł
loci vbi erat ꝓut tenebat. xꝫ.
di. c. illa. vbi beat⁹ Amb. beato
auguſti. cū de hoc ꝯſulēti ait tu
ad quā eccleſiā veneris ei⁹ mo
rem ſerua. ſi cuiq̄ꝫ non vis eſſe
ſcandalum nec quenquaꝫ tibi.
Ex quo textu innuit ꝙ medio

laneñſes ante ſuũ carniſpriuiuz extra eorũ territoriũ ſe reperiẽtes tenent̃ ſe ceteris in ieiunio ꝯformare a quarta feria cinerẽ vſq; ad ſuã quadrageſimã. Nõ obſtat q; Archi. ibidẽ ſm Hugo. q. c. Illa. eſt ꝯſilij nõ p̃cepti niſi cũ ex omiſſione talis cõſuetudinis ſcãdalum oriret̃ qȝ fateor hoc verũ qd̃ dicit de ieiunio p̃ticulariter obſ̃uato i vna ciuitate vel loco ꝯſuetudine interdicto ⁊ nõ in alia. ſicut erat ieiuniũ q; rome tp̃e beati Ambro. obſeruabat̃ a matronis romanis ⁊ nõ mediolani. ⁊ de tali ieiunio in vno loco p̃ticulari ꝯſuetudine indicto ⁊ nõ in alio loquitur dictũ. c. Illa q; eſt cõſilij quãdo põt ſine ſcãdalo fieri. Sed in caſu nr̃o loq̃mur de ieiunio gñaliter ab eccleſia indicto ⁊ p̃cepto. ſ. xl. de con. di. v. c. Quadrageſime. quã qui põt ⁊ nõ ieiunat totã poſt annũ vice ſimũprimũ mortaliter peccat. ⁊ ſi nõ ꝯcluditur q; mediolanẽſes extra territoriũ ſuũ exiſtentes mortaliter peccãt ſi ſe ceteris nõ ꝯformẽt. vt. ſ. in ieiunio quadrageſimali. Con. collec. c. i de obſer. ie. in ſimili caſu. q. xij. qd̃ de lũbardis. Similiter peccant ex ꝯſuetudine patrie propꝛie comedẽtes carnes die ſabbati vel alio tp̃e ſi alibi comedant vbi nõ eſt talis ꝯſuetudo. qui vero in patria ſua nõ ꝯſueuerũt comedere ſimili vel alibi vbi eſt ꝯſuetuȝ ſe reperiant comedẽdo carnes nõ peccant. de con. di. v. qȝ dies. ⁊ notat Guil. in cle. dignũ de cele. miſſa. ⁊ in direc. vbi. ſ. e. ti. in fi.

Quartũ. ẽ d̃ honore parẽtũ.

Quartũ p̃ceptum eſt. Habeas i honore parentes. Honor q̃ hic p̃cipit̃ filijs exhibere parẽtibꝰ ſm Alex. d̃ hal' in tertia p̃te ſue di. xxxiiij. in p̃n ci. ꝯſiſtit in duobꝰ. ſ. in reuerentia ⁊ ſubuẽtione. In reuerẽtia tripliciter. ſ. in affectu. In effectu ⁊ in ſigno. In ſubuẽtione. ſ. corꝑali etiam tripliciter honor cõſiſtit. ſ. in ſolatio verborũ. In ſeruitio operũ. In exhibitione neceſſariorũ. Ideo circa hoc p̃ceptũ pñt ſic formari iterrogationes. Primo ſe obediuit parẽtibus in cibus q̃ p̃tinẽt ad neceſſitatẽ eorũ ⁊ diſpoſitionem ſeu vtilitatẽ rei familiaris. naȝ ad hoc tenetur ex p̃cepto ſcd̃m Alex. vbi. ſ. alias mortaliter peccat ſi ꝯtumaciter inobediẽs fuit. Si obediuit eis in his que p̃tinẽt ad diſciplinã bonorũ morũ. Nã ad hoc tenet̃ qd̃ intelli

git verū Alex.vbi.ſ.de his que ſunt ad ſalutē neceſſaria. In mi nimis tū etiā licitis ex negligē tia non obedire veniale eſt. Si dilexit eos cordialiter vt tenet Nā alias peccauit ſi aliquādo deliberate optauit eis mortez quoquo reſpectu mortalit̄ pec cauit. Si v̄ba ob ꝓbroſa vl̄ cō tumelioſa eis intulit irriſit ma ledixit vel blaſphemauit viuoſ aut defunctos mortaliter pec canit. Si eos ſigno vl̄ facto no tabiliter inhonorauit vel deſpe xit mortaliter peccauit. Si eos ſciēter ad irā notabiliter ꝓuo cauit mortaliter peccauit. Se cus ſi nō ex ꝓpoſito qꝛ tūc veni ale videt̄ ſi eos nō ſubportauit vel nō ſubuenit cū poſſet preci pue in magnis neceſſitatibꝰ vl̄ infirmitatibus corporalibꝰ mor taliter peccauit. ſi eos volunta rie verberauit etiā leuiter mor taliter peccauit. ſi cōtendit vel dure locutꝰ eſt ꝛ irreuerēter nō tū ex cōtemptu veniale videt̄. ſi eos ꝓhibuit teſtari in vita vl̄ i morte aut impediuit ne diſpo nerent ꝓ aīa ſua ſeu a reſtituti one rtraxit. ꝛ ſi forte hac d̄ cau ſa ꝓhibuit ſacerdotes ſeu reli gioſos ad eos accedere. morta liter peccauit ꝛ pōt ab eorū he reditate repelli. C. ſi qs aliquē teſta. ꝓhi.l.ij. Si non impleuit legata parentū ꝛ p̄deceſſorum ſuorū ad pias cauſas. qꝛ ſi mul tū diſtulit vltra tp̄s ꝑeos ſtatu tum cū poſſet implere licet cuz incōmoditate grauiſſimū pec catuz mortale cōmiſit. ſ. rapine furti ꝛ ſacrilegij. xij. q. ij. Amico ꝛ qd̄ maius eſt fidē negauit. et eſt infideli deterior. xiii. queſ. ij. Qd̄ oblationes. ij. ꝛ. i. ibi. v. Et pōt cogi p epm ꝛ hereditate ꝑ uari. vt in. c. ſi heredes. ꝛ in. ca. Johānes de teſta. in fi. ꝛ ibi per docto. Si patris vota q̄ morte ꝑuentus adimplere neq̄uit ſa tiſfecit poſt eiꝰ mortē. Nā qui libet heres tenet̄ adimplere q̄ cunq; realia vota eiꝰ qui eū iſti tuit heredē ſicut ꝛ debita. aliaſ hereditate ꝑuabitur ex. de vo to. licet ꝛ hec vera ſunt. Etiā ſi ei pater hoc nō iniūxerit ſi intē dit adire hereditatē ꝛ ſi vires hereditatis hoc patiātur legi tima tū filio reſuata. Ad vota vero pſonalia nō tenet̄ niſi pa ter ea ſibi iniūxerit i vltima vo lūtate. tūc enī omnino tenet̄ ip ſe filiꝰ. etiā ſi nō acceptauit. ali as hereditate ꝑuabitur. vt ibi. Et dicto. c. ſi heredes ꝑ domi num An. de bu.

Preceptuz quintū eſt de nō occidendo.

Quintū ꝓceptū eſt Nō occideſ. vbi nō ꝙ trib⁹ modis cō mittitꝛ homicidi⸗ um corporale. ſcʒ voluntate. ca ſu. ⁊ neceſſitate. Homicidiū ve ro voluntariū etiā quadruplici ter cōmittitꝛ. ſ. facto. dicto. ꝯſi⸗ lio. ⁊ ꝓcepto. l. di. ſi quis viduaʒ ⁊ ſm hoc pn̄t ſic formari iterro gationes. Primo ſi ſponte ma nu ꝓpria occidit aliquē ⁊ ſi pa⸗ trem vel matrē filiū vel fratreʒ ſeu extraneū ⁊ qua de cauſa qꝛ peccauit mortaliter: diſt. l. ſi q̄s volūtarie. Si pater filiā vel fra ter ſororē fornicantem occidit mortaliter peccauit. Si vir vxo rem ꝓpter adulteriuʒ. vel vxor virū propter odiuʒ ſeu amoreʒ adulteri occidit mortaliter pec cauit. Si mulier grauida q̄ſiuit aborſuʒ p medicinas vel labo⸗ res nimios vel aliter. qꝛ pecca⸗ uit mortaliter ipā ⁊ quecūꝙ p⸗ ſona ei ad hoc ꝯſulens vel coo⸗ perans. etiā ſi nō ſequatur effe ctus. Si vero ſequatꝛ effect⁹ et puerperiū iaʒ erat formatū qđ fit in maſculo ſcđʒ Auguſtinū ſup Johāne. c. ij. in quadragin⸗ taſex diebus. In femina vero i octuaginta. vt notatꝛ. v. di. i pn̄⸗ cipio. et habetur ſecūdo ſentē⸗ tiarū diſtinctione triceſimapri ma. tūc homicidiū cōmittitur per eā ⁊ per cooperantē vel cō ſulentē. ij. queſtione quita. Cō⸗ ſuluiſti ⁊. xxij. queſtione. ij. Nō vero. Si mater vel nutrix ſuffo cauit filiū quē tenet iuxta ſe i⸗ lecto inaduertenter opprimenſ eum mortale videtꝛ. ſi ꝓpter ei us culpā vel negligentiā nota⸗ bilem extra de his qui occi. fi. c fi. ideo monēdi ſunt parētes ne filios tenellos ſecū in vno lecto collocēt. ij. q. v. Cōſuluiſti in tex tu ⁊ gloſa Concordat dominuſ An. de butrio. dic. ca. fi. vbi dic̄ ꝙ ſi caſuʒ ꝓcedit culpa grauis puta qꝛ in medio filiū poſuerꝛt imponitur penitētia ſepteʒ an norum. l. di. ſi qua. Si vero pre⸗ ceſſit culpa leuis vt qꝛ in eodeʒ lecto. ſed tamē a longe pōt im poni penitentia trium annorū vt ibi. Si vero nulla preceſſit d̄ iure nō ſunt puniēdi ſed ad cau telam propter ambiguum pōt imponi aliqua penitentia arbi traria. hec ille. Si autē aliquis procurauit venena ſterilitatis aut aliquid alicui mulieri fece⸗ rit vel ad potanduʒ dederit vt nō poſſit generare aut concipē vel naſci ſoboles peccauit mor taliter. ⁊ dicitur homicida ex̄. d̄ homic̄. ſi aliquis. ⁊ dn̄s An. de butrio ibidem. ⁊. ij. q. v. Conſu⸗

luiſti.glo.fi.Si dedit mala medicamina turpis amoris cauſa alicui nō vt occideret ⁊ tñ moritur.mortale eſt ⁊ punitur ac ſi occidiſſet q: dedit operaʒ rei illicite.Et notat dñs an.de.bu. in.d.c.ſi aliquis.Si occidit aliquem a caſu pter intentionem dando operā rei illicite vt ī ludo noxio ſicut ad ſaxa ⁊ huiuſmodi.vel etiā rei licite ſed non adhibendo debitā negligentiā vt proijtiendo tegulas de tecto nō clamādo nō excuſat a mortali extra.eo.Johānes.⁊.ca. fi. Et ibi dñs An.de bu. Idem Alex.de balis tertia parte ſue ſuper hoc pcepto. Si mulier grauida dedit cauſam abortui etiam pter intentionē vt q: nimis corizauit vel alias nimis laſciuiendo ant grauibus oneribus ſe ſubmittēdo vel indiſcrete laborando nō videtur excuſari a mortali.extra de his qui fi.occi.ca.de infantibuſ.Si ex neceſſitate euitabili vel etiā ineuitabili ad quā deuenit ex culpa ſua puta q: adulter comphenſus a viro occidit ipſum virū ⁊ euaderet mortē vterq peccauit mortaliter.vterq imputatur culpa homicidij extra de teſtib.ſicut. Et de homic.ſicut dignum.Si nō ſubuenit cū potuit exiſtēti ī articulo extreme neceſſitatꝭ reus eſt homicidij.lxxxvi.di. Paſce.Si mutilauit vel mēbrum aliqd alicui iutile reddidit vulnerauit vel alias pcuſſit ex iiuria nō hñs ex officio mortaliter peccauit.Idē ſi iniuſte ⁊ ſine legittima cauſa aliquē carcerauit vel p violētiā retinuit ⁊ ad reſtitutionē dāni tenet vt ifra pcepto.vij.Si xbo.ſ.mādando conſulendo ratificando vel incitādo coopertus eſt ad mortem alicuius mutilationē vel aliam corporalem leſionem Uel dixit ſeu fecit aliquid propter quod ſequeretur aliqd pdictorum ⁊ mala intentione mortaliter peccauit.Ro.i.digni ſunt morte ⁊c.di.l.Si quis viduam ⁊ ibi archi.de offi.delega.ca.i. vbi glo.plene de hoc. Et vltra peccatum in omnibus pdictis tenetur quilibet agens mādēſ conſulens cooperās vł inducēs ad omne damnū ⁊ intereſſe. ex odi.xx.⁊ extra de iniuř. ⁊ damda.capi.i.⁊.ca.nullus.de regu. iuř.libro ſexto.Si ſcienter venenoſa ⁊ huiuſmodi vendidit ad occidenduʒ mortale eſt. Si occidit vel mutulauit aliquem in loco ſacro ſacrilegium commiſit ⁊ eccleſiam violauit.xvij q.iiii.ſicut.Si p violentiā etiā

officialis malefactorē vel debitorē eduxit d loco ſacro vel capere fecerit mortaliter peccauit ꝛ talis punit̃ ſicut ꝓ crimīe leſe maieſtatis. vt in cle.i.de penitē. ꝛ re. duob⁹ caſib⁹ exceptis Si fecit vel fieri fecit torneamēta. currere ad brauiū ꝛ hmōi vbi ſit periculū vite ſp̄ualis vel corpalis mortaliter peccauit ſimiliter oēs q̄ hmōi ſpectaculis delectātur.

Preceptū ſextū eſt de ꝓhibitione mechie.

Sextū p̄ceptuꝫ eſt· Nō mechaberis. hoc precepto vt dicūt doc nr̄i prohibet̃ oīs cōcubit⁹ q̄ eſt p̄ter legē matrimonij. ꝛ qꝛ hoc ſp eſt mortale in oīb⁹ ſpecieb⁹ ſuis. xxxvi. q.i. Ideo tanq̄ꝫ neceſſario cōfitēdis dꝫ ꝯfeſſor de ip̄is oībus interrogare nō tn̄ oms̄ de oībus ne quis diſcat pctm̄ qd̄ neſcit ſed a lōge prout ꝯuenit cuilibꝫ ꝯfitēti prudenter ſemꝑ ꝛ honeſte. Et cū vltimā pctī ſpeciem habuerit vlteri⁹ nō ꝓcedat ad alias ꝑticulares circūſtantias nō neceſſarias ꝓpter periculū euitan. qꝛ eccleſ. xiii. dꝛ. Qui tetigerit picem coinquinabit̃ ab ea. Primo igit̃ interroget ſi ſolutus cognouit ſolutaꝫ tūc dꝛ fornicatio ꝛ dꝫ interrogare ſi talia ſoluta eſt meretrix vl̄ vꝰuaſua vel alteri⁹ vel vidua. ſi induxit eā ꝛ qūo ꝛ ſi tenuit eaꝫ ꝓ cōcubina. ꝛ ſi ſecrete aut publice. qꝛ tūc ibi eſt ſcādalū ꝓximo ꝛum neceſſario ꝯfitendū. Si defloꝛauit v̄ginē p̄ter matrimonium dꝛ ſtupꝛū. ꝛ ſi adhuc induxit eā forte ꝓmittēdo ip̄aꝫ ī vxorēꝫ accipere neceſſe hꝫ eductor in foro iudiciali de adulter.c.i. ip̄am accipere in vxorē aut eaꝫ dotare iuxta facultatē ip̄ius et ꝯditionē puelle. ſi vero defloꝛauit eam voluntariā ſine aliquo tractatu de ꝯtrahendo matrimonium cum ea nō tenetur ad hoc in foro iudiciali ſm̄. v̄v̄. ſꝫ ab ſy. dicit ibidem ꝙ etiaꝫ hoc caſu tenet̃ vt ſupra. Si cognouit vxorem alterius vel exiſtēs ip̄e vxoratus cognouit ſolutam hoc enim dicitur adulterium. Et eſt duplex adulterium ſi vterq̄ eſt coniugatus. Si intulit violentiam alicui. puta quia violenter abduxit puellaꝫ a domo parentum. hoc enim dicit̃ raptus ſiue rapuerit eam contra voluntatem ſuam. ſiue etiā contra voluntatem parentum et committitur nō ſolum de v̄gine ſed etiam de vidua ꝛ ſan

ctimoniali xxxvi.q.ij.Raptores
nõ tñ dr raptor ẜm canones q̄
ꝓpriã ſpõſam repaerit. vid pi-
ſa.c.raptor.ij.Si cognouit cõ-
ſanguineã ſuã.vel ꝯſanguineã
vxoris ſue vſq; ad q̄rtuz gradũ
ꝯſanguinitatis vel affinitatis ĩ
cluſiue dr inceſtus. Idẽ dico de
muliere q̄ ꝑmittit ſe cognoſci
a ꝯſanguineo vel affine viri ſui
Si cũ moniali rẽ habuit agere
vel cũ ea q̄ ꝓfeſſa eſt caſtitatez
hoc dr ſacrilegiũ. Idem dico ſi
mulier cũ clerico vel religioſo.
⁊ hmõi ſe cõmiſcuit carnaliter
Si cognouit cõmatrẽ vel eam
quã tenuit ad baptiſmũ dr in-
ceſtus vel ſacrilegiũ. Idẽ ſi ecõ
uerſo. Si peccauit ꝯ naturã vo
lũtarie polutionẽ ꝓcurando ꝑ
ſemetipm vocat̃ pctm̃ immũ-
dicie vel moliciei ſiue hoc ꝓcu
rauit ꝓprijs manibus vel alijs
modis. de modo enĩ nõ eſt cu-
randũ. Si maſculus cũ maſcu-
lo turpitudinẽ opat⁹ eſt vel fe-
mina cũ femina. vel vir cũ mu
liere extra vas debitũ dr zodo
mia vel zodomiticũ vicium. de
quo. Apo. Ro. i. Si cũ brutis o
perat⁹ eſt nephas ⁊ cuz quibuſ
dicit̃ beſtialitas.

Preceptum ſeptimuz eſt de
furto.

Septimũ p̄ceptuz
eſt. Nõ furtũ faci-
es. Quo p̄cepto ꝓ
hibet̃ oĩs ꝯtrecta
tio rei aliene ⁊ retẽtio iniuſta
ẜm. Nic. de ly. exo. xx. vel die ſe
cũduz Alex. d hal in. iii. pte ſu.
diſti. xxxviii. ſup hoc p̄cepto q̄
furtũ dicit dupliciter ꝓprie ⁊
interp̄tatiue ⁊ vtrũq; hoc pre
cepto ꝓhibet̃. Furtũ ꝓprie di
cit̃ ꝯtrectatio rei aliene igno-
rante dño ꝯ ſuã volũtatẽ. ⁊ ſic
ſub ꝓhibitione furti ꝓhibetur
etiã rapina ⁊ vſura. Furtũ iter
p̄tatiue dr oĩs illicita rerũ poſ
ſeſſio. Et hoc multipliciter cõ-
mittit̃ vt infra. Primo igit̃ in
terroget ſi abſtulit rẽ alienam
ignorãte. Uel inuito dño non
ſolũ ab extraneo. ſz etiã. ſ. filiuſ
a parẽtib⁹. vxor a viro ẜuus a
dño. Nã furtuz eſt ſi fuerit q̄d
notabile vel etiã licz fuerit q̄d
minimũ habuit tñ voluntatez
maiora ſubtrahẽdi. xiiii. q. vi. c
ſi. Et ꝯſequẽter vtroq; caſu eſt
mortale ẜm Thom. ij. ij. q. lxvi
Et vltra hoc tenet̃ ad reſtitu-
tionẽ domis rerũ vel heredib⁹
eorũ. Alias ſi ipi nõ ſupſunt de
tur paupib⁹. de vſuris. Cũ tu.
Si rem ſibi mutuatã retinuit
vel alias rez alienã puentã ad
man⁹ ſuas nõ reſtituit furtum

36

cōmiſit niſi ille tātundē ꝺ ſuo certitudinaliter haberet quod nō vult reſtituere ꝛ ex hoc non ſequit̃ aliqꝺ malū vel ſcādaluʒ Scot⁹ in.iiii.di.xv.clarius. Si vſus eſt re depoſita vel cōmodata ad aliū vſuʒ quā fuerit ꝺ poſita vel cōmodata ſine licentia deponētis vel cōmodātis furtū cōmiſit. ꝛ tenet̃ de omni vtilitate quā inde habuit niſi ꝓbabiliter p̄ſumat dn̄m rei eē ꝯtentū.ff.de cō.fur.l.Qui furtum.ꝛ.ff.cōmo.l.ſi vt certo.hoſtien.ꝛ gof. Si vſus eſt pignore ad ſui vtilitatē ꝯ voluntatē domini furtū cōmiſit ꝛ eſt mortale.ff.de fur.l.ſi pignore. Idem. tho.ij.ij.q.lxxviij. Si aliqd iuenit qꝺ nō credit haberi ꝓ derelicto ꝛ aīo retinēdi tulit furtū cōmiſit ſcōm Alex.vbi.ſ. Secus ſi inuenit theſaurū qui dicitur pecunia ab ignotis domini vetuſtiorib⁹ tp̄e abſcondita.cō.glo.xiiii.q.v. Si qd. Et i p̄mo caſu ſi nō reperit̃ cui⁹ ſit facta diligēti inquiſitōne tenetur dare pauperibus.

De rapina.

Si rapuit rē alienam violenter peccauit mortaliter ꝛ ad reſtitutionē tenet̃. ꝛ vltra hoc ſi commode pōt de iniuria illata veniam petere debꝫ. Si pirrata fuit depdans p mare quoſcunq̄ indifferēter mortaliter peccauit ꝛ ad reſtitutionē tenet̃ ꝛ eſt excōmunicat⁹ excōicatione papali. Idem de eo q̄ depredatuſ ē romipetas vel neceſſaria ad vſum curie portātes vt habet̃ in excōicationibus ꝓceſſus curie. Si in bello iniuſto aliqd rapuit vel etiā iuſto ſed ꝯtra edictuʒ dn̄i, vel etiā de bonis ſubditorū iniuſte bellātium q̄ in tali bello nō p̄ſtiterūt domis ꝯſiliū auxiliū vel fauorē. tales enī nō ſunt expoliādi nec religioſi clerici vel cōuerſi pegrini mercatores ruſtici euntes ꝛ redeūtes. Et in agricultura exiſtētes Nec aīalia q̄bus arāt ꝛ cū hoc ſemina portāt. ꝛ ꝯfaciens mortaliter peccat ꝛ ad reſtitutionem tenet̃.ex̃.de treu.ꝛ pa. Innouanus.xxiiii.q.ſi q̄s romipedas. Si aliquid rapuit in bello dubio nō exn̄s ſubditus mouētis bellū vt ſunt amici cognati ſtipēdarij ꝛ hmōi. nō excuſat̃ a mortali ꝛ ad reſtitutionē tenetur.xiiii.q.v.deniq̄ ꝛ ibi etiam Archi. ſubditus vero in dubio excuſat̃ propter bonū obediētie.xi.q.iii.qd ergo.xxiii.q.i.qd culpat̃ hoc verū ſ̃m Rai. ſi fec quod potuit vt certificaretur. Si aliqd abſtulit ex naufragio ſiue de ipſa naui vel litore ani

mo retineñdi furtum cōmiſit.ff. de acqui.re.do.l.qua rōne. C. de fur.l.in eū.ꝛ tenetur ad reſti tutionē.ff.de naufra.l.Si quis ex naufragio. Nec vlla ꝯſuetu dine ſtatuto vel precepto excu ſatur ab ea ꝛ eſt ipo iure excōi catuſ.ex̄.de rap. Excōicationi vt in glo.fi. Si mala intentio ne propria autoritate cōbuſſit villā locū vel ſegetem alienam mortaliter peccauit ꝛ ad reſti tutionē tenetur extra de iniu. ꝛ dam.da.ſi egreſſus.ſi vero q̄ſ caſu vel negligētia hoc fecerit licet in foro ciuili teneat̄. ff.ad .l.acq̄.l.acq̄lia. In foro tñ pnie nō tenetur niſi ex dolo vel lata culpa hoc fecerit.notat Innoc̄. c.ſicut dignum de homic̄. Idē hoſtiēſis ꝛ dñs An.de bu. ibi dē. Si aliquid recipit a clericis de bonis eccleſie ſine cauſa ra tionabili vt pro aliqua turpitu dine vel p fraudes minas vel ī portunitatem nimiā grauiter peccauit ꝛ reſtituere teneť ſe cundū doc.idem de cōſangui neis clericorū qui recipiunt ab eis de hmōi bonis non qꝛ indi gēt ſ ʒ vt ditentur.xij.q.ij.Mo nemus.

De vſura

Si mutuauit pecuniā nu merata vel aliquid eorum que vſu conſumūtur vt frumentuʒ vinum oleū ꝛ hmōi cum intēti one aliquid recipiēdi vltra ſor tem mortaliter peccauit ꝛ vſu ram commiſit extra de vſuris. Conſuluit vbi dicunt doc' cōi ter ꝙ etiā ad reſtitutionē tene tur.precipue ſi verbo vel ſigno expreſſe vel tacite innuit debi tori vt ſibi ex hoc aliquid darʒ Si mutuauit ſuper pignus rei mobilis vt veſtis equi ꝛ hmōi. hoc pacto vt poſſit vti tali pi gnore vſqʒ quo pecunia redda tur vſura eſt ꝛ mortale ƀm tho mā.ꝛ ex̄.e.c.i. Si mutuauit ſu per pign⁹ rei immobilis vt do mus agri ꝛ huiuſmodi vt inte rim accipiat vſuʒ fructū pigno ris donec alius pecuniā tenue rit mortale eſt ꝛ vſura ꝛ ad reſti tutionē teneť.extra de pigno illo vos. Excipiť caſus.ca.ſalu briter.de vſur. de quo īfra. Si pign⁹ rei mobilis ꝑdidit ſeu de teriorauit teneť debitori ꝺ do lo lata culpa ꝛ leui. C.ꝺ pig.ac ti.l.ij.iiii.ꝛ.v.qꝛ hic ꝯtract⁹ ce lebrať gr̄a vtriuſqʒ. Cōcor.ſpe cu.e.ti.§.ſed queriť. Si mutua uit pecuniā principaliter cum ſpe ꝯſequēdi aliqꝺ munus a li gua vl obſequio ꝙ pecunia ex

timari poſſit puta opa.bonũ iu
mẽti vl' pſone vl' vt ꝓcuret ſeu
aduocet ꝓ eo vſura eſt ⁊ ad re/
ſtitutionẽ tenet̃ ſm tho.ij.ij.q.
lxxviii.xiiii.q.iii.ca.putãt.⁊.ca.
plericꝫ.Si depoſuit pecuniam
penes mercatorẽ vel artificẽ ſi
ne aliquo pacto intẽdens tñ ꝑ
cipe aliq̃d vtilitatis ad diſcre/
tionẽ ei⁹ ⁊ ꝙ in omĩ caſu ſaluuꝫ
habeat capitale ſuũ vſura eſt.
⁊ reſtituere tenet̃.ſec⁹ ſi inten
dit vel etiã paciſcit̃ ꝑti cipare
tã de dãno q̃ꝫ de lucro.Rich.i
iiii.di.xv.ar.v.q.v.Aliter tñ di/
cũt Jo.an.⁊ ab ſy.de dona ĩter
vi.⁊ vxorẽ.ca.Per vr̃as.Si in
emptione fructuũ terre vel ali/
arũ rerũ ꝓpter ꝑmeturã ſolu
tionẽ emittim⁹ iuſto p̃cio vſu/
ra eſt.Sec⁹ ſi p̃ciũ minuit q̃a
tp̃e quo res empta tradet̃ ve/
riſimiliter credit̃ ꝙ ampli⁹ nõ
valebit ⁊ forte min⁹ ex̃.e.Naui
gãti.Si vẽdidit ad terminũ ꝑ
ãnos merces aromata ⁊ hmõi
maiori p̃cio q̃ꝫ valeãt rõne di/
lationis vſura eſt.Si vero nõ vẽ
didit plus iuſto p̃cio licꝫ aliq̃d
plus lucri velit ab eo q̃ vult e/
mere ad credẽtiam q̃ꝫ ab eo q̃
ſtatim nũerat pecuniã nõ eſt il
licitũ.Si mutauit alicui pecu/
niã ex pacto ⁊ intẽtione princi
pali vt ſibi in poſterũ remutu/
et vſura eſt.xiiii.q.iii.c.i.⁊ ĩ cle
Ex graui.e.ti.ſi tutor exñs vel
curator pupillorum ſeu ꝓcura
tor aut factor cuiuſcũqꝫ pecu/
niã eorũ dedit ad vſurã ad vti
litatẽ illorũ vltra pctm̃ morta/
le cõmiſſuꝫ ſi illi nõ poſſint vel
nolint reſtituere ip̃i tutor ꝓcu
rator vel curator ⁊ hmõi ad re
ſtitutionẽ tenẽtur ſm Tho.⁊
Jnno.in c.Michael.ex̃.e.licet
aliq̃ dicãt ꝙ nõ tenent̃ niſi q̃n
p̃ncipalis in cui⁹ vtilitatẽ con/
uerſa eſt pecunia nõ fuerit ſol
uẽdo.Hec indubitãter vera ſũt
de tutore curatore ⁊ ꝓcurato/
re ꝓ eo ꝙ p̄ſtãt autoritatẽ tali
bus.Jdẽ ſi ip̃i vel mater pupil/
li exigũt vſuras ex ꝯtractibus
vſurarijs factis a patre ipſius
pupilli.Sec⁹ de eo q̃ non p̃bet
niſi nudũ miniſteriũ vt ſunt fa
muli q̃ de mãdato dñorũ dãt
pecuniã ad vſurã ⁊ a debitori/
bus poſtmodũ recipiũt eã cũ
lucro.Taleſ enĩ nõ tenẽtur re
ſtituere ſm.ve.ſi nil ad eos ꝑ/
uenit p̄ſertim ſi illi dñi aliaſ ꝑ
ſe ip̃os vl' ꝑ alios ⁊ ſi nõ ꝑ iſtos
vſuras exercerẽt.Jdẽ pe.de pa/
lu.Si vero ſint factores ſtan/
tes ad dãdũ mutuũ ita ꝙ apᷣ
eos reſidet q̃ſi p̃ncipalis auto/
ritas ſuorũ dñorũ vel magiſtro
rum.Tũc ſi p̃ncipales q̃ habu/

erūt lucrū vſurariū nil reſtitu-
unt obligantur ipi factores ex
eo ꝙ p̄ſtant cām efficacē. argu
mentū in.c.ep̄s.de preben. lib.
vi. Si mutuauit alicui cōmuta
tati vel dn̄o cū pacto ꝙ duran
te debito nō teneatur ſoluere
collectas ſibi ⁊ ceteris legitti-
me imponēdas vſura eſt. vt vi-
detur tenere. Jo.an.in.c. Cōſu
luit de vſuris. Et pe. de ancha.
e.ti.c.i. ⁊ Collec.e.ti.poſt miſe-
rabilē. Cō. Jo. de legna ⁊ Joh.
cal. Si mutuauit pecuniam ali
cui ea intentione vel pacto vt
molat ad molendinū ſuū vel co
quat ad furnū ſuū vl' vadat ad
apotecā ſuā ad emēdādū vel ſi
eſt doctor vt intret ſcolas ſuas
⁊ hmōi alias nō mutuatur⁹ vſu
ras cōmittit. Et ſi ꝓpter hoc
eos dānificauit in aliquo tene-
tur eis ad reſtitutionē. Si xo
eos nō dānificauit nec graua-
uit in aliquo q2 nec cari⁹ vendi
dit nec plus ab eis q̄3 ab aliis
accepit. tūc quicq̄d cōmodi vel
vtilitat ꝓ ꝯcurſu molēdini fur
ni apothece ⁊ hmōi augmēta-
to ꝯſecut⁹ eſt tenet̄ paupibus
erogaē ſm Jo.an.in re. Pctm̄
de reg.iur.li.vi.in mercu. ⁊ Jo.
cal.in.c.nauigāti.ex̄.de vſuris.
Si poſuit denarios in impreſti
tis venetiarū mōte florēcie vel
locis Janue. q2 ſi ſpōte poſuit ⁊
accipit aliq̄d vltra ſortē vſura ē
ſm multos doctores famoſos.
⁊ excellētes. licet aliq̄ dicūt hu
iuſmodi eſſe ꝯtract⁹ emptiōis
reddituū ſ3 p̄ma opinio tutio-
rem ⁊ verior videt̄ a pluribus
doctorib⁹ tenet̄ ⁊ rōnes eorū
quas allegāt difficiliores ſunt
ad ſoluendū. ⁊ opinio dicentiū
ꝙ ſunt ꝯtractus emptionis ad
mitti pōt ꝓ vera ſcd̄m formam
ꝯtract⁹ extrinſecā ſed nō ſm ve
ritatē ⁊ naturā ꝯtract⁹. Jdē de
eo q̄ emit p̄dicta imp̄ſtita pro
ponēs aliq̄d accipere vltra ſor
tem q2 vſurari⁹ eſt ⁊ lucrū inde
habitū reſtituere obligat̄ ſcd̄3
p̄mā opinionē q2 tn̄ hoc eſt va-
ria doc. opinio nō eſt p̄cipitāda
ſnīa. ſ3 ꝯſulendū cuilibet vt ab
hmōi abſtineāt habita reſtitu-
ant vel pauperib⁹ dent. Si re-
cipit aliq̄d in pign⁹ puta domū
ꝓ centū mutuatis vſq ad ānū
hoc pacto q̄ ſi nō ſoluit in ter
mino ſtatuto cadat in cōmiſſū
⁊ pign⁹ in venditionē. Quia ſi
recipit mutuans in p̄mo anno
vſufructū dom⁹ nō cōputando
in ſortē illicitū eſt ⁊ vſura. ex̄.e.
c.i. ⁊ reſtituere tenet̄ illā penſi
onē ſc3 vſufructum nec elapſo
termino domū ſibi retinere p̄t
q2 ꝯtract⁹ nō tenet cū vſurari⁹

fuerit. Secus aliquib⁹ videtᷣ ſi creditor nō rͨiperet vſufructū dom⁹ cū tūc ſupfluitas valoris cadat in debitoris penā ſuppoſita vtriuſq; bona fide qñ ɔtractus mutui celebrat⁹ fuit. ar. ꝺ arbi. dilecti. niſi creditor ea intentione mutuauerit q₂ credebat debitorē penā icurrere. ſic foret in fraudē vſurariū. Hunc caſum ponit ſctūs Bernardin⁹ in ɔtractib⁹ ſuis. ſermone. xlii. ar. ij. c. iii. Tu dic hmōi pactū i vtroq; caſu reprobari vt in. §. ſequēti. Si emit pignora a publicis vſurarijs ex lapſu tpis ꝑdita q₂ nō licuit cū nō ſit tranſlatū dominiū in vſurariū. Immo hoc pactū ſcʒ ꝙ niſi ſoluatᷣ debitū infra certū tēpus pign⁹ ꝑdatur reprobatur in pignore. C. de pac. pigno. l. fi. In ɔtrarium videtur q₂ ex hoc nō fit iniuria domio pignoris ſi ſe voluntarie hoc pacto cū vſurario abſtrinxit. Nec ꝑ hoc vſurarius efficitur nō ſoluēdo q₂ ꝑcium recipit pro pignore. Et cōmunitates ⁊ dñi ꝑmittūt fieri hmōi pacta. immo volūt ea firma haberi. his nō obſtātibus tene qꝺ dixi ſupra q₂ tutius eſt ⁊ veri⁹ videtᷣ. Si gener ſuſtinēs onera matrimonij accepit in pignus a ſocero ſuo pro dote filie licitum eſt extra de vſuris. ſalubriter. nec tenetᷣ fructus pignorum cōputare in ſortē. Sed ad hoc vt liceat nō cōputare in ſorteʒ abſq; vſura optet ꝙ iſta onera matrimonij ſint certa ⁊ ſic fructus nō poterᷣt excedere quātitatē oneruʒ. Et ꝙ dos ſit ꝓmiſſa ſimpliciter. Nā ſi gener paciſceretᷣ de recipienda dote ad certum terminū ⁊ interim percipere fructus dicti fruct⁹ cōputarentur in ſortē. q₂ intereſſe nō pōt deberi añ morā. ⁊ mora nō pōt adeſſe durāte termino ſcđm dñm. An. ꝺ bu. ibidē. vbi etiā dicit ꝙ oportet ꝙ dicti fructus ſubijciātur fortune. Unꝺ ſi gener nō recipiat pignus ſed cautioneʒ de ſoluēda dote certa die ⁊ interim ex pacto. recipit a ſocero certos denarios puta ad rōnem. v. ꝓ centenario eſt vſura. Nō obſtat ca. ſalubriter q₂ loquitur de fructu pignoris ſub miſſo diuino iudicio. Idem Io. an. de ʒaba. licet paulus de leaʒa. ɔtrariū ſentiat. tñ opio ꝓma tutior ⁊ verior eſt ⁊ ꝓ veriori defendi pōt ſcđm Iohan. de legna. Ideo tenēda. Idem dicit dñs Andre. ibidē de re pignorata cuius fructuſ ſunt certi q₂ forte illa res eſt locata ad fictū vel penſionem vel talis res eſt

dotijs quã gener locat ⁊ reci-
pit penſionẽ.q2 omẽs iſtos fru-
ctus gener tenet̃ cõputare in
ſortem. Preſuppoſito tamen
pro vero eo ꝙ dicũt Joh.an.et
dñs An.de bu.de cautione re-
cepta loco pignoris mulier po-
teſt ⁊ debet alimentari ꝑ p̄rem
quouſqꝫ dos ſoluatur ⁊ equiſſi
mu3 eſt maritũ ſuſtinentẽ one-
ra matrimonij debere alimen-
ta recipere a ſocero nõ vt fru-
ctum pecunie dotis ſoluẽde. ſ3
vt vxorem nutriat frumento vi
no veſtimẽtis calciamẽtis ⁊ a-
lijs neceſſarijs ad arbitriũ boni
viri ab vtraqꝫ parte electi ⁊ ſic
aboletur hoc caſu omnis vſura
q̄3uis cum hoc etiã cautione3
voluerit. Nã dicta alimẽta ce-
dunt ei tanq̃3 intereſſe ⁊ ſic po
teſt ſaluari opinio. Pauli. Si
mulier vidua prediũ vel aliud
pignus recipit a b heredib⁹ ma
riti pro dote reſtituenda q2 nõ
habent vnde ſoluant tenet̃ fru
ctus cõputare in ſortem alias
vſurã committit ſcd̃m hoſti.in
ſum.eo.ti. Inno.⁊ Joh.an.in.c.
ſalubriter Ceſſat eni3 ratio in
ea que excuſabat virum cu3 ſo
cero. Sit ergo cauta mulier vt
nõ recipiat prędium vel rem a
liam in obligationem ſed vt fa
ciat eam diſtrahi vel recipiat i

ſolutum. Alioquin fructus cõ-
putabũtur in ſortem etiã ſi ſta
tutum ſit ꝙ ſoluto matrimo-
nio q̃3 diu heres mariti diſtule
rit poſt annũ tradere dotẽ vxo
ri relicte teneatur ei dare alim̃
ta q2 tale ſtatutum ſcd̃m Johã
nem de legna.⁊.Jo.de imo.ſu-
per cle. Ex graui.de vſuris poſt
Mattheu3 cõcludunt ſtatutũ
nõ valere.eo ꝙ ſoluto matrimo
nio ceſſat cauſa ſuſtinendi one-
ra matrimonij. Ad hoc facit ꝙ
notat. Rai.in ſum.e.titu.⁊ In
no.in.ca.ſalubriter. Immo pl⁹
dicunt in dic.cle. Ex graui.ſc3
ꝙ taliter ſtatuentus incidunt
in penam illius cle.q2.ſ.ſunt ex-
cõmunicati. Fran.3amb.dicit
ꝙ tale ſtatutum vel conſuetu-
do poteſt tolerari vt debeant̃
alimenta tanq̃3 intereſſe poſt
moram heredis in ſoluendo.a-
lias non. Preſuppoſito igitur
ꝙ violenter detineatur dos ei
us ab heredibus mariti nec po
teſt ſe iuuare per viam iuſticie
propter illorum potentiam vel
ipſius inopiam. Vel forte eti-
am quia heredes illius non ſi
ne magno ſui detrimento re-
ſtituere poſſent dotẽ que eſt in
pecunia nec poſſeſſionẽ habẽt
quã ei dẽt inſolutũ. Et ꝓpter
hoc mľier pietate ducta ne ni

mis eos grauet dimittit penes
eos ad tp̄s nō credere illicitum
fore ſi interim nō hn̄s vn̄ aliun
de honeſte viuat ꝛcipiat ab eis
alimēta rōne mutui ſ3 rōne in-
tereſſe. Sec⁹ aūt quādo hoc fi-
eret ob vtilitatē heredū. ſ. vt il
li magis poſſent cū illa pecunia
lucrari vel ob vtilitatē ipſi⁹ mu
lierꝫ. vt cū p̄t dotē rehabere nō
curat vt ex integro ſuo capita-
li lucrū habeat vel ꝯſequat̄ ali-
mēta taxata a ſtatuto ſalua do
te. Si ꝓſoneta ſeu mediator v
ſure extitit quoquomodo. q2 ſi
hoc fecit id eſt mutuū ad vſurā
q̄ſiuit ꝓ aliquo abſq3 neceſſita
te ſeu rōnabili cauſa. vel etiā ſi
neceſſitate cogēte mutuū ad v
ſurā tribuere remittentē indu-
xit mortaliter peccauit. ar. ꝺ ho
mi. Sicut dignū. Et ſi hoc pri-
cipaliter fecit ꝓ lucro vſurarij
vltra mortale in ſolidū reſtitue
re tenet̄ ſi ita coopat⁹ eſt ꝙ abſ
q3 eo illa vſuraria p̄ſtando mi-
nime facta eſſet. ſec⁹ aūt ſi pro
curauit fieri ꝓ indigēte ⁊ ab il
lis q̄ parati ſunt dare ſm Gi-
ral. ob. Si dono vel alio quocū-
q3 modo lucratiuo habuit ali-
quid ab vſurario. q2 ſi tp̄e quo
illud habuit vſurari⁹ erat nō ſol
uēdo ad reſtitutionē tenet̄. ſe-
cus ſi tūc erat ſoluēdo. Lic3 po

ſtea impotēs ſit effectuſ ad ſol
uendū niſi forte talis res habi-
ta p̱ vſurā adhuc extaret eadē
ſpecie, tūc eni quādocūq3 vſura
rius effect⁹ fuerit nō ſoluēdo ꝺ
bet reſtitui ſm opi. tenentiū ꝙ
in vſura nō trāſfertur dn̄m. Si
vxor ſciēter comedit bibit vel i
duit aliq̄d de vſuris viri ſui. q̄a
ſi vir nō eſt ſoluēdo h3 tn̄ aliq̄ q̄
nō ſūt empta vl̄ habita ꝺ vſurꝫ
⁊ dos vxoris fuit ibi ꝑus q̄3 p̄-
dicte vſure tūc pōt ⁊ d3 mulie-
ri dos ſolui. dato etiā ꝙ vir ei⁹
nō habeat ſufficientiā ad ſoluē
das vſuras. Si vero vxor habe
at dotē de vſuris vel vir nichil
h3 niſi empta vel habita ꝺ vſu-
ris ⁊ dicte vſure primū ibi fue
rint q̄3 ipſius dos tūc vxor obli
gat̄ ꝛſtituere q̄cq̄d ꝓ victu ſuo
ſe quocūq3 aliomō acceperit i-
de ſm Giral. ob. Et hoc veru3
niſi i caſu dū cā3 expoliatorū a-
git vtilit̄ ⁊ quouſq3 v̾iſilr credit
ꝓficē Si aūt nō ꝛmaneat ſpes
ꝺ correctōe viri vſurarij vxor vi
ctū ſibi ꝓcuret aliūde, vl̄ ab a-
micꝫ vel ab alijs ſubuētionē vl̄
elemoſinā poſtulādo aut mai-
bus ꝓprijs laborādo ſeu reſ do
mus ꝯſeruādo ⁊ licite augmen
tādo aut denūciet his q̄ ꝓceꝺ
re pn̄t vt ep̄o qui virū cōpellat
eā paſcere ꝺ iuſto. Vel ſi vir ei⁹

habeat plura incerta vltra ea q̄ ſufficiūt ad ſatiſfaciendū certis prouideat ep̄is ip̄i mulieri. Si filius vel filia vel quis ali⁹ de familia vſurarij viuit d̄ vſuris vel alijs reſtitutioni obligatus. q2 ſcd̄m Giral. ob. Si vſurarius eſt ſoluēdo ⁊ hab3 alia vltra ea ad que ſatiſfacere tenetur ⁊ ſunt ſepata de illis poteſt expendere ſeu viuere. Si vero ibi ſunt aliqui iuſte acq̄ſita ſed ita mixta cū impie acq̄ſitis ꝙ diſcerni nō p̄nt adhuc de illis viuere p̄ot dū tn̄ in mente habeat viuere de iuſto. Cōcor. Rodo. Si aūt vſurarius nō eſt ſoluendo q̄cquid ꝯſumit filius vel familia in victu ⁊ veſtitu reſtituere obligātur q2 reddūt eū impotentē ad ſatiſfaciendum. Idem etiā dico de familia raptoris. Excuſari tn̄ p̄nt tales.

Primo propter procurationē id eſt cū cā in expoliatorū agūt vt ſupra dictū eſt de vxore.

Secūdo propter recōpenſationem q2 ſc3 filius vel filia ſeu famulus tm̄ lucrat̄ in aliquo exercitio vel laborat in domo vtiliter ꝙ p̄ot merito recōpenſari cū expēſis ſicut etiā ꝯtingit in emptionib⁹ vſurariorū ⁊ mercātijs eorū. Tertio propter reſtaurationē ſc3 ſi proponit ſe reſtauratū ⁊ ad hoc facultate3 habere probabiliter credat nec aliunde comodū viuere poteſt.

Quarto propter ignorantiam q2 ſcilicet neſcit rem eſſe talem videlicet vſurariam et huiuſmodi. nec cauſa3 habet hoc ſciendi ſi tn̄ poſtea cognouerit videtur teneri niſi filius eſſet. ita paruulus ꝙ alias nutriri nō poterat. ar. de con. di. v. diſcipulos. ⁊ de regulis iuris q̄d nō eſt

Quinto propter neceſſitatē vt cū filij atq3 ⁊ filie in tali etate ſunt ꝙ aliter comode viuere nō poſſunt. Hoc ſctūs Bernardinus in reſtitutionib⁹ ſuis ſermone. xxxv. ar. iii. c. i. Si gener habuit dotē vxoris a ſocero vſurario qui nō ſufficit ad ſoluēdas vſuras. Nā ſcd̄m. ꝡꝡ. ſi ſciebat hoc gener. vel etiā ſi ignorabat ignorātia craſſa nō deb3 dotem ab eo recipere. ⁊ ſi recipit reſtituere tenet̄. Secus ſi ignorātia nō craſſa ſ3 probabili q2. ſ. probabiliter credebat ſocerū nō eſſe vſurariu3 aut p̄ter dotem vxoris habere ſufficientia ad ſoluendas vſuras. quia tunc reddere nō tenet̄. lic3 poſt modū ſciuerit veritatē ſcd̄3 cū Tutius eſt ꝙ poſtea ſciēs veritate3 nō recipiat dotē aut ſi recipit reſtituat illis quib⁹ ſocer

Si cauſam pſtitit furto rapine etc

tenebatur pcipue ſi certi ſunt illi q2 nullatenus potuit ſm deum de alieno dotari. Con. Si. ral. ob. Filia vero vſurarij q̄ habuit dotem a patre eo tpe quo nō erat ſoluēdo. licet ipa hoc ignorgret omnino teneť reſtituere nec pōt legittimā retinere. Q, ſi maritus nō patiť illā reſtitui culpa erit viri nō vxoris. ſi tñ illa proponat pmoriēte marito dotē reſtituere. ſi ecōuerſo vir vult dotez reſtitui ⁊ ipa nō patitur pctm̄ erit vxoris ita tñ q ipe nō pcipiat de bonis ipſius dotis ⁊ proponat reſtituere cū poterit. ſi aūt vterq3 in non ſatiſfaciēdo. ꝯcordāt ambo iſta tu dānationis viuūt d reg. iuř. Peccatū. lib. vi. Si vero pater tpe quo dotauit filiā remanebat potēs ad ſoluēdas vſuras. ⁊ gener ⁊ filia potuerūt ſecure dotē accipere nō tenētur reſtituere. Etiā ſi poſtea impotens fieret. Si coopertuſ eſt ſeu quoquomō cām efficacē vſure preſtitit ita q ſine eo nō fieret. nā licet aliqui vt. XX. dicant talez nō teneri ad reſtitutionem niſi quantū de vſura puenit ad eū q2 qd accipiť ex vſura nō eſt oīno inuoluntariū. Alij tñ q̄3 plures dicūt q teneť inſolidū etiam ſi nil peruenerit ad eū. Et hc opinio tutior eſt ideo ꝯſulēda. Si cooperat⁹ eſt ſeu cām efficacem pſtitit rapine furto aut violente vſurpationi vel dānificationi. Nā ſm oīes doctores tali in ſolidū ad reſtitutionem teneť vt ꝑtineť etiā verſibus immediate ſequētib⁹. Iuſſio ꝯſilio cōſenſus palpo recurſus. Participās mutus nō obſtans nō manifeſtans.

Iuſſio.

Si iuſſit alicui ſuo ſubdito: vt fieret rapina furtū ⁊ hmōi. ⁊ ex hoc ei⁹ pcepto ſecut⁹ eſt effectus dāni qd aliaſ nō fuiſſet factū teneť in ſolidū reſtituere. etiā ſi nil ad eū puenit. Idem ſi noīe ſuo hmōi dānuz datuz eſt ⁊ ipe poſtmodū ratum habuit.

Conſilium.

Si ꝯſuluit alicui pdicta fieri. ita q ex ſuo ꝯſilio eſt vel probabiliter crediť damnū datuz qd alias nō fuiſſet datū teneť i ſolidū. etiā ſi nil puenit ad euz ſi aūt alias fuiſſet factū ſine illo ꝯſilio ſed ꝑpter illud aliquid plus factū eſt teneť in ſolidum ad illud plus. Joh. an. in regula nullus ex cōſilio libro. vi. meli⁹ diſtinguit.

Conſenſus.

Si ꝯſenſum prebuit ſcilicet cooperationis nō mētis tantū

nā ſi ſine eius ꝯſenſu nō poterat dānum fieri vel inferri tenetur inſolidū exempli gratia ſi duo vel plures faciūt furtum vel rapinā vel iniuſtū bellum ſimul ita ꝙ vnus feciſſet ſine altero vndecima queſtiōe tertia Qui ꝯſentit.ij.q.i. Notū ibi facientē ꝛ ꝯſentientem par pena ꝯſtringit. Secuſ ſi ſine eo damnum illatū fuiſſet qꝛ quilibet ſine alio vel plures ſine illo feciſſent tūc enim tenet̄ ſolum d̄ damno quod ipſe dedit vel eiꝰ cauſa datū eſt. Palpo. Si adulando laudauit aliquē raptorē vel male factorem quaſi ſtrenuum ꝛ ex hoc induxit eum ad faciendū rapinā vel damnum. quod alias nō feciſſet tenetur in ſolidum. Idem ſi detrahēdo vel vituperādo vt ad hoc inducat. puta quia dicit ipm̄ puſillanimem ꝛ vilem qꝛ nō ſattagit rapere ꝛ male agere ꝛ ex hoc ille mouet̄ ad damnificandum.

Recurſus.

Si receptauit fureſ ꝛ raptores ꝛ tuetur eos ꝛ ex hoc ſecūtur damna vel etiā rem raptā cum queritur doloſe occultat propter qd̄ nō pōt reperiri nec reſtitui tenet̄ in ſolidū leſo. etiam ſi nil de rapina ꝑcepit ad eū aut ꝑ ſe nil dānni intulit. Hec tho. al. pe. ꝛ Rich. in. iiii. di. xv.

Participans.

Si participauit aliquid de rapina vel furto ꝯſumendo ī victu ꝛ veſtitu ſeu alias dono recepit tenetur rſtituere vt ſup̄. Si vero huiuſmodi rem ſciēter ꝛ ob ſui vtilitatem emit mortaliter peccauit ꝛ reſtituere tenet̄ eā domino cuius eſt quem ſi nō reperit pauperibus erogare tenetur vel p̄cium eius ſi forte iam conſumpta eſſet. Idē ſi nō ꝓbabiliter credebat talem rem iuſte poſſe emere vel dubitabat ſeu de hoc nihil cogitabat. Naꝫ in oībus his caſibus tenetur rem īntegre reſtituere domino vt ſupra nec poteſt retinere ei precium quod dedit venditori pro ea. Idem de omnibus qui ſucceſſiue predicto modo emerēt eandem. vt plene habetur in ſumma piſa Reſtitutio .iii. Et in reſtitu. ſancti Bernardini. ſ̄mone. xxxiiii. Mutuſ. Si vidit furtum fieri ꝛ doloſe tacuit vel ſcit vbi eſt res abſcondita ꝛ nō reuelat vt infra peccat idem ſi potuit obſiſtere furto vel rapine ꝛ non fecit vel ſciens reꝫ raptam ſeu furtiuā nō indicauit cū interrogaretur. Naꝫ in his

35

trib⁹ caſib⁹ vltimis ⁊ mutus q̃ doloſe tacet cũ poſſet impedire ⁊ nõ obſtanſ q̃. poſſet obſiſtere ⁊ nõ manifeſtãs cũ interrogatur in iudicio ſi obſtãdo vel veritatẽ dicẽdo nõ imminet pꝛiculũ ſui ſtat⁹ vel ꝓpꝛie perſone ſcđm ſcotũ tenet̃ quilibet ſatiſfacere leſo ſiue talis ſit officialꝭ ſiue ꝑuata pſona. ar. ad hoc. ij. q. iii. Quiſquis. ⁊ extra de fur. Qui cũ fure. Extra iudiciũ vero idem dico quo ad officialem Si vero ſit pſona ꝑuata que ad hoc nõ tenet̃ ex officio quãuis peccet. nõ tñ tenet̃ ad aliquam ſatiſfactionẽ dãnificato. Dicit tñ ſcot⁹ in. iiii. q̃ quãuis ad alicuius officiũ ptineat obuiare malis ⁊ dãnis que fiũt qñ hoc faciẽdo vergeret̃ in aliquo caſu ad malũ reipublice puta magnũ ſcandalũ vel euidẽs picuͥlũ pſone ꝓpꝛie tũc nõ obuians nõ peccaret nec ad ſatiſfactionem teneret̃. ar. di. l. Ut ↄſtituerent̃ alias ſecus vt ſup̃. Si habuit ſeu accepit rẽ alteri⁹ quoquomõ ↄtra illi⁹ merã voluntatem puta p metũ p impoꝛtunitatẽ p erroꝛẽ vel obreuerentiã ⁊ hmõi. Nã in oĩbus p̃dictꝭ caſibus tenet̃ reſtituere. vt habetur in ſuplemẽto. Reſti. vij. Si habuit aliq̃d a pſonis que non poterãt alienare, vt a pupillo a filiofamilias nõ habẽte peculiũ caſtrenſe vel quaſi a muliere nõ habẽte bona ꝓpꝛia a clerico religioſo ⁊ hmõi q̈ꝛ tenet̃ reſtituere eis ad quos rei habite dominũ vel adminiſtratio ptinebat vt cõiter tenẽt theo. in ſen. diſti. xv.

De dãnificatione rerum exteriaruꝫ.

Si aliqueꝫ dãnificauit nõ ſoluẽdo i termino q̃ꝺ tenebatur Nã rõe moꝛe tenetur creditoꝛi ſuo ad oĩe damnũ ⁊ intereſſe extra de fideiuſ Peruenit. ⁊ c. Cõſtitut⁹ ꝺ hoc intereſſe vide in ſum. piſa. Reſti. i. Si ꝓ vſuris ſibi ſolutos debitoꝛ notabiliter dãnificat⁹ eſt ⁊ dãna paſſus ex ſolutione vſurariũ ⁊ carẽtia ipius pecunie ſolute puta q̈ꝛ opoꝛtuit eum ab alio ad vſurã accipere vel ꝓpter hoc res ſuas multo minoꝛ p̃cio quã valerẽt vẽdere ⁊ hmõi tenetur vſurari⁹ vltra reſtitutionem vſurariũ ad oĩa dãna q̃ debitoꝛ ꝓpter illã ſolutionẽ vſurariũ ptulit ſm Rai. i ſum. Rich ſco. ⁊ cal. Tho. ij. ij. q. lxxviii. diſtinguit aut res recepta ꝓ vſura nõ eſt fructificãs vt pecunia triticũ ⁊ hmõi ⁊ tenet̃ vt ſupꝛa

Aut eſt res fructificās vt ager domus ⁊ hmōi teneť reſtituere rē cū fructib⁹ ex ea pceptis. Si eiectus fuit aliquādo a cōitate vt pſtantia vel collecta ąt aliqđ onus iuſtū ad rōnez vni⁹ libre p cētenario ſoluendū imponeret vnicuiqʒ de cōitate ſecundū lucrū ⁊ quantitatē cēſuſ ipſorum habita ꝑus informatione debita ⁊ excerta ſcīa plus alicui impoſuit q̄z debuit vt illi noceat vel vt alios indebite alleuiet min⁹ debito impoſuit peccauit mortaliter ⁊ tenetur leſis de oībus dānis inde ſecutis.ar.de iniuř.ſi culpa. Si vero aſſignata fuit ei certa đterminata ſumma puta mille florenorū.diuidēda cuilibet de ciuitate prata ſua pportionabiliter ſm facultateſ ſuas relinquēdo arbitrio ꝯſcīe ſue ita tñ ꝙ ꝑueniať ad dictā ſummaz mille flor.nā hoc caſu ſi intendit alios grauare ⁊ ſe ⁊ ſuoſ alleuiare notabiliter citra ꝯdignum peccauit mortaliter ⁊ teneť reſtituere vt ſup̄ oīe damnū leſis inde ſecutū ſm monial.in ſumma ſi pōt ſciri ⁊ diſcerni ipʒ dānū alias tenebiť ad arbitrium boni viri. Idem dico de diſcuſſorib⁹ ⁊ extimatorib⁹ bonorū ⁊ patrimoniorū aliorū q̄ dolo o dio vel inuidia plus vel minus extimāt ⁊ primū vel rē publicā dānificant. Nā ⁊ iſti ſpeccāt ⁊ reſtituere teneńť.vt.ſ.C. de diſcuſ.l.i.li.x. Idē de meſſorib⁹ agri edificij frumēti vel vini ſi dolo vel lata culpa inique metiańť.ff. Si meſſor.fal.mo. di.l.ſi meſſor.§.i.⁊.ij. Et gñaliter vbicunqʒ q̄s doloſe vel inique fac. id ad qđ aſſumpt⁹ eſt a iudice vel a partib⁹ vt cū notarius aſſumpt⁹ ad cōputationē litterarū male cōputat vel medicuſ ꝑ parā refert de qualitate vulnerū ⁊ hmōi. Nā oñs teneńť r̄ſtituere vt.ſ. Si vero ꝑdicti collectarū diſtributores extimatores ⁊ hmōi habita ſufficiēti diligētia ad ſciendū facultates ⁊ lucra pſonarū ⁊ ea q̄ habēt extimare vel ſmetiri bonafide taxant vel extimāt ⁊c. videńť excuſari a pctō ⁊ obligatione ſatiſfactionis.licet alicui pluſ debito taxauerint.xxiii.q.v.de occidēdis. Si impediuit fructus pueturos alicui⁹ agri vľ vinee arbores ⁊ ſemina effodiēdo ąt eradicādo vel alias deuaſtādo teneť ad quātū extimātur fructuſ in illo dubio valituri. Tho in.iiii. Si officiū vel beneficiuz qđ quis iā ꝯſecut⁹ erat ⁊ poſſidebat iniuſte pcurauit ſibi au

36

ferri teneṫ ad oīe damnum ⁊ ad reſtitutionē equalē. Sec⁹ ſi iuſte puta q̄ʒ ille mereṫ ꝑuari ex defectu ſuo q̄ʒ tūc in nl̃lo tenetur ſcd̄m Tho. ⁊ Rich. i. iiii di. xv. ar. v. q. iiii. Si impediuit aliquē a cōſecutione alicui⁹ officiȷ̄ bn̄ficiȷ̄ elemoſine aut cuiuſcūꝗ muneris puta cū aliq̄s volebat oīa ſua bona vel partē ei legare vel donare ⁊ ipē diſuaſit ⁊ impediuit ne hoc fieret. Nā ſi hoc fecit aīo ⁊ intētione dānificandi illū licet nō teneatur rſtituere tm̄ quantū illi valeret beneficiū eo ꝙ nō eſt eq̄lis valoꝛis habere bonū i actu ⁊ eſſe ꝓpe hēre teneṫ tn̄ ad intereſſe ipi dānificato ad arbitriū boni viri. Si vero hoc feč vt vtilitati ſue vel amici eius magis pꝛouideret q̄ʒ illi ſcd̄m Rich. vbi. ſ. ⁊ Scot⁹ eadē diſti cti. queſti. ȷ̄. nō teneṫ ad aliq̄d. q̄ʒ nulli erat ius acquiſitū ⁊ nemini facit iniuriā q̄ vtitur iure ſuo. Cuilibet eni licet poti⁹ pꝛocurare ſibi ⁊ amicis ſuis aliquid dari vel legari q̄ʒ aliȷs p̄cipue cū indigēt. Con. Pe. de palu. Si quoquomō abſtulit ſacrum de ſacro vt calices paramenta ⁊ hmōi. de eccleſia aut rem ſacrā de loco nō ſacro. aut rem non ſacrā de loco ſacro. ſacrilegiū cōmiſit ⁊ reſtituere tenetur. xvȷ̄. q. iiii. Quiſquis. De bellis iniuſtis ⁊ vſurpatione dominoꝛū collectis ⁊ pedagȷ̄s vide infra p̄te ea. ti. iiii. ca. iii. De turpi lucro ⁊ ꝑ ludū alearū acq̄ſito. vide auaricia. De cābȷ̄s illicitis ⁊ ſocietatib⁹ vide parte tertia. ti. iiii. c. xi. De habitis ꝑ ſimoniaꝫ ⁊ bonis eccleſiaſticis male ꝯſumptis ibidē. c. xvi. ⁊ ſe. De dānis ⁊ fraudib⁹ in cōtrahendo multipliciter factis ibidem. c. xi. de dānis ꝑ aīmalia feras ⁊ hmōi illatis ibidē. c. xiii. De dānificatione coꝛpoꝛū que quadrupliciter ꝯtingere pōt. ſ. ꝑ occiſionē ⁊ ꝑ mutilationeꝫ ꝑ vulnerationē aut verberationeꝫ Per carcerationē aut violentam detentionē. Et ideo circa hoc pōt ſic interrogari. Si occidit aliquē hoīem libꝛū cum libꝛū coꝛpus nō recipiat extimationē ⁊ dānum illatū ſit excommiſſione fiet extimatio intereſſe etiā extrīſeci. ff. d̄ actio. emp. l. Julianus ⁊ ſic homicidia tenebiṫ ad mercedes medicoꝛuꝫ ⁊ alias expēſas in curatione factas tenebitur etiā alere filios aut ꝓpinquos ⁊ paupes quos opibus manuū ſuarū occiſ⁹ rei publice erat neceſſarius ⁊ ex eius moꝛte reſpublica damnum

paſſa eſt occiſoꝛ tenet̄ ei ad cō dignā satiſfactionē. Si vero occiſus erat ſeruus nō liber idem dicendū qđ de rebus aliis vt fiat extimatio ſcđm valorē sui. ff ad. l. acquil. l. ij. hec Richardus ꝛ Scotus in. iiii. di. xv. Concoꝛ. xx. in ſpe. titulo de iniur. §. ſequit̄ Si dāñificauit aliquē mutilādo ei manum vel pedem et huiuſmodi. Nā vt dicit Scotꝰ vbi ſup. q. iti. pro huiuſmodi nō eſt ſtatuta pena in eccleſia niſi pecuniaria que debet coꝛreſpō dere nō ſolū ad expenſas medicoꝛum in curatione illiꝰ hoīs ſed etiā ad ſatiſfactionē damni et impediti lucri pro toto tē poꝛe quo vſuras erat illo mem bꝛo quo abſciſus eſt habēdo cō ſiderationē ad artificiū ſeu exercitium atq̄ induſtriam hoīs mutilati. Et videtur plus ponderāda mutilatio pauperis q̄ȝ diuitis ſi multū indigebat mē bꝛo abſciſo ad neceſſarium victum. Tenet̄ etiā truncatoꝛ diuet alere a ſe truncatū ſi alimoniis eget ꝛ ſatiſfacere ꝯſanguineis illiꝰ quoſ dāñificauit puta ſi ille cuius eſt manus abſciſa alebat patrem ꝛ matrem filios ꝛ alios qđ nunc facere non pōt carentia membꝛi abſciſi. ꝓpterea talis abſciſoꝛ ad equalia tenetur ad arbitriū boni viri. Cō coꝛdat Rich. vbi ſupꝛa. Non tamen fiet extimatio cicatricum nec defoꝛmitatis coꝛpis extra de iniur. ca. i. Si damnificauit aliquem vulnerando vel verberando tenetur ad expenſas medicoꝛum ꝛ ad operas quas tali percuſſione amiſit extra de iniur. ſi rixati. Et oꝛiginaliter ſumitur exoď. xxi. Concoꝛ. Rich. vbi ſupꝛa Si aliquē damnificauit iniuſte carcerando ſeu detinendo. Naȝ tenetur ad ſatiſfactionem iniuriarū ad iudicium ſapientis. Et vltra hoc tenetur percuſſoꝛ ſeu iniurie illatoꝛ pꝛo anima occiſi oꝛare elemoſinas facere. ꝛ aliquam peregrinationem aſſumere inquantum pōt ꝛ ceteris percuſſis ſeu leſis ꝓ iniuria veniam petere ꝛ ſibi eos reconciliare.

De dāno ſpūali ꝛ moꝛuȝ.

Irca hoc. Sco. vbi. ſ. dicit ꝙ in bonis naturalibus anime nec moꝛum poteſt quis directe illum damnificare. ſed bene indirecte dupliciter. vel in acq̄ſitis virtutibus que ꝑ vicia coꝛrumpuntur. vel in acquirendis quarum acquiſitio multipliciter impedit̄. ſ. inducendo. reuocando ſcandaliſando ꝛ ſeducendo. Et

37

ideo hoc ordine procedat inter rogando. Si induxit aliquē ad pctm̄ ſuadēdo ꝯſulendo vel ꝑci piendo hoc eſt mortale. ⁊ q̄ſ ſic fuit occaſio ꝑditionis illi⁹ ⁊ ab ſtulit virtutes ⁊ gratiā ab euſ aīa. iuxta illud Aug⁹. Si fratri tuo male ꝑſuades occidis. ſ. il lum quo ad aīam. de pe. diſti. i. Noli. Ideo ſm̄ Sco. tenet̃ reſti tuere dam. mō ſibi poſſibili in ducēdo eū efficaciter ad pn̄iaȝ ⁊ virtuoſos mores ṽbis orōni bus ⁊ hmōi. ſi reuocauit aliquē a meliori bono puta a religiōe nā ſm̄ ſco. vbi. ſ. q. ij. ſi retraxit aliquē iā ꝓfeſſuȝ tenet̃ agere vt redeat ad religionē ⁊ ſi no lit redire tenet̃ aliquē eque ido neuȝ religioni ꝓcurari q̄d ſi nc hoc pōt tenet̃ ip̄e intrare ſi ſit ꝑſona idonea ⁊ habilis ad itrā dum. Si vero retraxit aliqueȝ diſpoſitū ad religionē ne itra ret nō tenet̃ ad tantā reſtituti oneȝ religioni ad quantā tene ret in ꝑmo caſu q̄ſ intereſt mlˀ tum inter habere ⁊ ꝓpe eſſe ſȝ tenet̃ ad aliqualē reſtitutioneȝ alteri⁹ equiualētis ad ingreſſū religionis. Et iſtud intelligo ve rū qñ ip̄m retraxit intētiōe dā nificādi religionē. Secus autē ſi intentione vtilitati ꝓprie ſi ue ſp̄ūali ſiue tp̄ali ꝯſulēdi non ſuggereſ aliq̄d falſū nec ifraudē q̄ſ tūc nō tenet̃ ad aliq̄d religi oni ſed tenet̃ ꝑſone quā retra xit vt in ꝑſuaſionib⁹ ⁊ aliijs bo nis ſp̄ūalib⁹ bona equiualētia bonis illis q̄bus illū retrahen do dānificauit. Con. Rich. vbi ſ. q. iiii. Ideȝ videt̃ dicendū de ꝓfeſſo tacite q̄d de exp̄ſſe ꝓfeſ ſo. Nā talis obligat̃ religioni ſaltē in genere. Si aūt quis a uerteret aliqueȝ a religiōis in greſſu nō ſimpliciter ſed ab ea vbi diſſolute viuit̃ intendēs ꝓ uidere ſaluti illiuſ in nullo tene tur. ar. xxiii. q. v. de occidendis. Si aliquē dānificauit ei malo exēplo, ſuo ſcandalū p̄bendo ſi cut ſepe faciūt mali p̄lati ſub ditos ſuos pōpis laſciuijs ⁊ ali is malis moribus ſuis. Mulie res ſuis ſup̄fluis ⁊ vanis orna mētis fucis ⁊ tripudijs ⁊ q̄cun q̄ alij publice peccātes, tales ei grauiter peccant. p̄cipue cum credūt alios in diuerſa vicia ꝓ pter eorū malū exemplū ruere nec curāt aliq̄d ⁊ tenent̃ ſatiſ facere publice bonis exēplis ⁊ morib⁹ quantū pn̄t. Nō tn̄ pro pter hoc tenent̃ ad aliquā pu blicā pn̄iam ſcd̄m albertuȝ. Si dānificauit aliquē seducendo puta virgineȝ de hoc ſupra pre cepto ſexto. ⁊ exod. xxij.

Preceptũ octauũ eſt de ꝓhibitione falſi teſtimonij.

Octauũ p̄ceptũ eſt Nõ falſuꝫ teſtimoniũ dices. Quo p̄cepto ſm Aug. ꝓhibetˀ gñaliter om̄e mẽdaciuꝫ ꝑnicioſuꝫ iocoſuꝫ ſiue officioſũ ex libidine mortali dictũ. d̄ quo ſapie p̄mo d̄r Os q̄d mentitˀ occidit aiam. Mẽdaciũ xo officioſuꝫ ꝛ iocoſum ex libidine veniali dictũ nõ ꝓhibetˀ ſicut nec ĩ alijs p̄ceptis ꝓhibetˀ culpa venialis. Dicit tñ Augˀ. ꝙ nullo caſu mẽtiendũ eſt. qr difficile eſt ſcire an ꝓcedat a radice mortalis libidinis vl' venialis. Poteſt ergo ſic fieri interrogatões circa p̄ceptũ. Si dixit falſuꝫ teſtioniũ ꝯtra aliquẽ in iudicio mortaliter peccauit ſm Tho. ij. ij. q lxx. Et vltra pctm̃ mortale tenetur leſo de oĩ dãno. xiiii. q. vi ſi res. ꝛ. ij. q. i. notũ. Jdẽ ſi certũ aſſeruit illud de quo dubitauit ꝛ eſt piurus in vtroq; caſu. non tñ tenetˀ ſignificare ſe falſuꝫ dixiſſe ꝓpter piculum ex quo ille punitˀ eſt. Si extra iudiciũ dixit mendaciũ ꝑnicioſuꝫ ꝯtra honorẽ dei veritatẽ fidei. vel ĩ notabile dãnuꝫ ꝓximi ſpũale vel tẽporale. puta dixit fornicationem nõ eſſe pctm̃. Vſurã ꝛ huiuſmodi ſeu negauit q̄d ip̄e vel alius dꝫ alteri dare ꝛ ip̄e nouit mortaliter peccauit. Si in iudicio iterrogatˀ a iudice ſuo iuridice mendaciũ dixit ſeu veritatẽ tacuit mortale eſt ſm Auguſtinũ ꝛ Alex. de hal'. ſup hoc p̄cepto. Si in p̄dicatione ſtudioſe mẽtitˀ eſt mortale eſt. ſecus ſi ex ſurreptione. ſi ſciẽter mẽdaciũ dixit in ꝯfeſſione mortale eſt. ſ. de neceſſario ꝯfitendis. Si dixit mendaciũ iocoſuꝫ id ẽ cauſa ſolatij vel officioſuꝫ. i. ad ꝯſequendã inde aliquã vtilitatem ſpũalẽ ſeu tpalem ſine alteriˀ nocumẽto veniale eſt taꝫ in viro ꝑfecto q̄ꝫ impfecto ſm Alex. vbi. s. Si teſtimoniũ non tulit ꝓ pecunia mortaliter peccauit. ꝛ tenetˀ ei reſtituere qui dedit niſi dederit ad corrũpendũ eũ. xiiii. q. v. non ſane. põt tñ accipere intereſſe vt ſi ꝑdidit opam ꝓpter hoc. Si aſſiduitate ꝛ mala ꝯſuetudine mentiatˀ etiã iocoſe ſm hoſti. in ſum. ti. de pe. ꝛ re. §. Que interrogationes mortale eſt. De detractione ꝯſequenter he interrogationes pñt fieri. Si impoſuit alter falſe aliq̄d crimẽ xbo cãtilena vel libello famoſo ꝑ ſe vel ꝑ alium mortaliter peccauit ꝛ tenetur ad reſtitutioneꝫ fame ſcd̄m

Rai. recognoſcēdo errorē ſuū ꝛ declarādo illis corā quib⁹ de traxit. ꝛ in alijs locis in q̄b⁹ ſen ſit illū infamatū ſe falſū dixiſſe niſi ex hoc infamat⁹ magis īfa maret vel immineret ei ingēs periculū vite vel aliq̄d magnū incōueniēs ſeq̄ret. ꝛ vltra hoc tenet̄ infamato veniā poſtula re ſi nouit ſe infamatū ab eo et tenet̄ cū eo cōponere de iniu ria ꝛ hoc p ſe ſi audet vel p aliū ſi nō audet. Si crimen alterius verū ſꝫ occultum manifeſtauit mortaliter peccauit. ꝛ tenet̄ ei ad reſtitutionē fame inquantū pōt ſine piculo vt. ſ. vel niſi illd crimē pus occultū poſtea p ali am viā fuerit publicatū. ſi crim occultū alteri⁹ maifeſtauit nō intētione diffamandi vel alias nocēdi ſꝫ ex quadā leuitate vel loquacitate nō videt̄ mortale. niſi p accidēs ex illa manifeſta tione ſequeret̄ ei⁹ infamatio. vt q̄ꝛ audiētes inde de eo ſcan dalisati ſunt. Con. Tho. ꝗ. ij. q. lxxiii. Si ad pctm̄ alteri⁹ quod narrauit addidit aliq̄d notabi le vltra pctm̄ tenet̄ ad reſtituti onem fame ſi illud importat in famiā. Si narrauit crimē alte rius corā alijs nō expſſe aſſerē do nec tanq̄ꝫ certū dicēdo ſꝫ ꝓ ut audiuit referēdo nil addēdo licet peccet ꝛ periculoſū ſit ta lia audita referre non tm̄ tenet̄ ad reſtitutionē fame ſm ſco. in iiii. ſꝫ ſi hoc fieret intētiōe ma la. ſ. ledēdi ꝓximū vel infamen di non videtur poſſe excuſari a mortali. ſi accuſat⁹ in iudicio d crimine q̄d cōmiſit ſed occulto negauit ſe illud cōmiſiſſe ꝛ ſic ī directe crimē impoſuit accuſa tori ꝛ calumniā oñdens eum in hoc eſſe mendacē ſm ſco. vbi ſu pra nō tenet̄ retractare nega tionē ſuā qua negauit in publi co verū crimē: tenet̄ tm̄ reſtitue re famā accuſanti dicēs ſi non habeatis eū ꝓ calūniatore cre dendū eſt ꝙ habuerit bonā in tentionē ꝛ hmōi. Si accuſauit in iudicio vel denūciauit prela to crimē verū alteri⁹ nō zelo iu ſticie ſed odio mortaliter pec cauit. Si vero ei vel etiā alijs p ſonis que poſſint peccanti pro deſſe ꝛ ꝓuidere denūciauit etī am ſi crimen ſit occultū nō pec cauit imo meritus eſt. xxij. q. v. hoc videt̄. Si bona facta ab a lijs dixit facta mala intētione propter odiū peccauit mortali ter. Idem ſi tacet ea odij cauſa cū ſit neceſſariū dicere ad labo randū proximū ꝛ hoc verū pre ſertim in foro pſcie de ſent. ex cōi. Quāto. ꝛ infra eo. dilecto.

li.vi.ſi cũ delectatione abſq3 reſiſtentia audiuit detractoreſ vl' induxit eos ad detrahendũ propter odiũ ei⁹ cui detrahiť non min⁹ peccat q̃3 detrahens. Si vero pctm̃ ei nõ placuit ſ3 ex timore vel negligẽtia ⁊ hmõi nõ ↄtradixit veniale tm̃ videť niſi ei ex officio incubuit ſcðm thomã.ij.ij.q.lxxiii.

Preceptũ nonũ de nõ cõcupiſcẽdo vxorem proximi.

Onũ p̃ceptum eſt Nõ ↄcupiſces vxorẽ alienã. Hic notandũ q̃ q̃3uiſ peccatũ volũtatis ⁊ opis vnũ peccatũ ſint in radice.ſ.in libidine ⁊ intẽtione duo tñ ſunt in effectu de ordiatione ẽm Alex.de hal'.pte.iii.ſup hoc p̃cepto. Iõ ſicut ſexto p̃cepto decalogi.prohibeť act⁹ exterior mechie.ita hoc ꝓhibeť act⁹ interior cõcupiſcẽtie prout eſt in ↄſenſu rationis nõ aũt ꝓut eſt in p̃mo motu ſc3 ſuggeſtione vel delatiõe prohibeť ſimpliciter ſ3 ẽm q̃d. Põt ergo ſic interrogari. Si cõcupiuit aliquãdo cõmittere aliquod pctm̃ carnale cũ muliere aliena. Nã ſi deliberate ⁊ cum cõſenſu rõnis ad hoc conſentit mortaliť peccauit etiã ſi null⁹ effect⁹ ſecut⁹ ſit Mat.v. Qui viderit mulierẽ ad cõcupiſcendum eam iã mechatus eſt eã in corde ſuo. Idem eſt ſi concupiuit peccare cũ maſculo. ⁊ q̃a vt inquit Ambro.intentio operi nomẽ imponit ſequiť q̃ qualis eſt ↄcupiſcentia talis ſit ſpecieſ peccati.exempli gratia. Si cõcupiuit cõmiſceri carnaliter cum ſoluta virgine ſtuprum cõmiſit. Si coniugatam adulterium. Si monialem ſacrilegium Si conſanguineam inceſtum propterea de ſingulis huiuſmodi concupiſcentijs deliberate ⁊ cum conſenſu rationis factis oportet ſpecifice confiteri ſcũ debitis circumſtantijs. Nam totiens peccauit mortaliter quotiens concupiuit fornicari cum aliqua vt ſupra factis aliquibus interuallis. Sed ſi verſetur cõtinue in talibus deſiderijs per ſpaciu3 temporis erit ſolũ vnũ peccatum mortale ſed tanto grauius quanto diutius in eo perſeuerat. Idem ſi mutat cogitationem de vna perſona ad alia3 vel de vna ſpecie ad aliam cu3 eadem perſona ſemper de nouo peccat mortaliter vnde ſi cẽtum mulieres viderit vnam p⁹ aliam et ſingillatim eas deliberate carnaliter concupi-

ſceret cẽties mortaliter pecca ret ſʒ ſi vna cigitatione eas ap peteret vnũ ſolũ pctm̃ eſſe hñs in ſe tot peccatorũ de formita tem. Si pſtitit ꝯſenſuʒ ſolũ i de lectatione cogitationis carna lis licet nõ intẽderet vllo pacto pueĩre ad actũ mortaliter pec cauit ſm oẽs theologos cõiter ꝛ notat durã. in ſum. li. i. parte. viii. ti. de luxu. q. xx. Si oblecta tus eſt moroſe in cogitationibꝰ carnalibꝰ abſqꝫ tñ cõſenſu ꝛ de liberatione rõis. nã in hoc ẽ va ria opi. doc. Nic. de lira. Mat. v. ſup illud. Qui viderit. ꝛc. dic̃ hoc eſſe veniale pctm̃. Idẽ tho. Bo. ij. ſen. di. xxiiii. ponẽs dupli cem ꝯſenſuʒ expſſuʒ. ſ. ꝛ interp tatũ dic̃ ꝙ ſolũ nõ ẽ pctm̃ mor tale qñ rõ ꝯſentit expſſe. ſʒ eti am qñ homo ꝯſentit nõ expſſe dũ negligit repmere delectati onẽ aduertẽs periculũ retente cogitationis. Nã ipe ſibi eſt cã diſcriminis qḋ nõ põt eſſe abſ qꝫ ꝯtẽptũ ꝓprie ſalutiſ ꝛ ꝯſeqñ ter mortale. Cõ. pe. Alex. vero ḋhal. in. ij. q. ij. expſſe aſſerit de lectationẽ carnalẽ moroſam eſ ſe mortale peccatum.

Decimũ ꝛ vltimũ pceptũ ḋ nõ cõcupiſcendi rem ꝓximi.

Ecimũ pceptũ ẽ, Nõ ꝯcupiſces rẽ alienaʒ hoc pcepto ꝓhibet ois ꝯcupiſ centia rei aliene pifor miter vt dictũ eſt in pcedẽti pcepto de ꝯcupiſcẽtia carnali ideo ſic po terit interrogari. Si ꝯcupiuit deliberate hre nõ mõ licito rẽ alienã ꝛ q̇d ꝛ qũo vt habeatur ſpẽs pcti q̃ neceſſaria eſt ꝯfite ri cũ debitis circũſtantijs vt. ſ. pcipue ſi eſt q̇d notabile qḋ de ſiderauit habere illicite vel p modũ illicitũ mortale eſt ꝛ eiuſ dẽ ſpeciei pctĩ vt ſi deſidera uit occulte tollere eſt furtum ſi violẽter rapere rapina eſt. ſi rem ſacrã eſt ſacrilegiũ. ꝛ ſic ḋ alijs nõ tñ tenet rſtituere. ſi cũ aliquando abſtulit aliq̇d alicui vel dãnificauit in minimo deſi derauit tollere q̇d magnũ mor taliter peccauit vt ſepe ꝯtingit mercatoribꝰ ꝛ artificibꝰ qui plꝰ ſe decipere cupiũt quã actu de cipiant.

De vicijs capitalibꝰ ꝛ eoruʒ ſpeciebꝰ. Capitulũ tertiũ.

Ic ꝓ fundamento nota ſm Alex. de hal. ij. pte ſu. q. xxxv ar. i. ꝙ circa hec vi cia põt homo duobꝰ modis cor de peccare mortaliter. Primo modo cũ aduertẽter ꝛ delibera te cũ ꝯſenſu rõnis delectat co gitare ſup eo qḋ eſt pcti morta

lis puta fornicationis homicidij rapine furti ꝛ hmōi querēs delectationē pcti cogitati. Nā hoc eſt mortale. licet nō intendat actu illud cōmittere ꝛ eſt ei eiſdē ſpeciei cuiꝰ eſt illud qđ verſatur in mēte. Scđo modo peccat q̄s mortaliter cū cogitādo id qđ eſt mortalis culpe illđ appetit actu ꝑpetrare. ꝛ ſi nunq̄ʒ ſequat̄ effectꝰ. Nā hoc voluntas ꝑfecto īputat̄. poterūt ergo ſic fieri interrogatiōes. Et ꝑmo circa ſupbiā. Que eſt initium oīs pcti. eccl'i. x. ꝛ ſm Grego. hʒ q̄ttuor ſpēs. Si bona naturalia ſpūalia vel tpalia q̄ habet ſibi attribuit ꝛ nō a deo habere recognoſcit. ſi bona ipa a deo recognoſcēs meritis ſuis ꝑncipaliter recepiſſe exiſtimauit. Si ea bona q̄ nō habuit ſibi attribuit vel plus q̄ʒ habuit. Si reputauit vł reputari appetiuit ſe ceteris meliorē alios ꝯtēnens nā in his q̄ttuor ſpeciebus ſp eſt mortale. alias veniale eſt. Si exiſtimauit ſe dignuʒ honore vel dignitate ꝛ mēte đliberata appetiuit. ore protulit ſeu ope ꝓcurauit ꝑncipalr ꝓpter honorē vel vtilitatē tpalē mortaliter pecca. Si appetiuit dignitatē vel officiū eccleſiaſticū ſeu ſeclare ad qđ eſt indignꝰ ꝛ ineptus vt q̄r eſt ignorās vel crimīoſus mortale videt̄. ſi appetiuit ſeu q̄ſiuit ad hmōi ꝑueīre etiā ꝯ faciēdo ꝑceptis dei ſi oportuiſſet mortale eſt Si quoquomō q̄ſiuit honorē in aliqua re ita inordinate q̄ ibi ꝯſtitueꝛit finē mortale eſt alias veniale videt̄. Si ꝑſumens de virtute ſua ꝛ ſup̄ vires ſuas temptauit, ea q̄ nō ꝯueniūt eiꝰ ꝯditioni arti vel ſcie q̄r ſi hoc fecit cum ꝑiculo expſſo corporali ſeu ſpirituali ſui vel alteriꝰ mortaliter peccauit. ſi alteriꝰ facta dubia. in malā partē deliberate iudicauit ſine indicijs manifeſtis mortaliter peccauit deliberate iudicauit de mortali alias veiāliter ſi idicauit đ veniali. Si ꝑtinaciter ꝛ ſciēter contēdit aduerſus alterū ꝯtra veritateʒ ꝛ ī rebꝰ alicuiꝰ importātie mortale videt̄. ſi curioſe ſcrutatꝰ ē ea q̄ ſunt ſup̄ capacitatē ſuā vt de trinitate ꝑdeſtinatione ꝛ huiuſmodi. q̄r q̄n̄q; pōt eē mortale ꝓpter ꝑiculū. ſi ex ꝯtemptu nō obediuit deo ꝛ ceteris ſupioribꝰ ſuis ſpūalibꝰ ꝛ tpalibus in preceptis iuſtis q̄ ꝑtinēt ad eoruʒ iuriſditionē mortaliter peccauit. Si vilipēdit recepta dei bñficia vel murmurauit đ eis ſeu in eorū ꝯtemptū aliqđ peccatū

cōmiſit q2 mortale eſt ⁊ peccatū ingratitudinis. Si deuiauit vel receſſit ab obediētia pape ⁊ ſctē Romane eccleſie adherens alicui antipape ſciſmatico vl' alicui ſecte reꝓbate mortale eſt ⁊ excōicatio. ſi tñ eſſent duo electi ⁊ ꝗlibet eorū crederet ſe papā eſſe ⁊ ſic crederet̄ a ſuis ſequacibꝰ neuter eorū poſſet dici ſciſmaticꝰ ⁊ ꝯſequēter excuſarent̄ populi ſi diſpoſiti forēt illi adherē quē ꝓ certo ſcirent eſſe verū papā ⁊ valēt geſta ꝑ vtrūqꝫ in locis vbi tollātur. xxiiii. q. i. c. i. in glo. fi. ⁊. e. q. ca. de decimis in glo. ij. Si fuit nimis ꝑtinax in ſententijs ſuis diſcrepās a cōmuni iudicio ceterorū eſt piculoſū ⁊ pōt qñqꝫ eſſe mortale qñqꝫ veniale: ſꝫ ſi diſcordauit ſe ab alijs in his q̄ ordinant̄ ad dei honorē vl' ꝓximorū vtilitatē ꝓ eo ꝙ male afficit̄ ad eos vel vt p̄ceteris oñdat ſe ſapientiorē mortale eſt. Si irreuerēter ſe habuit ad eccleſie ſacramēta ⁊ alia diuina ⁊ deriſit ea mortale eſt. Si ꝯtempſit vel deriſit bonos viros et ſimplices vl' deo ſuire volētes vt ſic eos r̄traheret mortaliter peccauit. Si irriſit aliquē intēdēs ex hoc iniuriā eiꝰ vilificationē ⁊ notabileꝫ ꝑturbationem mortaliter peccauit: ſecus ſi ex leuitate aut cauſa ioci.

De inani gloria.

Inanis gl'ia eſt īordinatuſ hūane laudis appetituſ ⁊ ex genere ſuo eſt veniale. Pōt tñ eſſe mortale dupliciter. ſ. rōne finis ꝓpter quē lauſ appetit̄ ⁊ rōe opis in quo laus q̄rit̄ poterit ergo dē ea ſic interrogari. Pmō ſi opa ſua ō genere bonorū vt ieiunia elemoſinaſ orōes ⁊ hmōi fecerit p̄ncipalit̄ ad laudē humanā vel ꝓpt̄ lucrū ſicut phariſei q̄ deuorabāt domos viduarū ſimulātes longaꝫ orōneꝫ. Mat. xxiii. mortale eſt Si q̄ſiuit gloriā ⁊ laudē ex opere pc̄ti mortalis peccauit mortaliter ſi hoc egit mēte deliberata. Idē ſi ſe laudauit ō opere mortalis pc̄ti. Si gloriā q̄ſiuit de ope indifferēti vt hēre diuicias vel veſtes p̄cioſas eſt veniale dūmodo de ſe nō ſint inordinate ꝙ p̄beant occaſionē ſcandali. Idē ſi ſe iactauit de hmōi ope indifferēti. Si ita inordinata appetiuit laudē ⁊ gloriā ꝙ ꝓpter eā ꝯſequēdaꝫ ꝑatus extitit etiā ꝯ d̄i p̄cepta facere mortaliter peccauit ſi adinueīt nouitas veſtiū ornatuū vanitatū ⁊ hmōi ḡuiter peccauit ⁊ ſi fuit

cauſa inducēdi aliquā malā cō ſuetudinē oīa pctā inde ſecutu ra imputabuntur ei.ſi edificia ſumptuoſa ꝛ picturꝫ curioſa vl tra ꝯdecētiā cū ꝓpꝛijs inſignis ad eius gloꝛiā ꝑncipaliter fieri fecit.ibi finē ſuū ꝯſtituēs moꝛ tale etiā videt̄.Si vſus eſt ve ſtimētis ꝑcioſis vel mulier vſa eſt veſtib⁹ rechamitis ꝛ cauda tis planulis altis coronis capi tis fucis ꝛ alijs oꝛnatib⁹ad oſtē tationē ꝛ inanē glaꝫ moꝛtale ē. ſi adeo ī eis oblectata eſt vt nō curaret pꝛopter hoc trāſgredi mādata dei vel eccleſie.nec de ruina pꝛoximi etiā ſi ſciret euꝫ inde ſcādalizari.ſi vero vt pla ceat viro ſuo vel ne ꝯtēnat̄ ab alijs ſeu ex leuitate talib⁹ vſa ē de ſe non videt̄ moꝛtale niſi ſit ibi notabilis exceſſus.vt veriſi militer poſſit eſſe occaſio ruine alijs.Si adhibuit nimiā diligē tiā ꝛ ſtudiū ꝛ ꝯſumpſit multū tēpus ad oꝛnandū ſe vel ſi exceſ ſit i poꝛtatura veſtiū quo ad nu merū quo ad ꝑcioſitatē quo ad foꝛmā nō ſcđm moꝛā patrie vl tra ſtatū ꝛ ꝯditionē ſuā pōt ibi de facili eſſe moꝛtale.Si ſimu lauit ſanctitatē hēre ꝑ opa ex terioꝛa cū malus ſit ſi hoc fecit ad ꝯſequendā laudē humanaꝫ ibi ꝯſtituēs finē vel intēdens a liquid qđ ſi ꝯtra honoꝛē dei ſeu vtilitatē pꝛoximi vt diſſemina re erroꝛes adipiſci indigētie ec cleſiaſticaꝫ dignitatē decipere pꝛoximū ſpūaliter vel tꝑaliter. puta vt citi⁹ ei dent̄ elimoſine quaſi viro ſctō vt faciūt cereta ni ꝛ multi q̄ſtuarij in his oībuſ moꝛtaliter peccauit ꝛ hij reſti tuere tenent̄ ſm Inno. Si lau dauit vl iactauit ſe alios ꝯtem nēdo vt phariſeuſ publicanum moꝛtale videt̄.Si laudes hoīm vel reuerētie ſibi exhibete deli berate ei placuerīt ꝑncipaliter ad ꝓpꝛiā gloꝛiā moꝛtale videt̄.

De inuidia

Inuidia eſt ſuper bia oꝛitur.ꝛ eſt odi um felicitatis alie ne.ſeu triſtitia de alienis bonis ꝛ ex ſuo genere ē peccatuꝫ moꝛtale.quia directe contrariatur caritati que non e mulatur.i.Coꝛinth.xiii. poteſt tamen eſſe veniale cum conſi ſtit in pꝛimo motu abſq꜄ conſen ſu rationis ꝛ ſecundū Gregoꝛi. habet quinq꜄ filias que ſunt. Odium.Exaltatio in aduerſis Triſtitia in pꝛoſperis. Suſur ratio et detracto.¶Poteſt addi et blaſphemia poterunt ergo

ſic ꝑ ordinē interrogationes fi/
eri. Si inuidet alicui puta ꝓla/
tus de maiori ꝓlatione ⁊ digni
tate officialis exiſtēti in digni/
ori ⁊ meliori officio. doctor alte
ri doctori de maiori ſciā vel cō/
curſu. ſcolaris alteri ſcolari de
accutiori ingenio. Mercator
alteri mercatori de maiori cre
dito. Ciuis alteri ciui de maio/
ri honore ⁊ reputatione. Arti
fex alteri de artificijs ꝯcurſu lu
cro ⁊ hmōi. Mulier alteri mu
lieri de mariti pulchritudine fi
lijs ⁊ ornamētis. In his oibus
ſi adeſt ꝯſenſus rōnis eſt mor/
tale. q: ꝯtra caritatē ꝓximi cū
doleat de ei⁹ bono ſi tñ doleret
de bono tꝑali alteri⁹ q: videt il
lud redūdare in ꝺtrimentū aīe
ſue vel cōitatis talis dolor non
eſt pctm̄. Si odiuit deū q: fla
gellauit eū vel ipediuit mala ꝺ
ſideria ei⁹. vel q: ꝓhibuit pctā
carnalia ⁊ hmōi. mortale eſt. ſi
odiuit ꝓximū optās ei aliquod
notabile malū mente delibera
ta mortale eſt. ſiue malū ſit ſpi/
rituale corꝑale vel tꝑale. Si ve
ro malū ei optauit nō vt maluꝫ
ſꝫ ꝓpter bonū ei⁹ puta infirmi
tatē pauptatē ⁊ hmōi. vt. ſ. bo/
nis efficiat̄ vel ſalteꝫ ne peior
fiat ⁊ alijs nocere nequeat hoc
nō eſt odiū. Si odiuit vnuꝫ vel
plures ⁊ q̄nto tꝑe in odio perſe
uerauit. Nā quotiēs odio mēti
ei⁹ de inimico ꝯcurrit ⁊ ipē no
uo ꝯſenſu rōnis in illud ꝯſenſit
totiēs mortaliter peccauit. Nō
tñ dꝫ petere veniā ab illo queꝫ
odiuit ſi odiū ſecretum fuit. Si
exultauit aīo deliberato ꝺ ma
lo ⁊ dāno ſeu de quauis aduer/
ſitate ꝓximi ex inuidia mortale
eſt. Si ꝯtriſtat⁹ eſt ex inuidia ꝺ
bono ⁊ ꝓſperitate ꝓximi mor
tale eſt ſi adeſt rōnis cōſenſus.
De tractione vide ſup̄ ꝑcepto
octauo. Si dixit blaſphemiam
in ſpm̄ſanctū de qua habetur.
Mat. xiii. q̄ nō remittit̄ nec in
hoc ſeculo nec in futuro. q: cō/
mittit̄ ex malicia. Et hꝫ ſex ſpe
cies quarū ꝑma eſt. Inuidentia
fraterne gr̄e. Scḋo Impugna/
tio veritatis agnite. ſcꝫ cū quiſ
ꝯtradicit veritati fidei quā no
uit. Tertia ꝑſumptio de impu
nitate cū ſcꝫ q̄s peccat aſſidue.
⁊ tñ ꝑſumit dei punitionē eua
dere Quarta eſt obſtinatio mē
tis. ſ. in pctis cōmiſſis. Quinta
deſperatio. ſ. cū q̄s credit deuꝫ
nolle vel nō poſſe ei parcere eti
am penitēti. vł nolle ſaluare eū
Sexta in pnia finalis. cum ſci
licet quis firmiter ꝓponit non
penitere in futurum.

De ira.

Ra q̄ orit̄ ex inuidia ſm Auguſ. eſt vlciſcē di libido ꝛ ex ſuo ge nere eſt mortale pec catū q꞉ ꝯtrariat̄ caritati q̄ non irritat̄ nec cogitat malū. i. Cor xiii. Et hoc verū q̄n eſt a volū tate deliberata. i. cū ꝯſenſu rō nis ꝛ hꝫ filias ſex ſm Grego. ſ. Rixā. Timorē mētis Cōtume liā. Clamorē. Indignationē. et Blaſphemiā d̄ q̄bus ꝑ ordinē ſic interrogari pōt. Si ꝓpter a liquā iniuriā damnū illatū vel nocumentū in ſe vel in ſuos ꝯ miſſuꝫ appetiuit deliberate vi dictā ſeu punitionē offenſoris quoquomō vel ꝑ ſe vel a deo vl̄ ab alio hac ſola intētione vt ſe vindicet ꝛ ſatiſfaciat aīo ſuo i rato mortale eſt. Si vͦ ſit ſine ꝯſenſu rōnis vel q̄d minimum veniale eſt. vt quotidie accidit curā familie gerētibꝰ ſi ex ira ri xam fecit cū aliquo ꝑcutiēdo i uicē nā ſi hoc fit aīo nocēdi vel iniuriādi ſeu vindicādi in adul tis mortale. eſt. ſecꝰ ſi aīo ſe de fendēdi tm̄ cū moderamine in culpate tutele. Si tumore mē tis inflatos varios modos ſe vindicādi excogitauit ꝛ his ml̄ tum mentē implicauit pōt eſſe mortale ꝛ veniale ſm ꝓceſſum ſi dixit alteri vͦba cōtumelioſa aīo iniuriādi dicendo ei defe ctū culpe. ſ. fur. adulter homici da ꝛ hmōi. vel. defectū pene. ſ. ruſtice ſerue cōtracte cece ꝛ ſi milia. hoc tn̄ proprie d̄r ꝯuitiuꝫ vel defectꝰ indigentie. ſ. in pro perādo iniurioſe beneficiū q̄d ei ꝯtulit. Nā in hiis in oībꝰ mor tale eſt. ſi ex liuore odij. ſ. cauſa dehonorādi ꝛ vlciſcēdi. ſm tho ij. ij. q. xxvij. ar. ij. Si dixit verba iurioſa ſeu cōtumelioſa fami lie ſue diſcipulis vel ſibi ſubdi tis correctionis cauſa nō ē pec catū niſi excedat vl̄ niſi diceret aliquid vnde ſequeret̄ eis infa mia vel ſcandalū vel ꝙ eſſꝫ q̄d notabile falſuꝫ. nā tūc eēt mor tale vel veniale ſm exceſſum Uerumtn̄ ſi ꝑlatꝰ ſubdito pat̄ filio vir vxori magiſter diſcipu lo dn̄s ſeruo dic̄ vͦba ꝯtumelio ſa ex correctiōe ꝛ excedit modū ſm Augꝰ. nō tenet̄ petere vei am a talibꝰ. lxxxvi. di. C. n̄. ꝛ. c. faciētis. Si vero odio ꝛ liuore vindicte vel multū iniurioſe di cerēt tenent̄ veniā petere ꝛ re cōciliare leſum ꝑuate vel publi ce ſm ꝙ ꝯtumelia illa fuerit ſe cundū Rai. Si tn̄ poſt ꝯtume liā q̄ iniuriā recepit domeſtice ꝛ familiariter ꝯuerſat̄ cū eo q̄ ſibi ꝯtumeliā intulit cū ex hoc videat̄ remiſiſſe iniuriā ꝛ recō

ciliatū fore nō tenet iniurians veniā petere ſm duran. in ſumma. Si ex ira vocē exaltauit cōtra aliquē inordinate clamādo ſeu cōfuſe cōtra eū cōuitiādo. peccauit plus ⁊ minus ſm quātitatem exceſſus. Si ex indignatione quā habuit erga aliquē reputans ſe ab eo indebite iniuriatuꝫ ſubtraxit ei ſigna caritatis extrinſeca. ⁊ oñdit ei ſigna expſſiua rācoris interioris mortaliter peccauit. qꝛ cōtra caritatem egit. Nā vt dicūt theologi ex iniurijs illatis quoquomō tria ſolent oriri leſo. Primū eſt rācor in affectu. Scōm rācoris ſignū in effectu. Tertiū eſt actio contra iniuriantē. Primū. ſ. rācorē qlibet tenet ſtatim dimittere etiā ſi nō roget. Scōm tenetur dimittere ⁊ veniā cōcedere veraciter eā petenti. i. parato emēdare ſꝫ facultatē ſuā. Tertiuꝫ aūt nō tenet dimittere niſi facta ſatiſfactōne nec tenet ō neceſſitate ſalutis ille cui irrogata eſt iniuria querere amiciciā ſeu recōciliationē iniuriātis. ne ei ſit occaſio mali puta quia ex hoc iniuriās ſupbiret vel audaciā ſumeret talia faciēdi niſi i caſu. ſ. cū crederꝫ pbabiliter qꝫ propter hoc liberaret aīam eiꝰ a mortali odio. Licet etiā iniuriato ſubtrahere ſe ab eius familiaritate pro maiori ſui pace ſꝫ ei loquelā omnino tenere ſiue obuiādo ei alias diuertere aut curuo vultu eū reſpicere ⁊ hmōi nunqꝫ licet qꝛ ſunt iudicia odij mortalis. Si blaſphemauit aliquē aīmo deliberato nō bono fine ſꝫ vt eueniret illi talis blaſphemia in maluꝫ eius mortale ē. Si vō ex ſubito motu ire nō deliberate veniale eſt ſicut cōtingit quottidie parentibus maledicere filijs. Si maledixit creaturas irrationales. Nā ſi fecit in deteſtationē creatoris vel in dānū dñi earuꝫ mortale eſt alias veniale. Si blaſphemauit aīas parentū ſuorum defunctorū vel etiā aliorū videt mortale. Ideꝫ ſi ex ira ſeipm maledixit ſi blaſphemauit dyabolum. ſi pcialis fuit. Guelfus vel Gibilinꝰ ⁊ ita obſtinato aīo vel ptiali qꝫ appetiuit damnū exiliū vel exterminū cōtrarie ptis per fas ⁊ nephas. patus etiā in his qui ſunt pcti ſequi partē ſuā mortaliter peccauit ⁊ eſt in ſtatu dānationis. Et ſi vbo ſigno vl facto ptialē ſe oñdit mortaliter peccauit.

De accidia

Accidia q ſm damaſcenū eſt triſticia ag

grauās animū hoīs vt nihil ei agere libeat. ex ira oriť. ⁊ ſcdm genus ſuū eſt mortale ſm tho. ſi eſt ex rōis ꝯſenſu in his q̄ ꝓpter deū cuilibet imminēt facienda. puta cū aliquis ꝯſentit in fugā bonorē ⁊ deteſtationem boni diuini carne ꝯtra ſpiritū omnino p̄ualente. Si tn̄ eſt abſq rōnis ꝯſenſu veniale eſt. ⁊ ſecundū Grego. xxxi. moral. Accidia habet ſex filias. ſ. Maliciam. Rancorē. Puſillanimitatem Deſperationē. Torporē. ⁊ mētis. Vagationē. Ideo poterit ſic interrogari. ſi ita ꝯtriſtatuſ eſt ⁊ attediatus ꝙ habuerit in horrorem bona diuina ⁊ ſpūalia ſeu opa virtuoſa ad q̄ teneť ex dei p̄cepto vľ eccleſie ſeu alterius ſui ſuperioris. Nā hoc ē mortale ſi affuerit ꝯſenſus rationis. Si adeo ꝯtriſtatus eſt ꝙ nollet eſſe creatuſ. Nec mundo natus vel eſſe ſicut aīal irrationale vel vellet mori qualitercū ꝙ ſiue bene ſiue male puta ꝙ exiret hinc. nā q̄libet horū eſt mortale vt ſupra. ſi ita ꝯtriſtatus eſt de aliquo caſu aduerſo puta de morte amici ꝙ penitet eū benefeciſſe vel ꝓponit amodo a bono deſiſtere mortale eſt. Si ꝯtriſtatus eſt ex cōſideratione bonorū que habent alij quibus ipē priuatus eſt ⁊ ꝓpter hec dona ſibi a deo data. vilipendens deuenit in tediū bene operandi mortale eſt ſi ē ex ꝯſenſu rationis alias non. ſi ita cōtriſtatus eſt de aliquo caſu aduerſo ꝙ incurrerit propť hoc infirmitatē ꝑdiderit ſomnium dimiſerit cibū vel hmōī videtur mortale ſi in hoc potuit ſe iuuare ⁊ voluit in reliq̄s vero que nō ſunt p̄cepti vel etiā ſi ſint p̄cepti. ſed abſq ꝯſenſu rōnis veniale eſt hmōi triſticia Si cōtempſit ſeu indignanter ſuſtinuit corrigentē eum vľ ad bona ſpiritualia inducere volētem vt propter hoc cū odio habeat mortale eſt. Si ſubtraxit ſe ab his bonis que defacili poterat operari timore deficiendi vt a ieiunijs. ⁊ huiuſmodi cōmuniter eſt veniale niſi alias teneretur. Si ſtetit ocioſus nil boni operans ⁊ tempus ꝑdens veniale videtur ſecundū ſe niſi ocio addať aliud vitium quod ſepe accidit. Si ex vagatione mentis fuit ſomnolētus diſtractus ⁊ inq̄etus in orōne predicatione ⁊ officijs diuinis vel etiā ex diuina cogitauit vana ⁊ inutilia. hoc cōmuniter veiale eſt niſi addatur aliud ſpeciale

pctm̄ vel'ſi volūtarie ſeu negli gētia accurata euaget̄ p totuȝ officiū ad q̄ꝺ tenet̄ ex p̄cepto.

De auaricia.

Uaritia q̄ ſm tulium eſt inoꝛdinat⁹ appeti tus hn̄di. tripliciter cōmittit̄.ſ.iniuſte ac quirēdo.tenaciter retinēdo.ꝛ i oꝛdinate amādo.ꝛ in his trib⁹. auaritia eſt pctm̄ moꝛtale.cum ꝯtrariat̄ caritati dei vel pꝛoxi mi vt ſi pꝛopter amoꝛē diuitia rū q̄s nō vereat̄ facere ꝯ amo rē dei vel ꝓximi vel cū amoꝛ ꝛ appetit⁹ tp̄aliū bonoꝛū eſt ita i oꝛdinat⁹ vt ꝯſtituat̄ in eis vlti mus finis.alias eſt veniale.ſm tho.ij.ij.q.xviij.ꝛ ſm Gregoꝛiū xxxi.moꝛal.Ex ea ſeptē pctā ſo riunt̄.ſ.Obduratō.inquietudo violētia.fallacia.ꝑiuriū.fraus. ꝛ ꝓditio.Sȝ qꝛ plura de ꝑtinen tib⁹ ad auariciā tacta ſunt ſup̄ p̄cepto ſeptimo ꝛ vlti.ꝛ infra.c ſe.de opib⁹ mīe pauca q̄ reſtāt nec alibi poſita hic bꝛeuiter an notabo.

Illicita acquiſitio.

I ex imoderato appe titu lucri hinc inde di ſcurrēs maioꝛē ſolici tudinē adhibuit circa tempoꝛa lia q̄ȝ ſaluti neceſſaria moꝛtale eſt.Si ex auaritia ꝓdidit ciui tatē caſtrū ſiue terrā auferens ab eo cui⁹ ſunt ꝛ ꝓditoꝛe alteꝛi trahēdo q̄ ibi ius nō hȝ moꝛ taliter peccauit.ꝛ tenet̄ de oī bus dānis inde ſecutis. Si tra didit dn̄m ſuū,vel amicū in ma nib⁹ inimici occidendū detinē dū vel impediendū a negocijs ſuis moꝛtal'r peccauit ꝛ tenet̄ ad om̄e intereſſe.Si pecunias vel alia bona dn̄i ſui vl' amici ꝓ curat deuenire ad man⁹ inimi coꝛū vel malicioſe ꝑducit eū a licui vt ſpoliet̄ moꝛtale eſt ꝛ te net̄ vt.ſ.Si ſecreta dn̄i vl' ami ci ſui iniuſte ṙuelat peccat moꝛ taliter.xiii.di.Merui.ſec⁹ ſi ſe creta iniqua ꝯiuratiōes vel tra ctat⁹ ꝯtra rē publicā vel in ali oꝛum ꝑiculū notabile ꝛ nocum tum pꝛodidit ex caritate ſcd̄m Rich.in.iiii.di.xxi.Tho.Alex. ꝛ Sco.ibidē.Si nō ſuauit fidē pꝛomiſſaȝ pacta ꝛ ꝯuētiones li citas moꝛtaliter peccauit ꝛ te net̄ ad itereſſe.nā etiā hoſti ſer uāda eſt fides dū ſeruat̄ ab eo xxiiii.q.i. Noli. Si vera ſigilla coꝛrupit vel ſigillū littere clau ſe apperiēdo fregit moꝛtale eſt ex̄.de fi.inſtru. Inter dilectos ꝛ de offi.deleg.Cū olim ſecundo Idē videt̄ ſi ſolū legit litteras. alteri⁹ clauſas niſi poneret ſpē in ratihabitione dirigētis vle

ei⁹ cui dirigātur. Si aliq̄d illici te ⁊ turpiter acq̄ſiuit vt ꝑ ludū taxilloꝝ cartarū ⁊ hmōi fortu ne ludos mortale eſt ſi ex cupi ditate luſit etiā ſi non ducat̄ in ↄſuetudinē ſm. xx. ⁊ tenet̄ re ſtituere vt infra. Nā talis lud⁹ ꝓhibit⁹ eſt. ff. de alea. ꝑ totum in auten. de ſan. epi. §. Interdi cim⁹ ⁊ ex̄. de vi. ⁊ ho. cle. Cleri ci officia. ⁊. xxxv. di. Eps. Si ve ro nō luſit ex cupidine ſʒ cauſa recreationis ꝓ eſculēto ⁊ pocu lēto tm̄ nec vltra vnū ducatuʒ etiā ſi ludēs fuerit ml̄tū diues nec ludēs ſit cleric⁹ nec laudat̄ tpe luct⁹ nec ↄtra legē ludit. id eſt cū dolo nec ludere nolenteʒ prouocet his oīb⁹ ↄcurrentib⁹ talis lud⁹ alee nō videt̄ ꝓhibi tus ſm duran. in ſum. Cō. Ric. in. iiii. di. xv. ar. iiii. q. viii. vbi di cit hec oīa requiri in ludo ſca coꝝ ad hui⁹ vt liceat hoc exce pto ꝙ ludus ſcacoꝝ nō eſt etiā ꝓhibit⁹ clericis. Si tali ludo a liq̄d acq̄ſiuit ab his q̄ alienare non pn̄t vt ſunt furioſi prodigi minores duob⁹ annis ⁊ p̄cipue pulli mēte capti ſurdi muti et ceci ⁊ q̄ ppetuo morbo laborāt ſui empticij q2 q̄cq̄d hn̄t eſt do minoꝝ. Religioſi qui ⁊ ſi qua habeant ad vſuʒ ſuū vl̄ ꝑ admi niſtrationeʒ illa tn̄ donare non pn̄t ⁊ multo min⁹ illicite aliena re extra de dona. ca. Ceterum. Con. Joh. an. de of. vi. Cū in ge nerali. Clerici q̄ʒtum ad res ec cleſie. xvi. q. i. Quoniā filij fami lias nō emācipati niſi peculiuʒ caſtrenſe vel quaſi habeāt. vxo res niſi habeāt res propās vt pafrenalia. Qui igit̄ ab his ꝑ ludū acquiſierit reſtituere om nino tenet̄ tutorib⁹ curatorib⁹ vel p̄latis aut dominis eoꝝ ſe cundū oms do. niſi forte ſit q̄d minimū. Si ludēdo vicit ꝑ frau des puta vtēdo falſis taxillis vl̄ aliter decipiēdo reſtituere te net̄ de iure diuino ei qui ami ſit vel habēti curā ei⁹. ſm tho. ij. ij. q. xxxij. ar. vij. Si ei queʒ at traxit ad ludū ꝑ vim vel nimiā importunitatē aliq̄d vicit ſiue attraxit in p̄ncipio ludi ſiue in medio cū ille vellet ludū dimit tere tenet̄ ei reſtituere ſm tho vbi. s. Si acq̄ſiuit ſeu vicit per ludū alee vt viuit̄ ſub legibus imp̄alib⁹ vel nuptialibus ꝓhi bētibus hmōi ludū ⁊ mādanti bus q̄ poſſit repeti q̄ ꝑdituʒ eſt vt. s. ⁊ ſeruant̄ quo ad vtrū ꝙ. tūc licet circa hoc ſint varie opi. doct. Azo tn̄ ⁊ glo. ⁊ archi. in. ca. Epus. xxxv. di. ⁊ extra de vi. ⁊ ho. cle. Clerici officia. di cūt ꝙ tali iure durāte in ſuo ro

boꝛe ſic acq̄ſitū eſt ſimpliciter
reſtituendū ei q̄ ꝑdidit. Cō. ho
ſti. in ſum. de pe. ⁊ re. vbi dicit
ꝙ vere oīs doct. ſic tenēt hāc
opi. tenēt etiā tho. ⁊ Richar. in
iiii. di. xv. Si xᵒ acq̄ſiuit ſeu lu
crat⁹ eſt in hmōi ludis ſine frau
de ab eo q̄ pōt alienare ⁊ q̄ vo
lūtarie luſit ⁊ in locis vbi hoīes
legibus imꝑialib⁹ nō ſunt aſtri
cti nec ibi ſint alie leges nupti
ales. id ē ſtatuta ꝑifoꝛmiter ta
lem ludū ꝓhibētia. vel ſi ſint ꝑ
diſuetudinē abꝛogate ſunt ſic
hodie in talia vere vbiq; abꝛo
gate ſunt leges imꝑiales ſcd̄m
ſco. in. iiii. di. xv. tūc nō tenet̄ re
ſtituere ei nec pōt repeti. Non
tn̄ poterit tale lucrū cū tuta cō
ſciētia retineri ſ; pōt ⁊ dꝫ pau
perib⁹ erogari vt no. dn̄s an. d
bu. in. ca. Quia pleriq;. d imu.
ec. Nō aliq̄ intelligūt eſſe d ne
ceſſitate p̄ceptis. Alij vero ſolū
de honeſtate ꝯſilij niſi foꝛte q̄ꝫ
tum ex ludo factus eſt locuple
tioꝛ ſibi remāſit de lucro facta
ꝯpenſatione ꝑditi ⁊ lucri. Pri
ma opinio eſt ſecurioꝛ ideo ſem
per ꝯſulēda eſt p̄ſertim q̄ꝫtum
ad id qđ ſibi remāſit de lucro.
vt p̄dixi ⁊ deinde alia paulatim
⁊ ꝑ interualla tpoꝛum ꝓut me
lius poterit. Nō tn̄ ad hoc cogē
dus nec nollēti hoc facere. q꞉ n̄
credit ſibi neceſſariū ad ſalutē
abſolutio denegāda eſt ⁊ ſic de
ꝯſuetudine obſeruat̄ ſcd̄m Jo
an. in. d. c. Clerici officia. Si at
tractus ad ludū vicit ei qui at
traxit eū ⁊ in loco vbi ꝓhibitus
eſt talis ludus vt. s. nō tenetur
reſtituere illi q̄ amiſit q꞉ nō eſt
dignus recipe non tn̄ pōt licite
tenere tali iur̄ poſitiuo durā
te. ſed tenet̄ illud i elemoſinas
dare ſcd̄m tho. ij. ij. q. xxxij. Idē
ꝯſulereꝫ etiā tali iure poſitiuo
nō durāte. vel etiaꝫ ſi vicit vbi
talis ludus nō eſt ꝓhibitus. Si
ſup aliqua re vel facto occurrē
te aliquādo oppoſuit ſe alteri⁹
opinioni affirmās ſic vel ſic eē
vel tale quid venturū foꝛe infra
certos dies ⁊ alio ꝯ̄rium aſſerē
te ꝯueniūt inuicē vt ille cuius
opinio xᵃ repiretur. c. ducatos
ab altero lucraret̄ tale lucrum
eſt turpe ⁊ illicitū ꝓcedēs ex a
uaricia. ⁊ videt̄ habere ſimili
tudinē aliquaꝫ ad ludū ex eo ꝙ
ſubijcit̄ futuro euētui nō tn̄ te
netur neceſſario reſtituere ſ; d
bet de ꝯſilio pauperib⁹ eroga
ri. ar. xiiii. q. v. Nō ſane. Si que
ſiuit lucrū ꝑ aliqua turpitudīe
puta meretritio vltra moꝛtale
peccatum lucrū debet pauperi
bus erogari. nō tn̄ de neceſſita
te ſed de ꝯſilio ſcd̄m tho. ij. ij. q.

xxij. Idem videt̃ de acquiſito ex adulterio ſcd̃m monial'in ſũma. licet quidã dicãt q̃ dz dari eis in cui⁹ iniuriã datũ eſt. id ẽ marito ſi vxor ei⁹ adulteriũ cõmiſit vel ecõtrario ſed primuꝫ verius edo. Si acq̃ſiuit aliquid p tornamẽta. licet mortaliter peccauerit ⁊ debeat acq̃ſitum erogare pauperib⁹ nõ tamẽ ad hoc de neceſſitate tenet̃ ſcd̃m Richa. in. iiii. di. xxiiii. ar. ij. Si dieb⁹ feſtiuis lucrat⁹ eſt ſcribẽdo vel aliud manuale faciendo nã vltra pctm̃ d̃bet illud lucrũ erogare paupibus vt quidã dicũt. ſed hoc videt̃ poti⁹ de conſilio q̃ȝ de p̃cepto. ſi tpe meſſiumvel vindemiarũ emit bladũ vinũ vel fruct⁹ vt alio tpe vendat charius non exñs talis rei negociator nec vlla alia neceſſitate vel vtilitate pẽſata ſed vt ꝯgreget ita q̃ ceteri cogantur ab eo emere. ⁊ ipẽ poſſit ad libitum vẽdere mor. pec. non tñ tenet̃ hmõi lucrũ reſtituere certꝭ pſonis ſed dȝ paupib⁹ erogari ſcd̃m Rai. ſed hoc verũ eſt d̃ cõſilio ẜm. ẞẞ. niſi ex tali emptione aliq̃ forẽt dãnificati q̃d pbabiliter extimari videt̃ qñ notabilẽ q̃ȝtitatẽ reſpectu loci emiſſet. Idẽ d̃ his q̃ emũt monetas vel alias res vt cariſtiã iducãt.

Iniuſta retẽtio.

I ſciẽter ⁊ aĩo retinẽ diretinet ea q̃ reſtituere tenetur mortale eſt. Si habens ſupflua quo ad ſuſtentationẽ nature ipĩus ⁊ familie ſue ⁊ nõ ſubuenit pximo indigẽti. cui imminet pbabilia ſigna extreme neceſſitatis mortaliter peccauit ẜm Ric. in. iiii. di. xv. ſi hȝ ſupfluũ quo ad naturã ⁊ decentiã ſtat⁹ ſui ⁊ nõ ſubueĩt habẽte cõmunẽ indigẽtiã artã et extremã nec diſponit alias eq̃ bñ diſpẽſare bona ſua mortal'r peccauit. ⁊ ſi nõ põt oĩb⁹ ceterꝭ parib⁹ magꝭ indigẽtib⁹ ſubueĩre teneť ẜm eundẽ. Cõ. ſco. ibidẽ ⁊ lati⁹ de hoc loquit̃. Si i alias in q̃b⁹ potuit nõ fuit lib'alis erga paupes ⁊ ĩdigẽtes vl' ſubuenire tardauit ſeu exaſpauit eos vl' etiam nimis ſumptuoſa ſeu delitioſa ſine vrgẽti cã q̃ſtuantib⁹ ⁊ male vtẽtib⁹ elemoſinas miſtrauit pctm̃ veĩale ẽ. ſi ꝯducẽs opariũ in op⁹ vl' miſteriũ q̃dcũq̧ notabiliter puo precio ꝯduxit vel mercedẽ opis ei dare multũ diſtulit cum potuit ſeu d̃ ꝯſueto p̃cio defalcauit ãt loco peccunie d̃bite ſibi res dedit q̃s oportuit eũ vẽdẽ cũ pdita in oĩb⁹ his vltra pctm̃ teneť ad omne damnũ q̃d ptulit.

Inordinata affectio.

Si appetitu ꝯpleto appetiuit alienū ita inordiate ꝗ ſi facultas adeſſet ope ꝯpleret etiā cū ði offenſa mortale eſt. Si iuſte acqſita ita inordiate diligit vt is inhereat. vt fini cui⁹ ſignū eſt ſi ne ea pderet pat⁹ eſt facere ꝯ dei vel eccleſie pceptuʒ eſt mortale eſt cū pponat creaturā creatori alias veniale eſt. ſi prodigal'r expendit ſubſtantiā ſuā in edificijs ſumptuoſis eqtatu ris ꝯuiuijs delicioſis ⁊ frequētibus ornamētis ⁊ hmōi mortale eſt ſi fuerit notabilis exceſſus vltra ꝯditionē ſtatus ſui alias i modico eſt veniale.

Dicto de quiqꝫ pctis ſpūalibus nūc dicendū de duob⁹ carnalib⁹. Et primo de gula.

Gula ꝗ ſm aug. ē imoderata cibi ⁊ potus. auiditas ex ſuo gene re veniale eſt. Et ſm Greg. hʒ ſeptē filias. ſ. ſcurrilitatē. multiloquiū. ineptā leticiam. Ebetudinē mētis. Immūdiciā. Caſtrimargiā. ⁊ ebrietatem ⁊ peccat̄ p eā quiqꝫ modiſ in hoc. v̄. ꝯtēptis p̄ propere. laute nimis ardēter ſtudioſe. De qbus ſic pōt interrogari. Primo ſi horā comedēdi ſine cauſa rōnabili prouenit veniale eſt excepto in dieb⁹ ieiunij pcepti tūc eni notabiliter horā pueni re ſine cauſa mortale eſt de cō. di. i. ſolent. Cōcor. Rich. in. iiii. di. xv. ar. iiii. q. viii. Si comedit vel bibit nimis laute excedens menſurā ſue ꝯplexionis in quātitate cibi ⁊ potus. Nā hoc facit propter appetitū veniale ē. Si vero aduertenter ⁊ excerta ſciētia ſe nimiū ingurgitat ſic a pleriſqꝫ fit i carniſpriuio mortale eſt. ⁊ notat arch. in. c. Quadrageſima diſt. iiii. Si nimis ardenter ⁊ feſtināter comedit ſi hoc facit ſolo appetitu cibi neceſſarij licet habeat delectationem ⁊ voluptatē in cibo veniale eſt. Sed ſi ex hoc patus eſſet tranſgredi pceptum dei vel eccleſie puta abſqꝫ neceſſitate ſoluere ieiuniuʒ vel comedere carnes tempore prohibito vt ſatiſfaceret gule delectationi mortale eſt. Nō enim vſus ciboruʒ ſed cōcupiſcentia in vicio ē. Si nimis ſtudioſe cibaria ⁊ vina p cioſa queſiuit ⁊ preparauit vt cum varijs ſaporibus ⁊ diuerſ modis. nā ſi circa hoc poſuit finem ſuum nō parcēdo expēſis vltra cōditionē ſuā. nec laboribus aliorum vt ſatiſfaceret delectationi gule mortale ē alias veniale. Si ꝑpter gulā ſciēter

vſuſ eſt cibo notabiliter nociuo ex quo veriſilr credidit incurre re magnā leſionē corpis morta le videt. Si comedit carnes in q̄dragesima vel alijs eccleſie ie iunijs. vel ſextis ferijs aut ſab bato p totū annū nō vrgēte cā infirmitatis vel de ɔcilio medi ci peccauit mortaliter. ſi bibit vſq; ad ebrietatē aduertens ni mietatē vel potentiā vini ſuffi cientē ad inebriandū vel d̄ hoc dubitans ꝓbabiliter peccauit morta. ſm Tho. ij. ij. q. cl. Idem ſi ebrietas ſit frequēs vel aſſi dua. xxv. di. Criminis. Si indu xit aduertēter aliquē vt ſe ine briaret ſolicitādo eū ad biben dū vel ponēdo ſal ī vinū ad hūc finē mortaliter peccauit. Si e tiā cā medicine corpalis inebri auit aliquē vel pſuaſit ad hoc. mortaliter peccauit. ex. de pe. ⁊ re. cū infirmitas. Si induxit vl̄. pſuaſit aliquē vt abſq; rōnabi li cā frāgeret ieiunium eccleſie mortaliter pecca. Si tabernas ſine rōnabili cā vel cōuiuia diſ ſoluta frequētauit de facili po teſt eſſe mortale. Si ex nimia r̄ pletione ꝓrupit in v̄ba ocioſa ⁊ ſcurrilia ſeu inania veniale ē. Si habuit ineptā leticiā. i. la ſciuiā carnis demōſtrauit ī mē te p geſta corpis extriſeca inor dinata. vt ſolet fieri in locis et choreis q̄ ſp ſunt cū mortali in quinq; caſibꝰ. Primo cū fiūt ex libidine. Scdo cū fiūt in eccle ſijs ⁊ locꝰ deodicatꝰ qr q̄ſi ſacri legiū eſt. Tertio cū fiūt a cleri cis vel religioſis cū mulieribuſ rōne ſcādali. Quarto cū fiunt cū tāta inani gl̄ia q̄ ibi ɔſtitui turˢ finis. Quīto qn̄ tales chori zātes nō curāt de ſcādalo ꝓxi mi inductiuo etiā ad laſciuiaꝫ mortalis culpe. Adde ſm. v̄v̄. Chorizantē de ɔſuetudīe. Licꝫ nō faciat corrupta intētiōe pec care mortalr̄. Si ex nimia re pletiōe accidit ei in ſomnijs in mūdicia ſeu pollutio p̄ter intē tionē veīale eſt. Si v̄o hac intē tione pncipaliter ſe repleuit vt ſcꝫ hr̄et pollutionē ſiue in ſom nis ſiue in vigilijs mortalr̄ pec cauit etiā ſi cā ſanitatiſ fecerit pōt tn̄ pollutio ɔtigere in vigi lijs abſq; mortali ſi ɔtigat ſine ꝓcuratione p̄ter voluntatē.

De luxuria.

Luxuria q̄ ex gula ſe pe orit̄ eſt inordīatꝰ appetitꝰ delectatōis venere ⁊ ex ſuo genere eſt mor tale qr ɔ̄ illō pceptum eſt Non mechaberꝭ. Exo. xx. ⁊ ſeptē mo dis diſtinguit̄. Primꝰ modꝰ ē cū ɔcupiſcētia carnis ɔſitit ſo

lū in pmo motu ⁊ hoc eſt venia le. Scōus eſt cū ſequit̄ ↄfeſſus in delectationē lȝ non in op⁹ ſiue ad actū veiat ſiue nō ⁊ ſic iterū eſt moꝛtale. Quart⁹ eſt cū ↄcupiſcētia tenet̄ nō ſolū coꝛō ſȝ etiā paſcit̄ viſu. Mat.v.q̄ viderit ⁊c. ⁊ de his oib⁹ dictū eſt ſup̄ precepto ſexto ⁊ nono. ⁊ ſic hoc reſtat iterrogare ſolū ō duob⁹ vltimis. ſ. ō colloq̄o laſciuo ⁊ tactu. Si quoquomō v̄bis et colloquijſ ⁊ laſciuijs ꝓcurauit iducere mulierē ad qōcūqȝ pec catū carnale ſiue cautionib⁹ ſiue aliter mortaliter peccauit. Si lr̄as ſcripſit miſit poꝛtauit vel recepit ꝓuocātes ad laſciuiā aduertēter moꝛta. pecca. ſi fecit cautiōes vl̄ ſonetos cātauit vel legit ſeu audiuit cū delectatiōe hmōi v̄ba laſciuia turpia ⁊ ihoneſta ad ꝓuocādū ſe vl̄ alios ad laſciuiaȝ moꝛtale ē. Si recipit euſenium vel miſit ex amoꝛe libidinoſo moꝛtal̄. pecca. Si aſſociauit aliquē quē nouit ire ad peccandū vl̄ turpiter agendū ſeu ad faciendū ſerenatas vl̄ matutinatas moꝛta. peccauit. Jdē videt̄ ſi aſſociauit aliq̄s mlieres ad choꝛeas ⁊ alia ſpectacl̄a illicita ⁊ ꝓhibita. Si fuit mediatoꝛ inter aliquos ad hmōi turpia ↄplēda. vel poſuit aliquos mediatoꝛes iter ſe ⁊ alios i hmōi turpib⁹ moꝛta. pec. Si oſculat⁹ eſt vl̄ āplexat⁹ vl̄ alias tetigit aliquē mlierē nō ſuam vel etiā maſculū cū libidioſa delectatiōe moꝛta. pec. etiaȝ ſi nō ꝓſeq̄tur vlteri⁹ ad actum turpē ſm tho. ij. ij. q. cliiii. Cō. i oib⁹ p̄dictl oēs theo. naȝ ex quo ↄſenſus in delectationē carnalē eſt pctm̄ moꝛ. ſeq̄tur q̄ q̄cq̄d hō agit ex cōſenſu tal̄ delectationis ad hoc vt eā nutriat vl̄ teneat vt ſunt aſpect⁹ tact⁹ āplexus ⁊ libidioſa oſcula. vel q̄cq̄d eſt hmōi totū eſt pctm̄ moꝛ. Et ſi vno tp̄e ↄtinent̄ hn̄tur ꝓ vno pctō ſolū ſȝ tāto ḡuius quanto plura hmōi occurrunt. ſi v̄o diuerſis tpib⁹ vl̄ interuallis fiāt ſunt diuerſa pctā iō in hmōi iterrogāduȝ eſt ſingillati de neceſſarijs circūſtantijs. ſ. vbi cōmiſſuȝ eſt pctm̄ qn̄ quotiens

De. vij. op̄ib⁹ mie ſpūalibus que hoc verſu ↄtinentur.

Onſole. caſtiga. ſolare. remitte. fer. oꝛa. Si ↄſulit ⁊ docuit ignorantes p̄cipue ad ſalutē neceſſiria vt p̄cepta dei ⁊ eccleſie. articulos fidei ⁊ hmōi. naȝ ad hoc teneri videt̄ ſaltē quo ad familiā ſuā q̄ztuȝ ꝓōt bono mō. Si ip̄e p̄dicta neglexit adiſcere et

ad pdicationez ire pcipue exnis ideota mor. videt nā taliū igno rātia neminē excuſat.i.q.iiii.§. notādū. Si fuit negligēs adcor rectionē frnaz cū teneret.ſ.de pctō occl'to mor. z ſparet inde emēdationē fris. Nā eo caſu o mittēdo eā oino mor. peccauit Sec⁹ aūt ſi tardauit p maiori oportūitate Si nō Fuauit ordi nē euāgelicū i frat'na correctio ne aut corrigēdo nimis .aſpe vl' loco z tpe idebito pt eē morta/ le z veiale iux̄ exceſſuz. Si tpe ifirmitat neglexit pcurare ſi/ bi z familie ſue ſacmenta eccle ſie. z ſi q̄s abſq3 eis ex ſua negli gētia vl' dilatōe defunct⁹ ē pci/ pue ples ſiñ bapmo mortale vi det ſi fuit dur⁹ z tard⁹ iiurias rmittere qñ debuit vide.s. Ira Si q̄ztū licuit tolerauit malos z pſeq̄ntes natura z pditōe ru des morib⁹ z puerſatōe iſolētes Nā i hoc pſiſtit oīs pfectio. Ia cobi.i. Si orauit p ſalute oīz p ut tenet. nā q̄libet d̄ neceſſita te dz orare pmo pſalute ppria ſm Criſo. ſcdo p iuſtl vt in dei gr̄a pſeuerēt zſaluent. Ja.i.ora te p inuicē vt ſaluemi. tertō p pctōrib⁹ etiā inimicl ppriis vt puertāt. nā q̄lib3 in cōi ſaltē te net orare p iimicl. Mat.vij.a lias q̄ excluderet eos a cōi ora

tōe mor. peccaret ſm doc. q̄rto p defunctl q̄ ſunt i purgatorio vt a peīs citi⁹ liberent z cū be atis viſione diuina fruantur.ij. Mach.xij.

De.vij. opibus mie corpali/ bus q̄ in hoc verſu ptinentur.

Iſito poto cibo re dimo tego colligo pdo. Pro horuz de claratiōe ſciendu3 q hec mie opa ſunt oīb⁹ tanq3 obligatoria z cadūt ſub pcepto de dilectiōe pximi ad cui⁹ pre cepti dilectionē ptinēt vt nō di ligam⁹ tm̄ v̄bo neq3 ligua ſed ope z v̄itate pe. Jo.iii. z q vn⁹ q̄ſq3 alteri faciat ſibi q ab alte ro vult fieri. Matt.iii. q̄cunq3 vultis zc. Sed qm̄ hoc pceptū eſt affirmatiuū iō licet obliget ſp nō tm̄ ad ſp ſ3 pro loco z tēpo re iux̄ q exigit rō z ordo carita tis q̄ vult q exponat corp⁹ pro aīa proximi z ſba pro ei⁹ ſalu/ te corpali. Poterit ergo ſic in terrogari. Pmo ſi expoſuit cor p⁹ pro aīa proximi exn̄tis in pi/ culo dānationis exēpli gr̄a cuz ſeduceret a fide ab hereticl ſeu infidelib⁹ ſi potuit eū a tali pe riculo liberare ſine piculo pro/ pe aīe licet cū piculo ppe vite corpal' z ñ fec mor. peccauit ſ3 tho. z alios doc. ſi aliq̄ñ ſciuēit

aliquez in extrema neceſſitate poſitũ ab oibus derelictuz do lore ſitire clamare anxiari auxi liũ poſtulare ⁊ a nemie ſubueni re vt ſepe ſolet euenire tpe pe ſtis ꝓpter qđ ipe mēte fragilis in tāta anxietate poſit⁹ ⁊ deſp atus impatiēter tolerat. Nam hoc caſu cũ veriſilr nõ tñ đ cor pore ſed etiã de ei⁹ aĩa dubite tur ꝗlibet talē hoiez derelinqnſ nec ſubueniēs etiã ſi talis eſſet ſu⁹ inimic⁹ capitalis homicida eſt. lxxxvi. di. paſce. ⁊ mor. pec cat cũ nõ diligat ꝓximũ ſuũ ſi cut ſeipm. Si ſciuerit vel vide rit aliquē in extrema infirmita te corpali degentē ab oib⁹ dere lictũ nõ tñ deſpatũ ⁊ nõ ei ſuc currerit ore dulciter ꝯſolando ⁊ corpe obſequiũ q̃ztũ potuit pſtādo mor. peccauit. etiã ſi ta lis fuerit inimic⁹ capitalis pro ut miſtice exo. xxiii. pceptũ eſt. Si videriſ aſinũ odiētis te. id ē corp⁹ inimici tui iacere ſub one re. ſ. infirmitatis nõ ptranſibis ſed ſubleuab cũ eo. Quo ad ſubſtantiã. Scđo ſi cum potuit ⁊ nõ viſitauit infirmos. vel tribulatos ſubueniēdo eis tpalib⁹ ſubſidijs vel ꝓuidendo eis de medicis ⁊ medicis cũ in digerent. Nã ad hoc tenet ꝗli bet ꝓ poſſe iux modũ hic infe rius ãnotatũ. Et q̃ de ſba non põt ſubuenire ſtudeat vel dul cibus verbis eos ꝯſulari. Naz qñqꝫ meli⁹ eſt verbũ q̃z datum Ecci. xviii. ſi paupi eſuriēti ⁊ ſi tiēti cibũ ⁊ potũ miſtrauit naz adhoc tenet ꝗlibet cũ põt ſi ta lis paup foret ei⁹ inimic⁹. Ro. xij. ſi eſurit inimic⁹ tu⁹ ciba illũ ſi ſitit potuz da illi. ⁊ Eſa. lviii. pcipit. Frãge eſuriēti panē tu um ⁊ noie panis intelligit ois cibus. Sz ſignificãter dic tuũ nõ aleiuũ qr elemoſinã de alte rius ſba facere nil aliđ eſt quã pctm̃ pctđ addere ⁊ deũ ad de teriora ꝓuocare ꝓuer. Nđ tñ nõ attendũt multi q̃ poti⁹ ſinũt res in domo putreſcere q̃z ve lit egenis diſpēſare. ſi nudũ cũ potuit veſtimēto cooꝑuit. nam luc. iii. dr Qui hꝫ duas tunicas det vnã nõ hñti ſm hiero. pro vna tunica intelligit veſtimen tũ qđ eſt hñti ⁊ eius familie ne ceſſariũ ꝓ alia vo tunica intel ligũtur cetera q̃ ſibi ⁊ ei⁹ fami lie ſunt ſupflua. Et de his pci pit. Eſa. lviii. pauperē nudũ ve ſtiri ibi cũ videris nudũ opi eũ ⁊ carnē tuã ne deſpexeris qđ p ceptũ male ſuant q̃ mltiplices veſtes ⁊ multipharias ſerica p cioſas tenēt in ſcrineis clauſaſ nec curãt ſi paupes lacerati ve

ſtibus frigore crucient̄ ꝯ quoſ clamat btūs Am.xlvij.di. ſicuti. Nadorū eſt veſtimētū qd̄ tu recludis ⁊ tunica quā inconclaui ꝯſuas. ſi pegrinos in domū ꝓpriā hoſpicio collegit. Nā ad hoc multiplr inducimur exemplo ſctōꝝ. Geñ.xix. Job.xxxi. ꝓuide apſus heb.xiii.ait. Hoſpitalitatem nolite obliuiſci qꝛ tñ hodie multi trutani ceretani latrūculi diſcurrunt aīmaduertendū eſt diligēter ne qñq̄ recipiat̄ hoſpicio lup⁹ ꝑ agno. ⁊ ꝑ pegrino fur vel latro. nam vt inq̄t hiero. nō mioris criminis eſt poſſe decipi q̄ȝ decipere ſi captiuos ⁊ ꝑ debitis carceratos inopes redemit magnū eſt opus mīe.xij.q.ij.cū redēptor. ⁊ ꝑcipue cū iniuſte ⁊ ſine culpa r̄tinent̄. ꝯ multos crudeles exactores q̄ cū nō pñt ꝓpter inopiam debitorū ſuorū ſua debita exigere delectant̄ eorū cruciatu ⁊ corpali afflictione eos etiam ꝑ mīmo in carcerib⁹ tenētes ⁊ oīb⁹ ſuis ſpoliātes qd̄ eſt valde deteſtabile ⁊ ḡue pctm̄. nec licet q̄c unq̄ cā debitori inopi auferre veſtimenta a dorſo ſeu a lecto a q̄bus neceſſario ipſe vtit̄ ⁊ vxor ⁊ filij eis exo.xxij. nec ꝯ hoc valet vlla lex vl̄ ꝯſuetudo qꝛ foret ꝯ legē dei. Facit ad hoc ex̄ de ſolutionib⁹. Odoardus. ⁊ ibi ꝑ doc. Si ſepulturā mortuis exibuit ꝑcipue cum nemo ali⁹ adeſſet q̄ hoc faceret vt qñq̄ ſolet ꝯtigere tpe peſtiſ Nā ⁊ hoc nūerat̄ inter opa miſericordie. Nūc aut ſciat̄ qñ q̄ſ ex ꝑcepto teneat̄ ſubuenire ⁊ elemoſinā facere indigenti duo ꝯſiderāda ſunt. ſ. facultas hñtꝭ ⁊ miſeria indigētis. Si igit̄ q̄s hȝ aliq̄d ſupfluū vltra id qꝛ eſt neceſſariū ſuſtētationi nature. ꝓpe ac familie ſue ⁊ nō ſubueīt exñti in extrema neceſſitate. ſ. qñ apperēt ꝓbabiliter ſig̃ extrema neceſſitatis future ⁊ hoc ipē nouit mor. peccat ſm tho. Ric. ⁊ durā.i.iiii.di.xv. ⁊ Heinri. in q̄li. De neceſſario x̄o ad ſuſtentationē nature ꝓpe ⁊ familie ſue. ſ. ſine quo non pōt viuere ipē ⁊ ipſius familia nemo tenet̄ elemoſinā facere ſȝ tho Ric. ⁊ durā. vbi. ſ. qꝛ eſſet ꝯtra ordinē caritatꝭ ⁊ ꝯſequēter peccatū niſi q̄s daret alicui pſone vtiliori eccleſie vl̄ reipublice q̄ȝ ſe vel familiā ſuā. Et iō ſubtrahit ſibi de neceſſario vite vt illius vitā ꝯſuet. Ad hoc tñ non tenet̄ ex ꝑcepto. Sed q̄s hȝ aliq̄d ſupfluū nature ſuſtētationi neceſſariū tñ decētie ſtat⁹ ō tali neceſſario tenet̄ ex precepto

dare elemoſinā ⁊ ſubuenire p/ximo nō tm̄ exn̄ti ī extrema ne/ceſſitate. ſ ʒ etiā exn̄ti in arta ſi immineat ſigna ꝓbabiliter ex/treme egeſtatis. vt videt̄ innuere illud. i. Joh. iii. Qui habuerit ſubſtantiā hui⁹ ſeculi ⁊ vidrit fratrē ſuū neceſſitatē habere ⁊ clauſerit viſcera ſua ab eo quomō caritas dei manet in illo. qđ videt̄ ſonare nō ſolū đ extrema ſʒ etiā de notabili ⁊ ve/recūda neceſſitate. ꝓinde Luc. xi. dr̄ Qđ ſupeſt date elemoſi/nā ⁊ hoc tenet Rich. ⁊ duran. ſcđm Tho. ij. ij. q. xxxij. dic̄ hoc eſſe nō de p̄cepto ſʒ de ꝯſilio cuius dictū nō videt̄ bene tutuʒ ſed poſſet forte ſaluari qn̄ darʒ elemoſinā de tali neceſſario cō decētie proprij ſtat⁹ ꝓpter eiuſ carentiā cederet ei ad magnū damnū ⁊ periculū corpis ⁊ aīe. Si hʒ aliqđ ſupfluum vtriqʒ neceſſitati. ſ. nature ⁊ ꝓprij ſtatus ꝯdecētie ⁊ nō ſubuenit magas neceſſitates ⁊ miſerias patientibus ⁊ ſi nō extremas nec multum artas ſibi notas ſcđm du/ran. peccatum eſt.

De interrogationib⁹ ꝑtinē/tibus ſpecialiter ad ſtatū. offi/ciuʒ. vel ꝯditionē cuiuſlibet cō fitētis. Ti. iiii. Et p̄mo ab im/puberibuſ ⁊ puberib⁹ vtriuſqʒ ſexus. Capitulū p̄mū.

Hic notandū ꝓ itelligēti dicēdoruʒ in hoc capitulo ꝙ tā puer qʒ puella pn̄t peccare mortaliter a ſeptēnio ſup̄ cū tūc ſint doli capaces. vt notāt doct. ex̄. de delic. pue. c. i Sic ergo interrogari pōt de infra ſcriptis nō tn̄ q̄libet de oī/bus ſʒ ꝓut etas ſex⁹ vel ꝯfitentis ꝯditio req̄ſierit. Primo ſi ſcit formā ꝯfitēdi. ſ. ꝯfiteor đo oīpotenti. ⁊c. Pr̄ nr̄. Aue ma. decē p̄cepta decalogi ⁊ ſimbolū aplorū ⁊ credit ea q̄ in eo cō tinent̄ ⁊ ſi neſcit doceat ea vel ſaltē iniūgat ꝙ adiſcat. Deinđ dilecto ꝯfiteor vt. ſ. ꝯfeſſor interroget eū a quāto tpe citra nō ē ꝯfeſſ⁹ ⁊ ſi ꝯfeſſ⁹ ē ītegre ſingulis āniſ ſic tenet̄ q̄libet a ſeptēnio ſup̄ ⁊ ſi fecit pniam ſibi in/iunctā. deinde īducat eū ad cō fitendū p ſe ipm oīa pctā ſua q̄ recolit cōmiſiſſe a ꝯfeſſione precedēti citra quo facto cōfeſſor ſupplēdo qđ omiſit interroget Si audiuit miſſaʒ integrā infeſtis p̄ceptis ſicut tenet̄ de cō. di. i. Oīs. ⁊ c. Miſſas ⁊ ſi ibi ſtetit honeſte reuerenter ⁊ ſine ſtrepitu ſicut decet. Si tn̄ ꝓhibitus eſſet a ſupiore ſuo vt a patre vel matre vt ſepe ꝯtigit pu

ellis nubilibus excuſat̃ a pctõ: exquo p eũ nõ remãſit. ſ3 q̃ eu3 vel eã ſine rõnabili cauſa ꝓhibuit mortalr̃ peccauit. Si ad p̃dicationes ꝛ diuina officia cu3 potuit libẽter p̃rexit ꝛ ſi nõ inducat̃ in futurũ quãtũ eſt poſſibile q꞉ nil põt talibꝰ vtiliꝰ ſuadeari. Si tp̃us feſti fere totũ occupauit in ludis iocis ꝛ vanis. q꞉ pctm̃ eſt ꝛ ꝯ doctrinã apoſtoli. coll. iii. Si placitauit in eccleſijs ꝛ locis ſacris vel ibi aliq̃d ĩhoneſte egit q꞉ ꝓhibitũ eſt. de immu. ec. decet lib. vi. ꝛ in cle. Graui. de cele. miſ. ſi excõicatꝰ fuit/puta q꞉ p̃cuſſit clericũ. Nã ſi hoc fecit aĩo irato vel iniuriandi a ſeptẽnio ſup̃ excõicatuſ eſt. ex̃. e. c. i. ꝛ ſi iniuria leuis eſt ꝛ modica poterit abſolui ab epiſcopo ſuo. ex̃. e. ꝑuenit. Et ſimiliter ſi fuerit grauis. ſ3 ante pubertatẽ. etiã ſi poſt pubertatẽ de hoc poſtulet abſolui. ex̃. e ca. ſi. Si v̄o fuit grauis vl̃ enormis ꝛ poſt pubertatẽ ꝛ q̃ p̃cuſſit eſt maſculus abſolutio pape reſuat̃. Si v̄o femĩa p̃cuſſerit abſolui poterit ab ep̃o indiſtincte ex̃. e. Mulieres. ꝛ. ca. ea noſcit̃. ꝛ. c. quãuis. ſi ſciẽter p̃ticipauit cũ excõicatis. q꞉ ſi p̃ticipauit in crimĩe vel poſtq̃3 monitus fuit ne p̃ticiparet vl̃ participauit in ſacramẽtis ſeu diuinis vel etiã in ꝯtemptũ eccleſie diſcipline mortaliter peccauit vt notat Tho. ꝛ Rich. i. iiij diſt. xviii. alias p̃ticipatio ſimplex eſt veniale vel nullũ pctm̃ in multis caſibꝰ Sup̱ his tñ q̃dã innouata ſunt p̱ ꝯciliũ baſili. vide in ſupplemẽto. Clericuſ iii. in fi. ſi fuit aliquãdo excõicatus a iudice puta pro contumacia furto dãno infecto ꝛ hmõi. Na3 regulariter abſolui opꝫ ab excõicatore facta p̱us ſatiſfactione ſi põt. Si ingreſſuſ eſt aliq̃d monaſteriũ ſciẽs eſſe ꝓhibitũ ꝛ ingredientes eſſe excõicatos. nã tal̃ nõ poterit abſolui niſi de autoritate ep̃i ſi monaſteriũ eſt ſub eiꝰ cura. Si v̄o monaſteriũ eſt ordinis ſancte clare abſolutio reſeruat̃ pape. ſi ẽ ordinis p̄dicatorũ req̃ritur autoritas generalis eiuſdẽ ordĩs. ſi vero ignorãter intrauit ꝛ nõ mala intentione videtur excuſari nec fuerit ignorãtia craſſa vel ſupina. de ꝯſtitutionibuſ vt aiaru3 li. vi. Sed ſi intrauit cauſa male agẽdi licet habuerit iuſtã cãm ignorãdi credo q̃d incidit ſ̃m pe. d̃ palu. Si iurauit p̱iurauit vel ſcienter mẽtiri conſueuit vide ſupra precepto ij. et viii. Si blaſphemauit deu3 ſan

ctos vel aliā creaturā. Nā hoc etiā ī impubere pōt eſſe morta le vt dicit Grego.in. iiii. dyalo gorū. Si vouit votū abſtinētie ꝛ pegrinationis ꝛ hmōi. de hoc habeť ſup̄ p̄cepto.ij. Si q̄s vo tū ꝯtinētie vel religionis emi ſit añ ānos pubertatis licet ſi hȝ vſuȝ rōnis quantū eſt ī ſe ob ligeť ex voto ſuo poterit tñ re uocari a p̄re vel tutore. ſi xͦo an nos pubertatis excedat obliga tur nec poterit reuocari ſ̄ȝ tho ij.ij.q.vi. Ideȝ dico ſi puber ſpō te intrat monaſteriū qꝛ nō po terit exire.xx.q.i.ſicut etiā.q.ij puella. Si xͦo impubes intrat p̄ ſe ꝛ autoritate ꝓpria pōt ex trahi a parētibꝰ vel tutore. dcō capitulo.puella. ꝛ ſi pater ꝛ ma ter diſcreparēt in voluntate ꝛ vnꝰ vellet reuocare alter nō q̄d agendū ſit vide dn̄m An. d bu. plene in.ca.ſi q̄s de regula. Si vero ab alio poniť in monaſte rio ꝛ ip̄e nō ꝯſentit pōt egredi qñ voluerit.xx.q.i.puelle.ꝛ.q.iij c.pn̄s. Si vero ꝯſentit nec ipſe pōt exire nec pentes reuocare. ante etatē legitimā qꝛ quod ſe mel placuit āpliuſ diſplicere nō pōt. Sȝ q̄ȝ cito ꝑuenerit ad le gittimā etatē pōt ingredi.d.c. pn̄s et extra de regula.cū ſimꝰ niſi faciat ꝓfeſſionē tacitā vel

exp̄ſſam de regula.c.i.li.vi. hec oīa notat glo.xx.q.i. in p̄ncipio ꝛ dn̄s An.de bu.vbi.ſ. Si aliaſ quoquomō ſit religioni obliga tuſ profeſſionē tacitā vel exp̄ſ ſam in genere vel in ſpecie. vid̄ hic infra.e.ti.c.ij. Si parentes honorauit ꝛ in eorū neceſſitati bus ſeu infirmitatibꝰ ſeruiuit ꝛ ſubuenit p̄cipue cū ip̄e lucroſꝰ foret ꝛ ipi indigerēt. nā ad hoc teneť vide ſup̄ p̄cepto.iiii. Si parētibus obediuit. nā ſecūdū Alex.de hal. in.iii.p̄te ſum. ſup iiii.p̄cepto. filiꝰ teneť obedire patri in oībus ꝓbabiliter perti nētibꝰ ad neceſſitatē vel vtilita tem rei familiaris ꝛ diſciplinā bonorū morū. ſ.ad ſalutē neceſ ſariorū. In ceteris nō teneť et ſic intelligiť illud coll.iii. Filij obedite parētibꝰ vr̄is p̄ omnia Si fuit inobediēs ꝛ ꝯtumax p̄ ceptori ſeu magiſtro ſuo vel ali as fuit in ſcolis inſolens rixoſuſ ꝛ ꝯtumelioſus erga magiſtruȝ vel ſocios pōt eſſe mortale ꝛ ve niale ſ̄m quātitateȝ exceſſus. ſi fuit ſupbus ꝛ malicioſus ꝛ ideo cōtēpſit correctiones magiſtri vel maiorū vt hodie faciūt mľ ti. ſi fuit malorū reportat ꝛ con tra illud eccle.xix. audiſti xͦbuȝ aduerſus ꝓximū tuū moriať a pud te. ſi detraxit ſeu ꝯtracto

res libẽter audiuit vide ſup̃ p̃cepto.viii.ſi inuidus ⁊ guloſus ſeu in victu inordinat⁹ fuit ſup̃ gula. Si iocoſe aliquãdo ĩportune moleſtauit aliquẽ lapides niuẽ ⁊ hmõi ꝓijciendo. Nã tales ludi nõ ſunt ſine culpa ⁊ periculo ex̃ de homic.exhibita.ſi ſtuduit ſciẽtijs ꝓhibitis vel libris illicitis ⁊ inhoneſtis ⁊ q̃b⁹ Si luſit ad carticellas aleas et hmõi fortune ludos vide ſup̃. Auaricia. Si ꝑcuſſit vel vulnerauit aliquez aut quoquomõ a caſu aut volũtarie occidit õ hoc vide ſup̃ p̃cepto quĩto ſi ſemetipm̃ mortis ꝑiculo temere expoſuit puta natãdo in locis periculoſis cũ natare ſciret vel equitãdo ſeu currere faciẽdo equos prauos ⁊ hmõi mortale videt̃. Si aliquãdo furtũ fecit ſeu bona parentũ aut fratrũ ſuorũ occulte diſtraxit ſeu alias dilapidauit ⁊ male cõſumpſit. nã ſi eſt q̃d notabile qd̃ abſtulit mortal̃r peccauit ⁊ eiſ ad reſtitutionẽ tenet̃. Niſi pater ei r̃mitterz. Si aliquãdo abſtulit fruct⁹ p̃cipue in magna quantitate ĩ agris vineis ſeu pomerijs aliorũ ꝯtra eorũ voluntatẽ. aut alias propter hmõi auferẽdos damnuz intulit notabile puta ſpem frangẽdo ⁊ hmõi. Nã furtum cõmiſit ⁊ mortaliter peccauit ⁊ ad reſtitutionẽ tenetur Secus ſi q̃d modici valoris abſtulit.nec aio dãnificandi ſcd̃m Tho. Si venator extitit et expoſuit ſe ꝑiculo mortis vel magnũ tp̃s feſti in hoc expẽdit ſeu ſata aliorũ deuaſtauit põt eſſe mortale ⁊ tenet̃ ad reſtitutionem.ſi eſt q̃d notabile niſi probabiliter crederet illos ꝓmiſſuros. Si quoquomõ carnaliter peccanit ꝑ ſeipm̃ aut cum alijs marib⁹ vel feminis ⁊ q̃uo. Naz in hoc etas anticipat ex̃.de põ. impu.c.de illis. In hmõi tñ ⁊ in ſe.ꝯfeſſor prudenter ſe habeat ne innocẽs qd̃ ignorat adiſcat. nec tñ oculis clauſis ꝑtranſeat cũ in his hec etas ſoleat multipliciter inuolui. Si cũ meretrice peccauit publica vel nõ publica mortaliter ſemꝑ peccauit xxxiii.q iiii.meretrices. Si concubinã tenuit vel tenet.⁊ ſi publice vel occulte ſꝑ eſt in peccato mortali ideo nõ eſt abſoluẽdus niſi ꝓus eã licẽtiet penituſ ab eo. Si fuit aliq̃n philocapt⁹ de aliqua muliere nubili ꝯiugate aut vidua vel de plurib⁹ aut quãto tp̃e ⁊ ſi ꝓſecut⁹ eſt eam ꝑ plateas ſepi⁹ habitationẽ ei⁹ circũiendo. Nã ſine ei⁹ ſcandalo ⁊ aliorũ mortaliter peccauit

totiēs quotiēs hoc fecit. Si in eccleſijs q̄ſi p plateas poſt eam deambulādo impudice rſpexit ſeu alias actitauit publice. ⁊ p̄cipue tp̄e miſſarũ ⁊ diuinorum officiorũ q̄ꝺ cedit ad maximuꝫ dei ꝯtemptũ mortalr̄ peccauit vt.s̄. Si eā v̄bis litteris aut nũcijs ſeu policitationib⁹ ad eius ꝯſenſuꝫ induxit mortalr̄ peccauit. vt. s̄. Si nocturnis ſiue diurnis tp̄ibus ſolũ vel comitat⁹ ſine armis vel cũ armis ꝯ̄ ꝓhibitionē dñoruꝫ iuit ⁊ hac intētione fecit ſenatas cũ ſono vel cātu ⁊ cũ ſcādalo ei⁹ vel aliorum mortaliter peccauit vt. s̄. Si aliq̄n ꝓpter hoc ꝯcepit odiũ erga aliquē q̄ eandeꝫ diligeret ⁊ ſolicitaret quā ⁊ ip̄e ⁊ ſi q̄ſiuit ip̄m offendere ⁊ q̄liter mortalr̄ peccauit vt. s̄. Si hac de cauſa piculo mortis ſe vel aliũ aliq̄n expoſuit eundo p loca piculoſa aut ſi repert⁹ fuiſſet de facili occiſus fuiſſem. Et forte etiā occaſio mortis mulieris extitiſſꝫ morta. pec. vt. s̄. Si aliq̄n cũ ea de impudicis colloquiũ habuit caſtas honeſtas ⁊ religioſas pſonas deteſtādo. aut etiā eius virũ ſibi exoſuꝫ reddere ſtudendo mor. pecca. vt. s̄. Si vt eā ad pctm̄ carnis inclinaret ſe falſo iactauit vel etiā vere ſe aliquā carnaliter cognouiſſe vel aliq̄d hmōi in honeſtũ egiſſe mortaliter peccauit. ⁊ ad reſtitutionē fame tenet̄. ſi pſonā nomiauit falſaꝫ calũniaꝫ ei imponēdo vt ſup̄ p̄cepto. viii. Si vt eā ad tactus oſcula ⁊ amplex⁹ facili⁹ induceret vel ſe ab eo carnaliter cognoſci pmitteret ſpōſalia cũ ea ꝯtraxit, vel ꝯtrahere pollicitus eſt vltra mortale pctm̄ tenetur vt. s̄. p̄cepto. vi. ⁊ infra. c. ſe ⁊ duran. dicit. Oīs ꝯcupiſcentia lactu⁹ affat⁹ vel aſpect⁹ ⁊ huiuſmodi hac ꝺ cauſa intētione deliberata fact⁹ mortale eſt vt patet ſup̄ in pctō luxurie in fine vbi hn̄tur plura de q̄bus ſi videbit̄ poterit hic interrogari ⁊ ſup̄ precepto. vi. ⁊ nono. Si donaria hac intētiōe corrupta dedit vel accepit vltra mortale dꝫ ſic accepta de ꝯſilio dare pauperib⁹ q2 eſt turpe lucrum. Si ꝓpter hoc fecit expēſas in cōuiuijs feſtis ⁊ hmōi mor. peccauit. Si vt abili⁹ cũ mulierib⁹ peſſet loqui ſe aliquando veſte trāſformauit mortalr̄ peccauit ⁊ p̄cipue veſte muliebri q2 ꝓhibitũ eſt. xxx. diſt. ſi qua mulier. Si x̄o veſte monachali vel religioſa ꝓhibet̄ ſimilr̄ ⁊ g̃uiter puniri dꝫ ex̄. de vi. ⁊ ho. cle. cuꝫ decorē ⁊ ſi habuit in ſociũ reli-

gioſuȝ ſub ſeculari habitu trāſ formatū excōicat⁹ eſt ipe cū eo extͣ ne cle. vel mo. vt piculoſa.li. vi. Si ꝯſueuit girouagari ſoluſ vel comitat⁹ p plateas aliq̄ laſciua intētione, puta oblectādi ſe ex aſpectu mulierū vel incitādi vel attrahēdi ad ſui cōcupiſcētiaȝ quoquomō eas nutibuſ aut ṽbis q2 in his oībus ꝛ hui⁹ modi ſp eſt mortale vt.ſ. ſcōm duran. Si ꝯſueuit inter vanos ꝛ laſciuos iuuenes ꝓcaciter ſe habere ꝛ faciliter de alijs oblectare ꝛ alias inſolēter ſe habere ſocis cōtumelias inferre et ad malū incitare vel aīare quia mortale pctm̄ eſt. ſi hac intētione deliberata vel ex ꝯſuetudine fiāt ſi puella nubilis fuerit vltra multa de pͣdictis q̄ etiam ad ei⁹ ſtatū ꝛ ꝯditionē ptinent pōt interrogari ſi aliqn̄ iuit ad ſpectacula vel ad choreas aut ad maiuma.i. cātilenas q̄ ſolēt fieri in lōbardia in plateis ꝛ in vijs publicis cū magna inſolentia ꝛ laſciuia ꝛ qua intentione ad hmōi iuit. ꝛ ſi cantilenis nomen dei vel ſctōruȝ intermiſcuit vł aliud turpe ſeu inhoneſtū egit. nem ſi ſit doli capax ꝛ hoc corrupta intētione fecerit mortaliter peccauit. ſi vſu ſit fucis aut alijs vanis ornātib⁹ ꝛ illicitis de hoc infra.c.ſe. Si hȝ pͥmā tōſuraȝ vel.iiii.or.mi. interroget̃ qn̄ ordinat⁹ fuit. nā ante ſeptenniū nō licet ex̃. de p̄ben. ſup inordinata. ꝛ no. Jo.an. in.c ſi eo. de rap. ſup ṽbo etatē. hoc tn̄ nō tenetur ad horas canonicas. vt no. glo. in cle. graui. d̄ cele.miſ. Sed ſi vult clericali p̄uilegio gaudere optet deferre ſtā ſurā in modū corone tonſurā ꝛ habitū honeſtū. vt ibi ꝛ in cle. qm̄. de vi ꝛ ho. cleri. ꝛ Jemi.e. ti. clerici.ij.li.vi. dicit nec ſufficere videt̃ portare vnū ſine altero. Si eſt bn̄ficiatuſ. nā ſi eſt ſeptēnis aut maior ydoneuſ reputat̃ ꝓmoueri ꝛ in bn̄ficio ſimplici intitulari. vt no. in. d.c. ſup inordinata. ꝛ in. d.c. ſi eo. ꝛ ibi p Jo.an. ꝛ p archi. qd̄ veruȝ eſt ſi rite bn̄ficiū habuit ꝛ modo debito nec ſimoniace ꝛ cū ītentione clericādi alias nō. ante vero ſeptennium nō debet ꝓmoueri q2 tūc inabilis eſt ad ordines mi. puer. Ad beneficiū vero curatum puer inabilis reputatur i q.v. pueri ꝛ ad canoniam ꝛ prebendā. extra de preben. ca. fi. ꝛ multomagis ad pſonatuȝ vel dignitatē. ad penſionē ṽo q̄ datur ꝓpter patrocinij defenſionē puer nō eſt ydoneus ꝛ notat dn̄s An. de bu. in. d.c. ſup inor

hic ... errauit

dinata. taliter tñ bñficiatus etiā ſi bñficiū ſit ſimplex iurate ↄ nō cōpetens tenet dicere horas canonicas. ex. de cele. miſ. c i. ↄ ibi p glo. ↄ hoc idez no. Joh. de legna. ↄ Jo. de imo. in cle. i. e ti vbi etiā dicūt ꝙ in minorib⁹ bñficiat⁹ abſens occaſione ſtudij vł alias ex cauſa rōnabili excuſaē ab horis dicēdis ſi tñ i eccleſia faciat dici p aliuz ab. ſy. ſentit ↄtrariū in. d. c. i. ↄ ſi nō dicit p ſe horas nec p aliū dici faciat vltra pctm̄ tenetur ad fructuū pceptorū reſtitutionē ſm archi. lxiiii. di. c. i. ↄ no. ge. ca. fi. de reſcript. li. vi.

A ↄiugatis ↄ curā rei familiaris. hñtibus. Capitulū ſcōm.

Pro declaratione infra dicēdorū circa ↄiugatos ſciendū ꝙ duodeciz ſunt q̄ nō ſolū ipediūt ſz etiā dirimūt matrimoniū iam ↄtractū vt in his x̄ſibus ↄteneē. Error. ↄditio. votū. cognatio. crimē. cult⁹ diſparitas. vis. ordo. ligamē. honeſtas. Si ſis affinis ſi forte coire neq̄bis. Hec ſociāda vetant ↄnubia iūcta retractant. Duo x̄o ſunt q̄ impediūt ſz non dirimūt. de q̄bus extant x̄ſus. Eccleſie vetitū. nec nō tp̄us feriatum. Impediūt fieri pmittunt facta teneri. Ubi nota ꝙ ex p̄dictis impedimētis quorūdam trāſgreſſio obligat ad mortale vt ſunt ea q̄bus mr̄imoniū contrahi ꝓhibeē. Quedā ſunt quorū trāſgreſſio non ſolū obligat ad mortale ſz etiā ip̄o facto maioris excōicationis vinculo plectit. vt in cle. eos de ↄſan. ↄ affini. vbi notaē ꝙ ſciēter ↄtrahentes mr̄imoniū in gradib⁹ ꝓhibitis. ſ. ↄſanguinitatis vel affinitatis cū monlali cū ꝓfeſſiſ tacite vel exp̄ſſe religionē apꝓbatā vel cū clerico in ſacris ↄſtituto ip̄o facto excōicationē incurrūt nec pn̄t abſolui niſi p̄us ab inuicē ſeparenē. Et omēs ꝑticipes ↄſulētes ſciēter ↄſentiētes auxiliātes vel fauentes in hoc eandē ſniam incurrūt vt ibi. poterūt igiē circa hoc fieri interrogationes plus ↄ min⁹ ↄ a quibus videbiē. Primo ſi ↄtraxit ſciēter mr̄imoniū in aliquo caſu ꝓhibitio q₂ mortale pctm̄ ē̄ vt. s. niſi ignorātia facti ꝓbabilis nō affectata excuſaret puta q₂ ↄtrabētes ignorabāt ſe ↄſāguineos vel affines ſec⁹ d̄ ignorātia iuř. puta q₂ inter eos ſciebat gradū. ſz nō putabāt gradū eſſe ꝓhibitū. Et ſi alter eorū tm̄ hoc ſciebat ille ſol⁹ erit ligat⁹. vt no. glo. in. d. ca. eos. Et

vt breuiter habeat̃ aliq̃lis noti cia de dictis impedimẽtis ali quid dicetur de ſingulis.

Error.

Nõ omis tñ error impedit mr̃imoniũ ſꝫ error pſone ꝛ ꝯdi tionis nec iſti de ſua natura di rimũt mr̃imoniũ ſꝫ ex ꝯſtituti ne eccleſiaſtice ẜm Rich.in.iiii di.xxx.exemplũ pſone.cuꝫ.ſ. q̃s ꝯtrahit cũ maria credẽs eẽ ka therinã.error vero fortune vel q̃litatis nõ impedit.ꝯditio ꝛ in telligit̃ de ꝯditione ſeruili exẽ pli gr̃a cũ q̃s ꝯtrahit cũ ancilla credẽs ſe ꝯtrahere cũ libera vl̃ ecõuerſo.ſec⁹ ſi ſeruus ꝯtrahit cũ ſerua quã credit liberã.quia mr̃imoniũ tenet ꝛ multo forti⁹ tenet ſi ꝯtrahit ſeruus cũ libe ra credẽs eſſe seruã ẜm Raim. tho.ꝛ Innoc. Uotũ.ſi ſolẽniter votũ emiſit caſtitatis aut reli gionis p pfeſſionẽ exp̃ſſam vel tacitã factã alicui ꝺ religioib⁹ approbãtis.tale votũ ſolẽne i pepit mr̃imoniũ ꝯtrahenduꝫ ꝛ dirimit poſt ꝯtractũ.vt ĩin.c.ꝙ votũ.de vo.ꝛ vo.redẽ.li.vi.Idẽ ſi votũ ſolẽniter emiſit p ſuſce ptionẽ ſacri ordinis. Nã ꝛ hoc votũ impedit mr̃imoniũ ꝯtra hendũ ꝛ dirimit poſt ꝯtractuꝫ. vt in.c.rurſus.ex̃.qꝺ cle.vel vo. ꝛ vltra hoc in vtroqꝫ caſu icur rit ſñia excõicationis vt.ſ. Si ꝯtraxit mr̃imoniũ poſt votum ſimplex caſtitatis vel in fraudẽ religionis tenet mr̃imoniũ vt i ca.qꝺ votũ de regula.li.vi.ꝛ ibi glo.Ideꝫ Gemi.ibidẽ ꝛ dñs an dreas de bu.in.c.meminim⁹.ex̃ qꝺ cle.vel vo.ẜm tñ Rich.i.iiii di.xxxviii.ar.vij.q.i.Primo tal̃ peccat mortaliter ꝯtrahẽdo ſe cũdo poſt ꝯtractũ matrimoniũ ꝯſumãdo q2 adhuc licitũ eſt ſi bi nõ ꝯſummare ſi vult religio nẽ intrare.Cõ.ſco.ibidẽ addẽs ꝙ peccat etiã mortaliter p⁹ cõ ſummationẽ totiẽs quotiẽs de bitũ reqrit licet reddere tene atur exact⁹ ſiue exigat̃ expreſſe ſiue interp̃tatiue. Nã aliter ni mis oneroſuꝫ eſſet vxori ſi opor teret ſp exp̃ſſe petere.Cõ.tho. ibidẽ ꝛ hec vera intellige niſi fu erit diſpenſatũ añ ꝯtractũ ma trimoniũ p papã de ꝯtrahẽdo ꝛ exigẽdo debitũ vel poſt iã cõ ſummatũ p copulã de exigẽdo quã diſpẽſationẽ põt ep̃us fa cere.vt no.Ioh.an.ꝛ dñs An.ꝺ bu.in.c.rurſus.ex̃.qꝺ.cle.vl̃ vo. Adde etiã ꝙ q̃ ꝯtraxit mr̃imo niũ poſt votũ ſimplex de intrã da religione ſi vxor p̃moriat̃ te net̃ iterũ religionẽ ingredi ẜm Io.mo.ꝛ notat Io.an.in.ca. qꝺ votũ.de vo.ꝛ vo.redẽ.li.vi.ꝛ in

noue.in mercu.ꝛ Bemi.ibidē. ꝛ notat glo.fi.xxvij.q.i.Nuptiarū.ꝛ Archi.ibidē. Si habēs votū ſimplex intrādi religionē ꝯtraxit mrimoniū cū alia q̄ etiam hꝫ ſimile votū ſimplex. Nā licꝫ mortaliter peccauerit vterqꝫ cū mrimoniū tenꝫ nō obſtat ꝙ neuter poſſit debitū exigere qꝛ pōt vterqꝫ reddere. Jmo ſi q̄ſ etiā vouiſſet añ ꝯtractū matrimoniū nunq̄ꝫ reddere ſi vxorē ꝯtingeret ducere tenet mrimoniū nec tenet̃ ſeruare votuꝫ.vt notat glo.xxvij.q.i.de viduis.ij ꝛ Archi.in.c.q̄ꝺ votū. Cō.dn̄s An.de.bu.in.c.dudū.de ꝯuerſ. ꝯiugi. Cognatio triplex eſt.ſcilicet ſpūalis.carnalis.ꝛ legalis. q̄libet horū impedit mrimonium ꝯtrahendū.ꝛ dirimit iā cōtractū vt ſeq̄tur. Cognatio ſpiritualis.q̄ eſt propinq̄tas ꝓueniens ex ſacramēto regenerationis ſpūalis ꝛ ſōr cōpaternitas ꝛ ꝯtrahit̃ ꝑ cathecismū baptiſmuꝫ ꝛ cōfirmationē q̄ impediunt ac dirimūt mrimoniū vt immediate ſequit̃. Cathecismus q̄ eſt inſtructio quedā ſuſcipiende ꝓfitende obſeruādeqꝫ fidei catholice veritatis ad quam fidem oēs tenent̃ impedit tantū matrimoniū ꝯtrahendū ſꝫ non dirimit iā cōtractū.vt in.c. per cathecismū.de cogna.ſpi.li.vi. ꝛ ibi ꝑ arch.ꝛ Jo.an. baptiſmꝰ per baptiſmū ꝯtrahit̃ cognatio ſpūalis triplici actu.ſ.baptiſando tenendo ꝛ leuādo.primo actu.ſ.baptiſando.impedit inter baptizātē p̄ſbiteruꝫ vel alium virū ꝛ baptiſatā puellam Jnter baptiſantē mulierē ꝛ baptizatū puerū. Jnter baptizantem virū ꝛ matreꝫ baptizati vl' baptizate. Jnter baptizantem mulierꝫ ꝛ patrē baptiſati vel baptiſate. Jnter baptiſatū ꝛ vxorem viri baptiſantis prius cognitā. Jnter baptiſatā ꝛ viruꝫ mulieris baptiſant ꝑus cognitum. Jnter baptiſatū ꝛ cōcubinaꝫ viri baptiſantis ꝑus cognitam. Jnter baptizatā ꝛ cōcubinariū mulieris baptiſantis prius cognitā. Jnter matrē baptiſati ꝛ virū vel ꝯcubinariū mulieris baptiſantis ꝑus cognitum ꝙ aūt dixi ꝯtrahi cōpaternitatem ꝑ actū fornicariū tenꝫ tho in.iiii.diſ.xlij.ar.iii.q.ij. Ad hoc xxxij.q.iiii.in .c.vbi dicit̃. Qui adheret meretrici vnū corpus efficit̃ cū ea.ꝛ.xxx.q.iiii.ſi quis vnus glo.hugo.hoc idem tenet ꝛ Jnno.in.c.marti.ex̃ de cogni. ſpi.ꝛ licet alij ꝯtrariū ſentiant. p.tñ opi.adherendū eſt tanquā tutiori vel conſulēdus papa. Jn

ter baptiſatū ⁊ filias baptizā-
tis. Inter baptiſatā ⁊ filios ba-
ptiſantis indiſtincte vt ſup̄.
Scđo ex baptiſmo cōtrahitur
cōpaternitas tenēdo.ſ.inter te
nētem virū ⁊ tentā puellā. In-
ter tenentē mulierez ⁊ tentu m
puerū. Inter tenentē virū ⁊ ma
tremītēti vel tente. Inter tenē-
tem mulierē ⁊ patrē tēti vel tē
te. Inter tentū puerū ⁊ vxorem
⁊ concubinā tenētis p̄us cogni
tā. Inter tentā puellā ⁊ virum
vel cōcubinariū mulieris tenē
tis p̄us cognitū. Inter patrem
tenti ⁊ vxorē vel concubinā te-
nētis p̄us cognitā. Inter mrēz
tenti ⁊ virū vel ꝯcubinariū mu
lieris tenētis p̄us cognitū ſiue
muſculus ſiue femīa teneatur
Inter tentā ⁊ filias tenētis In
ter tentā ⁊ filios tenentis indi
ſtincte vt.ſ. Tertio ꝯtrahitur
pariformiter leuādo ſicut ⁊ te
nēdo ⁊ inter eaſdē ꝑſonas ⁊ li-
cet alij doctores cōprehendant
hos ḡdus breuiꝰ ponendo. aliq̄
plures aliq̄ pauciores. Nā dn̄s
And. de bu. in. c. marti. enume-
rat. xij. ⁊ Ioh. an. ij. vt ibi recitat
dn̄s An. Ego aūt hoc poſui ma
gisſpecifice ad clariorē intelli
gentiā ⁊ nota ꝙ licet leuās aut
tenens ad baptiſmū nō tāgerz
puerū de induſtria ſz ſolū pan-
nos q̄bus inuolutꝰ eſt nolēs cō
trahere cōpaternitatē contra
hit tamē vt notat archi. Io. an.
⁊ Gemi. in. c. fi. de cogna. ſpi. li
bro. vi. Idez de eo q̄ accedit ad
tenendū. ſz nō rn̄det ne contra-
hat. qꝛ tamen contrahit vt no-
tat collec. eo. titulo.

Confirmatio.

Per ſacramentū enim cō-
firmatiōis duplici actu cogna-
tio ſp̄ualis nō ſolum impediēs
ſed etiā dirimens contrahitur
ſcz. Confirmādo ⁊ tenēdo. quo
ad primum actū contrahitur ī
ter confirmantem confirmatū
vel confirmatam. Inter confir
mantem ⁊ parentes confirma
ti vel confirmate. Inter confir
matam ⁊ filios ſimiliter vel fi
lias confirmantis. Inter cōfir-
matum ⁊ vxorem vel concubi-
nam confirmantis prius cogni
tam. Inter parentes confirma
ti vel confirmate ⁊ vxorem vel
ꝯcubinā ꝯfirmātis p̄us cogni-
tam. Et in his ꝯcludit̄ quo ad
cōfirmantē de quo habet̄ in. c.
Ne dum. de cogna. ſpi. li. ſexto
Quo ad ſcđm actū ꝯtrahit̄ in
ter tenentē virū vel mulierem
et tentum puerū vel puellā. In
ter tenentes ⁊ parētes tenti vl'
tente. Inter tentuz ⁊ filiam te
nentis. Inter tētam ⁊ filios te

nentis. Inter tentū ⁊ vxorē vel ꝯcubinā tenētis ꝑus cognitam Inter tentū ⁊ virū vel cōcubināriū mulieris tenētis ꝑus cognitum. Inter parētes tēti vel tente ⁊ vxorē vel cōcubinā tenentis ꝑus cognitā dato ꝙ tenens ſit vir. Inter parētes tēti vel tente ⁊ virū vel ꝯcubinariū mulieris tenētis ꝑus cognitū. Cognatō naturalis ſiue carnalis hʒ tres ſpēs. ſ. ꝯſanguinitatē. affinitatem. ⁊ publicā honeſtatē. Conſanguinitas q̄ eſt vinculū duarū ꝑſonarū ab eodē ſtipite vel ſtirpe carnali cōpagine deſcendentiū hʒ triplicē lineā. Prīa eſt aſcendētiuʒ q̄ ſunt pr̄ mater auus auia ꝓauus ꝓauia. ⁊ ſucceſſiue vſq ad adā. Scđa ē deſcendentiū q̄ ſunt filiꝰ filia. nepos neptis. ꝓnepos ꝓneptis. ⁊ ſic ſucceſſiue vſq ad vltimū hominē. Et inter illos aſcendētes ⁊ deſcēdents ꝓhibitio de ꝯtrahēdo matrimonio ſm̄ ſanioreʒ intellectū eſt ꝑpetua vt tenet. Joh. an. in apparatu arboris ꝯſan. ⁊ affi. Tertia eſt collateralium q̄ ſunt frater ſoror filiꝰ vel filia frīs vel ſororis. ⁊ inter hos durat ꝓhibitio vſq ad quartū gradū a ſtipite incluſiue remotum. vt in. c. nō dʒ de ꝯſangui. ⁊ affi. ⁊ ſufficit ꝙ vna ex ꝑtibus trāſcenderit quartū gradū licʒ alia nōdū applicuerit ad illū ſʒ fuerit in ꝑmo ſcđo vel tertio ḡdu· nā quotto gradu remotior ꝑſona diſtat a ſtipite. i. a cōmuni parente toto diſtat a quolibet alio ꝑ aliā lineā deſcendēti ab eodem vt in. c. qđ dilectio. ⁊. capi. fi. e. ti. ⁊ ibi plene ꝑ glo. ⁊ docto. de affinitate ⁊ publica honeſtate dicet̄ infra ſuis locis. Cognatio legalis q̄ eſt quedaʒ ciuilis propīquitas legaliter īterducta ꝯtrahitur ꝑ adoptionem ⁊ arrogationē. ⁊ impedit matrimoniū ꝯtrahendū ⁊ dirimit iam cōtractum ſcđm veriorem ſniam doct. extra eo. ca. i. Tripliciter. Primo inter prēʒ adoptantem ſeu arrogantem ⁊ arrogatum ſeu adoptatum filium vel filiam nepotem vel neptem. ⁊ hoc ſemper impedit ⁊ dirimit quoniā pater adoptator nō pōt contrahere cum filia adoptiua vel nepte etiā poſt emācipationē. xxx. q. iii. Ita diligere. Secūdo inter ꝯcollaterales. ſcilicet inter filios naturales legittimos ⁊ adoptiuos ⁊ hoc īpedit durante adoptione ⁊ nō vltra extra. eo. ca. vnico. ⁊. xxx. q. iii. poſt ſuſceptum. Et quamuis quidā dicāt inter ꝑdictos hodie nullum eſſe impedimen-

tum tutioꝛ tñ ſniã eſt/ qđ̄ ſupra dixi. Qđ̄ etiã tenēt hoſtien. et Guil. in ſpe. e. ti. Filij vero adoptiui bñ pñt licite mr̄imoniū ꝯtrahere inter ſe. vt notat glo. in. d. c. vnico. Concoꝛ. dñs Antho. de bu. cū glo. ⁊ docto. cōiter ibidē. ſ. ꝙ adoptati inter ſe pñt ꝯtrahere. Tertio inter adoptantē ⁊ vxoꝛē adoptiuū ⁊ vxoꝛem patris adoptantis ⁊ hoc omi tpe impedit mr̄imoniū iuſti. de nup. .i. ⁊. ij. ⁊ notant doctoꝛes moderni in. d. c. vnico Crimen. Tria ſunt crimina q̄ nedum impediūt mr̄imoniū cōtrahendū. ſꝫ etiã dirimūt iã cōtractū vt in. c. Trãſmiſſe extra eo đ̄ q̄ cog ꝯſan. vx. ſue Primū eſt machinatio in moꝛtē alterius cū effectu aīo ꝯtrahēdi matrimoniū cū ꝯiuge eius ſi vir fuerit ſiue milier occiderit vxoꝛē alicuiꝰ vt illū accipiat in viruꝫ Et intelligit̄ occidere nedū ꝓꝓꝛio actu ſꝫ etiã ꝯſilio conſenſu auxilio fauoꝛe mãdato oꝛdinatione ſeu ꝑticipatione quomodocunꝙ dūmodo ſecuta ſit moꝛs. ⁊ talis machinatio impedit ⁊ dirimit matrimoniuꝫ per ſe licet nō interuenerit adulteriū ſcđm Jnnoc. ⁊ hoſti. Alij dicūt hoc verū quãdo ambo machinati ſunt in moꝛtē occiſi. ſecus aūt quãdo alter tm̄ machinatus eſt in moꝛtē q: tūc nō impedit ſine adulterio. ⁊ hoc tenꝫ Hein. Goye. in. ca. fi. ex̄ de eo q̄ duxit in matrimoniū quã polluit ꝑ adulteriū. ⁊ Jo an. in. c. i. đ̄ cōuer. in fine in nouella ⁊ collec. ibidē. Ric. ⁊ Sco. in. iiii. di. xxxv. ⁊ hec videt̄ opinio verioꝛ ⁊ cōmunioꝛ. Scđm eſt fides ꝓſtita adultere qñ. ſ. ligati matrimonio ſiue vterꝙ ſiue alter ſit ligatus ſtāte legittimo mr̄imonio promittūt ſi bi mutuo iurãdo vel fidē ꝓſtando ꝙ mr̄imoniuꝫ ꝯtrahent poſt moꝛtē ꝯiugis ſiue ꝯiugū. Nã ſiue ante ꝓdictã pꝛomiſſionē ſiue poſt interueniat pollutio adulterina impedit ⁊ dirimit. vt. š. xxxi. q. i. ſi q̄s viuēte. ⁊ in. c. ſuꝑ eo. ⁊. c. cuꝫ haberet. ex̄ de eo q̄ dux. in ma. Tertium eſt ſi de facto ſciēter cōtraxerit ma. ⁊ viuente altero ꝯiuge ſecuta ſit adulterina cōmixtio inter illos ſiue ante contractū ſiue poſt. vt in. d. c. cū haberet. ⁊ in. c. ſignificaſti ⁊. c. veniens. ⁊. c. fi. e. ti. De nuda aūt ꝓmiſſione cū adulterina pollutione an impediat ⁊ dirimat varie ſunt opiniones. vide Rich. in. iiii. diſt. xxxv. ar. iii. q. iiii. Et ſcotū ibi. cultꝰ diſparitas. ſ. qñ fidelis ꝯtrahit cū infideli. vt iu

deo vel pagano nō tenet matrimoniū.nā hoc eſt ꝓhibitū ď iure diuino Exo.xxxiiii.ꝛ deutro. vij.xxviii.q.i. ex his.ꝛ.c.caue.Sec⁹ ſi fidelis ꝯtrahit cū heretico.qꝛ licet peccet ſi ſciēter ꝯtrahat nō tñ ꝓpter hoc ē mřimo.dirimēdū ex.de diuoꝛ. quāto.ꝛ ꝑ Ric.ꝛ theologos in.iiii. di.xxix.tenet tñ fidelis recedere ex ꝑcepto ab heretico vł ecōuerſo ſi in notoꝛio crimine heresis ꝑſeuerat vt in.c. quemadmodū.de iuriur.vis ſiue violentia vel met⁹ impedit mřimo cōtrahendū ꝛ dirimit iā ꝯtractū vt in.c.cū locū.ꝛ in.c. ꝯſultationi.ex de ſpō.ſꝫ nō oīs vis ꝛ metus impedit ꝛ dirimit vbi nota ꝙ duplex eſt coactio.ſ.Abſoluta q̄ fit ꝑ vim ꝛ iſta excludit totaliter ꝯſenſum animi in queꝫ nō cadit coactio.Alia ē coactō ꝯditionata ꝛ iſta fit ꝑ metū cū ſcꝫ timoꝛe alicui⁹ mali ab extra ꝯſentit etiā ab intra ꝛ ſic nō cōſentit nec vult ſimpliciter.ſꝫ ꝑcedēte cauſa impellēte.ꝛ iuxta hoc ſciendū quedā ſunt in q̄bus nō exigit̃ nuda volūtas alicui⁹ nec cū qualitate libertatis ꝛ in hmōi met⁹ ipſo iure nō inficit. qꝛ coacta volūtas eſt.xv.q.i.merito.quedā ſunt in q̄bus exigit̃ libera volūtas cū qualitate libtatis ꝛ tūc coacta volūtas cuꝫ nō ſit libera inficit.xv.q.vi. Auctoꝛitatē.xxij.q.iiii.Inter cetera.ꝛ.xxxiii.q.v.ſignificaſti.alias notificaſti.ꝛ ibi ꝑ glo.Caſus autēꝫ in q̄bus libera ꝛ directa volūtas exigit̃ ponit glo.in.c.abbas.extra de his q̄ vi metus ve. cauſa fiūt.in.d.ca. ſignificaſti. quoꝛū ꝑmus eſt mřimo.vt in.c cū locū.ꝛ.c.cōſultationi.ꝛ.cap. Gēma.ꝛ.c.fi.ē.de ſpō. Naꝫ in cauſa mřimoniali qualiſcūqꝫ iuſtus met⁹ qui pōt cadere in cōſtantem viruꝫ interueniat ſiue culpa ꝯtrahētis ſiue nō matrimo.ꝯtractū non tenet nec obligatus eſt q̄ hoc facit etiā ſi iurat reliquos caſus vide ibi.ſ.in d.c.Abbas.Que aūt habeant inducere iuſtū metū creantem excuſatione ꝛ ꝯſenſum excludētem notat.glo.in.c.cū dilectus extra de his que vi met⁹ ve cā fi.ſup verbo nec metū moꝛtis. Oꝛdo ſ.ſacer.Nā exiſtens ī ſacris vt ſubdyaconus ꝛ ſup̄ impedit̃ mřimo.ꝯtrahere.ꝛ ſi cōtraxit dirimi debet.xxxij.diſt.ſi quis eoꝝ.ꝛ.c.de illo. ꝛ extra q̄ cle.vel vo.c.i.ꝛ.ij.ꝛ.c.ruſus.ꝛ ꝑ totū ꝙ ſi de facto cōtrahat̃ excōicatus eſt vt in cle.eos. de cōſan.ꝛ affi.ꝛ fit irregularis vt in ca.ij.extra qui cle.vł vo. Greci

tū in ſacris ꝯſtituti/ſpn̄t vti matrimonio iā ꝯtracto ſꝫ nō pn̄t amplius ꝯtrahere. Ligamē. nā qn̄ quis alteri ꝯiugi eſt alligatꝰ etiā ſi ſolū p matrimoniū ꝯtractum p verba de pn̄ti ea viuente alia accipere nō pōt vt in. c. licet de ſpōſa. duoꝝ. Quāuis ligatus ſolū mr̄imonio p verba de pn̄ti ꝯtracto ante carnalem copulā poſſit religionē ap.pbatam ingredi vt in. c. vetū. ⁊. c. ex publico. de ꝯuerſa. cōiuga. etiā in vita remanēte in ſeculo que poſt profeſſionē tacitā vel expſſam ingreſſi ⁊ nō ante poterit cū altero viro cōtrahere. Si vero poſt ꝯtractū matrimonium vt ſup̄. Alter ꝯiugum ſe abſentauit in regionē lōginquam remanens nō pōt cū alio ꝯtrahere niſi pꝰus certificatus fuerit d̄ morte alterius vt extra de ſpō. ca. in pn̄tia. ſecus aūt eſt ī ſponſalibus de futuro vt in ca. de illis. eo. titu. Quando aūt dicatur certificatus notat glo. ī ñ. c quoniam frequenter. ſi autem extra vt lit. nō conteſt. ſup verbo preſumatur. Honeſtas ſcilicet publica eſt propinquitas ex ſponſalibus proueniens trahens robur ab inſtitutione eccleſie. propter eius honeſtatem ſcđm. Richardū in. iiii. di. xli. cum enī aliquis ꝯtrahit ſponſalia cū aliqua muliere orītur ex illis ſponſalibus publice honeſtatis iuſticia impediens. ⁊ dirimens matrimoniū in primo genere vſq3 ad quartū gradum vt. ſ. nullus cōſanguineus ſponſi poſſit habere illam ſponſam in vxorem nec aliqua de cōſanguinitate ſponſe poſſit habere ſponſum illum in viruꝫ vſq3 ad quartum gradum de deſponſa. impu. continebatur. ⁊. c iuuenis. ⁊ capitulo ad audientiam. extra de ſponſa. Et hec vera ſunt ſi ſponſalia ſint pura id eſt ſine conditione ⁊ certa licet alias fuerint nulla ratione conſanguinitatis. affinitatꝭ aut alterius cuiuſcunq3 impedimentis dummodo nō ſint nulla ratione conſenſus. nam tunc nullum oritur impedimentum vt in capitulo vnico. eo. tit. li. vi. in glo. xxvij. q. ij. Si quis deſpōſauerit vxoreꝫ. ⁊ ibi glo. ⁊ Archi. Si vero ſit dubiū de conſenſu ſcilicet an cōtrahentes vere cōſenſerit bene oritur publica honeſtas extra de ſponſa. iuuenis ſup verbo dubia. et notat. Richardꝰ vbi ſupra. ⁊ Inno. extra. eo. ad audientiā. vbi etiaꝫ dicit idem ſi frigidus cōtrahat cum aliqua monachus vl̄ ſacerdos

Nã ex eorũ ſpõſalibus oriẽ publica honeſtas vt.s̃.xxvij.q.ij.ſi q̃s hãc materiã bñ tractãt dominus.An.de bu.in.d.c. iuueiſ ⁊ Jo.an.in.c.i.de ſpõ.impu.lib. vi.in nouella.Si ſis affinis.Affinitas q̃ eſt ꝓximitas pſonarũ ex carnali copula ꝓueniens omĩ carẽs parẽtela ẜm Goſ.cõtrahiẽ ex mr̃imoniali coitu ⁊ etiã fornicatio.xxxiii.q.iiii.ca.ſi q̃s vnꝰ.xxxij.q.iiii.c.in eo. xxxv q.iii.c.nec eã.⁊.c.de inceſtuoẜ. ⁊.c.extra ordinaria.⁊ durat vſ ꝙ ad quartuꝫ gradũ incluſiue ſolũmodo in ꝑmo genere affinitatis exẽpli grã. Joh.ↄtraxit matrimoniũ cũ maria oĩs cõſanguinei Jo.ſunt affines marie in eodẽ gradu in quo ſũt cõſanguinei ipi Johãni.⁊ oẽs cõſanguinei marie ſũt affines Johan.in eodẽ gradu in quo ſunt ↄſanguinei ipi marie. ↄſanguinei aũt vtriuſꝙ ptis inter ſeipſos nullã affinitatẽ hñt vt ifra c.qd̃ ſup his.ſup̃ de ↄſang. ⁊ affi.ſi forte coire neq̃bis.impotẽtia eni coeũdi eſt viciũ aĩme vł corpis vel vtriuſꝙ quo q̃s impediẽ ali carnaliter comiſceri. ⁊ ſpẽs huiꝰ impotẽtie ꝑncipaliter ſunt due.Prima eſt naturalis vt impotẽtia pueri vel frigiditas ſenis ſeu etiã frigiditas ↄplexionis vel artatio mulierꝫ. Et hec ſi eſt ꝑpetua vt in frigidi.nõ ſolũ impedit matrimonium ↄtrahendũ ſed etiã dirimit iã ↄtractũ.xxxiii.q.i.c.i.⁊.ij.⁊.c laudabilẽ ex̃ de frigid̃.⁊ maleſi ſi vero eſt tpalis vt in puero tã diu impedit q̃ꝫdiu ieſt. De naturali tm̃ impotẽtia q̃ eſt in ſene dicit glo.in.c.qd̃ ſecunde.ꝙ bñ põt ↄtrahere vt in.l.ſanctiſſimꝰ.C.de nup.⁊.xxvij.q.i.nuptiaruꝫ.Scd̃a eſt accidẽtalis vt caſtratio i viro vel deſtructio matricis aut alia ineptitudo i muliere.vel cõmune impedimẽtuꝫ p maleficiũ de q̃bus in iuribuſ ſupra allegatis habeẽ.ecc̃ie.vetitũ.hoc ṽbo ꝓhibenẽ matri. clãdeſtina de quibꝰ habeẽ ex̃ d̃ clamde.deſpõ.c.ij.⁊.c.cũ inhibitio.⁊.xxx.q.v.aliter. ⁊ oĩa alia mr̃imonia ↄtra eccleſie interdictũ ↄtracta.Et licet ↄtra faciẽtes huic p̃cepto peccẽt mortaliter tenet tñ mr̃imoniũ nec dirimitur.Nec nõ tp̃us feriatum. Ubi nota ꝙ mr̃imonia ꝓhibẽtur a ꝑma dñica aduentus vſꝙ poſt Ephiphaniã ſcd̃m Ric.in iiii.di.xxxij.ar.v.q.i.Et a dñica q̃dragesime vſꝙ ad octauã paſce incluſiue.⁊ a tribꝰ diebꝰ añ aſcenſionẽ vſꝙ ad octauã penthe.excluſiue. xxxiii.q.iiii. non

opŧet. ꝛ trib⁹ capitalis ſequentibus. ꝛ extra de ferijs. capellanus. his tñ tꝑibus non ꝓhibetꝰ cōſenſus mrīmonialis quo ad ꝯtrahendū mrīmoniū ſeu ſpōſalia. nā quocūqꝫ tꝑe contrahi pñt vt in. d. c. capellan⁹. ſꝫ ꝓhibetur oīs nuptialis ſolēnitas ꝛ actus copule carnalis in ꝑncipio ꝛ ſic traductio ſpōſe in domū ſponſi. ꝛ tranſgrediēs q̄dcūqꝫ horū triū mortaliter peccat. deinde interroget ſi poſt nuda ſpōſalia de futuro ꝯtracta contraxit. ſcd̄o cū alia ſpōſalia etiam da futuro. nā peccauit mortaliter nō tñ propter hoc ſoluta ſunt ꝑma etiā ſi ſcd̄a fuerit iuramēto firmata. niſi ſecuta fuerit carnalis copula. ex̄. e. is q̄. capi tulo ſi inter ſm Richa. vbi ſup̄. ꝛ hoſti. Idẽꝫ dñs An. d̄ butrio in capitulo. ſi vt ex litteriſ e. ti. Si ꝑmo ꝯtraxit ſpōſalia d̄ futuro cū aliqua. deinde cum alia ꝯtraxit ꝑ verba de pñti. naꝫ licet ꝑ ſcd̄aꝫ de pñti ſoluta ſint ꝑma de futuro etiā ſi fuerint iuramēto firmata peccauit tamen mortaliter. ex̄. e. ſi inter ꝛ capitulo ſicut. ꝛ ibi ꝑ dñm An. de bu. ſi poſt matrimoniū ꝯtractum ꝑ v̄ba de pñti ꝯtraxit cuꝫ alia etiā de pñti mortaliter peccauit. nec tenet ſcd̄m mrīmonium etiā ſi fuerit cōſummatum ſꝫ redire oportet ad ꝑmū niſi illa cū qua ꝑus ꝯtraxerat ingreſſa fuerit religionē approbatā ꝛ ibi ꝓfeſſa vel niſi papa diſpenſaret ex cauſa rōnabili q̄d facere pōt. ex̄ d̄ ꝯuerſa. ꝯiuga. ex publico. ꝛ ibi glo. dñs An. de bu. ꝛ doctores cōiter ꝛ in. c. ex parte. ij. ꝛ de diuor. quāto. Rich. in iiii. di. viceſimaſeptima. ar. iiii. q̄ſtione tertia ꝛ cōiter om̄es. ſi mrīmoniū ꝯtraxit cū debita intentione. ſ. ꝓcreandi prolē ſuādi fidē ꝛ ꝯtrahendi inſeparabilem aīorum ꝯiunctionē. nā ſine his bonis mrīmoniū ꝯtrahi nō pōt viceſimaſeptima. q. ij. om̄e. glo. ibi v̄v̄. tñ dicit qꝫ ſi aliquis ꝯtrahit mrīmoniū intentione adulterandi nihilomin⁹ tenet mrīmoniū niſi hoc deducat in pactū. arch. vero in dicto. capi. om̄e dicit qꝫ licet mrīmoniū ſine intētione fidei ſeruādе non tñ cū intētione euitādi prolem nec frangēdi fidē mrīmo. eſt. ſꝫ ſi directe ꝯtrahatꝰ cū intētione euitādi prolē vel frangēdi fidē tūc non eſt mrīmo. xxxij. q. ij. ſolet. ꝛ ex̄. de cō. ap. ca. ſi. in bono aūt ſacramēti ſꝑ animuſ eſt neceſſari⁹ qꝛ ſine mutuo conſenſu mrīmoniū eſſe nō pōt. cū ꝯſenſus ſit de ſubſtātia mrīmonij d̄

ſpon.tua nos.ꝛ.c.cū ap. Rich. vbi ſupra di.xxxi.ar.ij.q.i. optime diſtinguit.ſi ſciens ſe excōicatum maiori vel etiā minori excōicatione ꝯtraxit videtꝰ mortale.qꝛ excōicatio ſeparat a ſacramentis. Idē videtꝰ ſi exñs in mortali cōtraxit matrimoniū in vtroqꝫ tñ caſu matrimoniū tenet ex.de eo q̄ duxit in matrimonio.c.ſignificaſti.ꝛ ab.ſy.ibi ſi poſt ꝯtractū mrimo.ꝑ verba de pñti ante vel poſt ꝯſummationem cognouit aliquā cōſanguineā vxoris ſue in q̄rto gradu vel citiori nō pōt abſqꝫ mortali pctō debitū exigere ex de eo qui cog.ſan.vx.ſue.c.i.ꝛ fina niſi cū eo diſpēſetꝰ vt notat. Jo hā.an.in.c.ij.c.trāſmiſſe.ꝛ.ca. tue.e.ti.ꝛ dicit Andr.de bu.ibi reddere tñ ſꝑ tenetꝰ. Si ſponſꝰ exñs ſe nimiū relaxauit cū ſpōſa verbis laſciuis ꝛ tactibꝰ impudiciſſe inuicē ꝓuocādo qꝛ in hmōi de facili pñt occurrē multa mortalia ꝑcipue ſi fuerit volūtas inordinata vel ſi propter hoc interuenerit pollutio in altero ipſorum.ſi cognouit vxorē añ bñdictionē nuptialē de qua habetꝰ.xxxiii.di.c.ſi.mortale eſt ꝺm vuer.vbi eſt ꝯſuetū bñdictionē adhiberi niſi fierꝫ cū diſpēſatione epi ex iuſta cauſa.idem dicit ſe omittantꝰ alie ſolēnitates circa mrimo.ꝯſue.con.allagoſ.ꝛ vin.ꝛ notat collec. ex. de ſpō.c.i.vbi ſubdit. Alber.tamē dicit ꝙ hoc dictū eſt nimis durū ꝛ hoc idē videtꝰ ſentire. Inno.ꝛ dñs An.de bu.ibidē.nam ꝯſuetudo viꝫ legꝰ vꝉ canōis obtinꝫ.ꝛ canō vꝉ lex nō obligat ad mortale niſi ꝯtineat ꝑceptū vꝉ ꝓhibitionē de elec.generali li.vi.ſi vir ſpōſaꝫ adornauit veſtibus ꝛ iocalibꝰ ꝑcioſis ſeu alijs vanis ꝛ ſuꝑfluis ornamētis ꝛ īq̄bus ꝛ ſi traduxit ad domū cum magnis expēſis ꝛ apparatibuſ ac pōpis vltra ꝯdecētia ſtatus ſui nā peccauit ꝺm quātitatē exceſſus.ſi debita intētione ſꝑ cognouit ꝯiugē.nā ſi cā ſuſcipiēte proliſ ꝛ ad dei gloriā educande aut cā reddēdi debitū nullū eſt pctm̄ imo meritoriū ꝺm oēs doctores d̄ ꝑmo.i.thi.v.volo iuniores nubē filios ꝓcreare ꝛc. De ſcdo.i.Corꝰ.vij.dꝛ vxori vir debitū reddat ꝛc. Si xᵒ cauſa remedij ſeu vitāde fornicatioiſ nō ſolū in ſe ſꝫ etiā in ꝯiuge veiale eſt ſi ſiſtat īfra limites mrimonij.ſ.actu vꝉ habitu videlicꝫ ꝙ cū alia non faceret ſecꝰ ſi ita exit fines mrimonij ꝙ etiā ſi nō eſſet vxor faceret idē tūc enī ē mortale ꝺm Ric.in.iiii.di.xxxij

ar.iii.q.iii.Cō.Tho.ibidē. ſ; ſi cognouit eā cauſa ꝺlectatiōis ſeu ſaturāde libidis.tūc ſi libi-do ꝑueniat volūtatē ex fragili-tate ſeu ifirmitate carnis ꝑue niēs.Et ex hoc q̄rit̄ ꝯiugalis ꝺ lectatio ſub deo tñ vt.ſc; dei a mor preponat̄ illi delectationi hoc eſt etiā veīale q̄ʒuis nō fi-at ꝑdictis trib⁹ de cauſis ſi xͦo ꝑuenit̄ libido a voluptate vt cū q̄s de induſtria vtit̄ calidis ⁊ i-cētiuis vel cū excitat in ſe ipſo mot⁹ libidinis ꝑpter ſacietatē delectatiōis hoc eſt ꝓhibitū ⁊ illicitū ſm Alex.de hal.iii.pte. ſu.di.xxxvi.⁊ ſic vident̄ ſentire ꝙ hoc fit mortale.Con.Rai.et hug.ſi cognouit ꝯiugē applicā-do animū ⁊ appetitū delibera-tū ad aliā mulierē mortale eſt ſi cognouit vxorē ꝑpter corꝑales ſanitatē ꝑncipaliter nō excuſa tur a pctō ſm Tho.in.iiii.diſt. xxxij.ſi cognouit vxorem ex̄ vas naturale ſp eſt mortale ſ; alex. vbi.ſ.⁊ oēs doc.q: ſic ꝓles ge-nerari nō pōt.xxxij.q.vij.c.adul terij.ſi ꝯgnouit ꝯiugē in vaſe ꝓ prio naturali ſ; mō ꝯ̄ naturaʒ puta lateraliter aut ſtās erect⁹ vel cū mulier ſupgredit̄ virum aut vir ad eā accedit r̄troꝛſum more iumētoꝝ.nā hoc ſ; Alex. de hal.vbi.ſ.videt̄ eſſe morta-le ⁊ tāto grui⁹ quāto plus diſce dit̄ a modo naturali.Alb.xͦo ⁊ tho.in.iiii.di.xxxi.dicūt ꝙ nō ſp eſt mortale ſm ſe q̄nq̄ tñ pōt eſ ſe ſignū mortal' ꝯcupiſcētie q̄n ſ.nō ſufficit eis mod⁹ a natura ordinat⁹.pōt dici ꝓ ꝯcordia o-peri.ꝙ ſi ꝯiuges ſe carnal'r co-gnoſcāt ſ; mō nō naturali ſua-to tñ debito vaſe ⁊ hoc faciāt nulla cauſa ſubſiſtēte ſ; cauſa ſoli⁹ voluptatis āpli⁹ ſic q̄renō mortal'r peccāt ꝑcipue in duo-b⁹ vltimis modis.Si xͦo ſubſit cauſa aliq̄ ⁊ ſi nō oīno ſufficiēs vt q: aliter comiſceri ꝑiculū eſt aborſus licet hoc caſu meli⁹ fo ret abſtinere.attamen excuſari vident̄ a mortali ⁊ forte etiā a veīali in ꝑmis duob⁹ modis nī ſi ſciēter ex̄ ſemen effunderent tūc eni eſſet mortale.Cō.Rai. ⁊ glo.ei⁹.Si tpe mēſtruoꝝ de-bitū exegit vl' redibit.Nā vtrū ꝙ videt̄ mortale ⁊ ꝓhibitum. Leui.ij.Tūc eni ſm Hiero.ſo-lēt generari fet⁹ le.ꝓſi ⁊ morbo ſi ⁊ notat archi.di.iiii.ad eius. tu.dic ꝙ licet ſup hoc varie ſit opi.tñ ſatis equa videt̄ opini. tho.in.iiii.di.xxxij.vbi dic ꝙ ſi flux⁹ mēſtrualis ē innaturalis i ordiat⁹ ⁊ q̄ſi ꝯtinuus nō eſt pro hibitū exigere ſ; ſi eſt natural' ꝓhibitū ē mulieri petere.ſi ve-

ro vir petat ſciēter dz eū preci bus auertere. ſʒ ſi ignorāter de bet aliquā occaſionē ꝑtendere vel infirmitatē allegare ſi tam̄ nullomō vult acqeſcere dz red dere. Alex. tn̄ de hal. dicit hoc verū qn̄ timet̄ ꝓbabiliter d̄ for nicatione viri alias nō. Idē di cendū videt̄ ſi an̄ purificationē poſt partū exigit̄ vel reddit̄. ſi debitū exegit vel reddidit tem pore pegrinationis. Nā ſi p̄ſu mit̄ vehemēter de piculo parc⁹ nō licet exigi nec reddi ſʒ alex. Con. xx. ſi in ſolēnitatib⁹ ⁊ ie iunijs debitū exegit vel reddi dit. nā hoc videt̄ ꝓhibitū ꝑmo Cor. vij. dic ꝙ his tpib⁹ exact⁹ nō peccat ſi reddat inuit⁹. Qui vero exigit aliqua infirmitate vel cōcupiſcētia duct⁹ ſine con temptu tn̄ tpis ſeu eccleſiaſti ce exhortatiōis excuſat̄ ſʒ tho. ⁊ alios cōiter glo. tn̄ ſup. c. i. xxx iii. q. iiii. dicit ꝙ his dieb⁹ cau ſa ſaturāde libidinis ꝯiugē co gnoſcere eſt mortale licet alijs tpibus ſic cognoſcere ſit ſolum veniale ſm eā. vide ibi plene. ſi alter alteri exigēti debitū red didit. Nā vterqʒ ad hoc tenet̄ i. Cor. vij. ſʒ vir nō ſolū tenetur reddere vxori exp̄ſſe petēti ſed etiā ſi tacite vel p ſigna hoc ap pareat alias, q̄ alteri abſqʒ legi tima cauſa d̄negauerit morta liter pec. ſm doc. Negare tam̄ pōt licite alter alteri debitū rd dere. Primo ſi an̄ duos mēſes poſt ꝯtractū mrimoniū vir exi gat debitū. xxvij. q. ij. inſtitutuʒ Idem tho. ⁊ alex. ij. nō tenetur reddere alteri publice i adulte rio exn̄ti vel occulte qꝛ in vtro ꝙ caſu talis ꝑdidit ius debitū exigēdi. nec tenet̄ reddere i lo co ſacro ꝓpter reuerentiā dei nec in publico ꝓpter ſcādalum primi ſʒ Alex. vbi. ſ. Nec ſi ꝓ babiliter timeret notabile no cumentū ꝓꝑe pſone vel ꝯiugiſ vel prolis i vtero exn̄tis. Nega re aūt debitū ex ira vel indigti one vt qn̄qʒ ꝯtingit nō videtur poſſe excuſari a mortali. ſi quo quomō de induſtria cognoſcen do ꝯiugē prolē euitauit vel hac cauſa alter alteri debitū nega uit mortale eſt. ſi alter ꝯiugum ab altero in adulterio publice cōmorāte debitū exegit vł red debit mortale eſt ſm cōmuneʒ opinionē doctorū. xxxij. q. i. c. et ſe. Si vero adulteriū eſt occul tū circa hoc varie ſunt opi. doc. vide Ric. i. iiii. di. xxxv. ar. i. q. ij.

Ab hn̄tib⁹ curā familiarem

I ſcit ſe quoquomo do excōicatuʒ a iure vel a iudice vel alias

pticipauit cum excōicatis pō teſt eſſe mortale ꝛ veniale vt i. c.p̄cedenti. Si vir viuit de lici to exercitio ꝛ de ſubſtātia p ſe vel p p̄deceſſores ſuos licite ac quiſita familiā ſuaȝ paſcit aut de vſurꝭ vxoris dotē hobuit vi de de hoc ſupra p̄cepto.viii. Si vir vxorē dilexit ꝛ debite cū ea ſe habuit vt p̄cipit. Apl'us ad ephe.v.an econtrario deſpexit eā vel de ea nimis zelotibus et ſuſpicioſus fuit ꝛ ſic ꝓ minimo ꝛ ſine rōnabili cauſa ṽberauit. ſeu ꝯtumeliā intulit ſi ſe ab ea p multū t p̄us abſq̃ eius libero ꝯſenſu ꝛ ſine vrgēti neceſſitate abſentauit. Si filios ꝓcreatos ꝛ filias baptiſare ꝛ cōfirmare fecit tpib' debitis ꝛ ſi ex dila tione nimia aliq̄s mortuus eſt ſine baptiſmo mortale eſt ſi vir nō ꝓuidit magnis neceſſitati bus vxoris filiorū ac aliorū ſer uorū ex auaricia p̄cipue in infir mitate mortal'r peccauit.i.thi. v. Qui ſuorū max. Si vir bonā diligentiā circa curā ꝛ regimē vxoris filiorum ac familie adhi buit vt ṽtuoſe viuant ꝛ vt dei mādata ꝛ eccleſie ſic ſciāt ꝛob ſeruent p̄cipue de ꝯfeſſione cō munione miſſe auditione vite honeſtate ꝛ hmōi.ꝛ ſi filios di ligēter educauit ac bonis mori bus ꝛ doctrina quantū potuit i formauit.q̄d ſi circa hoc nota biliter defecit mortale eſt.ſi ad choreas ꝛ ad alia vana ſpecta cula vxorē vel filias ire ꝑmiſit ſeu vanitates ꝛ ornat' ſupflu os habere vel facere ꝯſenſit qꝛ eſt pticeps pctōꝝ earū. Rom. .i.ſi dotē ꝛ ei' bona ꝓpria abſ q̃ ei' libera volūtate diſtrahit qꝛ nō pōt extra de dona.inter. vi.ꝛ vx.p vr̄as ꝛ de emp.ꝛ ven. ꝑuenit.ſi decimas p̄diales ꝛ p ſoneles ſoluit. Nā ad hoc tene tur in duob' caſib'.ſ.vbi eſt cō ſuetudo vel indigētia miniſtro rū dei q̄bus ḿm legeȝ diuinam debet ſuſtentationē ḿm Alex. iii.pte ſu.di.lv.ar i.ſi mulier di lexit virū ſuuȝ ꝛ ſi fuit ei ſubie cta ꝛ obediēs in licitis vt tene tur ephe.v. Mulieres viris ſu is ſubdite ſint ſicut dn̄o.quoni am vir eſt caput mulieris.xxxiij q.v.eſt ordo ꝛ q̄ttuor capitulis ſequentibuſ.ſi vxor viro irreue rens ꝛ male rn̄dens fuit vel cō tendēdo eū ꝓuocauit ad iracū diā vl' ad dei ꝛ ſctōꝝ blaſphe mia hoc mortale videt̄ p̄cipue cū ſit viri ꝓnitatē ad hoc ſi ir reuerēs fuit ꝛ diſcola erga ſoce ros ꝛ cognatos ꝛ male tracta uit eos ſeu viro reddere ſtudu it exoſos mortale videt̄ p̄cipue

in hoc vltimo caſu.ſi virū domi
cilium transferentē ſequi nolu-
it grauiter peccauit.nā adhoc
tenet̄ niſi ꝓbabiliter dubitarꝫ
de morte ſua vel ꝙ vellet eā ex
ponere ad ſcortū.aut ire vaga
būdus de hoc plene ex̄ de ſpō.
de illis.ꝛ de ꝯiu.lepro.c.i.ꝛ ibi.
dn̄s An.de bu.ꝛ alij doctores.
Si dotē ex vſuris habuit vel d̄
bonis viri male acquiſitis con
ſumpſit tenet̄ vt ſupra p̄cepto
vij.Si exn̄s ſterilis illicite ope
ram dedit vt ꝯciperet filios pu
ta p medicinas ꝛ remedia ſup-
ſticioſa maleficorū ꝛ hmōi mor
taliter peccauit vt ſup̄ p̄cepto.
p̄mo.Si ex adulterio filiuꝫ ge
nuit vl' alienū partū ſibi ſuppo
ſuit.nā in primo caſu vltra mor
tale pctm̄ tenet̄ ipi viro ſatiſfa
cere de oībus expenſis factiſ il
li filio putatiuo vel eius here-
dibus ſi vir ſit defunctus. In
ſecūdo vero caſu ſi de viri ꝯſen
ſu alienuꝫ ſuppoſuit abſoluta ē
mulier.ſed ſi eo ignorante fe-
cit tenet̄ vt in p̄mo caſu.nō tn̄
tenet̄ mulier quoquomodo cri
men ſuū reuelare viro nec etiā
filio ſm ſco.in.iiii.di.xv.q.ij.et
ibi allegat optimas rōnes.ſi vo
lūtarie vel culpa ſua ſe diſpdi-
dit aut aborſuꝫ procurauit.ſeu
etiā infantulos in lecto tenuit
qđ nō licet vl' ibi culpa ſua āt
negligentia oppreſſit de hoc vi
de ſupra p̄cepto.v.Si cū potu-
it noluit lactare filios proprios
ꝛ nutrire.peccauit.ꝛ ecōtraria
ꝯſuetudo praua ꝯſuetudo voca
tur di.v.ad eius. Si ſe depila-
uit ſeu vſa eſt fucis ꝛ alijs figm̄
tis crinibus tortis criſpis aut
mortuis bombice nimio circa
dorſum odoriferis planulis al-
tis ꝛ hmōi.qr ī his pōt eē mor-
tale aut veniale ſm intentionē
ꝛ exceſſum ſi vtit̄ veſtib⁹ ex for
ma ſua illicitis vel inhoneſtis
puta rechamitis apte inciſis a
pertis ſcolatis multū caudatiſ
ꝛ hmōi.ſi nimiā diligentiā ꝛ ſtu
dium adhibuit ad ſe ornanduꝫ
ꝛ multo tpe ſe ꝛ alios propter
hoc occupauit ꝛ p̄cipue in feſtꝭ
illicitū eſt circa p̄dicta vt meli⁹
poſſit diſcerni ornatus illicituſ
a licito diſtinguenduꝫ eſt inter
ornatū fucationis ꝛ ornatū ve
ſtiū ꝛ hmōi.Nā fucatio cuꝫ ſpe
cies fictionis ſeu adulterina fi
ctio nō pōt eſſe ſine pctō ſecun
duꝫ Aug⁹.in.c. fucare.de con.
di.v.nō tn̄ ſp eſt pctm̄ mortale
ſcđm tho.ij.ij.q.ca.lxix. qđ ꝛ no
tat Inno.in.c.ex̄.ne cle.vel mo.
ſꝫ ſolū qn̄ fit p laſciuiā vel ī dī
ꝯtemptū.Nā aliud fucis faci-
ei pulchritudinē nō habitaꝫ fi

gere qđ nō licet. Aliud eſt aliq̄ cauſa extrīſeca ꝓueniente tur pitudinem occultare puta ex i firmitate ꝛ hmōi qđ licitū eſt qꝛ ſm apl'm.i.Cor.xij. Que pu tamus ignobiliora eſſe mēbra his honorē abūdantiorē circū damus ornatus vero veſtium ꝛ huiuſmodi de ſe non eſt illicit⁹ ſcđm Alex.de al ſup.ij.ſen. vbi dicit ꝙ licet ſcđm nobilitatem pſone ꝛ ꝯſuetudinem terre ꝛ di gnitatem officij ſe ornare veſti bus p̄cioſis ita tamē ꝙ abſit li bido in volūtate ꝛ ſcandalū in exteriori opere his p̄ſuppoſitis pro vero fundamēto pōt dici ꝙ huiuſmodi ornatus etiā nō nu ptis mulieribus eſt ſ mortale ſi fit ad cōplacendū virorū aſpe ctibus ꝛ ad cōcupiſcendū. Un de Criſ. inquit. Si ſe mulier de corauerit ꝛ ad ſe viſus hoīm ꝓ curauerit extremā vindictā ſu ſtinebit. Si vero fit ex quadā leui vanitate vel iactātia vt qꝛ ſi bene indute fuerint nobilio res forte reputentur ſaltem eſt veniale pctm̄. In ꝯiugatis aūt idem dico ſi ex predictis cauſis ſe ornent qꝛ ſimiliter peccant. ſed ſi ſe ornent hac intentione vt placeant viris ſuis ne per ea rum ꝯtemptū labanť in adul terium nō eſt peccatū.i.Cor.vi. qꝛ tm̄ circa hanc materiā varie ſunt docto.opi.proinde. Aug⁹. ad poſſido.ſcribens ſic inquit. Nolo vt de ornamentis auri vľ veſtis properā habeas in ꝓhi bendo ſniam niſi in eos qui nec cōiugati ſunt nec coniugari cu pientes cogitare debent quali ter placeāt deo illi aūt qui ſunt mundi cogitāt que ſunt mundi ſcilicet quomodo placeant vel viri vxoribus vel mulieres ma ritis. ꝛ hec omnia notat. Iohā. an.in mercu.in regula.ꝛ que fi unt de regu.iur.li.vi.ſi vxor ni mis inclita ꝛ negligens. fuit in his que ad eius regimen perti nent circa filiorū ꝛ familie ac rerum dom⁹ gubernationem ꝛ cōſeruationē.ꝛ ſi ꝓuidit eis iu xta merita quorūlibet tā in ſa nitate q̄ꝫ in infirmitate vľ ecō tra.ſi ex ꝯſuetudine hꝫ maledi cere filios vel eos qui mediato res fuerūt vt copulareť tali vi ro peccatū eſt vt ſupra p̄cepto: vij. Si vir ſeu mulier filios ac familiā cuꝫ oportuit corrigere neglexit. Nā ad hoc teneně a lias imputebūtur eis peccata eorū.lxxxvi.di.inferiorū. ꝛ.c.fa cientiſ. Si aliqualiter aliq̄s eo rum dedit notabile ſcandalū. vľ malum exemplū filijs aut fa milie puta inhoneſte eiuſ p̄ſen

tibus quoquomõ ſe habẽdo vl' filiabus iã adultis ſecũ dormientibus carnaliter ſe cõmiſcendo. aut in his q̃ ſunt pcti mortalis eis ꝯſentiendo mortale eſt. Si vxor occl'te de pecunijs ſeu rebus viri in notabili quãtitate dedit ꝯſanguineis ſuis vel alijs ꝑſonis aut ludis fucis ⁊ vanitatib⁹ expendidit ꝯtra eius volũtatẽ furtũ cõmiſit ac mortaliter peccauit ⁊ reſtituere tenet̃. Si tñ occulte abſtuliſſꝫ viro exñti furi raptori vl' vſurario vt dño reſtituat. ⁊ hoc cuꝫ effectu faciat excuſat̃ a furto ⁊ ſimul a pctõ. ff. depoſiti. l. Bona fides. vt notat hoſti. in ſum. ti. de pe. ⁊ re. §. Que pena. x. q̃d ergo. ⁊ collec. ex̃ de vſur̃. ſi quiſ ⁊ multomagis excuſat̃ ſi ipſa vxor ꝑticipauit vel ꝯſenſit quoquomõ in taliter acquiſitis. ſcꝫ ꝑ furtũ rapinã vſurã ⁊ hmõi ſecundũ. xx. idem dico de oibus qui ꝓ alijs aliq̃d male acquiſierunt qꝛ pñt illis inuitis vel potius ignorãtibus accipe vſqꝫ ad quãtitatẽ pecunie male acquiſite ⁊ reſtituere his q̃bus debetur qđ verũ credo in ꝯſcie foro niſi immineret ꝑiculũ ſcandali fraterni vt qꝛ ꝓximo innocẽti. pro furto imponi poſſet. vel ꝑiculũ proprie infamie prope ꝑſone vel vite aut ꝑiculũ ꝓprie aĩe qꝛ ſi forte exigeret̃ ab eo iuramentũ an rem ablatã vel pecuniã habuiſſet aut đ ea aliq̃d ſciret de facili ꝑiuriũ incurrerꝫ ſi qñ receſſit a domo pr̃is furtiue ſecũ aſportauit de bonis ei⁹ ad iurũ. qꝛ tenet̃ oĩa ei reſtituere ſi ꝓ dote habuit ſuã legittimã vel vltra niſi obtineret ab eo liberã remiſſionẽ. ſi xo poſt mortẽ patris inteſtati nupſit ⁊ aliq̃d a domo fratrũ aſportauit de iure cõmuni nõ tenet̃ reſtituere niſi cõputata dote aſportauerit vltra ꝯtigentẽ ſibi portionẽ toti⁹ paterne hereditatiſ vel niſi ſtatutũ aliq̃d municipale obſtaret vel niſi renũciaſſet cũ iuramẽto paterne hereditati certificata de ꝑiudicio. nam tũc eis reſtituere teneret̃ ſcđꝫ iura. A' viduis. ſi caſte in viduitate vixit ⁊ honeſte ꝯuerſationis fuit vt vidualis ſtat⁹ requirit. ſi poſt mortẽ viri tutrix vel curatrix filiorũ remãſit. nã ſi eorum bona male curauit aut diſtraxit tenet̃ ad oĩe damnum qđ proceſſit ei⁹ dolo negligentia ſeu culpa. vt in. l. quicq̃d. C. arbitriũ tutele. Idem ſi notabiles elemoſinas de eorũ bois fecit. ſi fecit vl' exegit pro filijs cõitract⁹ vſurarios ſeu alias illici

tos teneť ad reſtitutionē vt.ſ. ꝑcepto.vij.ſi ab heredibuſ viri ſui ꝑ dote nō ſoluta alimēta vľ aliud emolimētū recepit reſti⸗tuere teneť vt dr.ſ.ꝑcepto.vij. ſi depoſuit dotē penes cāpſorē mercatorē vel artificē intēdēs ꝑcipe aliq̄d vtilitatis ad diſcre tionē ei⁹ ſaluo tñ capitali vſura eſt. vide.ſ.ꝑcepto.vij.ſi trāſiēs ad ſcdas nuptias aut alias re⸗cedēs.a domo viri aſportauit ſecū furtiue de bonis ei⁹ vľ he redū vltra ea q̄ ad ipam de iu⸗re ꝑtinēt teneť ad reſtitutionē vltra pctm̄.Si ꝑ ſepultura ex equijs vel officijs viri vel filio⸗rū dedit aliq̄d tpale ſymonia ē ꝑcipue ſi interueīat pactū ſeu ꝯuentio.i.q.ij.quarū pio. Si tñ ꝑſona ſecularis q̄ dat pecuniaꝫ ꝑ hmōi ſpūalib⁹ celebrādis ſit ſimplex ⁊ innitēs mori ſeu ꝯſue tudini patrie ex ſimplicitate ta liter loquať ac ſi vellet ea eme re videť pie interꝑtandū ei⁹ fa ctū.ſ.ꝗ dederit ꝑ modū elemo ſine erit tñ admouēda ne āpli⁹ ſic loquatur.

A ꝑncipib⁹ ⁊ rectorib⁹ ſecu laribus. Ca. iii.

Circa ꝑncipes ⁊ re ctores ſeculares ď infra ſcrip tis fieri pñt interrogatio⸗nes magis ⁊ min⁹ ꝓut ſtatui ⁊ ꝯditioni eorū expedire videbiť ¶Primo ſi regimē/dignitatē ſeu dominiū ciuitatis vel caſtri ſi⸗bi vſurpauit vľ obtinuit abſq̄ vllo ti.nā talis tanq̄ꝫ tirānuſ ⁊ raptor teneť oēm cēſuꝫ ꝓuen⸗tū ⁊ lucrū.i.ꝑceptū reſtituere ⁊ ſalariū qd̄ idē recipiunt officia les ⁊ rectores ei⁹ ab eo rapina ē Ideo ⁊ ipi ad reſtitutionē tenē tur niſi forte illi officiales ī om nē euentū erāt neceſſarij ⁊ vti les ꝑ ꝯſeruatiōe reipublice illi us ciuitatis vel caſtri vt ptātes ⁊ alij iuſticie admīſtratores. et talis tyrann⁹ carēs ti.dominij ſꝑ eſt in mortali.⁊ geſta ꝑ eū ip ſo iure ſunt nulla vt no. Innoc. ⁊ dñs An.de bu.ex.de elect.ni hil.⁊ de reſti.ſpoľ. in lřis.et ibi plene ꝑ eos de hac materia.ſi ꝑ ſe vľ ꝑ alios man⁹ violētas in iecit ꝑſonas eccliaſticas ſeu re⸗ligioſas nā ꝑcutiēs ſi abſq̄ ſu⸗perioris obediētia vľ etiā de eiuſ mādato ⁊ eſt layc⁹ excōicatus xvij.q.iiii.Si q̄s ſuadēte Cape re tñ vel tenere etiā layco licet de mandato ꝑlatorū ſuorū ſi vt hmōi ꝑſonas eccľiaſticas ab a liorū iniuria inferēda cōpeſcat in ꝑlatorū abſentia ⁊ q̄ꝫciti⁹ ꝑt reſignet de ſen.ex.ca.vt fame.⁊ c.vniuerſitatis.⁊.e.ti.c.ſi cleri⸗

cos.li.vi.ſi coegit pſonas eccleſiaſticas bona imobilia ſeu iura eccleſiarū laycis quoquomō ſubmittere ſeu alienare excōicatuſ eſt ſi admonitus nō deſiſterit dere.eccle.nō alie.hoc conſultiſſimo.li.vi. ſi aggrauauit eccleſias ſeu viros eccleſiaſticos tallijs ſeu collect ꝛ alijs exactionibus qꝫ ſi monitꝰ nō deſiterit excōicatus eſt donec ſatiſfecerit ex̄ de immu.eccle non minus.ꝛ.c.aduerſus.ꝛ hocverum eſt ſic de bonis proprijs clericorū q̄ꝫ etiā ipſius eccle.vt no.gloſa.ex̄.de vita.ꝛ ho.cle.c.ſi.optime.Circa hoc diſtinguit dominus An.de bu.ibidē.ſi extorſit p vim vł metū abſolutionē ſeu reuocationē excōis ſuſpēſionis vel interdicti nec valuit abſolutio ꝛ nouā excōicationeꝫ incurrit.ex̄ de his q̄ vi metꝰ ve cauſa fiūt.c.abſolutionis.li.vi.ſi fecit ſeruauit ſeu ſeruari fecit leges aut ſtatuta ꝯtra immunitatem eccleſiaſticā excōicatuſ eſt ex̄.de ſen.ex.grauē.ꝛ.c.nouerit ſi fecit ſtatuta qꝫ ſoluanī vſure aut ſolute nō reſtituanī ſeu ea nō deleuerit excōicatus eſt vt i cle.graui.de vſur. Si publicos vſurarios alienigenas ꝛ nō inde oriūdos ad exercendū fenus in terris ſui admiſit vel admiſſos nō expulit infra tres mēſes excōicatus eſt vt in.c. vſurarū.de vſuris.li.vi.Si emunitatem eccleſie nō ſeruauit extrahēdo p vim ꝯfugentē ad eā ad aliū locum ſacrum grauiter peccauit xiiii.q.iiii.Miror.ꝛ debet puniri ſicut pro crimine leſe maieſtatis ſm Inno.Et nota p Jo. de legna.ꝛ Joh.de imo.in cle. p̄ma.de peni.ꝛ re.Si eccleſias ꝛ loca ſacra ſeu rligioſa violauit vł pphanauit p incendiū vł ef fractionē eorū ſacrilegiū cōmiſit ꝓpter qđ excōicatus eſt ipo iure.ex̄.de ſen.ex.tua nos. ꝛ.capi.ꝯqueſti.Cō.Inno.ꝛ dn̄s An. de bu.ibidē ꝛ dicūt hoc verum ſolū in his duobꝰ caſibꝰ.In ceteris vero ſacrilegi nō ſunt ipo iure excōicati ſꝫ excōicādi.Cō. Ric.in.iiii.di.xviii.Gof.durā ꝛ Jo.de legna.Si bona vel predia eccleſiaſtica inuaſit vſurpauit ſeu tenuit abſqꝫ ꝯſenſu epōrum ſeu rectorū earundē eccleſiarū excōicatus eſt.niſi ea eccleſijs reſtituerint.xij.q.ij.q̄cunqꝫ.ꝛ.c.ſe.ſi abſtulit aliqđ de bonis eccleſie ſeu de ptinentibus ad ius ſacerdotū vt calices paramēta ꝛ hmōi dn̄o ſemel cōſecrata mortaliter peccauit.ꝛ vt ſacrilegus debet excōicari. xij. q.ij.Nulli liceat.Si dedit licen

tiaꝫ grauādi vel moleſtādi quo quomō in pſona vel rebus iudices eccleſiaſticos propter hoc. qꝫ ab eis fuerit ſnīa excōicationis ſuſpenſionis vel interdicti. in aliquos dños ſrectores ſeu officiales pmulgata excōicatus eſt vt in.c.q̄cunqꝫ de ſent.ex.li.vi. Si fuit hereticus ſfautor aut defenſor eorū excōicatuſ eſt ipſo iure.xxiiii.q.i.c.i.ꝛ.ij.ex̄.e.ad abolendā.ꝛ.c.excōicamꝰ.i.ꝛ.ij. ꝛ alias multiplici pena punit̄ i iure.ſi miſit prohibita ſaracenis ſeu de ſuis portubus vt eis deferātur extrahi pmiſit. aut eis auxiliū vel fauorē p̄ſtare p̄ſumpſit ipſo facto excōicatꝰ eſt ex̄.de iudeis.ita quorundā.ꝛ.c. ad liberandā.ſi xp̄ianos naufragium patiētes rebus ſuis ſpoliauit niſi reddiderit excōicatus eſt.ex̄ de rap.excōicationi.vide de hoc etiā ſup̄ p̄cepto.vij. Si fecit vel ꝯceſſit rep̄ſſalias ꝯtra pſonas eccleſiaſticas generaliter ſeu ſpecialiter niſi infra mēſem reuocauerit excōicatus eſt vt in.c.ꝛ ſi pignorationes.ꝺ in iur.ꝛ clā.da.lib.vi.ꝛ in regula nō debet.e.li.in mercu.p Iohā an. Sed ſi ad eccleſias in q̄bus patronus fuit ydoneos nō preſentauit ſꝫ ineptos ydeotas vl ꝯcubinarios ꝛ alias malos preſentauit vl ſubditos ſuos eccleſiarū patronos taleſ eligere ac pn̄tare pſuaſit mortaliter peccauit. Si recepit pecuniā vt p̄ſentaret aliquē cū eſſet patronus vel vt ſupplicaret pap̄ ſeu ep̄o p bn̄ficio alicui ꝯferēdo excōicatuſ eſt excōicatione papali vide infra.c.x. Si noua pedagia guidagia ꝛ hmōi poſuit ſeu inſtituit.vel etiā antiqua augmētauit.qꝛ nō licet niſi de imp̱atoris vel regis vel latera.con. licētia ꝛ autoritate vel ex antiqua ꝯſuetudine cuiꝰ initij non extat memoria introducta ſint ex̄.de.ꝟ.ſig.ſup q̄buſdā ꝛ ꝯtra formā predictā faciens excommunicatus eſt excōicatione papali.vt habet̄ in excōicationibꝰ pceſſus curie.ꝛ tenet̄ ad reſtitutionem omnium que exegit illis a quibus accepit ſi ſciūtur alioquin erogentur in pias cauſas ſi vero autoritate predicta ex cauſa irrationabili noua inſtituit vel antiqua ꝛ conſueta augmentauit ꝛ de hac autoritate appareat vt ibi. Tunc ſi ipē fecit illud propter quod im poſita ſant et in futurum intēdit facere puta reficere pontes tenere.ſtratam publicam ſecuram manu tere.iuſticiam ꝛ huiuſmodi licite poteſt exige

re ab aduenietib⁹ vel traſeuntibus noua, ⁊ antiq̄ adaucta alias ſi ꝑpter defectū iuſticie vł q꜡ ex negligētia ſeu cupiditate nō tenet ſecura itinera nolens expēdere viatores in pſona offendunť vł reb⁹ expoliātur aut aliqđ dānuȝ patiātur teneť eiſ ad plenariā ſatiſfactionē ſcđm hoſti.xxiij.q.ij.do.Et qđ ſup̄ dixi ꝙ licite pōt exigere vectigal intelligiť ſolū pro rebus q̄ negociationis gr̄a deferūtur. nō aūt pro reb⁹ q̄ ad vſuȝ ꝓprium vel ad vtilitatē fiſci aut gr̄a ruris exercēdi portātur.C.đ vec. ⁊ con.l.vniuerſi. ⁊ glo.in.d.c.ſuper q̄buſdā.q꜡ verū eſt de iure ſed nō de ꝯſuetudine hoc nō ſeruatur.ſȝ hoſti.in ſum.e.ti.dicat ꝙ hec ꝯſuetudo eſt irrationabilis nec pōt facere ꝙ debeatur vecti.ꝑ p̄dictis reb⁹ qđ videť verū quo ad forēſes ſȝ quo ad incolas forte pōt tollerari talꝯ cōſuetudo.ſ.ꝙ ſoluať vecti.etiam pro reb⁹ ad vſuȝ propriū ptinētib⁹ ſaltē de fructib⁹ nouis terrarū que ſupponūtur ad ſupportandā onera loci de q̄bus nullū ad hoc foret ſolutū vectigal ab eis.ſecus aūt de his quas emerent ꝑ q̄bus ſemel ſolutum fuiſſet. ⁊ ſic videtur ſentire Jo. de imo.in cle ſi.de cen. Si fuit rebellis ꝯtumax ⁊ in obediens ſuperioribus ſuis in his q̄ de iure tenenť.p̄cipue pape vel ep̄o nō curādo ſnīas excōicationis aut interdicti cum excōicatus ſeu interdictus eſſet diuinis ſe ingerendo vel alias ſeruare nō ꝑmittendo eſt excōicatus. vt i cle.grauis de ſen.ex.ſi bellū ſcienter aſſumpſit iniuſtuȝ ſeu de quo ꝓbabiliter dubitauit mortaliter peccauit.Nā ſm hoſti. ex eo ꝙ bellum nō apparet clare iuſtū p̄ſumiť iniuſtum ex ꝑte mouentis.extra.de iuriur.ſicut eſt ⁊ tenetur ad reſtitutionem omniū damnorum inde ſequentiuȝ.licet ſubditus in bello dubio excuſetur vt ſupra precepto ſeptimo.vbi de hoc plene.Si bellum iuſtum cuȝ autoritate ſuperioris mouit ⁊ ea q̄ i iuſto bello đ iure ſeruari debēt ſeruauit ⁊ pro poſſe ſeruari fecit.Nam alias peccauit ⁊ tenetur ad reſtitutionem omnium ablatorum extra de reſtitu.ſpolia.olim ⁊ ibi Jnnocen. Si fidē promiſſam etiam inimicis violauit vel treugas non ſeruauit mortale eſt.niſi ipſi fidem ꝑus violaſſēt viceſimatertia queſt. i.noli.ſi obſides ſuos nō liberauit mortale eſt.ſi a ſubditis exegit vel extorſit vi vł metu col

lectas ſeu ſeruitia indebita in pſonis vel rebus ſuis aut alias quoquomō grauauit indebite. ⁊ ɔtra pctā ac ɔſueta cū eis rapinā cōmiſit. vide plene in piſa c.talia. ſi bona imobilia aut iura cōitatis vel ſubditoꝛū quoquomō ſibi vſurpauit vl' aliquē iniuſte pſcripſit ⁊ ei⁹ bona confiſcauit moꝛtale eſt ⁊ tenet̃ de omni dāno. ſi decedentib⁹ ſine filijs nō pmiſit teſtari vel legare ad placitū. aut decedētib⁹ inteſtatꝭ noluit ſuccedere eos ad quos de iure ptinebat hereditas. ſꝫ ſibi eā vendicauit tenet̃ oīa eis reſtituere niſi ibi eſſꝫ cōſuetudo pſcripta ẜm hoſtienſis Si leges ſtatuta vel decreta g̃uia ⁊ iniuſta fecit vel ꝙ fierent cauſa efficax extitit naꝫ ſi ſint ɔtra ius naturale ipō iure non tenēt. di. viii. q̃ ɔtra moꝛes. xxxiii. q. iiii. flagicia. ⁊ hmōi ɔditoꝛ ſtatutoꝛū vel legū ⁊ ei⁹ heredeſ tenēt̃ r̃ſtituere dānificatꝭ oīe damnū qḋ ex eis ɔtingit ſcḋm duran. Si officia regiminis vēdidit g̃uiter peccauit. nam hoc ſtrictiſſime pꝛohibet̃. C. ad. l. iulia. ⁊ pe. l. fi. Si x̄o mutuū accepit ab officialib⁹ hoc pacto ſeu ɔuentione ꝙ ſibi ſatiſfaciat de officio vſura eſt. qꝛ p mutuo ipſi officiales accipiūt officiā ptātem Vñ ⁊ ipi tenent̃ reſignare officio ⁊ reſtituere q̃cq̃d habuerint vltra ſoꝛtē. ⁊ ipē dñs q̃ dedit eis peccādi occaſionē pticeps eſt criminis ẜm tho. ⁊ in piſa. vbi. ſ. Si officiales tyrannos ⁊ cupidos ĩterris ſuis ſciēter poſuit vel ex quo eos ſe male habere in officijs ſuis intellexit nō remouit ſeu pruidit cū potuerit ſine dāno reipublice ⁊ ſine periculo ppꝛie pſone tenet̃ in ſolidū r̃ſtituere oīe dānū qḋ ipi officiales intulerunt iniuſte ſubditis ſuis ẜm Sco. i iii. di xv. Si in officijs publicis poſuit iudeoſ. nā hoc pꝛhibetur liiii. di. Nulla. xvi. q. iiii. Conſtituit. nec licet eos grauare collectis vltra cōſuetū ſcḋm. Tho. nec repellere vt in. c. C. de ſupbis. extra de vc. notat Inno. et Io. an. Si nimis dur⁹ ⁊ vindicatiuus fuit ſeu homicida mutilationes ⁊ hmōi ſcena iiuſte. vl' etiā iuſte. nō tñ iuſticie ꝫelo. ſꝫ potius vindicta ⁊ odio pcurauit. vel pmiſit. Nā vtroqꝫ caſu eſt moꝛtale ⁊ in pꝛimo tenet̃ de oī dāno. ſi penas vel emēdas ĩ pecuniā ppter cupiditatē vel odium ⁊ nō ppter coꝛrectiones delinquentiū extoꝛſit vel vltra debitū accepit vel penas coꝛpoꝛales aut moꝛtis in pecuniariam

pter cupiditatē ꝛ auariciā cō tra iuſticiā cōmutauit. q2 mor tale eſt ꝛ tenet̄ de iuſto dāno. ſi iuſticiā vēdidit vel munera vn q̄3 accepit vel impediuit ſeu vt debuit miniſtrare noluit aut la trones fureſ ꝛ hmōi malefacto res in terris ſuis inualeſcere ex eius ꝯfectu pmiſit aut ſuſtinu it ſeu nō obuiauit. tenet̄ de oi dāno. ſi exñs ip̄e vaſallus alte riuſ nō ſeruauit ei fidelitatē in his q̄ de iure debuit iuxta for mā iuramēti q2 mortale eſt. Si in terris dominij ſui ſuſtinuit i iuſtas mēſuras ꝛ pōdera aut in iuſta p̄cia rerū venaliū ſcienter q2 mortale ꝛ teneri videt̄ ſi cō mode pōt obuiare. Si pupilloſ viduas ꝛ paupes non defendit ꝯtra opp̄ſſores ſuos vt tenetur lxxxiii. di. error. ꝛ. lxxxvij. d. p to tum. Si ābicioſus fuit inordia te aſpirās ad dignitates ꝛ diui na vel ſic ad ea afficiat̄ ꝙ ne ſta tum pderet ſeu vt āpliaret pec care mortal'r pat⁹ foret vel hāc vitā nunq̄3 finire vellet morta liter peccauit. Si ptialis eſt āt partiales ſuos fouit ꝛ ſuſtinuit mortale eſt. Si nimis ſumptu oſus ꝛ curioſus fuit in edificijſ veſtitu ꝛ apparatu ciborū equo rū ꝛ familie in canib⁹ auib⁹ cō uiuijs pōpis ꝛ hmōi. ſi nimiſ ſe occupauit ꝛ familiā in venatio nib⁹ ꝛ aucupijs p̄cipue diebus feſtiuis obmiſſis miſſa ꝛ diuia. Et ppter hoc ſubditos graua uit vel eorū ſata vel nemora va ſtauit vltra mortale tenet̄ de il lato dāno. ſi duella haſtiludia: torneamēta aut alia ſpectacl'a aīe vel corpi piculoſa fieri fecit vel pmiſit mortaliter pecc. Si hiſtrionib⁹ ſupflue tribuit ꝛ hu iuſmodi turpes pſonas ī curia tenuit. q2 nō licet. vide infra. e. ti. c. xij. Si de honeſtate morū ꝛ caſtitate familie ſue nō cura uit ſ3 impudice ſe hñtes cū ma ſculis ꝛ femīs retinuit nec cu3 poſſet correxit mor. pec. Si eſt ꝯiugat⁹ īterroga vt ī p̄cedēti. c.

A iudicib⁹ ordinarijs ſeu de legatis laycis vel eccleſiaſticis ꝛ alijs pſonis q̄ in iudicijs ꝯcur runt aſſeſſoribus actorib⁹ reis ꝛ teſtibus Ca iiii.

Irca iudicē ſecula rē ordinariū ſeu d legatū pñt ſic fieri interrogationes.

Primo ſi iuriſditionē ſeu ptā tem iudicādi ſibi vſurpauit. nā ſic iudicando mortal'r peccauit cū talis ptās nullā tribuit auto ritatē ꝛ ſil'r mortal'r peccauit ſi fines mādati ſue ptātis ſcien ter vl' ignorātia craſſa exceſſit

Si timore cupiditate odio vel amore vel alia cauſa iniuſte iu dicauit.nā ſi hoc ſcienter fecit mortal'r pec.ꝛ tenet in foro iu⸗ diciali ꝛ etiā penitētionali leſo ad oīe intereſſe ſi ille pro quo ſnīam tulit iniuſtā nolit vel non poſſit ſatiſfacere.ex. de iniur.ſi culpa.ij.q.vi.hoc etiā placuit i gloſa.Cō·Rai.hoſti.ꝛ vuer.ſi i iuſte ꝛ male iudicauit ꝑ igno⸗ rantiā.Nā ſiue ſit ordinari⁹ ſi⸗ ue delegat⁹ ſiue arbiter ſi ex i⸗ gnorātia craſſa hoc fecit vt q̄a ꝑ ſe neſciebat qd̄ cōiter ſcire d̄ beat nec a peritis inueſtigare curauit aut ſi ſciebat ſtudē tn̄ ꝛ videre materiā nēglexit vl' aſ ſeſſorē aſſumere noluit ſeu mi⸗ nus ydoneū aſſumpſit ī foro pe nitētionali tenet ad oīe inter eſſe parti leſi.vt in ꝑmo caſu ſe cundū Rai.ꝛ vuer.Si ꝯo igno rātia ꝓbabili ꝛ ꝑhabita omi d̄ bita diligētia ſtudēdo.ſ.ꝛ pitos ꝯſulēdo ꝛ nil de ꝯtingentib⁹ ad rei veritatē veſtigandā omittē do male iudicauit excuſat⁹ eſt ab obligatiōe reſtitutiōis ꝛ eo caſu ſi h⁹ d̄ꝯſilio aſſeſſorꝝ fec ip ſe aſſeſſor in ſolidū tenet ꝑti le ſe ſiue male ꝯſuluerit ſciēter ſi ue ignorātia vel negligētia ſua ff.ꝙ q̄ſ ꝗ iurꝝ.l.ij.Cō.Rai.hoſ. ꝛ vuer.ſi accepit pecuniā vt ma le iudicaret nō ſolū tenet vt ſu pra ad oīe intereſſe ſꝫ etiā pe⸗ cuniā ſic acceptā tenet reſtitu ere nō ei q̄ dedit cū turpiter d̄ derit ſꝫ ei in cuius iniuriā rece pit.i.q.i.Jubilem⁹.ꝛ.c.ſe.Si ac cepit pecuniā vt iudicaret vel vt nō male iudicaret tenet re⸗ ſtituere ei q̄ dedit niſi dediſſet vt animū iudicis corrūperet.ij. q.iii.Qui recte.ꝛ ibi glo.ꝛ arch cū hoſti.ꝛ Rai.Si cū tenet iu⸗ dicare noluit ꝛ propter hoc ali quis amiſit ius ſuū tenet reſti tuere totā litis extimationē ei q̄ propter hoc leſus eſt.xxiii.q. ij dn̄s.ꝛ.q.v.admiſtratores.cō⸗ vl.Si exn̄s iudex inferior a prī⸗ cipe penā a iure taxatā reo to⸗ taliter relaxauit ſeu diminuit cum de iure nō poſſit peccauit. ꝛ tenetur ſatiſfacere communi tati vel accuſatori cuius quādo ꝙ intereſt vt reus puniatur ꝓ⸗ pter aliquam iniuriā ſibi illatā ſcd̄m Tho.ij.ij.q.lxvij.Con.ho ſti.Si iniuſte reo auxit penam a iure taxatam tenetur ei reſti tuere ſi ſoluit ſcd̄ꝫ tho.ꝛ Rai. Si iudicauit ſcd̄m allegata ꝛ ꝓ bata contra tamen veritatem quam ipē nouit licet thom.vbi ſupra.ꝛ.ij.ij.q̄ſtio.lxiiii.dicat in hoc caſu iudicē excuſari ſi non poteſt alteri innoxiꝰ liberare

attamen ꝯtrariū tenet. Alex. ꝺ bal. in tertia pte ſum. di. xli. ar. iii. q. i. ⁊ Nico. de ly. exoꝺ. xxiii. Con. hoſti. Ul. ⁊ vuer. Semi. i c. cū eterni. de ſen. ⁊ re. in li. vi. dicit ꝙ opi. tho. pōt ꝓcedere vbi agit̄ de pena retractabili et in ſnīa q̄ pōt retractari p viam appellationis. ſecus vbi agit̄ ꝺ pena corpali q̄ eſt irretractabil̄. Et hee opin. videt̄ ſatis inniti rōni. Si iudex ſine indigētia in fraudē accepit aſſeſſorē nā tūc de ſuo ei ꝓuidere tenet̄. vt in c. ſtatutū de reſcrip. li. vi. vbi declaratur p archi. ⁊ Jo. an. qn̄ dicatur in fraudē aſſumere aſſeſſorem. Si exn̄s iudex ordinariꝰ accepit aliq̄d a partibꝰ peccauit mortalitet ⁊ reſtituere tenetur vt ſup̄. q꞉ nō licet iudici iuſtum iudiciū vēdere nec aliquid ꝓ ſallario accipere. xi. q. iii. non licet nec etiā ſumptꝰ. Delegatus vero nihil p̄ter expēſa petere pōt ⁊ modica enſenia. i. oſculenta ⁊ poculēta vt ibi et ex̄ de vi. ⁊ ho. cleri. cū ab oī. ⁊ p ſpe. ti de ſar. i. con. piſa. in. i. iiii. Si exn̄s miniſter iudicꝭ executus eſt eiꝰ ſnīam iniuſtā. naꝫ ſi hoc ſcit certitudinaliter nō excuſat̄ a mortali nec debet obedire. Si vero dubitat tūc enim excuſat̄ obediendo. lxi. q. iii. q̄d ergo. ⁊ xxiii. q. i. q̄d culpat̄. ⁊ notat Tho. ij. ij. q. lxiiii. Con. Raimū. a iudice eccleſiaſtico ordinario ſeu delegato. Si officiuꝫ aſſumpſit iudicādi neſciēs iura ḡuiter peccauit. Nā ⁊ ſi laico illiterato dūmodo habeat ꝯſuetudinē ⁊ peritiam iudicādi poſſit cauſa cōmitti nō tn̄ eccleſiaſtico iudici hoc pōt committi niſi ſit peritꝰ mediocri ſaltē iurꝭ ſententia. C. de iudi. Certi iuris. di. xx. c. i. Si ꝓ iuriſditione aut poteſtate eccleſiaſtica obtinenda dedit aliq̄d tpale. nā cū tale iuſ ſit ſpūale nō eſt dubiūꝙ mortaliter peccauit ⁊ ſymoniā cōmiſit. extra ne p̄lati. vi. ſu. c. i. xx. ⁊ xxx. Et idem eſt ſm̄ hoſti. ſi cōuenit. de certa quotta ꝓuentuſ ſeu lucri licitū tn̄ eſt epō ⁊ cuilibet alteri p̄lato pure ⁊ ſimpliciter cōmittere vices ſuas ⁊ deinde tali eiꝰ vicario ꝯſtituere certum ſalariū. vt. no. glo. in. d. c. i. ⁊ Ab. ſy. ibi. ſi exn̄s ordinariꝰ vl̄ delegatꝰ ꝯtra ꝯſciam ⁊ iuſticiā in grauamē alteriꝰ ptis in iudicio quicq̄ꝫ fecit ꝓ gr̄a vel ꝓ pecunia ſuſpēſus eſt p annū ab executione officij extra ꝺ en. ⁊ re. iudici. cū eterni. li. vi. i ſentētiaſ excōicationis ſuſpēſionis vl̄ interdicti nimiſ de facili fulminauit. Nā hoc nō licet niſi ꝓ con

tumacia ꝛ pctō mortali.xi.q.iij. nemo.ꝛ.c.ſi aūt nobis.ꝛ ſi ſine monitione legitima p̄miſſa vel ſine ſcriptis ſeu alias ꝯtra ordi nē iuris ḡuiter peccauit ꝛ ē ſuſ pēſus ab ingreſſu eccleſie p.mē ſem vnū ex̄ de ſen.ex.ſacro.A iudice tā ſeculari q̄ȝ eccleſiaſti co.Si ordine iudiciario nō ſuā to iudicauit grauiter peccauit. nā nullus eſt ꝯdemnād⁹ niſi iu dicio ordinabiliter habito aut cōuincat̄ aut reū ipē ſe ꝯfiteat̄ niſi alias crimē foret manifeſtū ij.q.i. his oībus.ſi ꝯtem ꝯtra riaȝ iniuſte quoquomō ḡuauit dilationes ꝯtra ius aut q̄ſtiōes ſeu inq̄ſitiones ad quas rn̄de re nō tenebat̄ fecit.ſi doloſe lo cū appellādi dedit.aut poſt ap pellationē legitimā in cām pro ceſſit ſeu allegationes friuolaſ fecit vel admiſit.Si dieb⁹ feſti uiſ exercuit iudicialia ꝓhibitū eſt ex̄ de fer.c.i.ſi paupibus vi duis ꝛ orphanis nō ſubuenit vt tenet̄.nā ſi ſciēter deliq̄t i quo libet p̄dictorū videt̄ eſſe morta le ab accuſatore ſeu actore.

Quoniā accuſator ſeu actor requirit̄ in iu dicio.Nā iudicis eſt neminē ſine accuſato re dānare.ij.q.i.multi.Ideo ab eo pōt ſic iterrogari.Si aliquē accuſauit de crimine nā ſi calū nioſe egit imponēdo ei falſum crimē ex malicia vel petendo ei aliqua bona tanq̄ȝ ſibi debita q̄ tn̄ nouit ſibi nō deberi in vtro ꝙ caſu peccauit mortaliter.Et de omi dāno inde ſecuto tenet̄ leſo ſibi modo ſibi poſſibili ſiue leſus fuerit in tp̄alibus ſiue in fame vel in pſona.xiiii.q.v.Nō ſane in fine ꝛ eadē cauſa q̄ſtiōe ſexta ſi res tn̄ ſe manifeſtare p⁹ factū vbi vite immineret picu lū nunq̄ȝ tenet̄.ſi ꝓ igreſſu cau ſe criminalis pecunia corrupt⁹ aut rei accuſati vel amicorū ei⁹ p̄cibus indut⁹ inordinate deſti tit a pſecutione cauſe inchoa te.ſ.colludēdo cū reo ꝛ nō indu cēdo legitimas ꝓbatiōes quas hȝ ꝯtra eſt mortaliter peccauit q2 impedit bonū reipublice qđ ꝓcurat̄ p punitionē criminum ſm Tho.ij.ij.q.lxviii.ſec⁹ ſi eēt in cauſa ciuili vbi agit̄ de tp̄ali bus ꝛ de indēnitate ſiue acq̄ſi tiue iure ipius actoris nā quili bet pōt renūciare iuri ſuo.vij.q i.q̄ȝ piculoſuȝ hn̄s.ſi iuſtā cām ſiue criminalē ſiue ciuilē p inde bita media eā ꝓſecut⁹ eſt vten do mēdacijs in iudicio falſis in ſtrumētis ꝛ teſtib⁹ ac ꝓbationi bus alijs ne pderet eaȝ q2 licet mortaliter peccauerit ſm tho.

vbi.ſ.q.lxix.ꝛ.xx.q.ij.faciat non tñ teneť propter hoc ad aliq̄d alteri pti cū cert⁹ foret vel ſaltem p̄ſumeret habere cām iuſtā ꝛ ſic in veritate tādem reperit. Et hoc verū in cauſa ciuili. ſec⁹ aūt in criminali qꝛ niſi certus ſit de crimie ꝛ poſſit legittime ꝓbare ſi accuſaret nō accuſareť a mortali. Si qñꝙ aliq̄d obtinuit ex iniuſta ſnīa data ꝓ eo a iudice. Nā ꝭm oīs doctores. ſi habuit malā ꝯſciam dum pēdebat litigiū r̄ſtituere obligatur nec ſnīa eū defendit vł ſi ꝑ falſos teſtes vł falſa inſtrā vel falſas allegatiōes ſciēter obtinuit teneť vt.ſ.vt in.l.i.C. ſi ꝓpter falſas. Si vō tpe late ſnīe fuit bone fidei ſȝ poſtea habuit certā noticiam ꝙ ſnīa pro ſe data fuit iniuſta q̄ȝuis ſnīa ex quo iā trāſiuit in rē iudicatā ꝛ ꝯdēnat⁹ nō ſe appellauit videatur excuſare eū pro quo data ē ꝭm hoſt.in ſum.de ſen.§.ij.tam̄ qꝛ hoc eſt ꝯtra ius naturale. et qꝛ nemo dȝ locupletari cū alteri⁹ iactura vł dāno de re.iur. locupletari.li.vi. Ideo ꝭm theologos tal' teneť reſtituere ſic habita ꝛ ſic notat Inno.ꝛ dñs an. de bu.eť de immu.ec.qꝛ plerıꝙ ꝯ reo. ſi aliqñ accuſat⁹ ſeu ipedit⁹ ſuꝑ aliqua re iuridice a ſuo iudice dixit falſitatē vel tacuit v̄itatē nā ſiue hoc fuerit in cauſa ciuili cū agereť de re tpali ſiue in cauſa crimiali cuȝ accuſareť ď aliquo crimine ꝛ adderāt ſemi probatiōes vł cū inq̄rebatur ſuꝑ crimine de quo erat īfamat⁹ peccauit mortał'r ꝭm tho ij.ij.q.lxix.ſec⁹ aūt ſi de hoc req̄rereť a nō legitimo iūdice vel etiā a legitimo ſȝ nō iuridice. ſi accuſat⁹ vł impedit⁹ calūnioſe ſe defendit.ſ. falſitatē dicendo vel veritatē tacēdo quā dicere teneť.vt.ſ.aut alias fraudē et dolū adhibēdo mortaliter peccauit etiā ſi cām iuſtā habuiſſ ꝛ ſi iuramētū calūnie p̄ſtiterat vt in cauſa criminali fieri debȝ eť de iuramēto calū. inherētes piur⁹ eſt.vt notat Tho.ij.ij.q. lxiii. ſi poſt ſnīam ꝯtra eū lataȝ ſe appellauit cauſa afferēď more ve ꝯtra eū iuſta ſnīa exequatur peccauit mortaliter.qꝛ ꝯtra iuſticiā egit ideo puniēdus eſt ꝛ leſo teneť de dānis ꝛ expēſis. ſcđa.q.vi.patet.cō.tho.ſec⁹ autē ſi appellauit credēs habere iuſtā cām. ꝯ teſte. Si i iudicio req̄ſitus ſciēter dixit falſitatē mortał'r peccauit ꝭm tho. ij.ij.q.lxx.ꝛ eſt piur⁹.nā teſtis ſꝑ iurat dicere verū alias nō credretur ei quātecunꝙ religionis

foret.ex.eo.nup.iii.q.ix. horta-
mur.pōt tñ in crimiali cauſa re
mitti iuramentū de ꝯſenſu par
tium.niſi in cā mrimoniali. ex.
eo.tuis.teneť inſup ſciēter fal-
ſum teſtificās in foro ꝯtētioſo.
de omi dāno leſo inde ſecuto.ij
q.i.notū.ꝛ.xiiii.q.vi.ſi res. ſi rē
ſibi dubiā teſtificādo certā aſ-
ſeruit mortalr peccauit ꝛ eſt ꝑ
iurus ſi iurauit ſe ſcire qđ neſ-
cit ꝛ teneť ad reſtitutionē ſi ex
inde q̄s dānificat⁹ eſt iuſte ꝺbꝫ
igiť certū pro certo aſſerere et
dubiū pro dubio ꝓferre.cōcor.
tho.ſi tm̄ ex labili memoria cō
tingeret ꝙ q̄s crederet ſe certi
tudinaliter ſcire qđ neſcit vide
tur excuſari a mortali ꝛ a reſti-
tutione ſm tho.vbi.ſ. ar. xxiii.
q.v.de occidēdis.ſecus ſi ex im
ꝑmeditatione ꝛ negligētia. ſi
pro teſtimonio ferēdo pecuniā
accepit mortalr peccauit.xiiii.
q.v.nō ſane.ꝛ ſi hoc fuit in cau
ſa ſpūali ſicut eſt mrimonialis
de decimis ꝛ hmōi ſymoniā cō
miſit.pōt tñ teſtis accipe expē
ſas ab eo ſolū q̄ euꝫ producit ſi
forte ꝯtingat ex teſtimonio fe
rēdo dietā vel opam ſuā vl lu-
crū ꝛ hmōi dimittere vl ꝑdere.
Accipiēdo aūt illicite pecuniā
ꝓ teſtionio rſtituet ei a quo ac
cepit niſi ille ꝺderit ad corrūpē
dū teſtē nā tūc debeť ei in cui⁹
iniuriā accepit vel paupibus.

Ab aduocatis iuriſcōſultis ꝛ procuratoribus. Ca. v

Primo interroget cō
feſſor ab aduocato ſi
aduocauit ꝓhibit⁹ a
iure.nā ſi ſciēter hoc fecit vide
tur peccaſſe mortalr. Si ſciēter
ꝺfendit cām iniuſtā vl deſpera
tā mortalr pec.ꝛ teneť ad reſti
tutionē alteri ꝑti ſm tho.ij.ij.q
lxxi ſꝫ ſi ex ignorātia ſua nō co-
gnouit iniuſtā eſſe cām ꝛ ideo
eā defendit excuſať eo modo
quo ignorātia excuſare pōt Si
xͦo ignorāter ab initio iniuſtaꝫ
ſuſceperit ꝛ poſtmodū i ꝓceſſu
iudicij cognouerit eā talē omni
no relinq̄re dꝫ ꝛ cliētulo ꝯſulere
ꝙ deſiſtat ꝛ cedat vel cōponat
cū aduerſario de cōi ꝯcordia ſi
ne fraude vt in.l.rē nō nouā.C
de iudic.hec tho.ꝛ Ray.in cau
ſa xͦo dubia licite pōt ꝑrocina-
ri ſm.xx.Si fideliter ꝛ legali-
ter iquātū iuſticia ꝑmittit cāꝫ
ſui cliētuli fouit ꝛ defendit ni-
hil de ꝯtingētib⁹ omittēto.Nā
ad hoc teneť.ꝛ ſi ꝓpter ſuā im
prudētiā vl negligētiā notabi-
lē q2 noluit diligēter ſtudē et la
borare prout cauſa expoſcebat
amiſit eaꝫ mortaliter peccauit
ꝛ teneť ad reſtitutionē damni

inde ſecuti cliētulo ſuo.ff. d of. pſi.l.vtilitas.Idez Rai.ꝛ hoſti. Si ꝑdidit aduerſario ſecreta cliētuli ſui vel alias dolo malo fecit ei ꝑdere cām iuſtā mortaliter peccauit ꝛ tenet vt.s.ff.d iudic.l.filiuſfamilias.Si in aduocādo debito modo vſus eſt. Nā nō licet ꝓponere vel aduocare ꝓcaciter ꝯuiciādo ſeu vociferādo ꝛ tales ꝓcaces aduoti q nō rōne ſ ꝓbris putāt eſſe decertandū reddūtur infames iii.q.vij.ſi qs a deo.Si falſa iura leges vl' gloſas allegauit ſeu falſa inſtrumēta aut falſos teſtes vel corruptos ac falſas rōnes ſeu ꝓbationes iuris vel facti induxit vl' produxit mortalr peccauit.Si quoquomō aduerſario ſui cliētuli bonā cāzabſtulit.vel in aliquo eū ḡuauit petēdo dilationem ſupfluā faciēdo poſitionē duplicē vel cauilloſaz vel ꝑ inſtructionē falſi teſtis vl' qꝛ induxit clientulū ſuū vt negaret veritatez ꝛ hmōi.In oībus his ſm hoſti.tenet in ſolidū aduerſario quo ad verū intereſſe. Idez dicendū de iuriſcōſulto ꝛ ꝓcuratore ſi ſciēter opē vel cōſiliū dederint in cām iniuſtā.et eorū ope vl' ꝯſilio obtēta eſt victoria cauſe alias nō.ex.de reg. iur.null⁹.li.vi.Si iuit vllū ꝯtra ctū vl' vllā pactionē fecit cū collitigatore quē in ꝓpriā recepit fidem nā hoc ꝓhibitū eſt.iii.q. vij.ſi qs a deo.Si ſalariū imoderatū recepit peccauit ꝛ reſtituere tenet ſm tho.Nā qzuis licite poſſit petere moderatū et de eo paciſci ſiue ab initio ſiue finita cauſa.xiiii.q.v.c.nō ſane. nō tn̄ imoderatū petere ꝑt ꝛattendit moderamē ſalarij ſcōm Alex.de hal.in.iii.ꝑte.di.xliiii. ſm quātitatē cauſe laborez aduocātis ſciam ꝛ facūdiā aſſeſſoris vl' aduocati ꝛ ꝯſuetudinē regionis.iii.q.vij.apud vrbē.Cō. tho.ſi pactū inijt cū cliētulo de quotta ꝑte litis puta de decia vl' cēteſima.nā hoc nō licet ꝛ ꝓhibet.ili.q.vij.§.arcēter.ſi dies h⁹ feſtiuis ſe occupauit ī ſtudio ꝛ alijs ad officiū aduocatiōis ꝑtinētib⁹.nō ꝓ elemoſina vl' ītuitu pietat ſ lucri cauſa vl' ꝯmodi tꝑalis pctm̄ ē.Si aduocauit ꝯſuluit vel ꝓcurauit ſcienter in cauſa vſuraria mortalr peccauit.ꝛ ſi ei⁹ ope vel ꝯſilio aliquis ſentētiat ad ſoluēdū vſuras vel ꝯſolute nō reſtituant videt ipſe teneri.Si in cauſa pauperuz ꝛ miſerabiliū ꝑſonarū iuſta patrociniū ꝑſtitit.Nā ad hoc tenet eo mō quo ad alia opa mie de qb⁹.lxxxv.di.nō ſat. Hec ſe

re oīa interrogari pñt a iur.cō- ſultis ⁊ procuratoribus.

De notariis. Ca. vi

I officiū tabelliona- tꝰ exercuit impitus ⁊ inexptꝰ exñs.nā ſi ex notabili ignorantia. male dictauit inſtrumēta vł te ſtamenta ſeu debitas ſolēnita tes.⁊ clauſulas omiſit q̄bus va lidanť ꝯtractꝰ ⁊ inſtrumēta ꝑ- pter qđ exorta ſunt litigia ⁊bo na pdita mortalr̄ peccauit ⁊ te neť de omni dāno inde ſecuto. Idē eſt ſi hoc accidit ex eiuſ no tabili negligētia.Si falſificat aliq̄ inſtrumēta aut ſcripturas ſuas vel alienas addēdo vel mi nuēdo mortalr̄ peccauit ⁊ tene tur de omī dāno inđ ſecuto.Si rogatꝰ in teſtāis eorū q̄ non e rāt mētis ſue cōpotes ſʒ a ſen- ſu alienati ſciēter notauit teſta mentū eorū tanq̄ʒ vſuʒ rōis ha bentiū.nā pecca.morta.⁊ tene tur vt.ſ.ſi quoquomō fecit con tra ſtatuta q̄ qñ creatꝰ fuit no- tariꝰ obſuare iurauit.nā ſi con tra fecit piurꝰ eſt.Si aliq̄ ſtatu ta dictauit vł in ſcriptis rede- git aut redegi fecit ſup appba tione vſurarū vł ꝯtra eccleſiaſti cā libertatē.Nā in vtroq̧ caſu mortalr̄ pec.⁊ excōicationē in- currit vt in cle.ex graui de vſur ⁊ ex̄ de ſen.ex.nouerit.⁊c.gues ſi ſciēter fecit inſtrumentū đ v- ſuris vel in fraudē vſurarū ſm̄ hoſti.piurꝰ eſt.q: cū creanť no- tarii iurauit nō facere ⁊ ꝯſeq̄n ter infamis effectꝰ eſt nec de ce tero poterit teſtificari nec iſtru mēta ꝯficere.ex̄ de teſti.licʒ ex quadā.§.fi.nō tñ teneť reſti tu ere pecuniā habitam ꝑ labore ſuo q̄ʒuis illicito. Sed ſi ꝯtra- ctui teneraticio đdit cāʒ effica cē idūcēs ptes ad talē ꝯtractū teneť vt.ſ.dictū eſt đ ꝑſonet ꝓcepto.vii.Si malicioſe occul- tauit vł nō exhibuit inſtrumēta ſeu ſcripturas publicas aut te- ſtamēta.ſeu cōes rōnū libros đ ſtruxit ⁊ hmōi vł alteri đdit.nā vltra pctm̄ teneť đ oī dāno le- ſis ex hoc cū p̄ſtet cām effica- cē.C.đ edēdo.l.is apud quē Si diebꝯ feſtiuis abſq̧ neceſſitate ſʒ lucri cupiditate ꝯfecit inſtru mēta copiauit vł extēdit ſcri- pturas cū differre poſſet mor- tale videť ⁊ ꝓhibitū.ex̄. đ fer. c.i.ſi imoderatū p̄ciū extorſit.⁊ vltra ꝯſuetū ꝑ ſcripturꝭ vł mer cede ſua nō licet.de hoc in ſpe. plena.ti.đ ſala.§.ij.ſi exñs nota riꝰ epī ꝑ ſcribēdis nomībꝰ ordi nādorū vł alias ab eis pcepit ⁊ ē ſalariatꝰ ſymoniā ꝯmiſit ex̄.e c.i.ſi aūt nō eſt ſalariatꝰ tunc ſi

id qđ ei ſoluit ꝯuenit eiꝯſidera
to labore ⁊ qualitate negocij li⸗
citū eſt alias nō vt ibidē no.do
An.de bu.⁊ clarius.

A doctorib⁹ magiſtris ſeu
ſcolaribus. Ca. vij.

I officiū docēdi ſeu
doctoratum illicite
obtinuit pecuniā ꝓ
mittēdi vel tributa
dādo mortalr̄ peccauit ⁊ ꝓhi⸗
bet ex̄ de magiſtris ꝓhibemus
⁊ exigēs crimē ꝯcuſſionis com
mittit ex̄.e.c.i.⁊.c.v.idē hoſtiē.
⁊ Gof.ſi gradū vel magiſteriū
nō ad vtilitatē aiarū ⁊ honorē
dei ſꝫ ad ſui oſtentationē ⁊ glo
riaꝫ q̄ſiuit ꝑncipaliter mortale
eſt ſi doctor publice docens le⸗
ges vel phiſicā ſciēter admiſit
ad lectionē ſuā religioſos aut
ſacerdotes ſeculares vl̄ etiā cle
ricos ſꝫ i dignitate ꝯſtitutos ex⸗
cōicatus eſt ex̄ ne cle. vl̄ mo. ſu
per ſpecula. Si legēs in quacū
qꝫ facultate publice ſciēter ad⸗
miſit ad lectionē religioſuꝫ ſinē
ꝓpo. religionis habitu incur⸗
rit excōicationē vt in.c.piculo⸗
ſa.ne cle. vel mo.li.vi. Si ſcola⸗
res retraxit vel ſubtraxit alijs
doc. vel magiſtris ſub q̄bus au
diebāt. nā ſcōm Johem de leḡ
ſi hoc fecit in odiū doctorum ⁊
ſcolares iā intrabant illorū ſco
las tenet eis ad reſtitutionē ſal
larij ⁊ honoris ſibi ſubtracti. ſi
aūt nondū intrauerāt dic vt. s.
ꝑcepto.vij. habet đ eo q̄ retra⸗
xit volentē religionē ingredi. ſi
mutuauit pecuniā ſcolarib⁹ ad
hoc ꝑncipaliter vt intrarēt ſco⸗
las ſuas vſurā cōmiſit ⁊ ſi ex h⁹
ꝯſecut⁹ eſt aliquā vtilitatē que
poſſit pecunia extimari vt quia
accreuit ſcolis ſuis maiorē cō⸗
curſuꝫ pſonarū ⁊ effect⁹ eſt do⸗
ctor maioris fame tenet eroga
re omē illud lucrū paupibus vt
no.Jo.an.in regula pctm̄.de re
gu.iur.li.vi.in mercu. Jo.de le⸗
gna.⁊ Jac.cal.in.c. nauigāti ex̄
de vſur. ſi magiſter exn̄s ſcolari
bus collectam impoſuit vel ab
eis aliq̄d exegit. nā ſi hꝫ ſalari⸗
em publicā ſufficiēs vel bn̄fici⸗
um magiſterio annexū ⁊ ꝓ do⸗
cēdo a ſcolarib⁹ exigit ꝑmiū ſy⸗
moniā cōmittit ſm̄ hoſti. q̄r vē
dit obſequiū ſpūale ad qđ tene
tur ex officio ex̄ de ſimonia.ca.
nemo.i.q.iii.vendētes.⁊.c.non
ſolū. ſpōte tn̄ oblata recipe po
teſt. Si xo nō habeat ſalarium
ſufficiēs nec bn̄ficium pōt acci
pere collectā ꝓ laboribus ſuis
xxxvij.di.de q̄buſdā in glo.art.
xij.q.ij. Caritatē.⁊.c.quicūqꝫ.et
c.ſe.⁊ videt hoſti.innuere qꝫ e⸗
tiā poſſit exigere non tn̄ a pau

pere nec vt ſcolares expellat d ſcoliſ aut accipiat libros aut reſ eorū ſꝫ potius inopiā ſuā eiſ exponēdo.Cō.Inno.ab.ſy.de magiſtris.c.penl.aliter ꝛ meliꝰ diſtinguit.ſi didicit vel docuit ſcientias prohibitas vt eſt ſcia nigromantie artis notorie.vel libros ꝯtinētes turpia vl' inhoneſta ſeu poetarū figmēta.mortale videt̄ ꝛ prohibitū.xxxvij. diſ. Ideo ſi ſciēter vl' ignorātia docuit errores notabiles eſt mortale.ꝛ tenet̄ ſatiſfacere modo poſſibili retractādo q̄ docuit.ſi ſe iactauit de doctrina vel aliis detraxit ꝛ inuidit ſe eis p̄ferendo aut ſectas inter ſcolares nutriuit ſeu aliq̄d ad emulationē aliorū magiſtrorū fec̄ ꝛ eis ſcolares ſubtraxit grauiter peccauit ꝛ tenet̄ vt.ſ.dictū eſt de doctore.Si nō adhibuit debitaꝫ diligentiā circa profectū ſcolariū in ſcia ꝛ morū diſciplina nō curās ꝙ virtuoſe ꝛ honeſte viuant vel nō cōpeſcens eos a viciis inquantū potuit vel docenſ eos nō vtilia ſꝫ curioſa ꝛ faciēs nimis vacationes.In hmōi notabilis negligētia mortale vid̄rur.Si fuit nimis rigidus ꝛ crudelis in corrigēdo pctm̄ eſt. q̄a leuis tm̄ caſtigatio eſt ei ꝑmiſſa de ſen.ex.cū volūtate ꝛ extra de homic.ad audientiā.Si verberauit clericū in minoribus g̃uiter ſeu nō cauſa diſcipline etiā leuiter aut exñtem in ſacris excōicatus eſt.d.ca.cū voluntate.Si ſtudio vacat ꝛ ſcientie aliquo fine illicito p̄ncipaliter vt propter ambitionē honoreꝫ lucri cupiditatē ꝛ hmōi pctm̄ eſt. Si ſcientiis ꝛ diſputationibus ſuꝑfluis vel etiā ꝑiculoſis ſe occupauit vel etiaꝫ negligēs fuit ſtudere lectionibus neceſſariis Si actus ſuos in eccleſiis fecit naꝫ prohibitū eſt de immu. ecc. decet.Si iuramenta vel ſtatuta vniuerſitatis ſeruauit naꝫ alias mortale eſt.Si pompiſ diſſolutionibus ꝯuiuiis ꝛ huiuſmodi ſe inordinate ꝛ vltra ſui ſtatus ꝯdecētiā dedit vel alios ad hec quoquomō induxit.ſi ex ſecta vel partialitate practicauit voces rectoris eligendi vel ſubtraxit ſcolares alterius doctorꝫ vt audiant ſub ſuo.Nam mortaliter peccauit ꝛ tenetur vt.ſ. Si obediēs fuit preceptori ſuo vel doctori in his que tenetur. nam alias peccauit.Si diebuſ feſtiuis in ſtudendo vel ſcribendo ſe occupauit p̄ncipaliter cā lucri vel temporalis vtilitatis. Naꝫ nō licet niſi vt habet̄ ſuꝑ ꝑcepto.iii.Si vt intereſſet acti

buſ aliquorũ obmiſit miſſaꝫ au dire in feſtis vl' obmiſit ieiunia eccl'e ꝯfeſſiões ⁊ hmõi mortale eſt.

A medicis phiſicis ⁊ cirogicis. Ca. viii.

Si ſe ad practicandũ poſuit in medicia ſine ſufficiẽti peritia. Nã ſi ꝑpter hoc dedit medicinã vel remediũ nociuum infirmo mortaliter peccauit. qꝛ nõ licuit ei vſurpare qđ alienũ eſt ſm hoſti.in ſum.ti.de homic. ⁊ ex.e.tua nos. ꝟ.hoc etiã tenet. Inno.⁊ dñs An.đ bu. facit ex de iniur.ſi culpa.ſi exiſtens perit⁹ ⁊ ſufficiẽs negligẽter ſe habuit ad infirmũ. Nã ſi ex notabili ei⁹ negligẽtia omiſit aliq̃d neceſſariũ infirmo ⁊ ex hoc ei⁹ infirmitas inualuit peccauit vt.s.qꝛ negligẽtia ꝑiter ⁊ impitia ſunt in culpa.lxxxiii.di. c.i. Si curãdo infirmũ nõ eſt ſecut⁹ artis traditiones ſꝫ capit'l ſui opinionẽ. Nã ſi ex hoc ꝯtingit in infirmo aliq̃d mali notabilis ⁊ tenet ⁊ peccauit vt ſup' ſm hoſti.vbi.s. Si nõ adhibuit debitã diligentiũ circa curã infirmi ꝑſonaliter eũ viſitãdo ſigna interiora vidẽdo.medicias dietas ⁊ regimẽ vite ordinãdo in culpa eſt ⁊ peccauit vt notat hoſti. ⁊ dñs An.de bu.in. d.ca. tua nos. Si dedit medicinã infirmo dubitãſ an deberet nocere vl' ꝑficere mortalr peccauit qꝛ nullomõ dꝫ dare niſi ſm artem ꝯſtet ſibi ex ſcia q̃ debeat ꝑficere. Nã ĩ dubijs tutior via eſt eligẽda.vt not'at Inno.⁊ dñs An.de bu.in.d.c. Tua nos. Si ſciẽter obmiſit dare ĩfirmo medicinã oportunã Nã peccauit vt.s.⁊ ſi ſtudioſe quoquomõ aggrauauit infirmitatẽ gr̃a maioris lucri ꝑcipiẽdi vl' fecit infirmũ recidiuare vltra mortale g̃uiter eſt puniẽdus ſcđm Inno. hoſti.⁊ do.An.de but. vbi.ſup. Si adhibuit debitã diligentiã in ordinãdo medicinã infirmo. Nã ſi ꝑpter defectũ corruptionẽ vel vetuſtatẽ ſpecierũ vl' rerũ in medicinã poſitarũ ĩfirm⁹ ĩcurrit ꝑiculũ ⁊ ipẽ diligentiam oẽm quã debuit nõ adhibuit ĩ reb⁹ medicinalib⁹ eligẽdis nõ excuſat' ſcđm Inno.hoſti.⁊ do. An.de bu.vbi.s.ſec⁹ ſi adhibuit. Si hñs apothecã aromatuꝫ coegit directe vel indirecte infirmos quoſ habuit in cura ſua emere ab eo medicinalia vl' ab alio cũ quo ꝯuenit ꝑticipare ꝑteꝫ lucri. Nã ſi ꝑpter hoc ſecutũ eſt infirmis aliqđ damnum corꝑale vt qꝛ alibi emiſſent res

meliores ꝛ vtiliores vel tꝑale vt q꞉ habuiſſent miori ꝑcio tenet̄ de omi dāno. Si ſeruauit ꝑceptū eccleſie qꝺ ꝑcipit̄ medicis ſ. vt cū eos ad infirmos vocari ꝯtigerit ipos ante oīa moneāt ꝛ ad ꝯfeſſionē inducāt. ſ. cū effectu anteq̄ȝ ad curā manū apponāt nec ſufficit ſuadere niſi cuȝ e ffectu infirmuſ obediat. ut notat hoſti. Jo. an. ꝛ. do. An. ꝺ bu. in. c. cū infirmitaſ. ex̄. de pe. ꝛ re vbi dicit hoſti. ꝙ medic⁹ hmōi ꝯſtitutionis trāſgreſſoꝛ peccat moꝛtal̄r. Si dedit ꝯſiliū vl̄ medicinā vl̄ alias ſuaſit aliq̄d pꝛo ſalute coꝛpoꝛū qꝺ vertat̄ in piculū aiarū. puta qꝺ q̄s foꝛnicet̄ vt euadat ceteras infirmitateſ vel medicinā dedit pegrinanti ad occidendū puerperiū ꝓ cōſuatione matris ve potū inebꝛiantē ꝛ hmōi moꝛtale eſt ꝛ ꝓhibitū. vt in. d. c. Cū infirmitas. i fi. Si extoꝛſit ſalariū immoderatū a diuitib⁹ vel etiā curare renuit infirmos paupes. Nam ad hoc tenet̄ aliaſ moꝛtal̄r peccat. lxxxiii. di. c. i. vbi dicit glo. ꝙ medic⁹ tenet̄ curare ḡtis nō ſolū pauperē ſȝ etiā diuitē qui nollet aliq̄d dare ꝛ ſiue ꝯualuerit diues ſiue moꝛiatur poterit medic⁹ expēſas repetere vt ibi ꝛ plene ꝑ ſpe. ti. de ſal̄. §. poſtremo. Si paupib⁹ vel religioſis. vel q̄buſcūq꞉ alijs aliq̄d doloſe. vel ad experientiā cū piculo ꝺdit nā moꝛtal̄r peccauit ſi nimis ꝺ facili ꝑſuaſit infirmis vel debilib⁹ frāgere ieiuniū vel comedere carnes in dieb⁹ ꝓhibitis abſq꞉ rōnabili cauſa pctm̄ eſt. ſi vero hoc ꝑſuaſit ſanis ꝓ ꝯſeruanda ſanitate vel alia cauſa rōnabili moꝛtale videt̄. Si emulatione detraxit alijs medicis vl̄ alias damnū itulit tenet̄. Si ſtatuta ſue vniuerſitatis ſeruare iurauit ꝛ poſtea trāſgreſſoꝛ coꝛrū fuit. Nā totiēs piurus fuit ꝛ moꝛtaliter peccauit. ſi viſitādo mulieres infirmas ꝛ cauſa infirmitatꝭ tāgendo eas ꝺ induſtria ꝛ intētione libidinoſa proceſſit ad aliq̄d inhoneſtū eſt moꝛtale. Si exiſtēs cirogicus incidit aliquē. Nā ſi ſcꝺm artē clare cognoſcit vtile eſſe illū incidi in aliqua pte coꝛpis nō peccauit in cindēdo. lv. di. ſi q̄s abſciderit ꝛ capitulis ſe. Sec⁹ ſi dubitat de Inciſione vel etiā de inciſoꝛe ꝙ neſciat bñfacere. q꞉ tūc abſtinere dȝ ꝛ poti⁹ dimittere infirmū ſine inciſione in manu dei quā cū dubio incidere ſm̄ Innoc. ꝛ dñs An. de bu. vbi. ſ.

Ab officialib⁹ ꝯſiliarijs ꝛ aulitis pꝛincipum. Ca. ix.

I exiſtēs officialis pncipis ſeu cōitatꝫ iuſte ꝛ fideliter in officio ſuo ſe habuit neminē ꝯcutiendo.nā ſi erat ſufficiēter ſalariatꝰ quicq̄d extorſit ꝑ imꝓbilitatē ꝑtextu officij ſui teneṫ reſtituere ſeu pauperibꝰ erogare.ſi vō nō erat ſalariatꝰ ꝛ ſm morē vel ꝯſuetudinē officij ſui aliq̄d accepit videtur excuſari.xiiii.q.v.Nō ſane. Et ibi glo.ꝛ archi.ſi de impoſitione pncipis ab eiꝰ ſubditis aliquid plus debito ſcienter exegit/vel extorſit ad reſtitutionē teneṫ etiā ſi ad eū nil puenerit xxiii.q.i.Militare.Con.Inno. in.c.qꝛ pleriqꝫ de immu.ec. Si quantū potuit obuiauit malis ꝛ proximorū dānis.nā quando alicui ꝯſtat de iniuria ſeu damno alteri illato ꝛ obuiare pōt ſine piculo ꝓpe pſone ꝛ ſibi hoc ex officio incūbit ſi non obuiat mortaliter peccat niſi obuiare vergeret ad rei publice maius malū.ꝛ teneṫ in ſolidū de omni dāno.lxxxvi.di.faciētis. Eōcor. ſco.in.iiii.diſt.xv.Si caſtrū terrā vel villā fidei eiuſ cōmiſſam abſtulit dn̄o ſuo legitimo poſſeſſori ꝛ proditorie tradidit alteri nullū ibi ius hn̄ti.Nā tenetur ei de oībus dānis de ſecutꝫ extra de iniur.ſi culpa.Si exn̄s officialis ſeu vicariꝰ ꝑtātis capitanei vel alteriuſ rectoris in iuſtū aliq̄d cōmittētis in officō ſuo.nō reſtit vel cōtradixit ei ꝓ poſſe videṫ vltra pctm̄ teneri d̄ omni dāno leſis. C.de appel.l. qm̄ ſcda.ꝛ hoc ibi tenet.Bald̄. ſi exn̄s ꝯſiliariꝰ,ꝯſiliū dd̄it fraudulentū pncipi cōitati ſeu alteri pſone puate.naꝫ ſi fuit circa maleficiū vel quaſi ꝛ ex tali,cōſilio ſecutū eſt damnū etiā alias ſecuturū teneṫ leſis ꝑ quos. datū eſt cōſiliū plene ſatiſface re.ff.de re.iur.l.ꝯſiliū.ꝛ.c.nullꝰ. de reg.iur.li.vi.Et ibi ꝑ dinuꝫ. ꝛ Joh.an.i nouella.Si vō fraudulēter ꝯſuluit circa ꝯtractum vel quaſi teneṫ ei cui ꝯſiliū dedit vt in lege qd̄ ſi cū ſcires.Et notaṫ etiā in dicta regula nullus.ſecus aūt ſi nō fraudulēter ꝑſertim ſi alias nō erat ſecutuꝫ vt ibi ſi cū proponereṫ aliquando a pncipe vel cōmunitate in eorū ꝯſilijs quibꝰ ipſe habuit itereſſe aliq̄d ſtatuendū ſeu deliberandū qd̄ cederet in damnū reipublice vel etaim alterius perſone priuate vt imponendo collectas aut alia onera indebita clericis vel laycis.Nā ſi exꝑſſe ꝯſenſit teneṫ de omī dāno inde ſecuto leſis.Si vero nō ꝯſen

ſit ſʒ tñ nõ ꝯtradixit expͤſſe ⁊ pu blice ex puſillanimitate vel ne ceteri reputẽt eũ infidelem pͥn cipi vel illi ſtatui hoc caſu licet moꝛtaliter peccet nõ tñ ſecũdũ quoſdã ſatiſfacere tenet̃ niſi cõ tradicẽdo obuiare potuiſſet illi malo ſeu grauamini vel niſi ad eum ꝑuenerit cõmodũ particu lare ſeu burſale qꝛ tũc videt̃ ef ficaciter ꝯſentire. immo etiam tacens ſic ex quo vocat̃ adhoc vt cõſulat inuoluit̃ pena ⁊ pec cato cũ his qui expͤſſe ꝯſenſert̃ vt notat Inno. c. i. de his q̃ fi. a ma. ꝑte. c. Si quoquomõ in lit teris vl' fauoꝛib⁹ pͥncipis alicui bona ſua vel iura vſurpauit aũt alias impediuit. puta ne credi toꝛes potuerĩt ſuos debitoꝛes ꝯuenire vel cãm ſuã pꝛoſequi ⁊ hmõi. Nã vltra pctm̃ tenet̃ de omi dãno leſis inde ſecuto. Si adulat⁹ eſt pͥncipi laudãdo euʒ d̃ bono qd̃ in eo nõ eſt aut ſi eſt malo fine laudauit. vel lauda uit de malo nã grauiter pecca uit ⁊ ſi laudãdo euʒ de malo vt de rapina de vĩdicatione ⁊ hu iuſmodi ille mot⁹ eſt ad aliquid malũ faciendũ pꝛopter illã lau dem qd̃ alias ꝓbabiliter nõ fe ciſſet tenet̃ de omĩ nocumento cũ ipe dederit ad hoc cãm effi cacẽ que viʒ hʒ ꝯſenſus adhoc xciii. di. ſi inimic⁹. Si poſſeſſio nes locoꝛũ pioꝛũ vel eccleſiarũ malicijs ſeu aſtucijs circũueni endo ꝓduxit paruo pͨcio in gra uamen eccleſie vel pauperũ vl tra pctm̃ tenet̃ de omni dam no ſatiſfacere. ſi poſſeſſiones vi cinas vel ſuis contiguas vſur pauit ampliando terminos ſu aruʒ vel alias quoquomodo oc caſionem adinuenit vt dñi ea rum cogerent̃ ſibi eas vendere vel locare puta moleſtãdo eos directe vel idirecte. Uel eis cõ minando ſeu apud pꝛincipẽ ca lumniando. vltra moꝛtale tene tur leſis de damno. Si petijt a pͥncipe bona dãnatoꝛum. Nam pꝛohibet̃ vide in capitulo fina li. de reſcrip. li. vi. Si ꝓ pecunia data interceſſit apud pꝛincipẽ ꝓ accuſatis vel carceratis vt li berentur nam ſi tales ſunt cul pabiles ⁊ merito puniendi gra uiter peccauit iuſticiã impediẽ do ⁊ tenet̃ pecuniã pauperib⁹ erogare. ar. xiiii. q. v. Qui habe tis. Si xͦo ſunt innocẽtes ⁊ ip ſe interceſſoꝛ nõ eſt ſalariatus põt eã retinere. ſʒ ſi ſalariatus eſt dʒ eis a q̃bus pecuniam ha buit reſtituere. niſi foꝛet ei li beraliter data ⁊ donata pͨcipue poſt liberationeʒ ⁊ abſq; pacto pꝛecedente.

A ciuibus. Ca. x.

Ciue pmo querendū eſt vtrū ocioſe viuat ⁊ ſi ſolū de ꝓpꝛijs ꝓ/ uent ib⁹ an eſſe alicui exercitio intēdat licito. Nā oci oſus ſuus ꝓijcit in tenebꝛas ex terioꝛes. Matth. xxv. Si locā/ do poſſeſſionē pecuniaꝫ ruſtico mutuauit vt eā colat. Nā ſi ꝓ/ pter mutuū aliq̄d emolimenti plus iuſto ab eo recipiat vſura eſt. ſec⁹ aūt ſi propter mutuum in nullo ḡueṫ ruſtic⁹ licet talis ꝑſtatio fiat ei in adiutoꝛiū vſq̄ quo poſſeſſioneꝫ laboꝛauerit. ſi mutuauit frumentū vel aliud granū ruſtico quādo erat vile receptur⁹ tantūdeꝫ alio tp̄e et cū reddiṫ eſt cari⁹. Nā ſi mutu auit intētione vt lucreṫ vſura ē ſecus ſi vt ruſtici neceſſitati ſb̄ ueniat. idem ſi dedit ei certam pecuniā tp̄e quo frumētū erat cariſſimū hoc pacto q̄ certo tē poꝛe reddaṫ ei tm̄ frumēti quā tum poterit tūc haberi pꝛo il/ la pecunia q2 licet tūc maioꝛeꝫ quātitatē frumēti haberet pꝛo illa q̄ꝫ habuiſſet tp̄e date pecu nie nō eſt tn̄ ibi vſura nec pctm̄ niſi intētio pꝛaua fuerit. xiiii. q iiii. ſi q̄s cleric⁹. ⁊ ibi archi. ſi co lonos ſuos ḡuauit indebite de cepit vł carcerauit vide. s. ti. iij ſi decimas ſoluit integre vt te neṫ vide. s. ti. iiii. c. ij. ſi depoſu/ it pecunias apud cāpſoꝛē vł ar tificē vide. s. ꝑcepto. vij. Si de/ dit aīalia inſocidā vide infra. c ſe. Si abſq̄ neceſſitate rōnabi li mutuo accepit ſub vſur̄ etiā ſi ab eo q̄ patus nō licet Tho. ſi infideliter ſe habuit in fidei cōmiſſis tutela ſeu admīſtrati/ one pauperū vł pupilloꝛū tene tur etiā de leui culpa. Si ex̄ns patron⁹. ꝑ pecunia aliquē pꝛe/ ſentauit ſymonia eſt vt in. c. de iure. ex̄. de iur̄. pa. ⁊ in. c. Que/ relā. de ſymonia.

A mercatoꝛibus cāpſoꝛibuſ ⁊ pꝛoſonetis. Ca xi.

Irca hoc capitulū eſt ſciendū q̄ negociatoꝛ dr̄ qui rem integram immutatāq̄ venden do lucretur ⁊ hoc pꝛohibeṫ cle/ ricis ⁊ religioſis. extra ne cler. vel mo. ꝑ totū. Laycis x̄o mer cari licet cum debitis circūſtā/ tijs. vnde poſſunt ſic interroga ri. Si ferrum lignamina arma ⁊ alia quecūq̄ mercimonia de tulit in alexandꝛiā vł ad alia lo ca ſaracenoꝛū terre egypti. vel ad aliā terrā ſoldano ſubiectā ſine licētia pape quā licentiam veneti ſolū quo ad victualia di cunṫ generaliter habere vt fer

tur qõdaꝫ ꝑuilegio. Martini quiti incurrit excõicationẽ papalẽ ex. de iudeis. c. ita quorundã. ꝛ. c. liberandã. Negociatꝛ ſine debito ꝛ honeſto. Nã ſcḋm Alex. de al. tertia pte ſum. Etiã laycо mercari nõ licꝫ niſi ꝑ pter duo. Primo ꝑpter neceſſitatẽ vt. ſ. poſſit ſatiſfacere ſibi ꝛ ſue familie ſm ꝯdecentiã proprij ſtatꝰ. Scḋo ꝑpter pietateꝫ vt lucretꝛ. ſ. ad ſubueniendũ pauperibꝰ vel diſtribuendũ in alias pias cauſas puta ad ꝓuidẽduꝫ reipublice. ſ. res neceſſarie ad vſum ꝛ vitã ciuiũ vel patrie deſint ꝛ lucrũ inde expedit nõ q̃ſi finẽ. ſꝫ quaſi ſtipendiuꝫ laboris ad aliũ xo finẽ mercari mortale eſt. ꝑcipue vbi mercãdi finis ꝑncipaliter in lucro ponitꝛ. Cõ. tho. ij. ij. q. lxxvij. Si cõueuit ſeu pactũ fecit cuꝫ alijs mercatoribus q̧ oñs vendãt certo ꝑcio tales merces vel q̧ ipẽ ſolꝰ vendat ꝛ nõ alij certã reruꝫ ſpeciẽ ſeu mercãtiã illicitũ eſt pactuꝫ ſm hoſti. ꝛ a iure ꝑhibitũ. C. ḋ monopol. l. vnica vbi ḋr q̧ taliſ exercẽs monopol. bonis ꝑprijs ſpoliatꝰ exilio ꝑpetuo damnetꝛ. ꝛ tenetꝛ ad intereſſe ſi q̃s ex hoc dãnificatꝰ eſt ſi qñ q̃ cuꝫ ꝯſciuerit naues ꝯducentes aromata. aut alias mercantias fore ſubmerſas inarrauit ſeu emit oẽs mercantiã ciuitatis illiꝰ ſpeciei ſubmerſe nõ licet. Nã hoc ḋr monopoliũ. ꝛ ideo talis incidit in penã ꝑdicte leg. l. Si exercuit mercantiã q̃ de ſui natura illicita eſt ꝛ mala ſicut eſt vſuraꝫ facere ꝛ hmõi vl̃ q̃ vt plurimũ hoĩes vtantꝛ ad mortale vt eſt mercãtia alearũ taxillorũ ꝛ cartarũ ſeu naiborũ vel raptorum pannorũ. nõ videtꝛ poſſe excuſari a mortali faciẽdo vendẽdo tenẽdo vel quoquomõ ea alienando. ꝛ oĩa pctã q̃ eorũ occaſione ꝑpetrãtꝛ ei tã q̃ꝫ coopatorij iputantꝛ. ij. q. i. notũ ꝛ ideo talis nõ eſt abſoluẽduſ niſi illã dimittat mercantiã. de pe. di. v. falſas. ꝛ duobꝰ capitulis ſequẽtibꝰ. Cõ. tho. ij. ij. q. clxix. ar. ij. in fi. ſi mercantiã exercuit diebꝰ feſtiuis niſi ꝑ rebꝰ neceſſarij mortale eſt. Quia. Exoḋ. xxi. ꝑhibetꝛ omne opuſ ſuile ſicut eſt negociari vide de hoc. ſ. ꝑcepto. iii. Si exercuit mercantiã in eccleſia vl̃ loco ſacro ꝑhibitũ eſt ꝛ pctm̃. xlij di. nõ oportet. ꝛ. xvi. q. vij. cap. ꝛ hoc. Hinc eſt q̧ dñs eiecit ḋ tẽplo oẽs vẽdentes ꝛ ementes. Matth. xxi. Si negociãdo vſꝰ eſt piurijs mẽdacijs vel iuramẽtis ꝛ hmõi. nã hoc eſt pctm̃ qñq̧ veniale qñq̧ mortale. vide. ſ.

ꝓcepto.ij.ꝛ.viii. Si mercantiā ſuā ſciēter plus iuſto ꝑcio vēdi/dit vel alteri⁹ minoꝛi emit. Nā ſi ꝑciū illi⁹ mercātie eſt ꝑ recto res ciuitatis ſtatutū ꝛ taxatuꝫ nō licet augere vendēdo nec mi nuere emēdo. Si vero nō eſt ſic taxatū licet cuiqꝫ vēdere vel e/mere rem ſicut cōmuniter vēdi tur in loco vbi vendit̄ tpe ꝯtra ctus ꝛ illud eſt iuſtū ꝑciū vt no tat glo.in.c. In ciuitate.ex̄ de v ſuris ꝛ ibi dn̄s An.de bu.ſi igi tur ſciēter vt ꝑdixi plus iuſto ꝑ cio vēdidit vel mīoꝛi emit moꝛ taliter peccauit ꝛ tenet̄ ille qui plus habuit reſtituere ei q̄ dā/nificat⁹ eſt ſi ſit q̄d notabile ſe/cundū tho.ij.ij.q.lxxvij.ꝛ Sco.ī iiii.di.xv. Ideꝫ eſt ſi ignoꝛanter ꝛ ex erroꝛe extimās rē tm̄ vale re.qꝛ licet non peccet tenet̄ tn̄ ſatiſfacere leſo cū aduerterit de erroꝛe alias tūc peccaret moꝛ/taliter ꝛ hoc verū intellige niſi emptoꝛ vl̄ vēditoꝛ leſus ſit pſo na ſagaciſſima nec ad hoc ne/ceſſitate vel pauptate coacta. qꝛ tūc veriſimile nō eſt ꝙ ſit de cept⁹ ex quo aduertit de ꝑcij ex ceſſu ꝛ tn̄ volūtarie cōſenſit et ſciēti ꝛ ꝯſentiēti nō fit iniuria. neqꝫ dolus de reg.iur̄.ſciēti.lib. vi. Si aūt exceſſus ſit q̄d mini mū ꝛ ꝯtrahēs bona fide credit illud eſſe iuſtū ꝑciū licet rigidū nec peccat nec tenet̄ ad reſti/tutionē. Sꝫ ſi ꝯtra ꝯſciam licꝫ in modico ſciēter exceſſerit non pōt excuſari a pctō ſaltē veniali cū oīs deceptio ꝛ fraus ſit pec catū ꝛ debet illud paupib⁹ ero gare.xiiii.q.v.q̄ habetis.ꝛ ſic d̄ clarat Io.de ripol.ꝛ Geral.odo nō ob.ꝑdictiſ.c.cū dilecti.ex̄ de emp.ꝛ ven.vbi d̄ꝛ ꝙ licet cōtra hentib⁹ inuiceꝫ decipe vſqꝫ ad dimidiaꝫ iuſti ꝑcij qꝛ illa decre. hꝫ locū iure foꝛi tm̄ ad vitanda litigia non aūt iure poli.ſ.dei ꝛ lex diuina nil iniuſtū relinquit impunitū ꝛ reputat illicitū ſi i ꝯtractib⁹ iuſticie nō ſeuiet̄. Cō cor.ꝑdictis Inno.ex̄ de vſuris. In ciuitate.dn̄s An.de bu.in.c qꝛ plerıqꝫ.de immu.ec.glo.ꝛ ar chi.x.q.ij.hoc ius. Si ſolū ratio ne termini rē vēdidit plus quā valeat vel minoꝛi emit rōne ꝑ/mature ſolutionis.nā in vtroqꝫ caſu vſura eſt.vide.s.ꝑcepto.vij Si vēdidit rem pluſquā valeat qꝛ emptoꝛ ex re quā emit mul/tū iuuat̄. Nā hoc eſt iniuſtū et illicitū niſi cū res q̄ vendit̄ in dē trimentū cederet vēditoꝛi ſ qui multuꝫ illa re indiget ꝛ ſibi eſt ꝑutilis tūc enī poterit vendere licite plus q̄ꝫ valeat ƀm ſe quā tū eſt damnū qd̄ incurrit ex ei⁹

vēditione ſm tho.ij.ij.q. lxxvij.
⁊ Sco.in.iiii.di.xv.q.ij. vbi ad⸗
dit q idem eſt in ꝯtractu ꝑmu
tationis accōmodati ꝯductio
nis ⁊ locati. Si tñ hoc caſu em
ptor libere voluerit aliqd plus
quā valeat res dare q2 inde mľ
tum iuuatˀ ſeu lucratˀ pōt reci⸗
pi. ſi aliqñ rem emit vt integrā
immutatāq vēdendo lucretur
nā ſm Criſo.nō licet ſic lucrari
cariuſ eā vendēdo q̄3 emerit ni
ſi eā cū labore de vna regiōe ad
aliā trāſtulerit vel cū piculo ſ⸗
uauerit aut induſtria ſua meli
orata fuerit. ſ3 modo emere vt
ſtatim lucretˀ cū propoſito ſine
oibus p̄dictis ꝯditionibꝰ nec cer
tificādo emptorē de valore ip⸗
ſius rei vendēde omnino illici⸗
tum eſt ⁊ tales negociatores a
republica eijciēdi ⁊ exulādi ſūt
ſm Sco.⁊ Alex.vbi ſup̄ Cōcor
dat hoſti.in ſum. ſi in ſuis mer⸗
cātijs dolū cōmiſit vel fraude3
rem vicioſam exponēdo vena⸗
le. nā cū ex hoc det emptori dā
ni ⁊ piculi occaſionē. Damni q̄
dem ſi propter eiꝰ viciū ſeu de⸗
fectū res ſit minoris precij ⁊ ip
ſe nil de p̄cio minuit. piculi xo
ſi propter eiꝰ viciū vſus rei red
datˀ impeditꝰ vľ noxiuſ puta cū
q̄s vendit equū claudicantē ꝑ
veloci domū ruinoſam pro fir⸗
ma cibu3 corruptū aut veneno
ſum pro bono ſi vēditor non de
tigit in ſpē ⁊ clare hmōi ꝯfectꝰ
⁊ vicia occulta venditio eſt illi⸗
cita ⁊ doloſa ⁊ cōtractus nulluſ
xij q.ij.c.qſquis.in fi.⁊ tenetˀ ad
reſtitutionem precij emptori e⸗
quum ſibi reſtituenti. vt notat
tho.ij.ij.q.lxxvij.⁊ ſpe.ti.de em
pti.⁊ ven.§.antepenľ. Si ven⸗
didit aurū vel argentū alchimi
cu3 pro vero vide infra.c.ſe. Si
cōmiſit fraudem in ipſa re ſeu
ſpem rei vt vendēdo auricalcū
pro auro.lapidē nō p̄cioſum ꝑ
precio vinū limphatū pro puro
carnes hircinas pro caſtratis.
vnum aroma mixtū cu3 alio ꝑ
puro. cerā mixtā cum rapina vľ
alio pro pura vnum medicina⸗
le pro alio hmōi. nā qui hoc ſci
enter facit ſi decipit vel decipe
re. intēdit proximū peccat mor
taliter ⁊ tenetur ad reſtitutio⸗
nem ſi eſt notabile qd ſm Tho
vbi ſupra. Si vero ignoranter
venderet vnam rem pro alia nō
peccat quidem. ſed cum d̄ erro
re ſuo perpenderet ſatiſfacere
tenetur ⁊ qđ dictum eſt de ven
ditore idem eſt ⁊ de emptore q̄
ſcienter emit rem precioſam
quam venditor credit eſſe vi⸗
lem vel modici valoris. Quia
et ipſe iniuſte agit et ad reſti⸗

tutionē tenet.Sȝ aduerte pro clariori intelligētia p̄dictoru ꝙ vbi nullū piculuȝ imminet ipſi emptori.nec in vendēdo.iuſtuȝ p̄ciū multū excedit, ⁊ ēptor cen ſent in emēdo ſatis induſtrio ſus ⁊ res venalis ꝑ libito ſibi ex aminādā exponit tūc venditor nō tenet defect⁹ rei venalis ſi bi manifeſtare p̄cipue cū eos ñ zelat niſi ſolū vt de re ſua babe at iuſtū p̄ciū.Si fraudē adbibu it vendēdo vľ emēdo circa quā titatē rei.ſ.in pondere numero vel mēſura.Vtēs pōderib⁹ vel mēſuris p ſupiorē vel antiquaȝ ꝯſuetudinē nō apꝓbatis vel al teri exēpli grā de pōdere ſi de dit.xi.vncias ꝓ vna libera car niū aromatū piſciū lane lini et hmōi.exemplū de numero vt ſi res quas dare dȝ incerto nūe ro tribuit diminutas. Exēpluȝ de mēſura vt ſi dedit decē bra chio panni linei vel lanei ꝓ vn decim vel ſextariū grani dimi nutū ſeu materiā vini olei vľ al terius liquoris nō plenā In om nib⁹ bis ſi emētes a iuſto p̄cio fraudātur oēs q̇ ſciēter ſic de ci piūt mortaliter peccāt ⁊ tenen tur ad ſatiſfactionē dānificat⁹ vel ſi parū eſt damnū paupib⁹ Si tñ hmōi corruptio pōderuȝ vel menſurarū eſt cōmunis ⁊ cō ſequēter oībus nota nō videt ibi ꝓprie eſſe fraus nec morta le.Tenere aūt vnā menſuram ad emendū ⁊ alterā ad venden dū ſp eſt mortale niſi illis cū q̇ bus mercator boc innoteſcat. deutro.xv.Si negociādo fecit ꝑmutationē rei ad rē qđ vulga riter dr brato.puta exiſtēs lani fex vel trapecida dedit pannū vnū laneū extimetū ab eo flore c.alteri mercatori q̇ dat ꝓ illo ballā vnā lane āglie extimataȝ ab eo flor.c.Nā in boc ꝯtractu ꝑmutationes pōt interuenire fraus duob⁹ modis.aut ī q̄lita te rerū cōmutatarū ⁊ tūc ſi ē fraus ex p̄te vni⁹ tm̄ q̄r.ſ.ſcien ter dat alteri rem defectuoſam ipo ignorāte cū tñ recipiat ab eo rem bonā mortalr peccat ⁊ tenet ei ſatiſfacere ſi notabili ter leſit.ex de iniur.ſi culpa. ſi aūt vterꝙ intēdit alterū deci pere ⁊ ab vtroꝙ dat alteri res defectuoſa ꝓ bona vtroꝙ igno rāte fraudā alteri⁹ vterꝙ mor taliter peccat ꝓpter malā intē tionē.xxij.q.v.qui p iura. Quo vero ad ſatiſfactionē pōt fieri recompenſatio vt vnus alteri nō teneat.ſi deceptio fuerit e qualis.ſi tñ vtriꝙ vt practici ſcirēt ſic ꝯſuetū fieri non videt ibi fraus nec alter alteri teneri

de reg. iur. ſciēti. li. vi. Aut dece
ptio iteruenit in p̄cio. q̄r. ſ. vn⁹
q̄ſq̧ eorū excedit in extimatio-
ne rei ſue ⁊ tūc videt̄ ſimili mo
do diſtingui poſſe vt. s̄. Si p ſe
fraudauit vel p aliū defrauda-
ri fecit pedagia vl̄ gabellas iu
ſte ⁊ licite impoſitas puta occl̄
te mercimonia introducēdo in
ciuitatē vel aſſerēdo vnū aliud
eſſe aut mīoris quātitatis vt
ſic vel nihil vel min⁹ ſolueret.
Nā ſic rapinā cōmiſit ſeu fur-
tuꝫ ſm̄ Ray. ⁊ tenet̄ reſtituere
illis q̄bus talia debent̄. Rom.
xiii. reddite oībus debita cui ve
ctigal verū ad penas q̄ inflicte
ſunt a iure cōmuni vel nuptia-
li ꝯtra hmōi deceptores nō te
net̄ in foro ꝯſcie niſi p̄us ꝯdem
nat⁹ fuerit. xii. q. ii. fraternitas.
in fi. Cō. tho. ii. ii. Si ſoluit cre-
ditorib⁹ ꝓ mercimonijs empt
in termino ꝯſtituto. nā ſi ſecus
fecit tenet̄ eis ad oīe intereſ-
ſe. extra de pigno. ſignificante.
Si diſtulit mercedē reddere o-
perarijs ſeu laboratorib⁹ in op⁹
ſuū ꝯductis vltra tp̄us ꝯuentū
cū eis vl̄ aliq̄d de p̄cio ꝯuento
ſubtraxit ſeu falſas monetas ꝓ
bonis dedit grauiter peccauit
⁊ tenet̄ eis ſatiſfacere de omni
dāno ⁊ incōmodo q̄d ꝑpeſſi fu
erint. ſi ꝯductis pro certo p̄cio
nō ſoluit iuxta p̄miſſa. ſꝫ dedit
pannū vinū ⁊ hmōi loco precij
nā illicite egit niſi hoc fecerit
cū eorū libera volūtate. ſꝫ hoc
caſu ſi illi nō indigēt vſu rei ill̄
date ⁊ neceſſe habuerint eā vē
dere minori p̄cio tunc ꝯductor
tenet̄ eis reſarciri q̄d min⁹ ha-
buerūt. ſec⁹ aūt ſi a p̄ncipio ope
ris hoc pacto ꝯduxit eos vt de
labore ſuo ꝑtim daret pecuniā
ꝑtim pannum ⁊ alia victualia.
nā tūc ſi pannū vel alia ſibi det
ꝓ ꝑte ſolutionis ſm̄ ꝯuentionē
⁊ vēdat iuſto p̄cio. ſ. ſm̄ q̄ alijs
cōmuniter vēdit licet ꝑderent
reuendēdo nō tenetur ꝯductor
Idem eſſet ſi vēderet ſibi plus
iuſto p̄cio q̄r ſic cōmuniter ſo-
let fieri ⁊ conducti a p̄ncipio
hoc ſciebat ⁊ alias exꝑti erant
nā ſciēti ⁊ cōſentiēti nulla fit i
iuria de re. iudic. ſciēti. li. vi. Si
fideiuſſor fuit pro aliquo ſoluē
di ei⁹ creditori. nā ſi ex hac fide
iuſſiōe aliq̄d accepit niſi inter-
eſſe ſuū ſi ꝑtulit vſura eſt. ex̄. e.
ꝑuenit. Aſſecurare tñ ꝑ mare
vel terrā merces ſuſcipiēdo in
ſe ꝑiculū earū ⁊ rōne ꝑiculi cō
uenire q̄ mercator ſibi tradat
certuꝫ q̄d ꝓ quolibꝫ cētenario
valoris iparū merciū licitū eſt
ſm̄ Lauren. de ridol.

De ſocietate.

Ɔ ꝯtraxit ſocietateꝫ cuꝫ aliquo ad cōmune lucrū ⁊ dānū ⁊ infideliter ſe habuit i ea ſubtrahēdo vel retinēdo aliq̄d occulte de cōmuni pecunia ſeu lucro ſocietatis pecca. mortaliter ⁊ reſtituere tenet̄. ſi contraxit ſocietatē hoc modo. ſcꝫ dando pecuniam mercatori ad mercandū vel artifici ad exercendū: nā ſi hoc ꝯtraxit cuꝫ pacto vl̄ etiā ſine pacto. ſꝫ tñ hac intētione pͥncipali q̄ꝫ capitale ſit ſaluum ⁊ ꝑtem lucri habeat cōtractus eſt vſurari⁹ vt notat glo. in. c. plerīqꝫ. xiiii. q. iii. Con. 930. ⁊ accur. ff. ꝓ ſol̄. l. ſi non fuerint. Si ꝯtracta ſocietate fuit diligēs in reb⁹ ſocietatis. Naꝫ i ſocietate imputat̄ etiā culpa leuis q̄. ſ. ꝯſiderat̄ qñ q̄s nō eſt ſic diligēs in reb⁹ ſocietatis ſic̄ erat in reb⁹ ꝓprijs tpe inite ſocietatis. ff. ꝓ ſol̄. l. ſocius ſocio. ⁊ ſic reſtituere tenet̄ vide de hac materia plene in ſumma piſa. c ſocietas. i. ⁊. ij.

De ſocidis.

Ɔ dedit aīalia in ſocidam ⁊ quomodo vel quo pacto. Nā hmōi aīalia vel pecora multipliciter tradi ſolent. Si ergo hoc modo tradit ad cuſtodiā. ſ. alicui dando viginti capita paſcēda ſub certa mercede vel etiam certa portiōe ꝓuent⁹ eorū tūc ſi dñs ſibi retinet piculū aīaliū hꝫ. xxx eſt ꝯtract⁹ locatiōis ⁊ de ſe licitus. ſec⁹ ſi nō retinet piculū ſibi excepto tñ eo qꝺ ꝯtigeret ex mera negligētia cuſtodie qꝺ ſꝑ ꝑtinet ad cuſtodientē ſi tradidit ꝑ modū mutui dādo alicui ⁊ ruſtico. xx. capita cū pacto qꝺ ſint firma in numero vl̄ in p̄cio eorum in oēm euentū tūc ſi accipit aliq̄d de lucro vſura eſt. quia cederꝫ ei ſolū rōne mutui qꝺ ꝓhibet̄. xiiii. q. iii. vſura. ſi tradidit per modū ſocietatis ⁊ hic ꝯtract⁹ pōt etiā fieri mlͭtipliciter iuſte ⁊ iniuſte. Juſte qꝺ fit qñ in ſocietate vtriuſqꝫ cōmunis eſt ⁊ eq̄ ꝯditio ad iudiciū boni ⁊ practici viri. vt. ſ. equaliter ꝑticipent lucrū ⁊ damnū ꝓportionabilit̄ exēpli grā. vn⁹ hꝫ viginti capita. Ali⁹ totidē vel etiā ſoluꝫ decem ⁊ cōicant ea ad inuicē ⁊ piculū ⁊ emolimentū ⁊ etiā expēſas equaliter cōicant ea ad inuicē ſi equaliter ponūt in ſocietate vl̄ ꝓ rata ſm qꝺ q̄libet ponit alias ꝯtract⁹ eſt illicit⁹ ⁊ cōtra iuſticiā qñ. ſ. melior eſt ꝯditio vni⁹ q̄ꝫ alterius vide de hac materia plene in ſumma piſa. vſura. ij.

De cambijs licitis ⁊ illicit⁊.

Circa cābia notādū q̄ ad hoc vt q̄s ex eis lucrū reportet licite optet q̄ tale lucrū ꝓueniat aut rōne cuſtodie. aut rōne patrie. aut rōe monete. pōt circa hoc ſic interrogari. Primo ſi cāpſor cambiēdo flore. in monetā vel econuerſo qd̄ dr̄ cambiū minutū recepit vnū denariū pro flor̄. nā vt dic̄ Joh. de leg. in. ca. fi. de vſu. hic caſus nō videt̄ bn̄ excuſabilis. ab vſura niſi attēto intereſſe et finaliter ↄcludit̄ q̄ vbi q̄s plus accipiat nō eſt bene tut⁹ in conſciētia niſi etiā illud plus rōne intereſſe vt ſupra recipiat̄. ſ. laboris itineris oparū penſionū ſalariorū ⁊ factorū que pro huiuſmodi arte exercēda ſubijt. ſi in hmōi cābijs minutis ſciēter miſcuit monetas falſas inciſas vel diminutas peccauit mortaliter ⁊ leſis reſtituere tenetur. ſi eſt q̄d notabile alias eſt pauperib⁹ erogādum. ſi fecit cābium hoc modo mediolani exn̄s aliquis indiget pecunia venetiis ⁊ dat mediolano flo. c. cāpſori q̄ hȝ etiā cambiū venetijs vt cōſignet ſeu reddat ei venetijs p̄fatos. c. ducatos indemnes ꝓpter hoc cāpſor accipit ducatū vnū ſc̄m quoſdā videt̄ turpe lucrū. Primo q̄ cāpſor abſq; piculo labore ⁊ expēſis facit rn̄deri venetijs. ſc̄do q̄ anteq̄ȝ reddat eos pōt ex ſibi traditis ducatiſ in mediolano mercari ⁊ lucrari Sȝ ſaluo meliori iudicio qn̄ tali cābienti q̄ de hoc facit arteȝ imminēt expēſe vt in caſu p̄cedēti p̄t accipe moderatū lucrū p̄cipue rōne intereſſe ſui. Sec⁹ aūt de eo q̄ hāc nō exercet artē Si cābiū fecit hoc modo puta in ciuitate mediolani exn̄s cuȝ mille ducatos venetos venetias vellet ferre ⁊ ibi cābire ſeu eos expēdere inuenit in mediolano cāpſoreȝ hn̄tem tabulam cābij in ciuitate venetiaruȝ cui tradidit eos tanq̄ȝ cābiens i venetijs ⁊ p ↄſequēs ad forū cambij venetiarū. nam licet p̄dicti ducati veneti plus valēt venetijs q̄ȝ mediolani vbi tradidit eos nō eſt tn̄ ibi vſura. niſi tradēs aliq̄d intendat q̄ in cābijs pōt iteruenire lucrū rōne p̄rie. Si fecit cābiū alio ↄuerſo modo ⁊ dr̄ cābiuȝ p lr̄as. In florētia exn̄s indiget pecunia in venetijs ⁊ dat florētie cāpſori. cvi vel. cvij. flor̄. vt p litteras ſuas faciat ↄſignare ei vel alteri pro eo. c. ducatos venetos. nā licet campſor inde lucret̄ tamē tal̄

ꝯtract⁹ illicit⁹ eſt. tñ q̄ rōne pa trie ſupuenit lucrū. tū q̄ credit ad vtilitatē vtriuſq̄. tū rōne in tereſſe. ſ. expēſarū. ⁊ d̄r cābium p litteras. Si fecit cābiū p ve netias ſiue cābiū ſiccū vel cam biū a libere di groſſoni. i. duca torū qd̄ fit hoc modo. ego egēs hic mediolani. x. libris groſſorū id eſt. c. ducatorū r̄cipio a te cā pſore mediolañ. ibidē. c. vi. vel plus vel min⁹ ſicut tūc mediola ni cābia currūt ⁊ valent. x. libre groſſorū. Et inde ⁊ vnū mēſem teneor tibi ad reſtitutionē tm̄ q̄tū infra x. dies ꝯputādos a die celebrati ꝯtract⁹ valebunt x. libre groſſorū in ciuitate ve netiarū q̄ aliq̄n valent plus ali q̄n min⁹ ⁊ ſic aliq̄n pdit aliquā do lucrat̄ cambiēs licet vt iplu rib⁹ lucret̄. Nā hic cōtract⁹ eſt vſurari⁹ q̄ campſor in hoc caſu p̄ncipaliter intēdit lucrū ⁊ ſpe rat illas. x. libras groſſorū reci pere in maiori valore q̄ dede rit. q̄ vt plurimū ſic ꝯtingit a lias nō mutuaret licet q̄n̄q̄ eti am ꝯtingat illas in minori reci pere ⁊ ſic ibi eſt vſura cū inter ueniat mutuū cū intentione lu cri. xiiii. q. iiii. c. i. ar. e. ti. In ciui tate con. laurē. de ridol. ſi exn̄s theſaurari⁹ ſeu depoſitari⁹ ali cuius dn̄i vel cōmunitatis aut officij vl' gabelle habuit recipe re eorū pecunias ſeu intratas vt pro loco ⁊ tpe diſtribuit alijs officialib⁹ ⁊ ſtipēdarijs ſeu alijs ſalariatis iuxta eorū diſpoſitio nem. nā ſi talis recipiēdo hmōi pecunias vel numerādo a quo q̄ exegit aliq̄d puta vnū dena riū p floreno. ⁊ eſt ſufficienter. pro labore ſalariat⁹ tenet̄ ſic ac quiſita vel extorta paupib⁹ ero gare. xiiii. q. v. Non ſane. nec in hoc caſu excuſaret ꝯſuetuto cū foret irrationabilis ⁊ ex nimia cupiditate introducta. Secus aūt ſi nō eſſet ſufficiēter ſalari atus de labore ſuo. Si exn̄s de poſitari⁹ vt. ſ. negociatus ē cū p̄dictis pecunijs ⁊ cū eis lucra tus. Nā ſi talis pecunia ſtet pi culo cōitatis vel dn̄i lucrū inde pceptū ptinet ad eos deducta tn̄ mercede laboris ipius. Aut ſi ex hoc exercitio dānificauit creditores ipius dn̄i vel cōita tis nō ſoluēdo eis ſalaria ſua tē pore ſtatuto vel nō integre te netur eis de omī dāno ⁊ graui ter peccauit. Si vero pecunia ſtat in ei⁹ piculo vt cōiter ꝯtin git q̄ tales ſolēt dare fideiuſ ſorem. Nec dn̄s ſeu cōmunitas nec eorū creditores ledātur. Il lud lucrū erit ſuū rōe induſtrie. Si q̄n̄q̄ ꝯtingit eū habere pe

cuniā ſpecialē quā timens mi
norari volūtate pncipis futuro
tēpore mutuauit eā alicui hoc
pacto vt reſtituat̄ ſibi inequa-
li pcio in quo erat cū ab eo mu
tuo daret̄. Nā ſi facto mutuo
minorata eſt pōt recipe in illo
equiualēti in quo erat quando
mutuauit nec cōtractus eſt illi
citus ſcd̄m alex. de alexan. ⁊ no
tat in ꝯtractib⁹ ſancti Bernar
dini ſermone. xl. ar. iii. ca. i. ſi fe
cit cōtractus vſurarios vl̕ al̕s
fraudulētos ⁊ illicitos ⁊ iīquoſ
nā ſi ſciēter fecit mortal̕r pec-
cauit ⁊ tenet̄ ſatiſfacere leſis.
Si ſenſalis pſoneta vel media
tor fuit ſciēter ꝯtractū fraudu
lentorū mortaliter peccauit et
reſtituere tenet̄ idē ſi fuit me
diator ꝯtract⁹ vſurarij cū diſti
ctione tñ que habet̄ ſup̄ prece
pto. vij. ſi mediator extitit in a
lijs ꝯtractib⁹ licitis puta vēdi-
tionis equorū domorū ⁊ hmōi.
⁊ ſciēter male ꝯſuluit emptori
in ei⁹ damnū ⁊ ſui ac vēditoris
vtilitatē mortaliter peccauit ⁊
tenet̄ ei ſatiſfacere de re. iudi.
nullus. li. vi. in nouella. ⁊ idē eſt
ſi male ꝯſuluit vendenti. ſi fuit
mediator in mr̄imonijs ꝯtrahē
dis ⁊ mēdacijs vſus eſt in preiu
dicium notabile alterius ꝯtra
hentiū mortale videt̄. xxij. q. ij.
capi. i. ſi emit res raptas vl̕ fur
tas ⁊ hmōi. vide ſup̄ pcepto ſe
ptimo. Si propter lucrū expo-
ſuit ſe ſciēter piculo mortale ē.
Si ſe trāſtulit ad ptes longin-
quas vel p multū tēpus abſēs
fuit a cōiuge ſua abſqꝫ vrgenti
neceſſitate ⁊ abſqꝫ eius licētia
non videt̄ abſqꝫ piculo peccati
mortalis cū probabiliter p̄ſtet
ei occaſionem mali.

Ab artificibus mechanicis operarijs ⁊ huiuſmodi. Ca. xij.

I facit artē cui⁹ arti
ficiū eſt indifferens
ad bonum ⁊ maluꝫ
vſum vt facere gla-
dios lāceas baliſtaſ ſagittas ⁊
quedā venena q̄bus vtimur ad
ſanitatē ⁊ hmōi. nā ſcd̄m Ray.
ſi talis hoc facit vel vendit pro
pter hoc vt hoīes tallibus abu
tātur vel ſi ſciēter vēdat vl̕ do
nat eis quoſ ſcit abuſuros mor
taliter peccat ⁊ grauiſſime. ij. q
i. notū. Et oīa pctā que occaſio
ne illarū rerū ab alijs ppetrant̄
ſibi imputant̄ ⁊ re⁹ eſt apud de
um oīm aīaruꝫ q̄ ꝓpter hoc pe
reunt. Si aūt habuit bonā intē
tionē nec credit illoſ talib⁹ abu
ſos vel hn̄s animū indifferētē
nihil ſuper hoc cogitabat aut
ignorabat ꝙ eſſet illicitū talia

facere vel vẽdere nõ videt̃ pec care niſi forte ex qualitate pſo ne vel tpis cognoſceret vl' pba biliter ſibi pſcia dictaret q eũ mẽſ nõ querit illã rẽ niſi ad ma lum ppetrandũ qḋ tñ defacili credere nõ dz. Con. Tho. ꝛ ho ſti.ij.ij.q.clxix.ar.ij. Si vero fac artẽ omnino pniciosaz ꝛ ad nul lum vſuz humanũ vtilẽ. vide qḋ dixi in pncipio capituli pceden tis vbi multa hñtur q̃ etiã tan gũt artifices. ſi in arte ſua mẽ dacijs ſciẽter vſus eſt ꝛ cũ intẽ tione fallẽdi proximũ mortale eſt. xxij.q.ij.c.i. ꝛ tenẽtur reſtitu ere leſis. Si aũt nõ intendit no cere ſz ſe indemnẽ ſeruare veni ale eſt ſm thom. ꝛ Rich.in.iiii. Niſi aſſidue ꝛ ex mala cõſuetu dine mẽtiat̃. q2 tũc ſm hoſtie. mortale eſt. Si vſus eſt iuramẽ tis vl' piurijs vide.s.ti.iii. pce pto ſcḋo. Si vſus eſt iniuſt ſeu falſis mẽſuris vel põderib' vi de ſupra capitulo pcedenti. Si humectauit mercãtias ſic quã doq fit in pipere zinzibero cro cho lana ꝛ ſimilib' q̃ pondere vendũtur vt magis ponderent grauiter peccauit ꝛ dãnificatiſ reſtituere tenet̃. Si iniuſte diſ famauit aliorũ merces opa vel artificia vt ſua melius vẽdat et eius apotheca maiorẽ pcurſuz habeat tenet̃. ſi nouitatuz fuit curioſus inuentor. nã ꝛ ipſe pec cauit ꝛ ceteris occaſionẽ pec cãdi pbuit ſcḋm tho. vbi ſupra proinde. Criſoſti. inquit ab ar te calceorũ ſutorũ ꝛ tectorũ mlt ta abſcindere oportet ſi in arte ſua fidei ſue ſe fiducialiter com mittẽtes decepit in qualitate. ſeu quãtitate rei aut in pcio vi detur mortale. ꝛ eis reſtituere tenetur.

Ab aromatariis.

Primo querendũ eſt ſi in cõponendis me dicinis min' diligẽ ter ſe habuit aut nõ poſuit ea que medicus ordina uit vl' nõ poſuit ita bona ꝛ rcẽ tia ſicut oportuit vel tanquã in expert' male cõpoſuit. Nam ſi medicina fuit nociua vel nõ p ficua infirmo pdictis de cauſiſ cum ex hoc habeat ſequi neceſ ſario grauior egri infirmitaſ vl' mors atq medici infamia non videt̃ excuſari a mortali ꝛ tene tur de omi dãno. ſi ſciẽter ven didit vnã rem pro alia vt corru ptam pro bona antiquam p re centi vilem pro precioſa morta liter peccauit ꝛ leſis tenetur de omni damno. Si ſophiſticauit aromata commiſcendo res vi les precioſis minus bonas op

timis ⁊ vēdidit pro puris vt ſolet fieri in ſiropis confectionibus electuarijs ſpecieb⁹ cereis ⁊ huiuſmodi.nam vltra peccatū leſis ſatiſfacere tenetur eo modo quo dictum eſt ſupra.ca.xij.ſi tamē huiuſmodi mixtura nō ſit nociua ſed fit vt res reddatur magis delectabilis ⁊ detrahatur de precio quantū cōuenit nō videtur illicita ſi ſcienter exceſſit in precio vendendo res viles pro precioſis vel carius quā communiter fit ab alijs aromatarijs.Nam vltra peccatum tenetur leſis ſatiſfacere ſi eſt quid notabile alias eſt pauperibus erogandum.Si docuit vel ſcienter vendidit ea quibus procreat̄ aborſus ⁊ ad hoc effectum vel vendidit venena eis quos credidit abuſos mortale eſt.Si vendidit ſcienter rē defectuoſam alicui vel expendit monetam falſam credēs ſic alium poſſe decipere.quia in emendo eam vel in recipiendo monetam ipē eſt deceptus.nā hoc nullomodo licet ex quo defectum rei vel monete nouit ſi alicui mutuauit pecunias pricipaliter propter hoc vt iret ad apothecam ſuam vſura eſt.vide.eo.ti.capi.vij.Si in diebus feſtiuis vendidit vel alios vendere fecit ſeu permiſit indiffe renter vel tenendo apothecā apertam.Nā hoc nō licet niſi pimminenti neceſſitate.

Rubrica vide. ſ. p̃cepto.iii.
A lanifice vel trapecida.

Si dolum nõ in arte ſua vel fraudẽ quoquomõ cõmiſit faciendo pannos lane minus p̃cioſe ⁊ bonitatis ⁊ vẽdendo pro pannis lane maiorꝭ p̃cij ⁊ bonitatis vel vnius tincture pro alia nil minuẽdo de p̃cio vltra pctm̃ teneť reſtituere leſis. Si cõmiſit fraudem faciendo trahere pannos ad tiratorium vltra modũ debitũ artis. Nã cũ hoc cedat ad dãnuꝫ ementis q: pãnus deficit a mẽſura ſi poſtea madidať ⁊ tonditur vt moris eſt teneť vendẽs vltra pctm̃ emptori ſatiſfacere idem dico de his qui vendunt caligas factas ex panno minuſ debito balneato que poſtea cũ eis emptor vtitur reſtringunť ⁊ decurtãtur ⁊ cito lacerantur Si tradẽdo lanã ad filandũ de ditvncias.xiii.pro libra fraudulenter nolens tñ ſoluere niſi ꝓ filatu vni⁹ libre peccat. ⁊ tenetur ſatiſfacere.niſi ita eſſet de more patrie. Si vendidit pannos laceratos ad tiratoriũ licꝫ reemẽdatos aut male textos. vel tinctos vel cartatos pro bonis. Nã hoc nõ licꝫ niſi demat de p̃cio quantũ importat ille d̃fectus alias fraudẽ ⁊ dolũ committit. ⁊ teneť ſatiſfacere vt.ſ. e.ti.cap.xij.ad idem teneнť mediatoreſ qui ſciẽtes tales defectus faciũt vẽdere pro bonis. Si diſtulit ſoluere creditorib⁹ ſuis vel mercedẽ reddere operarijs vide ſupra.

Ab aurifice.

Si fecit vel vendidit aurum vel argentũ alchimiticũ pro vero vltra pctm̃ teneť emptori ſatiſfacere de damno Concor.tho.ij.ij.q.lxxvij.ſi tam̃ expenderet tm̃ pro tãto ⁊ tale pro tali ſine aliqua falſitate forme vel materie nõ videť illicitum ſcďm.d.ol.in con.ſuo. Si emit pro ſe calices ſacros nõ cõflatos prohibitũ eſt.x. q.ij. hoc ius. Si cudit monetã vel nummiſmata ſine cõſenſu p̃ncipis. Nam ſine autoritate ei⁹ nõ licꝫ ſcďm Barto.C.de fal.mo.l.ij. ⁊.iii. Vel autoritate regis dñi ſeu vniuerſitatis ſuperiorẽ non recognoſcẽtis vel qui in hoc tãto tpe p̃ſcripſit ꝙ initij nõ extat memoria.extra de verb·ſignifi ſup quibuſdã. Et qui cõtra fecẽ grauiter peccat ⁊ mľtipliciter puniť. Si cudẽdo vel fabricando monetã fraudẽ quoquomõ cõmiſit in materia forma põde

re vel valore. Nā ſi in vnoquoqꝫ horū quattuor defect⁹ reperitur iuſta pecunia defraudat̄ vnde notat glo. ⁊ Inno. in. c. iiii. de iureiur. ſi moētā fabricatā falſifi cauit tōtendo vl̄ tingēdo. ſ. monetā eneā inargentādo ſeu deaurādo. aut monetas graues eligēdo ⁊ ꝯflādo ⁊ alias tranſire ꝑmittēdo ſicut faciūt cāpſores Nam hi oēs ſunt infames etiam falſarij ⁊ multipliciter puniunt̄. C. de fal. mone. l. i. ⁊ d. c. v. Con. ibi hoſti. Si alicubi emit monetas diminuti ponderis, ꝓ ut ibi currūt vt aliū locū portaret cū lucro vēditurus. Nam ſi vbi eas vēdidit indifferēter ſic expēdūtur ſicut integre monete nō videt̄ in hoc peccare cum nulli inferat damnū ⁊ ſibi ex industria ſua ⁊ labore q̄rat lucruꝫ ſicut ꝯtingit etiā de alijs mercimonijs que plus minuſue valeant in vno loco q̄ꝫ in alio.

A tabernarijs

Si vēdidit vnā ſpeciem vini pro alia vel poſtq̄ꝫ expoſuit vinum venale ⁊ attraxit hoīes miſcuit illud aqua vl̄ min⁹ bono vino grauiter peccauit niſi ſubtraxerit de ꝓcio q̄ꝫtum debuit. Si ad clarificādū vinū aliq̄d corporib⁹ nociuum miſcuit. Si vēdidit vinū mēſuris iniuſtis vel min⁹ plenas deditvltra pctm̄ tenet̄ reſtituere vel paupibus erogare. vt. ſ. eo. ti. ca. xij. Si poſtq̄ꝫ vendidit vinum aut alia comeſtibilia occl̄te ſubtraxit ea comedit vel bibit ad hoc vt etiā alia emāt vltra pctm̄ reſtituere tenetur. Si dieb⁹ feſtiuis vēdidit ꝑncipalit̄ propter lucrū ſummo mane etiam in qualibet maiori ſolēnitate aperiēs tabernā mortaliter peccauit. Si ſciēter vendidit vinum ſe inebriare volētibus nō curās de pctō dūmodo lucret̄ mortale eſt. Et idem ſi propter lucrū ꝑcipue dieb⁹ feſtiuis procurat ꝙ ibi videātur quedā ad potū ꝯcitātia vt magis bibat̄. Si i domo ſua tenuit meretrices latrones ribaldos ⁊ alearū luſores ꝑſtando eis naybos carticellas ⁊ taxillos ⁊ exigēdo ꝓ eis pecunias mortale eſt. Et efficitur ꝑticeps oīm pctōruꝫ talium. ij. q. i. Notū. Si cari⁹ ⁊ pl⁹ debito vēdidit ſimplicibuſ vel ignotis aut trāſeuntib⁹ q̄ꝫ alijs q̄ ꝓhibitū eſt ex. de empti. ⁊ vendi. c. i. Si fidelis fuit in ſeruādo res ſuas hoſpitib⁹. Nam ad hoc tenet̄ ⁊ ſi amiſſe fuerint ſatiſfacere obligat̄ ſm̄ Bart. i l. i, ff. de fur. aduer. nau. cau. ⁊ no

tat collec.ex.de loca.c.i.

A ſutore.

I retinuit ſeu occl'te ſubtraxit de pāno vel ſerico tella bōbice ⁊ hmōi. nā furtū cōmiſit. Et ſi ſit q̄d notabile reſtituere tenet̄ niſi ꝓbabiliter pſona cuius eſt mercedez laboris eius vel omnino nō dediſſet vl' diminute. Si aliquando ꝓmiſit aliq̄d facere cū ſcirz nō poſſe attēdere pctm̄ eſt. Si diebus feſtiuis ⁊ noctib' p̄cedētibus laborauit vel laborare fecit aut permiſit ſeu toto mane maiorū ſolennitatē ſe occupauit inueſtiēdo nouas veſtes tā viros q̄z mulieres nō videt̄ excuſari a pctō. ⁊ ſi ꝓpter hoc obmittit̄ miſſa eſt mortale Si ſic veſtiēdo mulieres vel aliq̄d circa eas faciēdo ſe habuit inhoneſte vel alicui ſcādalum dedit mortaliter peccauit. Si in arte ſua aliq̄d illicitū p ſe fecit. vl' p alios puta veſtes nimiū caudatas ſcolatas impudicas ⁊ hui' modi nō excuſat̄ a pctō. Si famulos ſeu operarios quoſ mercede ↄduxit bene ⁊ fideliter tractauit ⁊ eis pacta ſeruauit. nā alias tenet̄ illis ſatiſfacere. Si puerū quē ↄduxit grauiter percuſſit vel vulnerauit. tenetur d̄ dāno q2 leuis tm̄ caſtigatio talibus pmiſſa eſt. ff. e. Item queritur ſi p errorē veſtē alicui' dedit alteri tenetur ei ibidem

A locatore ⁊ cōductore

I ſciēter locauit aliquā rez vicioſaz puta domū ruinoſam equum claudicātem vel alias defectuoſuz hoc ignorante ↄductore peccauit mortaliter ſi inde ſecutū eſt veriſimiliter ſequi poterat notabile damnū ↄductori ⁊ tenet̄ ei de omni dāno inde ſecuto. ⁊ ſimiliter tenet̄ ſi locauit rē vicioſam ignorāter licet non peccauerit. ff. loca. ⁊ cōduc. l. ſi addes. §. i. ⁊ notat hoſti. ⁊ durā. in ſum. ſuis e. ti. ⁊ Jo. an. ex. e. ca. i. Si notabiliter carius quā debuit rē ſuam locauit ↄſideratis ↄditionibus occurrētib' peccauit plus ⁊ min' ſcđm quā ↄductorē grauauit. Si locauit operas ſuas i faciēdo aliquā rem ⁊ damnū intulit dño rei rem ipam deſtruēdo in totū vel in partē. Nam ſi hoc ↄtingit culpa ſua etiā leui aut illorū quorū opere vel opera vtitur tenet̄ de dāno dato ſcđm hoſti. ſecus ſi diligentiaz adhibuit quā diligēs paterfamilias adhibuiſſet. ff. eo. ſi merces. §. qui columnā de caſu. Ro

fortuitu nō tenet niſi ꝑ pactuꝫ expꝛſſum fuerit vel aliquibꝰ caſibus expꝛſſis cū clauſula generali vt no. Jo. an. vbi ſupꝛa. Si locauit opas ſuas tm̄ vel locauit rem ꝛ operā ſimul vel accepit ſpeciē ex innoīato ꝯtractu vt aliquid faciat in ea licet poſtea caſu fortuito impeditus fuerit totā tn̄ mercedem accipiet niſi mora vel culpa ſibi poſſit imputari vel niſi tēpore quo nō potuit in ea operari alteri opatuſ ē a quo mercedē habuit vt notat Jnno. ꝛ Jo. an. vbi ſupra ꝛ hoſt. in ſum. eo. ti. Si ꝯductor male tractauit rem ſibi locatam vt equum vel boues nō paſcēdo et nimis fatigādo ꝛ hmōi tenet ad arbitriū boni viri ſcd̄ꝫ Raymū. in ſum. Si ꝯductus ad opꝰ alicuius ex feſtinātia vel negligentia nō fideliter ꝛ diligenter opatꝰ eſt ſepe pauſando vł moram trahēdo tenet ſatiſfacere de dāno. Si ſeruiens ſeu laborator expn̄s alicuius magiſtri fideliter ſe habuit in omi ſibi cōmiſſo. Naꝫ ſi aliquid occulte ei ſubtraxit vel in aliquo decepit peccauit mortaliter ſi eſt quid notabile ꝛ reſtituere ei tenetur vel etiā ſi ſit q̄d minimum ꝛ fecit animo dānificandi ſm̄ tho ij. ij. q. xvi. ꝛ. xiiii. q. vi. c. vltimo.

A piſtore

Si fecit panem nimis ponderoſum. ita q̄ emētes ſint decepti vel minorꝫ ponderis q̄ꝫ debuit vel alteriꝰ farinā bonā accepit illis quibꝰ faciebat panē ꝛ poſuit minꝰ bonam vel cū nimio furfure quia peccauit ꝛ tenet ad rſtitutionē

A macellario

Si macellariꝰ vēdidit carnes corruptas ꝓ ſanis eſt mortale. Si vēdidit vnā ſpeciē ꝓ alia vt capra pro caſtrato ꝛ hmōi. aut diminutū pōdus vt vndeci vncias ꝓ libra peccauit ꝛ tenetur d̄ damno.

A cerdone.

Si vēdidit ſpeciē corūꝫ ꝓ alia nimis bona i ſotularibus peccauit et tenet de eo q̄d plus accepit ratione huiꝰ deceptionis. Si vēdidit ſotulares maiori p̄cio ꝓpter ſolutionis dilationem

Ab hiſtrione

Si fecit repreſentationis ſeu iocos cum verbis turpibus vel actibus turpia repreſentantibus vel cum incantationibus. Nam hoc illicitum eſt ꝛ morta

le. Et talia exercentes nō ſunt abſoluēdi nec cōmunicādi niſi omnino de ſtiterint. Et de his loquit̃.c.ꝑ dilectione.de cō. di ij.ꝛ di.lxxxvi.q̄ donāt. Ubi dicit̃ ꝙ q̄ talibꝰ donāt pro opere ſuo ḡuiter peccāt. Facere aūt ad recreationē ꝛ ſolatiū homi nibus exhibendū dūmodo fiat in locis tꝑibus ꝛ modis oportu nis ꝛ a pſonis laycis nō videtur ꝓhibitū ſm tho.ij.ij.

A muſico.

Si vſus eſt inſtrumētis mu ſicis. Nā q̄zuis de ſe vſus talium ſit licitꝰ ꝛ ꝯſequēter fabricatio ꝛ vēditio. Poṫ tñ multipliciter eſſe pctm̄ in vſu eorum vt ſi ad laſciuiā ꝓuocandā et nimiā ꝯplacentiā ſenſualē precipue cū in diuinis officijs pul ſant̃ ballate ꝛ cātiones laycales cū hoc cedat ad magnā dei irreuerentiā. Que enī ꝯuētio xp̄i ad belial. ſ3 an hoc ſit mortale vl̓ veniale relinquo dei iu dicio. Si pulſat organa in feſt̄ ad officia ꝑ̄ncipaliter propter lucrū turpe eſt illicitū.

A ruſticis ꝛ agricolis.

Primo ſi quoquomodo excōicatꝰ fuit vt pro dānis illatis vel furtis ꝛ huiuſmodi ſeu cū excōmunicatis participauit vide.s̄.e.ti.ca.i. Si ſcit ꝛ credit oīa ſacramenta ec cleſie ꝛ ſi eſt ꝯfirmatus de hoc ſupra ꝑte.iii.ti.iii.c.ij. Si ſcit orationē dn̄icam ꝛ ſimbolū apo ſtolorum ꝛ credit que in eo ꝯtinentur implicite vel explicite. vt habet̃ ibidem.c.i. Si obſer uauit feſta ipe cū familia ſua ꝛ in eis miſſam integrā audiuit. vt tenet̃ vide ſup̄ ꝓcepto.iii. Si obſeruauit ieiunia quantū potuit nō tñ ad ea tenetur niſi vt habet̃ ſup̄ ꝓcepto.ij. Si ſacerdoti ſuo inobediēs fuit in his ad q̄ tenet̃ aut ꝯtra eū ſe ꝓter ue habuit ei detraxit in re notabili mortale eſt. Si decimaſ nō ſoluit integre ſm bonā con ſuetudinē loci ſeu qd̄ viliꝰ erat de idustria ādit mortale videt̃ Si furatꝰ eſt aliq̄d vicino ſuo puta aſportādo fructꝰ vuas nu ces caſtaneaſ pullos ꝛ hm̄oi pec cauit ſm ītentionē q̄3 habuit ꝛ tenet̃ reſtituere oīa ſm tho. Uuas aūt comedere ī vinea al teriꝰ ꝛ ſpicas ꝯterere nō videt̃ pctm̄.de cō.di.v. diſciplos. Si ꝑ aīalia ſua dānificauit agrum vel vineā alicuiꝰ paſcēdo ea vl̓ al̓s ledēdo. Nā vltra pctm̄ tenet̃ vl̓ aīalia dare vl̓ extimatio nē dāni reſtituere ex̄ de iniurijs ca.ſi leſerit.ꝛ.ca.fina. Si alias

quoquomō nocuit ꝓximo ſuo. vel dānificauit p ſe vel familiā ſuā. Uel diſrūpendo ſepes aut incidēdo arbores ꝛ nemora ꝛaſ portādo ligna ꝛ hmōi. Et p̄ci/ pue ſi mutauit terminos agro/ rū vel poſſeſſionum addēdo ali q̄d de terra vicini ſui agro ſuo arādo vel alias. In his omibuſ peccauit ꝛ reſtituere tenet̄. ex/ tra de iniurijs. ca. fi. Si regula uit facta ſeu negocia cōitatis ꝛ infideliter ſe habuit vel iniuſte ꝛ ex culpa ſua dānificauit cōita tem in generali ſeu aliquē d̄ cō munitate in ſpeciali. qꝛ tenet̄. vt. s̄. Si tenēs poſſeſſionē ad vi ctum male tractauit ſeu nō di/ ligēter curauit vel cēſum inte gre ꝛ d̄bito tp̄e dn̄o nō tradidit ſeu alia cū eo ꝯuenta nō ſerua uit cū tn̄ potuerit peccauit et ſatiſfacere tenet̄. Si partiari⁹ fuit ꝛ aliq̄d ſubtraxit de fructi/ bus fingens ſe min⁹ recollegiſ/ ſe vel alias fraudē vel notabilē negligentiā in dānum dn̄i com miſit vt nō ſcindēdo culcinādo aut nō ſeminādo terrā. vel fru/ ctus debito tp̄e nō colligendo aut boues nimis fatigādo a d̄o vt perierint vel notabiliter de teriorati fuerint p̄cipue ꝓpter propriū commodū peccauit et tenet̄ ei det̄ āno. Si aīalia te/ nens in ſonidū nō reſpōdit ex i tegro de lana fetib⁹ ꝛ hmōi ei qui ſibi dedit animalia qꝛ tene tur ꝛ eſt mortale. Si familiā ſu am gubernauit ſcd̄m precepta dei ꝛ eccleſie vt habet̄ ſup̄. eo. ti. c. ij. Si de. flagellis dei ꝛ in/ fortunijs impatiēs fuit vel ali/ q̄d ꝯtra deū inordinate locut⁹ eſt. Nā ſi deliberate fecit mor/ tale eſt. Si teſtimoniū falſuꝫ di xit p̄cio vel odio ꝛ ſi vicino ſuo inuidit ꝛ accuſauit eū apd̄ dn̄m ſeu officiales iniuſte ꝓpter qd̄ dānificat⁹ eſt peccauit mortali ter ꝛ tenet̄ ad reſtitutionē d̄ dā no dato. vide. s̄. e. ti. ca. iiii. De varijs ac falſis opinionib⁹ quaſ h̄nt ruſtici ꝛ vetule multiplici/ ter ꝛ de incātationib⁹ ꝛ diuina tionib⁹ ꝛ ſimilib⁹. De hoc dici tur pleni⁹ ſup̄ in p̄mo p̄cepto. Si impleuit vota ſua vl̄ nō vi/ de. s̄. p̄cepto. ij. Si impatiēs fu it in laborib⁹ aut ex ibercia ma luit mēdicare q̄ꝫ. laborare. Si volūtarie occaſionē laborādi i die feſti ſibi p̄parauit vt ſecādo fenū tali die qꝫ cogat̄ laborare in die feſto in curādo ꝯgregan do vel recōdendo mortale vid̄/ tur. De maledictionib⁹ iniuri is rixis ꝯtētionib⁹ choreis ꝛ va nitatib⁹ potationibuſ ſupfluis ludis iuramētis piurijs ac men

78

dacijs. Uide de ſingulis ſupra in locis ſuis.

A publicanis ſeu datiarijs. Capitulum. xiiii.

I exercuit/ſeu exegit p ſeipſ vel p alios datia ſeu gabellas illicitas. nã huiuſmodi exactiones iure canonico ciuili ⁊ diuino ſunt repbate niſi ab impatore vel rege vl' lateranẽ ↄſilio ſunt ↄceſſe vel alias ex lõga ↄſuetudine cui⁹ initij nõ extat memoria debeant vt ſupra.e ti.c.iii.plene habet ⁊ aliter exiens ſcienter mortaliter peccat ⁊ reſtituere tenetur. Si exegit vel extorſit vectigal pro eis rebus pro q̃bus ſolui nõ debet. vel ſi de eis pro q̃bus debet ſolui exegit plus q̃ debuit Nã ſi vltra data ſtatuta ſeu cõſuetudines rõnabiles eiuſdẽ pedagij aliq̃d ſciẽter exegit mortaliter peccauit ⁊ reſtituere leſis tenet. Si falſo ⁊ mẽdaciter adinuẽtiones fecit imponẽdo. alicui q̃ pedagiũ defraudauerit. Nã vltra pctm̃ tenet eis ſatiſfacere de omni dãno inde ſecuto ⁊ de calũnia ſibi impoſita Si vero exegit penã ⁊ emẽdã in quã quis iuſte incurrit pro eo q̧ decepit ſeu decipere voluit pedagiũ occulte deferendo res obnoxias pedagio nõ eſt illicitũ dũmodo non exigat vel extorq̃at vltra q̃ ei de iure pmittitur ſcd̃m datũ rõnabile tñ eiuſdẽ Si exegit p ſe vel p alios pedagium a clericis etiã prime tonſure tm̃ vel a religioſis ſeu pſonis eccleſiaſticis pro pſonis vl' rebus proprijs ſeu eccleſiarum ſuarũ quibuſcũq; quas nõ cauſa negociationis deferũt vl' deferre faciũt excõicationem incurrit. vt in.c.quãq̃ de cen.lib. vi. a qua excõmunicatione abſolui nõ poterit.ſ.ab epo niſi p̃us facta reſtitutione ſcd̃m glo. ibidem in fi. nec ſufficeret cautio ſed requirit actualis reſtitutio vt notat glo. in cle. p̃ſen. e.ti.con.ſte. Ioh. de legna. ⁊ Io. de imo. Si vero pro rebus q̃s hmõi pſone eccleſiaſtice cauſa negociationis deferũt nomine ſuo vel etiã alieno vel ↄferri faciunt exigat vectigal ſeu pedagium libitũ. eſt tñ ſtabit iuramto eorũ vel etiã nunciorũ ſuorum. niſi pſonarũ qualitas diſſuadeat. ſi queſtio ſit de clericatu.ſ. an deferẽs ſit clericus vel nõ vel q̧ res portet cauſa negociationis vl' nõ. Con. p̃dicti docto. Si exegit p ſe vl' p alios pedagium pro rebus quas portãt layci pro vſu proprio ↄ hoc

vide ſupra.e.ti.c.iii. Si exñs ď poſitarius ſeu caneparius pecuniarum exactarũ pro pedagio ĩfideliter ſe habuit. Nã ſi occulte aliquid exegit a ſocijs vel ſb́trarit aut r̃tinuit ſeu alias quoquomõ defraudauit vltra peccatum tenet̃ omnia reſtituere.

A rectorib9 ſeu adminiſtratoribus hoſpitalium ⁊ aliorum locorum piorum ac domorum religioſorum. Ca. xv.

I nouit ſe nõ ydoneu3 regimini huiuſmodi locorum piorũ. nã eoru3 gubernatio nõ põt ſine dei offenſa cõmitti niſi viris prouidis ydoneis ⁊ boni teſtimonij q̃ ſciant velint ⁊ valeãt loca ipſa ac bona eorum ⁊ iura vtiliter regere ⁊ eorum prouent9 ⁊ redditus in pſonarum miſerabiliũ vſum fideliter diſpenſare. vt habet̃ ĩ cle. qr contingit. de relio. domi. Si exiſtens rector ſeu adminiſtrator alicuius hoſpitalis ſeu loci pij ꝯfecit inuentariũ bonorum omniũ eiuſdem loci et iuramentũ p̃ſtitit. Nã ad hoc tenetur vt ibi. ⁊ iurabit iuxta formam quã ponit ſpe. in ti. de tutore. in principio. Si bona ⁊ ꝓuent9 hoſpitalis ſeu loci pij quoquomodo in vſus proprios conuertit. nam hoc nullatenus lic3 vt in dicto. c. qr cõtingit ſcilic3 vltra victum ⁊ veſtitu3 nec fructus etiam a ſolo ſeparatos facit ſuos talis rector vt notat. glo. ibidem. ⁊ ſic in hoc habet minorem poteſtatem q̃3 prelatus qui huiuſmodi fructus facit ſuos vt plene dicetur infra. ca. xvij. Et ſi ſcienter eos cõuerterit in vſu3 propriu3 aliter q̃3 predixi mortaliter peccat et ad reſtitutionem tenetur. vt no. in dicto. ca. quia contingit. et ibĩ per Joh̃. de imo. ⁊ alios docto. Si fuit negligens recuperare bona res ⁊ iura ipſorum locorum a manibus occupantium ſeu vſurpantium. Nam adhoc tenetur ⁊ ſi nõ facit peccat cu3 ⁊ negligens acquirere quando poteſt teneatur. xij. queſtio. iiii. quicunq Concordat Johãnes de immo. vbi ſupra. Si ex negligentia ſua permiſit collabi et diſperdi domos aut edificia ruinis deformari tenetur ad emendam. Nam hoc eſt ſignum euidens male adminiſtrationis et debent huiuſmodi reparari de redditibus locorum qui ſuperſunt vt notat gloſa. vbi ſupra. Si ea que ad certum vſum ſunt oblata ſeu relicta in vita vel in morte ad alium

vſū ꝯuerterit etiā piū. Nā hoc non licet autoritate ſedis apoſtolice ꝑcipue qñ pñt ꝯuerti ad vſuʒ deputatū ſm Lapū. Si vero nō pñt ad illū vſuʒ ꝯuerti poterūt ad aliū ꝯuerti etiā ꝑ inferiorē a papa ſm quoſdā vid̄ notata ꝑ Joh. de imo. vbi. ſ. ꝛ do. An. d̄ bu. i. c. ſignificatū. d̄ ꝑbē.

A clericis ꝛ in ſacris ordinibus ꝯſtitutis. Ca. xvi.

Jrca clericos ꝛ i ſacris ordinibꝰ ꝯſtitutos pñt ſic formari interrogatōes plus ꝛ minꝰ ꝓut ꝯditioni eorū videbiť expedire Primo ſi rite ordinatꝰ eſt. Nā ſi exñs irregularis puta bigamus homicida mutulator illegittimꝰ ꝛ hmōi ꝛ abſq̧ diſpēſatione ordinē recepit mortaliť peccauit. Nec hʒ executionem ordinis niſi diſpenſeť cū eo alias ſi exquereť peccaret adhuc mortalr. Si fuit ordinatꝰ ante etatē legitimā mortalr peccauit ꝛ dʒ ſuſpēdi ab executione huiꝰ ordinis vſq̧ ad etatē legitimā. ex̄ de tēpo. ordi. vel nō eſt con. glo. in cle. generalē. d̄ eta. ꝛ quali. vide vbi. Si fuit ordiatus ex̄ tpa ꝯgrua dʒ deponi. ex̄ e. c. ſane. Si fuit ordinatꝰ ꝑ ſaltuʒ. i. vno ordine ꝑtermiſſo aliū ſuperiorē recepit. vltra ꝓctm̄ d̄ bet deponi ſʒ ex diſpenſatione ēpi ſi nō ex malicia hoc fecerit pōt ad ordinē omiſſuʒ ꝓmoueri. di. lii. ſolicitudo. ꝛ ex̄. de cler. ꝑ ſal. pro. c. vnico. Glo. Rai. diē q̧ hoc caſu etiā ad ſuꝑiores ordines pōt ꝓmoueri ꝑ eꝑm. Secus videť ſi ex malicia. Si ꝑ ſymoniā ordinē recepit aliq̄d tēporale dādo vel ꝓmittēdo pro ipa ordinatione ordinatori vel alteri cuiuſq̧ſiue ſit minꝰ a manu ſiue ab obſeq̄o vel a lingua Nā ſi excōicationē ꝛ ſuſpenſionē incurrit a qua nō pōt abſolui vel diſpēſari niſi a Ro. pon. ꝑterq̄ʒ in mortis articulo vt patet in extrauaganti. Martini quiti. q̄ incipit dānabile. ꝛ alia eugenij pape. iiii. q̄ incipit cū d̄ teſtabile. Si ſciēter ordinatꝰ fuit ab eꝑo ſymoniaco licet nō ſymoniace. Nā mortalr peccauit ꝛ nō recepit executionē ordinis ſʒ eſt ipo iure ſuſpēſus ꝛ irregularis ſm Ray. nec pōt ꝑ eꝑʒ diſpēſari. i. q. i. ſi q̄s a ſymoniacis Secꝰ ſi ignorāter q̄ tunc cpo terit ab eꝑo ſʒ nō ab eodē. Cō. hoſti. Si exñs excōicatus maiori excōicatione ordinē ſacrū vľ etiā nō ſacrum ſcienter ſuſcepit mortalr peccauit. nec ordinis executionē recepit. Si vero ignorāter ignorātia probabili

tũc ſi eſt cleric⁹ ſecłaris ſol⁹ papa diſpenſat. Si vo religioſus abbas vel plat⁹ ei⁹. ex. de ſent. excõ. cũ illorũ ⁊ ibi glo. ⁊ doc. ⁊ Rich. in. iiii. diſ. xviii. ar. iii. q. i. Si exñs in mortali pctõ etiam occulto ordinẽ recepit. Nã mortalr peccauit ẜm Ray. ſic recipiẽdo ordines ſicut ⁊ alia ſacramẽta. xl. di. multa. xcv. di. Illud. Cõ. tho. ⁊ pe. in. iiii. ſen. di. xxiiij Si ſciẽs ſe excõicatũ vel i pctõ mortali exhibuit ſe in aliquo actu ſeu officio ordinis vt faciendo acolitatũ. ſubdyaconatũ. dyaconatũ. aut ſolẽniter aliqđ ſacramẽtum miniſtrãdo puta baptiſmũ. ſacrã eucariſtiã ſeu peĩtentiã ⁊ hmõi mor. pec. ⁊ totiens quotiẽs hmõi actũ fec̃ ẜm tho. ⁊ Alex. Si excõicat⁹ maiori excõicatione ſolenniter celebrauit Nã ex hoc efficit̃ irregularis. xi. q. iii. Si q̃s eṗs. ꝑmo ⁊ ſcđo. Nec põt diſpẽſari niſi per papã de ſen. excõ. is q̃. li. vi. Cõſtitut⁹ tñ in minorib⁹ ſolũ ſi miniſtrat ſeu exercet officiũ ſuũ etiã cũ ſolẽnitate ẜm quoſdã nõ efficit̃ irregular̃. q2 illa duo capitula nõ loquunt̃ de eis. Sed hoſtieñ ſentit ꝙ ſi talis ſe ingerat diuinis tanq̃ȝ in ſuo ordine vel officio. Nõ tanq̃ȝ acolit⁹ vł exorciſta irregularis efficit̃. vt capitulo cũ medicinalis. đ ſen. excõ. li. vi. ar. xiiii. di. acolitus. ⁊ trib⁹. c. ſequẽtib⁹. idẽ colle. ex đ cle. ex mi. illud ⁊ arcħ. xi. q. iii. ſi q̃s a ſuo. Et hec opinio verior vt habet̃ in ſpe. ti. de leg. Si vſus eſt ordine a quo erat ſuſpenſus. Nã ſiue ſuſpẽſus erat a iudice ſiue a iure. Et miſtrauit in ordine a quo erat ſuſpẽſus irregularitatẽ incurrit. xi. q. iii. ſi q̃s eṗus. ⁊ ꝑ ſolũ papã diſpẽſari ꝑt vt in. d. c. cũ medicinalis. Si ex iſtẽs interdict⁹ vſus eſt ordine Nã irregularitatẽ ꝯtraxit ſiue ei ſint iterdicta diuia ſiue eccleſie ingreſſus. vt in. ca. is cui. de ſen. exc. li. vi. Si celebrauit ſciẽter in loco iterdicto nõ exñs ſuper hoc ꝑuilegiat⁹ nec in caſu a iure ꝯceſſo irregularitatẽ icurrit a qua niſi ꝑ Ro. põtificem diſpẽſari poterit. ex. de ſen. ex. is q̃. li. vi. Si vſus eſt ordĩe quẽ nõ habeat. Naȝ ẜm Rai. q̃ nullũ hñs ordinẽ vel aliquẽ hñs exercuit officiũ alteri⁹ quẽ nõ habuit. In ꝑmo caſu ſi non velit ceſſare dȝ excõicari ⁊ nunq̃ȝ ordinari. ex. de nõ or. mi. c. i. In ſecũdo caſu dȝ deponi ab eccleſiaſtico ordine quẽ habeat. c. i. et ii. ⁊ irregularis vt no. ſco. in. iiii di. xiii. q. ij. Si vſus eſt ordine in irregularitate. Nã totiẽs incur

rit nouū irregularitatis vincu-lū vel ſaltē trāſgredit̄ totiēs di ⁊ eccleſie p̄ceptū. ex̄ de tempo ord. ſepe. li. vi. de ſen. ex. is q̄. ⁊. c Jo cui. eo. li. Si extitit notorius fornicator altero de trib⁹ mōis vt q2 ꝯfeſſus eſt in iudicio p ſe ſpz vl̄ ꝯuict⁹ vl̄ crimē adeo ma nifeſtū eſt ꝙ nō pōt vlla tergi-uerſatione celari. Nā talis ip̄o iure ſuſpēſus ē quo ad ſe ⁊ quo ad alios. xxxij. di. c. p̄ter hec. lxxx di. i. ſi q̄ ſunt. ⁊ hoc verū ſiue ta lis fuerit in ſacris ſiue in miori-bus ordinib⁹ ꝯſtitut⁹ vt no. ar⁹ chi. xxxij. di. c. ad hec. Et eſt ſuſ pēſus ab oib⁹ actib⁹ ordinū q̄z diu in vicio pſeuerauerit ſi inte rim officia ſua exeq̄tur efficit̄ irregularis ⁊ hz op⁹ p Ro. pon tificē diſpēſari etiam ſi a vicio ceſſaſſet ſm Inno. ⁊ hoſt. vt no tāt archi. ⁊ dn̄ſ An. de bu. Vn̄ licet a vicio ceſſauerit ſi an̄ di-ſpēſationē vtit̄ officio ſuo mor talr̄ peccat. Si aūt ſic ſuſpēſus nō eſt execut⁹ officia ſua idiget tn̄ abſolutōe q̄z poterit tūc ep̄ſ facere ſm Inno. dz etiā tal̄ ab alijs euitari in miſſa ⁊ diuinis officijſ. di. xxij. null⁹ ⁊. c. p̄ter hec etiā anteq̄z ſit admonit⁹ ſm cō munē opinionē doc. quā tenēt tho. Rai. ꝟꝟ. Inno. hoſti. Joh. ca. ⁊ dn̄s An. d̄ bu. ⁊ hoc verū

ſm ea q̄ ꝯtinent̄ in corpe iuris, ſcz ꝙ a tali nō dn̄t audiri diuīa nec recipit ſacramēta niſi baptiſ mus ⁊ eucharillia in extrema neceſſitate. xxxij. di. §. verū. Cir ca tn̄ aliq̄ innouata ſunt p ꝯcili um baſilien̄. vide in piſa. cleric⁹ iij. § . i. in additiōe. Si tōſuram nō portauit vl̄ nimis breuē pec cauit. Si intēdit vti priuilegio clericali ſm Ricb̄. in. iiii. di. xxiij ar. ij. q. i. Si exercuit officia vel cōmercia ſecularia maxie cleri cali honeſtati indecētia vt mi-niſtrare in taberna vel publice ſtare ad maccellū. aut ſe tiranni di īmiſcuit ſeu arma portauit. ad aleaſ luſit comā nutriuit ve ſtez nimis breuē vl̄ de pāno ru-beo vl̄ viridi detulit. Nam hec oia clericis ꝓhibita ſunt ex̄ de vi. ⁊ ho. cleri. p totū. Si nimis familiaris vl̄ domeſtic⁹ fuit cū mulierib⁹ p̄cipue extraneis vel habitauit ſimul cū eiſ. Nā hoc eſt ꝓhibitū ex̄ de cohabita cle ri. A nobis. Si exercuit officiū alicui⁹ ordinis ſacri ſine debit̄ ornamētis vt faciēdo ſubdiaco natū ſine maipulo dyaconatū. ſine ſtola vel celebrādo miſſam ſine veſtib⁹ ab ep̄o bn̄dictis. ſ. ſine amictu alba cingulo ſtola manipulo ⁊ planeta. Nam cele brās ſine his g̃uiter peccat ſm

Rich.in.iiii.di.iii Ubi tñ ↄſue tū eſt cingulū nō bñdici nō credit Richard⁹ ꝙ celebrās cū cigulo nō bñdicto peccet. Cōcor. archiē. de con.di.c. Cōcedim⁹. ⁊ Gemi.de pe.c.de ḡdatio.lib. vi. Si celebrauit ſciēs ſine lapi de ſacto. Aut ſine licētia. Aut ſine adiutore vel ſine miſſali vl' hmōi. Nā in quolibet horū vide mortale. q2 ꝓhibitū eſt de con.di.i.c.i.⁊.c. Cōcedim⁹.⁊ de con.di.iii.hoc quoqꝫ.nec excuſat ignorātia iuris. Si exñs i ſacris omiſit horas canonicas dicere. Nā totiēs pec.mor.quotiens ſciēter ⁊ ex iduſtria ſeu maliciosa negligētia omiſit vnam horam vel plures nō ꝙ ſint tot mortalia quot ſunt hore omiſſe in die.ſꝫ ſi vnā omiſit eſt vnū mortale.ſi duas vel plēs eodeꝫ die eſt etiā vnū tm̄ pctm̄ mortale ſꝫ tāto ḡuius quāto plureſ omiſit.q2 totū officiū vni⁹ diei cadit ſub vno ꝑcepto ⁊ ſic omittēs officiū vni⁹ diei ſiue in toto ſiue in pte trāſgredit̄ ſolū vnū ꝑceptū ſm Al. Sec⁹ ſi omiſit ex obliuione vel infirmitate. imo.ſm Inno. Infirmi excuſantur a dicēdo officiū vel etiā ab audiēdo ſi directe vel occaſionaliter eis poſſit obeſſe. Si dicēdo officiū diuinū alijs exercitijs extriſecis ſeu manualibus ſe occupauit aut mentē euagare nō curauit trāſgreſſor eſt ꝑcepti eccleſiaſtici ex de celeb.miſſ. dolētes.vbi diſtricte ꝑcipit̄ clericis in ꝟtute obediētie vt diurnū officiū pariter ⁊ nocturnū q̄ꝫtuꝫ eis de⁹ dederit ſtudiose celebrēt ⁊ deuote. Si fec̄ omne ciuū ſm ordinē eccleſie romane vl' metropolitane.nā adhoc tenent̄ clerici ſeculares ſecūdū Guil. Et no. Joh.de imo.in cle. Graui.de cele.miſſa.

A ſacerdotib⁹ ſimplicib⁹.

Si celebrauit miſſaꝫ in locis ab epo nō conſecratis. Nā hoc nō licet niſi ꝓ ſūma neceſſitate puta vbi eccleſie cōbuſte ſunt vl' i itinere cū defuerit eccleſia. q̄a tūc licet celebrare ſub aere ſeu intētorijs cū tabula tñ cōſecrata de con.di.i.c.ſicut.⁊.c.ↄcedimus.alias ꝟo in domib⁹ oratorijs ꝑuatis nō licet niſi ex ꝑuilegio pape vel ex rōnabili cauſa de licētia epi. Con. Rich.in.iiij di.xiii.ar.iii.q.i.ſi celebrauit in mortali exñs niſi ꝑus de eo confeſſus licꝫ ↄtrit⁹ peccauit mortal'r niſi in caſu de quo ſup̄ pte tertia.ti.iii.ca.ii. Si celebrauit nondū dictiſ matutis peccauit mortal'r ſm Guil.⁊ hoſtie. An.

xo primā celebrare nō eſt mortale niſi ſit ↄtra ꝑceptū vl' inſtitutū vel ↄſuetudinē loci ſm.e. Guil. Si celebrauit ad faciēdū bñficia vel maleficia mortale ē ⁊ ꝓhibitū.xxvi.q.v.q̄cunqꜫ. Si celebrādo nō ↄſecrauit. Aut ſi ↄſecrauit ſacramētum nō ſumpſit vel ſolū ſumpſit hoſtiā abſqꜫ ſanguine. Nā hoc ꝓhibitū eſt de con.di.ii.relatū.⁊.cap.ſe. Si nō exñs ieiunus celebrauit mortal'r peccauit.vij.q.i. nihil. de con.di.ij.liq̄do. Si nō in azimo ↄſecrauit ſꜫ in fermentato ꝗuiter peccauit agēs ↄtra ſtatutū ⁊ ↄſuetudinē eccleſie ſm tho. Si cū hoſtia corrupta vel vino acetoſo ſciēter celebrauit ꝗuiter peccauit ſm tho.in.iiii. di.ij. Si obmiſit aquā cū vino in calice ponere ex ignorātia vl' certa ſciā grauiter peccauit de con.di.ij.ca.i.⁊ ſe. Si euomuit ſacramentū ex foracitate vel ebrietate mortale eſt.de con.di. ij.ſi q̄s ebrietatē. Si ſtilla ſanguinis cecidit ſup terrā vl' alibi ex̄ calicē pōt de facili eſſe mortale.de con.di.ij. Si ꝑ negligētiā. Si poſt pollutionē nocturnā ꝓcedentē ex cauſa mortali īmediate celebrauit ſine neceſſitate videt̄ mortale etiā ſi cōfeſſus fuit de ea ſm Tho. Si nimiſ raro celebrauit ꝑcipue in ſolēnitatib⁹ magnis ſine cauſa rōnabili celebrare noluit videtur mortale ſm Tho. Si pl'es miſſaſ in die dixit in caſu nō cōceſſo mortale eſt.caſus ↄceſſos ponit Hoſti.in ſum.e.ti.⁊ dicit An.d̄ bu.in.c.ↄſuluiſti. Si miſſaꜫ celebrauit tardi⁹ q̄ꜫ debuit mortale videt̄ ꝑcipue ſi notabiliter exceſſit tp̄s ſtatutū de cō. di.i.nocte.⁊.ca.ſolēt. Si corpalia veſtes ſacras ⁊ vaſa miſterij ⁊ bm ōīmūda tenuit ⁊ nitida. nā ad hoc ex ꝑcepto tenet̄ ex̄ d̄ cu.eucha.c.reliq̄. Si ſemel d̄dicata cultui diuino aliqn̄ cōuertit ad alios vſus. Nā hoc ꝓhibitū ē.xiii.q.iii.q̄ ſemel. Si conſueuit mēſam bñdicere ⁊ poſt refectionē gr̄aruꜫ actioneſ reddere vt dꜫ.xliiii.di.nō liceat.

De beneficiatis canonicis ⁊ curatis Ca. xvij.

Irca canonicos ⁊bñficiatos vltra m'lta in ꝑcedēti capitulo dicta q̄ etiā eos tāgūt pñt de infra ſcriptis ꝑ ordinē interrogari. Primo ſi ꝓ bñficio ſimplici vel curato officio vel dignitate eccleſiaſtica obtinēda ſymoniā cōmiſit. Nā q̄ ꝓ talib⁹ quomodolibet pecuniaꜫ vel aliud q̄d ꝑcio extimari poſ-

ſit dederit vel receperit aut in hoc mediatoꝛ extiterit ſuſpēſionē ipo facto ⁊ excōicationē incurrit. ſiue ſymonia fuerit occl'ta ſiue manifeſta nec ab eis pꝰterq̄ȝ in moꝛtis articulo ab alio quē ꝑ ſummū pōtificeȝ abſolui poterit. Et ſic ꝓmotꝰ electꝰ vl' ꝯfirmatꝰ ꝑ ſymoniā nihil iuris acq̄rit in eis. ſȝ ipo iure talis electio ſeu collatio nulla eſt nec facit fructꝰ ſuos ſȝ ad illoꝝ hominuȝ q̄ ꝑcepit reſtitutionem ſub aīe ſue ꝑiculo eſt aſtrictꝰ vt patȝ in extrauagāti Martini quīti q̄ incipit Multe ⁊ in alia eiuſdē q̄ incipit. Dānabile. ⁊ in alia Eugenij. xli. q̄ incipit. Cuȝ deteſtabile. Si bñficiū officiuȝ vel dignitatē eccleſiaſticā obtinuit oblata ab alio pecunia ꝓ eo. nā ſi ipo ſciēte vel etiā ignorāte ſymonia cōmiſſa eſt cū epo ſeu collatoꝛe beneficij cū ex hoc collatoꝛ excōicationē incurrat vt ſupꝛa collatio nulla eſt. Si vero pecunia data eſt vel ꝓmiſſa alteri q̄ȝ collatoꝛi ⁊ ꝓmotus expꝛſſe ꝯtradixit nō obeſt ei ex̄. e ſicut tuis. Nō verū videt̄ quādo pecunia data eſt ꝓ ꝯfirmatione poſt electionē ab. ſy. tenet q̄ nō ſit ſymonia. ſecus ſi ꝓ electione licet ꝯtradicat̄ niſi hoc fieret ab initio volēte pꝛomotionem impedire vt ibi Con. hoſti. Si vo pecunia data fuerit ab amico vel ꝓmiſſa eo ignoꝛāte ⁊ hm̄oi pꝛomiſſione interueniēte poſtmodū electꝰ fuerit vl' pꝛomotꝰ licet ipe pꝛomotꝰ non ſit ſymoniacꝰ ex quo hoc ignoꝛauit tñ renūciare tenet̄ bñficio. ex̄. e. de ſymo. ⁊. c. nobis. Cōcoꝛ. Rich. in. iiii. di. xxv. ar. ij. q. iii. et qñ ſymonia eſt cōmiſſa ꝑ ipſuȝ vel ꝑ aliū eo ſciēte ⁊ nō ꝯtradicēte tenet̄ reſtituere oēs frcūs ꝑceptos. xiiii. q. vi. ſi res ⁊ ex̄ de reſtit. ſpol'. grauis. Generaliter enī poſſidēs ſine titulo tenetur ad oīa dāna ⁊ lucra ꝑcepta vel ꝑcipiēda. ff. de rei ven. ſi maius deductis tñ expēſis q̄ fiūt gr̄a fructuū querendoꝝ ⁊ ꝯſeruandoꝝ q̄ deducūtur tā a bone fidei q̄ȝ a male fidei poſſeſſoꝛe ⁊ deductis etiā expēſis in ſeruitium vel vtilitatē eccleſie factis. Cō. Ray. ⁊ Tho. ⁊ ideȝ iuris eſt d̄ illo q̄ ⁊ ſi ꝑus neſciuit tñ poſt quā ſciuit nō ſtatim renūciauit ex̄. e. de ſymoniace. Si quoquo modo emit vel vēdidit aliq̄d officiū eccleſiaſticū vt vicariā pꝛepoſiturā ſiue yconomatū pꝛocurationē. ſ. rerū eccleſiaſticarum adminiſtrationē aduocatiā caſtaldionatū ⁊ hm̄oi. Nā in his oībus dicūt Hugo. ⁊ Bar. brix.

ſemp cōmitti ſymoniā ſi emantur ⁊ hoc, q2 prohibitū eſt. ex. e. Ad noſtrā. i. q. i. Si q̄s epͣs. Et dicit dn̄s An. de bu. in. cap. tua nos. ex. e. q2 dare pecuniā vel aliud tpale adcauſandū dationē iuris ſpūalis. ſiue cū pacto ſiue ſine pacto ſiue ante ſiue poſt ſymoniā inducit. i. q. i. Emēdari dicit tn̄ in. c. veniēs. e. ti. q2 datione pecunie ſine ↄuentione nō cōmittitur niſi ſymonia mētalis ſcōm hoſti. q̄ p pn̄am abolетur ⁊ ſufficit ſola ↄuentio ad inducendū ſymoniā dato q2 nō ſeruetur promiſſu3 hec ille. Si obtinuit beneficiū p p̄ces carnales. Nā ſm doct. ſi q̄s porrigit p̄ces pro ſe pro obtinēda dignitate bn̄ficio ſeu eccleſia habente curā aīarum tales p̄ces inducūt ſymoniā etiā ſi alius erat dign9 q̄s eoipſo q2 ſe ī hoc ingerit ambicioſus ⁊ ↄſequenter indign9 reputat̄. ⁊ hec opinio eſt cōmunior ⁊ ſecurior quā tenet hugo hoſti. Gof. tho. ij. ij q. ⁊ indirectorio iur̄. l. iii. eo. tit. Si autē porriget p̄ces pro bn̄ficio ſimplici ⁊ indigeat nec dignuſ eſt eo propter aliqđ crimē vel impedimentū nō eſt ſymoniacus nec peccat ſm eos ex. e tua nos. Si ꝟo nō indigeat vł ſi indignus peccat ſm Ray. et Tho. i. q. ij. clericos. xij. q. i. Illi aūt ſatis cōcor. ab ſy. đ iur̄. pa. p vr̄as. Si alteri9 p̄cibus bn̄ficium obtinuit ⁊ p̄ces ſunt carnales vt q2 ille q̄ p̄catur attēdit p̄ncipaliter ad parentelā tunc om̄iſ doc. Si p̄ces porrigātur p indigno ſymonia eſt. i. q. i. ſunt nōnulli. ⁊. c. de ordinationibus Si vero porrigat̄ p digno ⁊ electo2 ſeu collato2 h3 p̄ncipalit̄ reſpectū non ad p̄ces carnales ſed ad merita ⁊ dignitatē pmouendi nō eſt ſymonia. ex. de eta ⁊ quali. tuā. i. q. i. latorē. Secus ſi p̄ncipaliter facit fauore p̄cu3 vel timore rogātis expectās ex hoc ↄſequi laudē vel fauorē ab eo cui9 p̄cibus ſatis facit. quia tūc ſymonia cōmittit̄ ſm tho. ij. ij. q. c. nō tn̄ ex hoc beneficio renūciare tenet̄. ex. e. ca. fi. in directorio etiā iur̄. vel. iii. e. ti. dicitur q2 ſiue q̄s pro ſe ſiue pro alio etiā indigno roget ſiue electores ſiue quoſcūq3 alios ſiue pro dignitate ſiue pro bn̄ficio nō đ3 beneficiū ſymoniace habere licet iniuſtas funderet p̄ces niſi intēderet ex p̄cibus ſe obligare collatori beneficij vel per auditionē p̄cum ip̄m quem rogat exonerare ab obligatiōe alicui9 ſeruicij ei p̄us exhibiti. ⁊ ſic videt̄ ↄcluſiue dicere q2 ſy-

monia p̄ p̄ces inducta nō puni
tur ab eccleſia vel cēſura eccle
ſiaſtica iure niſi propter hoc fi
at aliqua pactio vel ꝯuentio e
tiā ſi pecunia daret̄ ſm Inno.
Si obtinuit beneficiū propter
obſequiū alicui puta p̄lato p̄ſti
tum. Nā ſm doc. ſi obſequium
fuit illicitū ⁊ inhoneſtū. vt q: ſ
uiuit p̄lato in mercātijs ſeu ad
vtilitatē p̄rimonij ſui ſeu ꝯſan
guineorū ſuorū ac intētione p̄n
cipali vt beneficiū obtineat et
p̄latus propter hoc p̄ncipaliter
ꝯfert vterq; ſymoniā cōmittit
i. q. i. ordinationes. ⁊. i. q. iii. ſal
uator. Con tho. ⁊ Rich. in. iiii.
nō tñ tenet̄ beneficio renūcia
re niſi vt ſupra dictū eſt de pre
cibus interuenerit pactio vel
ꝯuētio vel niſi eo alias indign⁹
fuerit puta q: illitterat⁹ vel no
torius fornicator ⁊ hmōi. Si
vero obſequiū ſit licitū exñs di
gnuſ ſeruiuit ſine pacto. nō eſt
ſimonia niſi haberet̄ reſpectuſ
p̄ncipaliter ad obſequiū. vt no.
glo. in. c. cū eſſent. e. ti. zāba. ibi
clarius ⁊ ab. ſy. ſi electus a p̄ro
nis vel a collegio nō petijt ꝯfir
mationē ab eo ad quē ſpectat.
Nam ſi ante ꝯfirmationē ad
miniſtrauit vel infra tres men
ſes poſt ꝯſenſuʒ electioni de ſe
celebrate preſtitum ipſius ele
ctionis ꝯfirmationem nō peti
it eoipſo cadit ab omni iure ex
ipā electione ſibi queſito de e
lec. auaricie. ⁊. c. quam ſit. li. vi.
Nec poſt tempuſ trimeſtre po
terit amplius ꝯfirmari. Suffi
cit tñ petere ꝯfirmationem li
cet nō obtineat ex quo p̄ euʒ nō
ſtat. vt ibi not. glo. ⁊ Gemi. de
hoc plenius ibidem. Si de ma
nu dñi tēporalis vel per poten
tiam eccleſiaſticā beneficiū ob
tinuit. Nam talis dicit̄ intru
ſus ⁊ cū nō intrauerit per hoſti
um fur ē ⁊ latro. nec pōt aliq̄d
de tpalib⁹ vel ſpūalib⁹ diſpone
re nec abſoluere aut ſacramen
ta prochianis illi⁹ eccleſie mini
ſtrare ⁊ neceſſe hʒ reſignare vel
diſpenſationē ab eo q̄ pōt ob
tinere. extra de elec. nihil ⁊ de
reſti. ſpol. In litteris. Et ibi ple
ne p̄ Inno. ⁊ do. An. de bu. Si
exñs illegitimus abſq; diſpen
ſatione beneficiū recipit. Naʒ
hoc eſt ꝯtra iura. ex̄ de elec. In
notuit. Ideo illud tenere nō po
teſt. in bñficio tñ ſimplici ep̄us
cū tali pōt diſpenſare. ſʒ de cu
rato vel dignitate ſolus papa.
vt in. ca. is qui. de fil. preſbi. li.
vi. Con. Rich. in. iiii. di. xxv. ar.
iiii. q. iii. Si beneficiū vel eccle
ſiam permutauit cū beneficio
vel eccleſia alterius. naʒ ſi hoc

13

ſit ſolo tractatu ⁊ ꝯuentōe par tium ſine autoritate ſuperioris ad quē ſpectat collatio illoꝝ beneficioꝝ ſymonia reputatᷣ. extra de rerū ꝑmu. cū vniuerſoꝝ ⁊. c. queſitū. ꝓcipue quādo eēnt diuerſe dignitates vel ꝓbende diuerſarū eccleſiarū vel etiam vni⁹ eccleſie ſʒ vna hʒ onus annexū vt in decre. ſignificatū. de ꝓben. Sec⁹ ſi eſſent ꝓbende vnius eccleſie parilis vel vniformis ꝯditiōis ⁊ ſolū eſſet diuerſitas tꝑaliū. q: tūc ſm pau. poſſʒ vn⁹ canonic⁹ cū alio canonico eiuſdeʒ eccleſie ꝑmutare ſine autoritate ſupioris ſicut tꝑale cum tꝑali. Nā aliud eſt canonia. Aliud eſt ꝓbenda. de ꝓbendis. ca. Relatū. ideʒ Inno. in. c. q̄ſitum Tuti⁹ tñ videtᷣ ſm hoſti. in ſū. eo. ti. Et dñs An. de bu. in. d. c. queſitū. q nō fiat talis ꝑmutatio ſine autoritate ſupioris. ⁊ ā te factū hoc eſſet tenendū poſt factū xᵒ ſatis forte poſſe ꝓcedere opinio. Inno. vt no. Jo. de imo. in clemē. ne ꝓceſſio. e. ti. vbi plene de hoc. ſi aliq̄s officiū vel beneficiū eccleſiaſticū hñs renūciauit illi eo pacto vt detᷣ alteri. puta nepoti ſuo aliquo ſibi dato vel ꝓmiſſo ſymonia eſt ſecundū Goff. ⁊ hoſtiē. viii. q. iii. talia. etiā ſi nō proceſſerit ad actum renūciādi. ſʒ ſolū ad actū paciſcēdi ⁊ vterq pec. mortalr nec ille cui ſic collatū eſt bñficium illud retinere pōt tale. Nā renūciatio bñficij vel officij eccleſiaſtici dʒ fieri in manib⁹ ei⁹ q̄ hʒ illud ꝯferre vel ꝯfirmare. ex. e. admonet. ⁊ dʒ fieri pure ⁊ abſolute. i. ſine pacto ⁊ cōuētione. ex de off. del. ex ꝑte primo. Si hñs litteras a ſede apoſtolica ſuꝑ prouiſione ſibi fiēda de aliquo bñficio renūciauit litteris pro aliquo tꝑali pecunia vel pēſione interueniēte pacto ſymoniā cōmiſit ſm Inno. ⁊ hoſt ⁊ talis priuatᷣ litteriſ ⁊ pēſione ſi quā recipit. Sed ſi ex officio iudicis vel bonis iuris mediantib⁹ pure renunciet ⁊ ex altera ꝑte aliq̄d tꝑale datᷣ ei nō eſt ſymoniacū. ex de renū. ſane. ⁊. ca. veniēs. ⁊ ex de pac. cū pridē. Si ꝓlat⁹ ex hñs cōmiſit alicui vices ſuas ſeu iuriſditionē ſuā ſub annuo cēſu. nā cū tale ius ſpūale ſit pro eo aliq̄d dare vel recipe ſymonia eſt. ex ne ꝓla. vi. ſu. c. i. ⁊ ſe. Et vt dicit hoſti ſicut pro tali cōmiſſione iuriſditionis nō licet recipe certā quātitatē pecunie multo min⁹ licʒ recipere certā quotā id eſt certā ꝑteʒ ꝓuent⁹. Cō. dñs An. de bu. ibidē c. ij. Si ex hñs cleric⁹ vel canonic⁹

p̄bendari⁹ locauit p̄bendaȝ ſeu fruct⁹ bn̄ficij ſui vltra tp̄s vite ſue. Nā hoc nō licet ei niſi fuerit rector vel p̄latus eccleſie vt no. Inno. in. c. q̄relaȝ. ex̄ ne. p̄la. vi. ſu. ⁊ ibi p doc. Si beneficiuȝ ſeu eccleſiā male tractauit p-mittēſ eā ruere aut edificia collabi. Uel poſſeſſiones culpa vł negligētia ſua deteriorari. Nā vltra pctm̄ teneł ſatiſfacere. ſi leſio grauis fuerit vt notał i directorio. li. i. ti. xvij. Ideȝ hoſti. i ſum. ti. de pe. ⁊ re. §. q̄ pena. Si male ꝯſumpſit vel diſtraxit fructus ſui bn̄ficij. Nā ſm doc. fructus tales aut erāt ad mēſam ſeu propriū vſuȝ deputat ⁊ tūc licet peccet male vtēdo vel cōſumēdo eoſ tn̄ ad reſtitutioneȝ nō teneł nec ip̄i nec illi q̄ ab eo receperūt vt in cle. illa. de exceſſi. p̄la. ſup ꝟbo ad mēſaȝ. Diuites tn̄ ⁊ potētes q̄ p extorſionē fraudē ſeu violentiā ⁊ hmōi de eis reciperēt bene teneńł ſcd̄ȝ Ulr. ⁊ tho. ij. ij. q. clxxxv. Aut erant fruct⁹ ſiue prouent⁹ beneficij ⁊ de his oībus p̄lat⁹ ⁊ q̄libȝ cleric⁹ hn̄s beneficiū cuȝ adminiſtratione q̄ȝdiu viuit ⁊ ſanuſ eſt donare pōt intellige de iaȝ pceptis ⁊ recōditis moderate tn̄ ex̄ de donac. ceterū. Hoſtiē. vero in ſum. e. ti. § ⁊ qd̄. ⁊ d̄ peni. ⁊ re. dicit q̄ cōſuetudo generalis tenet q̄ p̄lati ſi ſani ſunt. ⁊ ſui cōpotes pn̄t donare pecuniā fruct⁹ ⁊ hmōi pro ſue libitu volūtatis. Cū aūt incipit infirmari nihil iuris hȝ in eis nec d̄ iure cōmuni de ip̄is teſtari pōt licet poſſit elemoſinā facere ex̄ de teſta. ad hec. ſi tn̄ cōſuetudo ſpecialis vel ſtatutuȝ eccleſie q̄ nō nimis ḡuaret eccleſiā diſponeret qd̄ poſſet teſtari ſecus eſſet q2 tūc poſſet teſtari. ex̄ de teſta. Relatū ſcd̄o. ⁊ de ꝯceſ. p̄bē. ex pte. Et notat Geminia in. c. p̄ſenti de offi. ordi. li. vi. ⁊ Jo. an ibidē in mercu. Cleric⁹ vero nō hn̄s adminiſtrationē ſȝ ſimpliciter ⁊ pſonaliter beneficiatuſ pōt de fructib⁹ vel ſtipēdio qd̄ ei ex tali bn̄ficio aduenit in vita donare ⁊ in morte teſtari ad libitū ⁊ generalis ꝯſuetudo q̄ſi vbiq3 hoc ap.pbat vt notat gloſa in. d. cap. p̄ſenti. eccleſia tn̄ ei ſuccedit in eiſdē fructib⁹ ſi decedat ab in teſtato. ex̄ de teſta. relatū ſcd̄o. ⁊ ibi plene p do. an. de bu. de hac materia. aut erāt reddit⁹ capitulo ſeu clericis vł miniſtris diſtribuēdi ⁊ hos ſi p̄latus ſibi retinet vel alicui donat mortałr peccat ⁊ reſtituere teneł. q2 nec dāda eſt elemoſina de alieno. xiiii. q. v. neq3. Aut

erant reddit⁹ ad diuinū cultum ſpecialiter deputatū ſeu paupe rib⁹ erogādi aut etiā fidei ſue vt fideliter diſtribueret ſimpliciter ꝯmiſſi ꝛ de his ſi dat cauſa neceſſitatis ſeu elemoſine vl' etiā pſonis honeſtis pro recompēſatione patrocinij ꝛ laboris quē impendūt eccleſijs ſm quātitatē laboris ꝛ induſtrie ſue bene ꝛ laudabiliter facit.xij.q.ij.q̄cunq̄.ij.Si xo dat ꝯſanguineis ſuis nō indigentibus vel cauſa turpitudinis aut fauoris hūani ꝛ hmōi vltra pctm̄ teneť reſtituere de bonis p̄rimonialib⁹ vel'p induſtriā acq̄ſitis ſi hꝫ niſi in vltimo caſu daret vt redimeret vexationē ſuā.ꝛ niſi ip̄e ſic ſatiſfecerit teneť illi q̄ talia ab eo male acceperūt.Cō.tho. vbi ſupra.Si canonic⁹ ſeu bn̄ficiat⁹ exn̄s in cathedrali vel alia collegiata eccleſia recepit quottidianas diſtributiones q̄ loco p̄bende danť intereſſentibus horis canonicis cū ipſe abſens fuerit vel etiā pn̄s.ſꝫ horꝭ nō interfuerit.Nā talis illicite recipit eas nec facit ſuas imo ad oīm r̄ſtitutionē teneť. Nec valet ꝯſuetudo in cōtrariū niſi infirmitas ꝛ rōnabilis corpalis neceſſitas aut iuſta ꝛ euidens eccleſie vtilitas excuſaret.ex̄ d̄ cleri.nō reſi.c.ꝯſuetudinē.li.vi. ꝛ ibi plene.p Gemi.Si p̄ncipaliter vadit ad horas pro lucro, qꝛ tn̄ habebit grauiter peccat ꝛ videť ſymonia mētalis vt notat.glo.ibidem in fi.Si deſeruiit eccleſie ſue celebrādo ꝛ officium ſuum dicēdo ſicut debuit Nam ſi nō fecit fruct⁹ beneficij illicite pcepit ꝛ ad eorū reſtitutionē teneť vt notat Ja.cal. extra de cele.miſ.c.i.ꝛ Geni.in c.fi.de reſcrip.li.vi.Archi.xliiii. di.c.i.ꝛ ſcd̄m eū talis pec.mortaliter.Conc.Rich. Si deſeruiit eccleſie ſꝫ nō debito modo cū.ſ.in mortali culpa foret.Nā talis ſm archi.vbi.ſ.teneť reſtituere fruct⁹ quos pcepit quadruplici rōne vide ibi ꝛ ideꝫ dicit cal.de cele.miſ.c.i.do. An.ꝛ car.ibi tenēt ꝯtrariū.ab.ſy. dic ꝙ licet prima opinio ſit rigida tū tutior eſt in foro aīe.Si i beneficio fecit reſidentiam pſonalem.Nā vt dicit Inno.ex̄ de cleri.nō reſi.c.cleric⁹.om̄e beneficium reſidentiā req̄rit niſi cōſtet ꝯtrariū videť tn̄ Tho.ꝛ hoſti. ꝛ Ioh.an.poſt eū ꝙ ſufficiat deſeruire p ſubſtitutū ydoneuꝫ ſi ſic ſe habeat ꝯſuetudo qḋ verū intelligit archi.xxxi.diſ. Sacerdotibus in p̄ben.nō in dignitaribus vel curatis.Et no. Gemi

nia.in.ca.fi.de reſcrip.li.vi. Ex cauſa tñ rõnabili põt ep̃s ad tẽpus diſpenſare.vt in.c.licet canon.de elec.li.vi. Si plura bñficia cum cura habet nã de iure cõmuni bñs dignitatem ſeu perſonatum que idem ſunt vel bñficium curatum ſi ſcd̃m talem recipiat abſq; diſpenſatione pape ipſo iure vacat p̃mum ex̃ de preben.de multa.ꝛ de ↄſue.c.i.li.vi. Sed ſi primũ retinere cõtenderit.ſecũdo expoliari poterit vt in dicto.ca.de multa.vbi dicit dñs An.de bu. hoc veruꝫ eſſe poſtq̃ꝫ ↄſecutus eſt beneficiuꝫ ꝛ eius pacificã poſſeſſionẽ cum fructibus ꝛ habetur in.c.fi.ſi tibi ↄceſſo cum gloſa ſua.li.vi.licet tamen habere perſonatum cum cura ſeu beneficiũ curatum ꝛ p̃bendam cui annexa eſt parrochialis eccleſia vl' alind beneficium curatum. Nec eſt ↄtra predicta etiam ſi ſint ĩ eadem eccleſia dummodo deſ̃uire faciat eccleſie annexe per ydoneum vicarium perpetuuꝫ. vt in.c.ſuper.e. de preben.li.vi. ꝛ ibi glo.ꝛ Gemi. Si habẽs bñficium curatum vi occupat ſecundum etiam curatum ſeu ſe ſcienter iniuſte intrudit eo p̃uatus eſt primo. Secus ſi habens eccleſiam curataꝫ ꝛ poſtea violenter occupet prebendam vel ſimplex beneficium etiam ſi ei eſt annexa alia eccleſia curata vt in.c.cum qui.de preben.li.vi ꝛ ibi. Si duas vel plures eccleſias ſeu prebendas habet. Naꝫ de iure cõmuni abſq; diſpenſatione nõ licet niſi in quinq; caſibus. Primus eſt quãdo eccleſie ſunt ita tenues q̧ neutra ſufficit ad ſuſtentationẽ. Secũdus eſt ſi vna dependet ab altera. Tertius eſt propter raritateꝫ clericorum. Quartus eſt ſi eccleſia annexa eſt dignitati vel prebende. Quintus eſt ſi habꝫ vnam intitulatam ꝛ aliam cõmendatam vide plenius in piſa.beneficiuꝫ.i.§.iii.ep̃s tamẽ ſuper pluralitate prebendaruꝫ ſeu beneficiorum ſimpliciuꝫ vl' etiam q̧ quis habeat beneficiũ curatum ꝛ ſimplex diſpenſare poteſt vt notat glo.in cap. litteris extra de preben.quod videtur etiam ſentire ibidem dñs Andreas de butrio.quando beneficia ſunt ĩ diuerſis eccleſijs.ſecus ſi in eadem eccleſia glo.in dicto capit.primo de conſue.ſuper verbo niſi vnicũ. dicit q̧ epiſcopus poteſt diſpẽſare q̧ quis habeat vnum perſonatum vel officium cuꝫ canonicatu ꝛ prebenda etiaꝫ in ea

dem eccleſia.ꝙ aūt habeat du as canonias eiuſdeꝫ eccleſie diſpēſare nō pōt quāquā in diuerſis poſſit.ꝛ ſic videt̄ debere intelligi opi.Innoc.ex̄ de cleri.nō reſi.c.fi.Si plura bn̄ficia etiaꝫ ſimplicia hꝫ cuꝫ nō indigeat et vnū vel pauciora ſibi ſufficerēt ſcđm ſtatū ſuū nō licet nec tal' videt̄ in bono ſtatu ſm Ray.ꝛ tho.etiā ſi habeat cū diſpēſatione epi vel pape qꝛ diſpēſatio etiā ꝑ papā facta ſine iuſta cā nō excuſat quo ad deū.ex̄ de voto nō ē.ꝛ ibi glo.ꝛ do.An ō bu. Si bn̄ficiū curatū aut ꝑochialis eccleſie regimē recepit ante tp̄s a canone p̄fixū.nā q̄ huiuſmodi curā ſuſcepit antequā xxv.annū attigerit ip̄o iure priuat⁹ eſt nec pōt ep̄s diſpēſare ꝙ an̄ p̄dictā etatē curā talē habeat ſꝫ ſolus papa.vt in.c. licet canō de elec.li.vi.ſuꝑ ꝟbo carere.Si ad ꝑochialis eccleſie regimen aſſumpt⁹ eſt nō exn̄s ſacerdos.Nā ſi ſe infra annuꝫ cōputādo a die aſſignati ſibi regiminis ad ſacerdotiū ſe promoueri nō fecerit lapſo āno ꝑuat⁹ eſt niſi fuerit eccleſia collegiata.vt in.c.ſtatutū ꝛ.c.cuꝫ ex eo. de elec.li.vi.Poſſunt tn̄ epi diſpēſare cū talib⁹ cauſa ſtudij ꝙ nō promoueant̄ vſq; ad ſeptenniuꝫ niſi ad ordinē ſubdyaconatus.ꝛ illo inter medio tp̄e debꝫ de ſufficienti vicario eccleſie ꝓuideri q̄ curā exerceat diligenter.vt in dicto.cap.cū ex eo.Si ſcientia ꝛ morib⁹ ſe ſentit ydoneum ad hmōi curā ꝛ regimen nam ſi nō eſt ꝓpetenter litteratus ꝛ vita ꝛ morib⁹ cōmendandus vt đꝛ in.c.cuꝫ in cūctis de elec.ꝛ.c.licet canon.eo.ti.li.vi. nō videt̄ in ſtatu ſalutis niſi renunciet.vt in.c.niſi cū pridem.§ pro defectu.extra de renun.Si pro baptiſmo vel criſmate pecuniā exegit.nā ſymonia eſt et prohibitū.i.q.i.c. dictū eſt.ꝛ.c. baptiſandis.ꝛ ibi glo.ꝛ archi.ō hoc plene.Rich.ꝛ. Scoān.iiii. di.v.Si pro euchariſtie collatione aliq̄d exegit ſymonia eſt et prohibitū.i.q.i nulluſ.ꝛ.c.dictū eſt.Si pro celebratione miſſe aliquid ex pacto accepit:Nā ſecundū Ray.ſi bn̄s beneficiū vl' eccleſiā in titulū quā tenet̄ officiare ꝛ aliq̄d exigat etiā p̄textu laboris vel ſumptuū ſymoniam cōmittit.i.q.i. Judices ꝛ ibi glo.ꝛ archiđ.i.q.iii.vendētes.ſi tn̄ talis ſacerdos pauꝑ eſt cogi poſſunt ꝑochiani ei offerre vel aſſignare vnde ſuſtentari poſſit xvi.queſti i.ſtatuimus.xxxij.di. preter hec.Si vero ad hoc non

teneť ⁊ deficit ei ſumpt⁹ p̄t ac cipere.i.q.i.iudices.⁊ de p̄ben. ſignificatū:vbi hoc idē notat Jo.an.⁊ dn̄s An.de bu.⁊ lȝ hoc caſu poſſit aliq̄d recipe p̄ſuppo niť tn̄ ſp̄ q̄p̄ſ biter debeat gra uis celebrare.i.q.ij.ſicut ep̄m. q̄ſi ſumpt⁹ hȝ nec adhoc tene tur aut dȝ celebrare grat⁊ aut ceſſare q̄ licȝ forte q̄n nō tene reť ad iſta aliq̄d recipe nō eſſet ſymonia.eo q̄ nō teneť q̄s ſu⸗ is ſtipēdijs militare eſt tn̄ tur⸗ pe lucrū.Cō tho.ij.ij.q.c.⁊.Ri⸗ char.i.iiii.Si ꝓ ān̄iuerſario ce⸗ lebrādo ex pacto ꝯuenit de ali q̄d dādo ſymonia eſt ⁊ illicituȝ Si tn̄ ex deuotiōe aliq̄d eccl'ie deť eccleſia teneť ꝓ illis cele⸗ brare ꝓ q̄buſ datū fuerit ſcd̄m Rich.in.iiii.di.xv.ar.v.vide de hoc plene ex̄ de p̄ben.c. ſignifi catū.ꝑ Joh.an.⁊.do.An de bu: Excuſari tn̄ videnť a ſymonia ſeculares q̄ iuxta morē patrie pro ān̄iuerſarijs ſeu miſſis cele brādis dāt certā pecunie quan titatē q̄uis dādo ex ſimplicita te ꝓferāt v̄ba ac ſi hmōi eme⸗ re vellēt.Nā videť in hoc poti us eorū intētio pie poſſe inter⸗ p̄tari q̄ dēt ꝑ modū elemoſine q̄ȝ q̄ velint emere ſicut v̄ba ꝓ lata ſonāt.Si exegit aliq̄d pro ꝯfeſſione audiēda alias non au ditur⁹.Nā talis ſimoniā cōmit tit etiā ab eccleſia puniēda.i.q iiii.quā pio.Si nō petierit ali⸗ q̄d ſȝ tn̄ p̄ncipaliter propter lu crū audiuit ſymoniā mentaleȝ cōmiſit.Si licentiā alteri ꝯfitē di ſuo prochiano dare noluit ni ſi ꝓ pecunia ſymoniaȝ cōmiſit ſm̄.Ray.Si tn̄ pecunia exigať in abſolutione ab excōicatione ſuſpēſione vel interdicto q̄ſi ꝓ pena culpe p̄cedētis pro q̄ fuit excōicat⁹ ſuſpēſus vel interdi⸗ ct⁹ nō eſt ſymonia niſi intentio fuerit corrupta ſm̄ tho.ij.ij.pe. ⁊ hoſti.Si ꝓ ſepultura q̄cquaȝ exegit ſymoniā cōmiſit. ſedno ta q̄ q̄n̄q̄ accipiť noīe ſepultu re officiū eccleſiaſticū q̄ impē diť ſepeliēdis ⁊ hoc q̄ eſt quid ſp̄ūale vēdi nō pōt.i.q.i. dictuȝ xiiii.q.ij.Precipiendū.q̄n̄q̄ ſe⸗ pultura accipiť ꝓ loco ⁊ terra ab ep̄o ꝯſecrata ſeu cimiteria⸗ ta ⁊ talis loc⁹ nō pōt vēdi ſiue ibi ſit ſepult⁹ aliq̄s ſiue non.q̄a ſacer eſt.xiiii.q.ij.q̄ſta.q̄n̄q̄ ſe⸗ pultura d̄r tūba marmorea vel lapidea ⁊ hec vēdi nō pōt ſi ibi ſit ſepult⁹ aliq̄s q̄ ex hoc fact⁹ eſt loc⁹ religioſus.xiii.q.ij. que⸗ ſta.⁊.c.poſtq̄ȝ.ſec⁹ ſi ibi nullus ſit ſepult⁹.⁊ ſic habes q̄ ꝓ exe⸗ quijs mortuorū nihil pōt exegi nec ꝓ eis de aliq̄d dādo paciſci

Si tñ ſit ꝯſuetudo ꝙ aliq̄d deꝫ pro ſepultura pñt layci poſt ſe-pulturā a clericis libere exhibi tā cōpelli p ep̄ʒ ad ſuandā lau dabilē cōſuetudinē.ex̄.de ſy.ad apoſtolicā. Idē notat Jo.an.et do.An.de bu.ex̄ de ſepul.Abo-lēde ꝙ ſi clerici aliqđ corp⁹ ſepe lire nollēt niſi fieret eis cautio ab heredib⁹ defuncti de redimē do ea q̄ veniūt cū funere ſymo-niā cōmittit ⁊ multomagꝭ quā do pecunias exigūt nolētes ali as ſepelire.d.c.q̄ſta.Facere au tē pactū de redimēdo lectū pā-nos equū ⁊ hmōi etiā añ porta tionē defuncti adſeccleſiaʒ lici tū eſt ſm hoſtien.qꝛ hec tpalia ſunt dūmodo nō negeꝰ ſepultu ra vel immiſceatꝰ ius ſepulture Si hñs diuerſa cimiteria apđ eccleſiā ſuā taxauit ꝑquāta pe cunia q̄s ponatꝰ in tali cimite-rio.Nā ſm hoſti.ſimonia eſt ex̄ eodē.Audiuim⁹.⁊.ca.ſicut. Et eodē modo ſi pro pecunia crux ſpecialis porteꝰ ad fun⁹.d.cap. Audiuim⁹.Si ſolerter ⁊ diligē ter curā ſibi cōmiſſaʒ exercuit ⁊ q̄uo ſe habuit i ſacramētorū admiſtratione infirmorūviſita tione ⁊ hmōi.Et ꝑmo ſi eucā-riſtia ⁊ criſma ſub fideli cuſto-dia clauib⁹ adhibitis ꝯſecrauit vt ꝑcipiꝰ de cuſto.euch a.ca.i.

Si ſepe euchariſtiā renouauit vt debuit.Nā ſi ex hoc ꝙ mul tū diſtulerit renouare aliq̄d eſt corruptū vel ꝑditū mortaliter peccauit.Si cū debita reueren tia euchariſtiā miſtrauit ac īfir mis detulit cū innotuit apte ⁊ cū lumīe vt debuit.Nā ſi ſecuſ fecit aut ex eius defectu abſqꝫ cōione ⁊ ceteris ſacramētis a-liq̄s obijt ḡuiter peccauit. Si ſciēter exūti in mortali aut ſen ſu deficiēti vel infirmo vomitū pacienti cū ꝓbabili ꝑiculo euo mēdi euchariſtiā dedit morta. peccauit.Si audiuit ꝯfeſſionē alicuius nullā ſup eo iuriſditio nē hñs ſeu autoritatē a iure vl' ab eius ſuperiore ⁊ eū abſoluit mor.pec.Idem etiā eſt ſi abſol uit ſubditū ſuū a caſib⁹ ſuperi-ori reſeruatꝭ ſiue hoc faciat ſci-enter ſiue ignorāter ſm Rich.i q̄rto.Nec valet abſolutio.⁊ te-neꝰ inq̄ʒtuʒ pōt ſine ſcādalo er rorē ſuū taliter abſolutio ſigni ficare.Si ſciēter abſoluit a pec catis eū quē ſciebat excōicatū maiori excōicatōne mortaliter peccauit nec abſolutio valuit ſcđm doctores cōiter. Si ſcien ter abſoluit nolentē a mortali diſcedere nec qđ alijs dʒ ſatiſfa cere morta.pec. Si audiēdo cō feſſiones nimis feſtinauit.Nec

ꝑut oportuit ſeu de q̄b⁹ nō de-
buit interrogauit. Aut in ꝑplex-
tis caſib⁹ peritiores nō ꝯſuluit
Nā in his de facili mortaliter
peccare potuit. Si in iniūgendis
penitētijs indiſcrete ſe habuit
vt q̄ nimis parua ſeu magnas
vel ſcādaloſas dedit. Si pctm̄ ī
ꝯfeſſione auditū ſine licētia cō
fitētis quoquomodo reuelauit
morta. pec. Si oēs ſubditos ſu-
os poſt ānos diſcretionis ꝯfite
ri ꝛ cōicare fecit ꝛ nolētes quā
tū potuit ſuaſit īduxit ꝛ coegit
vel ſaltē epō denūciauit. Nam
adhoc ex officio tenet̄ alias ĝ-
uiter peccat. Si ſine autorita-
te epī vota diſpēſauit vel com
mutauit morta. pec. nec valuit
talis diſpēſatio. ex̄. de voto. c. i.
Si nimis facilis fuit ad diſpē-
ſandū in ieiunijs eccleſie pecca
uit Si mr̄imonijs clādeſtinis ī
terfuit. Nā hoc eſt ꝓhibitū ꝛ
ex hoc talis ſacerdos trienio. ſuſ
pēdit̄ ab offico ſacerdotij. vt in
c. cū inhibitio. e. ti. Si ſciēter ſe
cūdas nuptias vel clādeſtinas
bn̄dixit. Nā hoc eſt ꝓhibitū vt
in. c. i. ꝛ. i. c. vir aūt. ex̄ de ſecūd
nup. Et ſacerdos bn̄dicēs ſecū
das nuptias dꝫ ſuſpēdi ab epō
ꝛ ſic ſuſpēſus nō pōt abſolui cir
ca ſedē apoſtolicā. vt no. hoſti.
in. d. c. i. cui. Con. Archi. xxxv. q
iii. in copulatione. Si rite bapti
ſatū etiā a muliere ſcienter ite
rū rebaptiſauit morta. pecca. d̄
con. di. iiii. rebaptiſare. ꝛ hoc a
gēs ſi eſt cleric⁹ dꝫ deponi. e. di.
c. eos. ꝛ. c. q̄ his. ꝛ ſi eſt publicuꝫ
efficit̄ irregularis. ex̄ de apo. c.
ex litterarū. Con. Rich. in. iiii.
di. v. art. iiii. q. ij. Si baptiſauit
cū criſmate nō nouo. i. nō eiuſ-
dē āni. Nā hoc fieri ꝓhibet̄ p̄-
terq̄ꝫ in mortꝫ articulo. Et cō-
tra faciēs dꝫ puniri e. di. ſi quis
Si cognouit carnaliter filiam
ſpūalēꝫ quā baptiſauit. Vel in
ꝯfeſſione audiuit aut ei⁹ cōmo
trē. ĝuiſſimuꝫ ſcel⁹ cōmiſit. Si
honeſte ꝛ modeſte in ꝯuerſati-
one ſua ſe habuit v̄bo p̄iter et
exēplo in fide ꝛ morib⁹ ſubditoſ
ſuos inſtruēdo admonēdo ꝛ cō-
pellēdo iuxta poſſe ad bn̄ viuen
dū ꝛ vt ꝑ viā ſalutꝫ ambulēt ſic
tenet̄ ꝛ habet̄ ex̄ de reg. iur.
Quāuis. Si ꝯtumaces cōcubi
narios vſurarios ꝛ hmōi noto-
rios pctōres nō correxit ꝛ argu
it publice ꝛ p̄uate quantū eorū
ſaluti expedire cognouit graui
ter peccauit. Nā ad hoc ex pre
cepto tenet̄ ſm doctores. Si
quantū bono mō potuit ludos
illicitoſ ꝛ malas corruptelas in
ꝑrochia ſua nō extirpauit ĝui-
ter peccauit. Si ſortilegas diui

nas ⁊ hmōi in p̄rochia ſua ſuſti nuit ⁊ nō correxit ḡuiter pecca uit.xxvi.q.v.p̄uenit.⁊.c. cōtra. Si mulieres xp̄ianos in domo iudeorū ſeruire vl' eorū filios lacte nutrire p̄miſit. Nā hoc p̄hibet̄.ex̄ de iude.c.iudei. Si indulgētias dedit cū nō poſſet vl' ob queſtū eccleſiā ſuā maiorez indulgentiā q̄z h̄ret ſciēter pronūciauit morta.pec. Si q̄ſtores falſas indulgētias in eccl'ia ſua p̄nūciare aut reliq̄as nō veras ſeu ab eccleſia nō ap̄pbatas venerādas pp̄lo exhibere ſciēter p̄miſit ⁊ hmōi. Et ſi cuz eis de quota elemoſinarū p̄ticipauit ⁊ de p̄ticipādo pactuz fecit. In oībus his mortal'r peccauit ⁊ reſtituere tenet̄.xxiii.q.vi.ca.p̄terea. Si b̄ndictionē mēſe ⁊ ḡtiarū actionē dicere ꝯſueuit vt dz Si vſurarijs alienigenis ⁊ alijs de ip̄ius terre nō oriūdis publice vſurā exercentib⁹ ad hoc domū ſuā locauit vl' alio titulo cōceſſit. Nam ex hoc ip̄o facto excōicat⁹ fuit vt in.c.vſurā.de vſuris.li.vi. Si induxit aliquem cū effectu ad vouēdū iurandūz ſeu p̄mittendū vt ſepulturā apud ei⁹ eccleſiā eligat vel iā electā vlteri⁹ iā nō immutet ipſo facto ſnīam excōicationis īcurrit a qua ab alio q̄z a papa preterq̄z in mort̄ articulo abſolui nō poterit vt in cle. Cupiētes de penis. Si ſciēter ⁊ ſpōte p̄ticipauit cū excōicatis a papa et ip̄os ad officia diuia recepit excōicat⁹ eſt ⁊ abſolutio pape reſeruat̄.ex̄ de ſen.excō.ſignificauit. Si falſificauit litteras pap̄ vel falſis vſus eſt ſciēter vel remouit etiā vnā ſolā litterā ab eis excōicatus eſt ex̄ de crimine falſi.ad falſariorū. Si ſciēter in cimiterijs ſepeliuit t̄pe interdicti in caſib⁹ nō ꝯceſſis a iure vl' excōicatos publice aut noīatiz interdictos vel vſurarios maifeſtos excōicatos eſt vt in cle.i de ſepul.ſepeliētes.aut occidētes ſe vel in mortali decedētes mortaliter peccant.

Ab ep̄is ⁊ ceteris prelat̄ ſuperioribus. Ca. xviii

Ab ep̄is ⁊ alijs prelat̄ ſecularib⁹ poſſunt q̄ri fere oīa q̄ dicta ſunt ſupra vt clericis b̄n̄ficiatis ⁊ curatis de inde q̄ri pōt ſi ſe cognoſcit idoneū ſcia morib⁹ ⁊ vita .nā ep̄m op̄tet ſacrarū litterarū habere p̄itiā ⁊ ſcire erudimēta fidei cū ex officio teneat̄ docere populū ſibi cōmiſſuz ⁊ rōnem reddere omi poſcēti cū de fide ⁊ alijs ad ſalutē p̄tinētib⁹ nec ſufficit

plati bona ꝯuerſatio ꝛ moꝛum honeſtas niſi addat̄ doctrine ſcia.xxxvi.diſt.§.ecce.ꝛ.xxxviii. di.c.oēs.Et ſi nō eſt ſaltē ꝯpe- tēter litterat⁹ ep̄us pōt ab offi cio remoueri.ex̄ de eta.ꝛ quali. Quāuis. Si legittime aſſecut⁹ eſt dignitatē ſeu plationez an ipo exn̄ti irregulari bigamo il- legitimo excōicatu ſuſpēſo ho micida aut notoꝛio ꝯcubinario Nā in his oibus ſciēter exiſtēs Si ad plationē eſt aſſumpt⁹ nᶜ p̄us diſpēſat⁹ vel abſolut⁹ aſſi- due in moꝛtali manz. Si electi- onē ꝯfirmationē dignitatē ſeu ꝯſecrationē ſymoniace obtinu it vel alias iniuſto titulo. Nam talis nō eſt paſtoꝛ ſꝫ aiarū de- ceptoꝛ ꝛ excōicat⁹ excōicatione papali ꝛ tenet̄ reſignare ꝛ oia q̄ pcepit reſtituere vt.s̄.c.xvij. Si ante ꝯfirmationē epiſcopa tus vel alteri⁹ dignitatis admi niſtrationē ſe ingeſſit p ſe vel p aliū. Nā talis ſi q̄d ei p electio nē ius erat q̄ſituz eoipſo p̄uatuſ eſt vt in.c.auaricie de elec.li.vi Si de religione ad epiſcopatū aſſumpt⁹ eſt.nā talis adhuc te net̄ voto ꝯtinētie ꝛ pauptatis licet fact⁹ ſit diſpenſatoꝛ bono rūz eccleſie nec a voto obedien tie abſolut⁹ eſt ſꝫ p accidēs non tenet̄ obedire cū ſuperioꝛē nō habeat ſicut ꝛ abbas monaſte rij vt dicit tho.ij.ij.q.lxxxviii.te net̄ etiā poꝛtare habitū ſctē re ligionis ꝛ ad alias obſeruātiaſ regulares q̄ nō impediūt ponti ficale officiuz ſm eundē Tho. ibidē.q.clxxxv.ꝛ hoſtiē. Si mo- nachū vel aliū religioſuz d̄ mo naſterio ad officiū eccleſiaſticū traxit ꝯtra voluntatē abbatis vel alteri⁹ plati ſui. Nā hoc eſt ꝓhibitū ꝛ graue pctm̄.lviii.di. c.i.ꝛ.ij.ꝛ.xviii.q.ij.q̄ꝫ ſit.ꝛ.c. ſe. ſi ꝯtulit oꝛdinē vel bn̄ficium ſy moniace excōicationē papalez incurrit ꝛ tenet̄ ad reſtitutionē oim pctōꝛuz vt.s̄.c.xvij. in p̄nci pio.ꝛ ex̄ de iniur̄.c.fi. Si ꝯtulit bn̄ficiuz retētis ſibi fructib us vel aliqua pte eoꝛū. Nā hoc eſt ꝓhibitū ꝛ ſymonia.ſi fiat expa cto vel ꝯſuetudine ex̄ vt eccleſi aſtica bn̄ficia. Si dimi. Con.c. vt nr̄m.ꝛ extra de cen. Jubem⁹ i.q.iii.ſi q̇s p̄bendas. Si vni cō tulit plura bn̄ficia. Nā hoc eſt ꝯtra iura.lxxxv.di.c.ſingula. ni ſi in aliq̄bus caſib⁹ de q̄bus.s̄. in.c.p̄cedenti. Si aliquē ſcien- ter oꝛdinauit infra etatē legiti mā moꝛtale eſt ꝛ dꝫ ſuſpendi a collatione oꝛdinuz. ex̄ de tēpo. oꝛdi.c.vel nō eſt. Nec ī etate p̄t ep̄us diſpēſare vt notat glo. in cle.generalē.d̄ eta.ꝛ qualitate.

Si ꝯtulit ſciēter ordines ꝑ ſal-
tum aut duos ſeu q̄ttuor mino
res ſimul cū ſubdiaconatu mor
tale eſt ⁊ prohibitū ⁊ debet de
poni.lxxvij.di.c.i.⁊ extra de eo
q̄ fur.or.ſuſ.c.cū hoc.Si ꝯtulit
ordines ſacros extra tpa cōſti-
tuta mortale eſt ⁊ debet ꝓuari
autoritate ordinādi.ex̄ de tem
po.or.ſane.Si ordinauit alteri
us prochianū ſciēter ſine licen
tia ſui ſuperioris ſuſpēſus eſt ꝑ
annum a collatione ordinū.vt ĩ
ca.eos de tempo.or.li.vi.Si in
ordinatione aliq̄d omiſit d̄ ſub-
ſtātialibꝰ ꝑcipue in quibꝰ imp̄-
mitur caracter mortal'r pecca-
uit ⁊ tenet̄ iterū totū iterare ĩ
alia ordinatione.Si vero qđ o
miſit nō eſt ſubſtātiale nō opor
tet rite factū iterari. ſ3 ſi quod
omiſſum fuit ſuppleri in alia or
dinatione nec priuſquā ſit ſup
pletum debet ordinatꝰ exercere
officiū.Uide theologos in.iiii.
di.xxiiii.⁊.in.c.p̄ſbiter de ſacra
mentis nō iteran.⁊ ibi ꝑ docto
res.Si fecit ordinādos diligē-
ter examinari de etate ſcīa et
moribus.Nā ad hoc tenet̄ ali-
as peccat mortal'r.xxiiii.diſtin.
quādo ep̄us. Si ſciēter vel per
ignorātiam inexcuſabilem indi
gnum admiſit ad ordinē vel bn̄
ficium mortal'r peccauit ſcđm
tho.⁊ Alber.Si promouit ali-
quem ſine titulo ad ordines ſa-
crum.Nam hoc prohibitū eſt
extra de ꝑben.ep̄us.⁊.c.cū ſm̄
Si ſingulis annis renouauit in
die cene dn̄i ſacrum criſma qđ
ꝯficitur ex oleo ⁊ balſamo.Nā
ad hoc tenet̄ de con.diſt.iiii.ſi
quis de alio.nec debet cōferre
hoc ſacramentū niſi ieiunus de
con.di.v.vt ep̄i.Nec debet ite-
rari.ibidē.c.dictum.⁊.ca.ſe.Si
nō viſitauit vt debuit dyoceſim
ſuam ſingulis annis ſ3 ſuſtinu-
it clericos in delictis ſuis abſq̄
correctione pecunia corruptus
vel obtentu obſequij ſibi p̄ſtiti
ſeu fauore carnali grauiter pec
cauit.lxxxiii.di.ſi quis ep̄us.et
c.error.⁊.c.ꝯſentire.⁊ ex̄.de offi
or.irrefragibili.⁊.c.nihil.⁊. lxx
iiii.di.puenit.⁊.c.ſe.Si aliquid
accepit vt correctionē faceret
vel vt ab ea ceſſaret aut minus
pctm̄ puniret vel vt vices ſuas
cōmitteret ſeu ſup aliquo diſpē
ſationē faceret.Nā in his ⁊ hu
iuſmodi ſymoniā cōmittit ſeu
pro pecunia ꝑcibus vel obſeq̄-
is fecerit ſm tho.ij.ij.⁊ ex̄ de ſy
mo.nemo.Et idem ſi accepit a
liquid vt ſeruet iuſticiā.Si er-
ga pauperes fuit auarus.Na3
erga eos tenet̄ eſſe liberalis et
ip̄is qđ ſibi ſupeſt erogare.lxxx

vi.diſt.fratrē noſtrū ⁊ capitulo nō ſatis. Si fuit pater refugiū ⁊ defenſor viduarū ⁊ orphanorum ⁊ pauperū ⁊ aliarū pſonarum miſerabiliū. Nā ſi nō fecit ſic grauiter peccauit.lxxxvij.diſtinc.p totū. Si viſitationē ſue dyoceſis fecit vel fieri fecit p aliuꝫ ⁊ aliqͥd exegit pͤter procurationem q̄ exigi debet ſolū in victualibus prohibitū eſt.vt in.c exigit.de cen.lib.vi. Si delicta clericorum ⁊ aliorū ſubditorum laycoruꝫ puniuit ex auaricia pena pecuniaria ⁊ nō potiꝰ ad reprimendū ⁊ cōpeſcendū eorum delicta mor pec. Si in viſitatione ſua nō diligenter queſiuit d̄ quibus debuit p̄cipue de vita. ⁊ honeſtate ſacerdotum ⁊ officiantium.ſ.quomodo ſe hn̄t in officijs ſuis in cōfectione ⁊ adminiſtratione ſacramentoruꝫ. Et ſi ritum ⁊ formā ab eccleſia traditam ſeruent.⁊ quomō ſe hn̄t in audientia ↄfeſſionum ⁊ cura animarum ſuarū ſibi commiſſarum. Et ſi tenent eccleſiaꝫ mūdam ⁊ veſtimenta ſacerdotalia ⁊ altaris ornamēta ſicut tenētur vt ſupra.c.xvi. Nā ſi hmōi inuenit eos notabiliter deliquiſſe ⁊ nō puniuit vel prouidit ꝙ aut ille ſe emendent aut de alijs loco eorum ſi illi ſunt incorrigibiles grauiter peccauit ⁊ oīa mala ⁊ damna animarum q̄ inde ſequūtur ei imputantur.extra de iniur.cap.fi. Si ſuſtinuit in officijs ⁊ beneficijs notorios concubinarios vel alijs ſceleribus manifeſtis infectos vt vſuris ludis tabernis negocijs ſecularibus venationibꝰ ⁊ hmōi vacantes. Nam in his omnibus nō pōt excuſari a mortali.ſi eos nō punit cū poteſt ſine periculo ſciſſure vel maioris ſcandali. xliiii.di. Conuerſationes in gloſa.xxiii.queſti.iiii. Cum quiſq;. Si laycos ſibi ſubditos notorios peccatores quos per ſe vel ex aliorūꝫ denunciatione nouit adulteros vſurarios inimiciciās ſeruantes nō corrigit per cēſuras ⁊ per alios modos quibꝰ melius poteſt grauiter peccat niſi omittat qꝛ nō ſperat̄ emēdatio ſed potius deterioratio. ⁊ timeretur de ſcandalo vt in.d capitulo cum quiſq;.⁊.§.lxxxiii. diſtinctione nemo ⁊ capitu.ſe. Si malas conſuetudines quas nouit in ſua dioceſi nititur quātum poteſt auferre.vt vendere ⁊ laborare diebus feſtiuis non confiteri nec communicare ſemel in āno tripudiare ſeu alia ſecularia in eccleſijs ⁊ locis ſacris fieri violare eccleſiaꝫ liber

tatē vel emunitatē vt q̄ clerici ꝯueniant in iuditio ſeculari vl̄ qđ debitores ꝛ malefactores đ locis ſacris violēter extrahant̄ in caſib⁹ nō ꝯceſſis ꝛ hmōi. Nā ꝯtra hec oīa tenet̄ inuigilare. ꝛ obuiare ne fiāt ꝛ poſt admonitionē nolētes deſiſtere excōicare ꝛ punire al's ꝑuiter peccat ſi timore vl̄ negligētia omittit xliii. diſt. ſit rector ſi inuigilauit ꝯtra hereticos ſortilegos ꝛ diuinos eos ad fidē verā reducēdo. aut ſi emēdare noluerint acrius puniēdo. Nā ad hoc tenetur ex officio. xxvi. q. v. c. ꝯtra. ꝛ c. ſe. ꝛ ex̄. de hereti. abolendam ꝛ in cle. ex graui de vſur̄. Si aliquē ꝓprijs manib⁹ verberauit nā hoc ei nō licet. xlv. diſt. epm. Si bona eccleſie male gubernauit vel illa nō indigētib⁹ tradidit ſeu alias inutiliter expendit. nā ꝑuiter peccauit. x. q. ij. epiſcop⁹ ꝛ tenet̄ reſtituere vt. ſ. ca. de curatis. Si res vel bona eccleſie vel epiſcopatuſ alienauit ſine neceſſitate ꝛ debita iuris ſolēnitate ꝑuiter peccauit. x. q. ij. c. i. ꝛ fi. Si iura aliarū eccleſiarū nō ſuauit ſibi oīa vēdicādo ꝛ paulatim ius ꝓrochiale ſubtrahēdo. Nā hoc eſt omnino illicitū ꝛ ꝓhibitum. xvi. q. i. Conſtitutū. Si bona aliarū eccleſiarū vacantium ſibi vſurpauit. Nā ꝑuiter peccauit cū debuerint in vtilitatē eccleſie expēdi vel futuris ſucceſſorib⁹ fideliter reſeruari ꝛ eſt ſuſpēſus donec plene reſtituerit. ex̄ đ elec. q̄ ſepe. li. vi. Si vltra morē antiquū a ꝓrochianis ꝑſbiteri ſue dyoceſis aliq̄d exegit vl̄ eoſ ꝑrauauit grauiter peccauit. x. q. iii. q̄. ꝛ. c. ſequenti. ꝛ ex̄ de exceſ. ꝑla. c. i. vbi idez notat ab. ſy. ꝛ plene de teſti. req̄ſiti. Si habuit yconomū clericū q̄ ꝑſit rebus eccleſie ſub cui⁹ teſtimoīo res eccleſie gubernent̄. Nā ad hoc tenet̄ ſm iura. lxxxix. di. volum⁹. ꝛ. c. q̄ in quibuſdā. ꝛ. c. iudicatū. alias ſuſpēdi dꝫ vt in. c. indecēter. e. diſ. Si aduocatos vel ſibi ſeruiētes nō debite remunerauit. ꝯtra iura fecit. xij. q. ij. q̄cunq̄. ꝛ capitulo ſequenti. Si debita ſua vel a ꝑdeceſſore ſuo relicta occaſione eccl'ie ſue nō ſoluit. Nā ad hoc tenet̄ ſm Inno. ex̄ ne ꝑla. vi. ſua. ca. quirelā. ꝛ ibidē ab ſy. ibi. Si exēptos vt q̄ttuor ordines mendicātes ꝛ alios hn̄tes ꝑuilegiū exēptionis iniuſte moleſtauit vel eorū ꝑuilegia nō ſeruauit ad ſuū iudiciū traxit vel al's eos quoquo modo impugnauit ꝑuauit vel male tractauit ꝑuiter peccauit

nam ↄtra iura fecit. diſtricte ei p̄latis p̄cipit' vt p̄dictorū exem ptorū p̄uilegia ſeruēt ⁊ eos af fectu beniuolo habeāt cōmen datos nec ſeip̄is difficiles gra ues duros aut aſperos. ſed poti us fauorabiles propitios beni gnos ⁊ liberales ſtudeāt exhi bere ex̄ de exceſ. p̄la. c. nimis. ꝑ mo ⁊. ij. ⁊ ex̄ de priuil'. dilecti. et c. quāto. ⁊. c. in his. ⁊. e. ti. ca. vo lētes. li. vi. ⁊ in. ca. Dudū de ſe pul. ⁊. c. religioſi. de priuil'. §. ſa ne. in cle. Si monaſteria moni alium diligēter viſitauit. nam ad ei⁹ officiū ꝑtinet ea ſingulis annis viſitare etiā ſi ſint exem pta. vt in cle. attendētes de ſta tu mona. Si q̄ſtores vel alios ꝑ miſit mēdaciter p̄dicare ſeu fal ſas indulgētias ꝓnunciare. vel ip̄emet ↄceſſit vel ꝓnūciauit i̅ dulgētias quas nō potuit ḡui ter peccauit. ex̄ de pe. ⁊ re. cum ex eo. Si nō tenuit vicariū pe ritum ⁊ bonū ad tractandū ⁊ iu dicandū cauſas in foro ↄtenti oſo. Nam ad hoc tenet' p̄cipue quādo nō eſt ſufficiēter doctus in iure. Si fuit ꝑſonarū acce ptor ⁊ propter hoc iuſticiā po ſcenti nō exhibuit diſtulit vel ne gauit aut q̄ magis eſt ſniaꝫ i̅i quā protulit. Naꝫ in oībus his mortaliter peccauit ⁊ ad ſatiſ factionē tenet' vt. s̄. e. ti. ca. iiii. Si ſine iuſta cauſa vel cauſe co gnitione aut ordine iuris iudi ciario p̄termiſſo aliquē excōica uit vel alias iniuſte ḡuauit mor taliter peccauit ⁊ ḡuiter puni ri dꝫ ⁊ ad intereſſe tenet' graua to. xxiiii. q. iii. de illicita. ⁊ ex̄ de ſen. excō. c. ſacro. Sed ſi pro mi nimis culpis ⁊ dānis ⁊ paratos corrigi excōicauit. Nā hoc pro hibitū eſt. xi. q. iii. ep̄i. ⁊ capi. ne mo. Si cauſas deficiles minus diligēter ꝑ ſeip̄m examinauit pōderauit ⁊ iudicauit vt eſt ma trimoniū diuortij vel alijs dele gauit p̄cipue ydeotis ⁊ leuibus Nā hmōi nō debuit cōmittere niſi iuſta cauſa ⁊ neceſſaria im pedit⁹ ⁊ tūc ꝑſonis in iure peri tis ⁊ expertis. extra de ↄſan. ⁊ af fi. ex litteris. Si proprias iniu rias dure vindicauit. Nā hoc ē deteſtabile. xlvi. di. ſoliciarios. Si teſtamēta ⁊ vltimas volun tates p̄cipue in legatis ad pias cauſas non fecit exequi. nā ad hoc tenet'. extra de teſta. ſi he redes. Si diſpēſauit in votis vel iuramētis in quib⁹ non potuit. vel ſi potuit indiſcrete tn̄ ⁊ ſin̄ rōnabili cauſa grauiter pecca uit. vide. s̄. p̄cepto. ij. Si incerta male diſpēſauit vel ſine rationa bili cauſa pro minori quātitate

cū vſurarijs raptoꝛibus ꝛ hmōi
cōpoſuit ǵuiter peccauit vt ſu-
pra pte p̄ma.ca.i.in fi.Si pape
ꝛ alijs ſuis ſupioꝛib⁹ ac ſacris
canonib⁹ obediuit. Nā ad hoc
tenet̄.xcij.di.obedientiā.ꝛ.xxv
q.i.p totū.Et ꝯtra facientes ǵ
uiter puniri debet ex̄ de exceſ.
p̄la.nimis.ꝛ duob⁹ capitulis ſe
quētib⁹.Si habitu vita ꝛ moꝛi
bus exēplaris fuit in vita ſobꝛi
us.Si ſupplectilibus p̄cioſis v
titur. Si in apparatu ꝛ oꝛnatu
domus ꝛ equoꝛū aut familie ni
mis ſumptuoſus fuit ꝛ nimis
curioſus.Si eccleſiā ſuā viſita
uit ꝛ in ſolēnitatib⁹ miſſam cā
tauit diuinis officijs interfuit.
ꝛ deuote exoluit.ꝛ ab alijs d̄bi
te celebꝛari ꝛ cātari fecit vt te
netur.Si oꝛationi p̄uate ꝛ lcō-
ni ſacre ſcripture vacauit vt de
bet.xxxvi.di.p totū.Si exiſtēs
erudit⁹ p̄dicauit populo vel ſal
tem ei de vtilib⁹ p̄dicatoꝛibus
ꝛ cōfeſſoꝛibus pꝛouidit. Nā ad
hoc tenet̄ ex̄ de offi.oꝛdi. inter
cetera.Si exn̄s in moꝛtali vſus
eſt oꝛdīe ſuo. Quia totiēs moꝛ
taliter peccauit quotiēs hmōi
actum facit vt tāgendo res ſa
cras quaſi officio ſuo fungens
ꝛ hmōi ſcd̄m Tho. ꝛ Alber.
Si mulierū familiaritatē qua-
ſi peſtē vitauit ꝛ raro de domo
exiuit.Si adulatoꝛes ab hoꝛru
it ꝛ hmōi.Si in cōuiuijs multū
ſe occupauit.Nā hoc eſt ep̄o d̄
teſtabile ꝛ pꝛohibitū.ꝛ ex hoc ē
acriter coꝛripiēdus.xliiii.di.mł
tis ꝛ capitulis ſequētibus. Si
detractoꝛes ſuſurroneſ ꝛ hmōi
male loquētes libēter audiuit
vel tacuit.nec coꝛrexit vt debu
it ꝛ potuit.Nā hoc moꝛtale vi-
detur.ſm tho.ij.ij.q.lxxiii.
Si ad mēſam ſuā ſacras lectio
neſ legi fecit.Nā hoc ep̄is ꝛ ſa
cerdotib⁹ p̄cipitur.xliiii.di.c.p
reuerentia. Si familiā hone
ſtam habuit ꝛ eā x̄bo ꝛ exēplo
ſalubꝛiter gubernauit ꝛ erudi-
uit.Nā de his rationē reddere
opoꝛtebit deo in die iudicij.he
bꝛe.vlti.ꝛ.xlvij.di.§.neceſſe.Si
exercuit officiū inq̄ſitionis cō
tra hereticos vt tenet̄. Naꝫ ſi
carnali amoꝛe odio vel timoꝛe.
aut cuiuſlibꝫ comodi tpalis af
fectione.Uel obtentu malicio
ſe ꝛ fraudulēter.labē heretice
pꝛauitatis ſeu ꝙ ip̄m in execu-
tione officij inq̄ſitionis impedi
at falſo alicui p̄ſumpſerit im-
ponere vel quoquomō vexare.
vel ꝯtra iuſticiā ꝛ ꝯſciam ſuaꝫ
omiſerit ꝯtra quenq̄ꝫ ꝑcedere
vbi fuerit pꝛocedendū ſuſpen-
ſus eſt ab officio p trienniū vt
in cle.multoꝛū.de here.ꝛ circa

finē. Aliȷ vero inq̄ſitores ep̄o inferiores in hoc vt ſupra delinquētes eoipſo excōicationis ſētentiā incurrūt. a qua niſi per Romanū pontificē p̄terquā in mortis articulo abſolui poterīt. Si locauit aliquā domū vſurarijs alienigenis ad fenus exercendū. Nā ip̄o iure ſuſpēſus eſt extra d̄ vſuris quāq̄z. li. vi. Idē ſi p̄miſit q̄ hm̄oi vſurarij in terris ſuis ⁊ eius iuriſditioni ſubiectis fenus exerceāt niſi infra tres mēſes eos expulerit vt ibi Si ↄſecrationes altariū vel ecclesiarum calicū ⁊ patenarum aut bn̄dictiones corporaliū et veſtium ſacrarū ſeu cōſecrationes. Abbatū vel abbatiſſarum nō ſecundū formā ⁊ eccleſie ritum vel pro pecunia fecit. Naz mortaliter peccauit ⁊ ſymoniā cōmiſit p̄ma queſtione tertia ſi quis prebēdas.

Si pro aliqua iuſticia vel gratia ſp̄uali aliquid accepit mortale eſt ⁊ ſymoniacum.

A p̄latiſ religioſorū. Ca. xix.

Prelati religioſoruz poſſūnt de multis iterrogari que dicta ſunt ſupra capitulo. xviii. vt eorum ↄditioni ⁊ ſtatui melius videbiť expedire. Dei de ſi ſymoniace religionis ordinem ingreſſus eſt vel ad ea aliū ſymoniace recepit. Nā pro religionis ingreſſu ſiue virorū ſiue mulierum nō licet aliquid dare vel recipere quaſi p̄ciū eōtiā paupertatiſ p̄textu ex̄ de ſymo. Quoniam ſymoniaca. Si tamen monaſterium ſit tenue dicūt. Vincentius. Lan. Raymundus. Ioh̄. ⁊ Hoſtienſis q̄ recipientes volenti intrare poſſunt dicere. Nos libēter ⁊ gratis te recipimus ad conſortiuz noſtrum ſpirituale. ſed cum bona noſtra non ſufficiant nobis ⁊ tibi porta tecum vnde poſſis viuere. vl' ſic prouideas tibi vnde viuas. tunc enim ſi ingrediens monaſterium aliqua bona conferat non committitur ſymonia dūmodo pure fiat hoc ⁊ in fraudem non dicatur ⁊ ſiñ aliquo pacto. ar. i. queſtione ſecunda capitulo primo ſi quis propter Sed Bernarduſ. Innocentius. Bartholomeus brixē. ⁊ Archi. dicūt q̄ nec ante nec poſt poteſt aliquid peti prima queſtione eos qui. ⁊ queſtione ſecunda ſi quis prebendas. et ſic dicēdo ſymoniā committūt tam recipientes q̄z recepti etiam ſi ignorēt. i. queſtione. ij. §.

ij.⁊ extra eo.quoniā.⁊ hec opio tutior eſt. Et quantū ad mulieres approbata.ex̄ de ſtatu regula.pıculoſo.li.vi.ibi. Diſtrictiuſ inhibemus vide ibi gloſam ſuper ꝟbo abſqꝫ penuria pōt dici vt notat̄ in direc.li.iii.ti.xvi.§. qđ ſi monaſteriū vbi hec omīa referunt̄. Qđ ſi monaſteriū eſt ita tenue ꝙ abſqꝫ penuria non poſſint ibi plures viuere pn̄t recipientes dicere vt ſupra. Et hoc caſu vera eſt opinio prima. nec eſt ſymonia dūmodo nihil vltra addant. Si aūt pn̄t abſqꝫ penuria ſuſtētari licet nō cōmode.nō poſſent p̄dicta ꝟba dicere.extra.e.quoniā.⁊.c.nō ſatis. hec ibi do. An.de bu.in.d.cap. quoniā recitat opi.vide ibi.ſpōte aūt oblata ſp licet recipe.⁊ ſi p̄mo gratis ſit recepta puella ⁊ monaſteriū tenue ſit. Dicit hoſti.ꝙ pn̄t moniales agere ꝯtra patrem pro alimētis filie.vel ſi pater deceſſit agere pn̄t ad partem ſue hereditatis vt in autē. de ſan.epi.§.nullaꝫ. collatione nona. Si illegitime nat⁹ eſt.nā talis ſi dignitatē vel prioratuꝫ qui creat̄ in religione ꝑ electionem obtinet nō pōt ſine pape diſpēſatione retinere de filijs p̄ſbiterorūꝫ.c.fi. Si trāſiuit d̄ ordine mendicantiū ad nō mēdicantium. Nā talis nō pōt in eo prioratum nec aliquā adminiſtrationē aut regimē animarum habere ex̄ de regula.vt ꝓfeſſores.in cle. Si recepit aliquem ad religionē nō p̄ncipaliter propter deū.ſꝫ propter tpalem vtilitatē aut alia ſiniſtra intentione vel ſine debita examinatione vel ſi recepit nō recipiendum vel repulit ſine cauſa ex ſua ydoneitete recipiendū grauiter peccauit. Si in ordine mendicantium aliquē infra annum probationis ad profeſſionem recepit. Nā talis mortal̄r peccauit ⁊ ipo facto ſuſpenſus eſt a receptione cuiuſlibet ad profeſſionē in eodē ordine.ex̄ d̄ regula.nō ſolū.li.vi.ſi tn̄ tali ſuſpenſione durāte aliquē recipiat nō irregularis fit vt no. Joan.ibidem. Si ex̄ns de ordine mendicātium locū ſeu domum ad habitādūꝫ recepit ſeu dimiſit ſine licētia pape nā talis excōicationem incurrit.vt in.c.cum ex eo.de exceſ. p̄la.li.vi.et in cle.cupiētes.de penis. Si abbas ex̄ns p̄fuit diuerſis monaſterijs.nā hoc eſt prohibituꝫ extra de reli.do.c.fi. Si ſolicite ⁊ fideliter quo ad ſpiritualia ⁊ tpalia admiſtrauit propter deum ſoluꝫ ſine ambitione ⁊ ali⁊

ſiniſtra intẽtione alias cū peri-
culo aĩe ſue adminiſtrauit. Si
ſciẽter criminoſos indignos ⁊
nō ydoneos ſcīa cōſcientia ad
ꝯfeſſiones audiẽdas vel ad offi
cia regiminis vel ꝑdicationis
promouit vel ſuſtinuit cū poſ-
ſit illos iuridice remouere nō vi
detur poſſe excuſari a mortali.
lxxxiii.di.error.⁊.c.ſe. Si in vi-
ſitatione ſubditorū iuris ordi-
nem ſeruauit. Nā ad hoc tene-
tur extra de ac.qualiter ⁊ quā
do i.⁊.ij.⁊ ex̄ de ſymo.licet.vbi
dicit̄ ꝙ ſi p̄latos errauit ⁊ exceſ
ſit tenet̄ errorē ſuū corrigere.
ideo cauendū eſt diligenter p̄la
to ne in corrigẽdo ſit nimis re
miſſus vel nimis rigidus.xlv.d.
Diſciplina. Et nō faciāt prece
pta indiſcreta ⁊ niſi pro re ar-
dua. Nā ſi cogeret p̄ p̄ceptum
vel ſnīam ſubditū ad aliq̄d in
quo ſubditus nō tenet̄ ei obedi
re mortalr̄ peccaret. nec ſit ni-
mis credulus in proceſſu accu-
ſationis inq̄ſitionis vel denun-
ciationis criminū. nec p̄ceps ī
probatione ſentẽtie excōicatio
nis vel alteri⁹ cẽſure alias ḡui-
ter peccat. Si cura hñs monia
lium diligẽter ⁊ honeſte eas vi
ſitauit ⁊ ad earū regulā ſeruan
dam efficaciter induxit proui-
dendo eis de cōfeſſore ydoneo

ſcientia ⁊ ꝯſcīa quantū potuit
⁊ ꝙ penitus abſtineat a famili
aritate ſuſpecta quorūcunq̧ vi
rorum laycorū clericorū ⁊ etiā
religioſorum ne exeāt clauſtrū
vel etiā admittāt aliquos intra
monaſterium niſi ex rōnabili cā
vt p̄cipit̄ in ca.piculoſo de ſta.
regula.li.vi. Si in diſpenſando
in ieiunijs in eſu carniū in habē
do ſuperflua ad vſum in peniten
tijs taxatis p regulā ⁊ ꝯſtituti-
ones hmōi indiſcrete ſe habu-
it. Nā ſi ſine rōnabili cauſa di-
ſpẽſauit ſic inducẽdo regularis
diſcipline relaxationē ⁊ religio
nis eneruādo rigorē ḡuiter pec
cauit.⁊ ipſe de hoc reddet deo
rationem. Si nimis ſe ſeculari
bus negotijs ⁊ tp̄alibus impli-
cauit p curias p̄ncipum diſcur
rendo vel pro minimis cū alio-
rum ſcādalo litigādo ⁊ propter
hoc a cura ſubditorū deſiſtẽdo
⁊ ipē ſpūalibus orōni ⁊ lectio-
ni nimis vacādo. Nā in his oī-
bus ḡuius ⁊ leuius peccauit ſe
cundū quātitatē exceſſus. Si
nimis curioſus ⁊ ſumptuoſus
fuit in edificijs monaſterij eccle
ſie ornamẽtis ⁊ hmōi. Nā eſt d
teſtabile ⁊ prohibitū.xij.q.ij.au
rum.⁊.c.gloria epī ⁊ hmōi autē
exhaurit̄ ſepius in p̄lato omis
ſpūs ⁊ deuotio.

Si moribus ꝛ vita fuit exēplaris in ceſſu habitu ꝛ geſtu modeſt⁹ in locutione ꝗuis ꝛ fructuoſus. cauēs diſcordias pacē nutriens oñis paciēter audiēs et tollerās ſingularitates euitās cōmunez vitā ſequēs cū pōt nemini blādiens ꝯiūctis affabiliſ ſuſurrationes detractiones iriſiones cōfabulationes maledictiones ꝛ ꝯtentiones in ſe ꝛ i ſubditis elimināſ. Si malas cōſuetudines ſeu corruptelas cōtra regulā ꝛ religionis decētiā induxit aut ꝑus inductos nō extirpauit quantū potuit vt proprietatis viciū. Fratrū diſcurſum ad placitū. familiaritates mulierū. eſum carniū vbi eſt ꝓhibitum. ꝛ alia hmōi ꝑcipue ꝯ tria eſſentialia vota religionis ꝗuiter peccauit. Nā nihil apō deum eſt dānabili⁹ officio ꝑlationis ſi ꝑfunctorie exerceatur xl. di. añ oia. Debet igiť ꝑlatuſ omni circūſpectione diligētia ſolicitudine ꝛ timore ſic de ſibi cōmiſſis curā querere ꝙ ſit irrepꝛhenſibilis apud deum ꝛ homines ꝙ ſi nō pōt hmōi corruptelas ꝛ relaxationes extirpare nec poſſe ſperat in futuruz propter ꝑtinatiaȝ ꝛ ꝯtumatiā ſeu rebellionē ſubditorū eorū curā dimittat. ij. q. i. §. quādo vero.

A religioſis.

Religioſis pñt queri ea q̄ habētur ſupꝰ c. xv. de clericis. ꝛ c. ſe. ſi habēt beneficium curatū Si ſunt ꝑdicatores pōt ab eis queri ſi ꝑdicauit exiſtens i mortali. nā mortaliter peccauit totiēs ſic ꝑdicauit ſecundū Tho. idem videť quotienſcūꝗ ſcādaloſa ꝑdicauit aut ſcādalum vel ſeditioē in plebe ꝯcitauit. Si ſine licētia ſuorum ſuperiorū officiuȝ ꝑdicationis exercere ꝑſumpſit mortale vidᷓtur. Si ꝑdicauit ꝑncipaliter hac intētione vt reciperet pecuniā vel laudē vľ fauorē popularē mortaľr peccauit ꝛ ſymoniā mentalē cōmiſit. i. q. iii. ca. nō ſoluȝ. Con. thom. ꝛ Rich. in iiii. di. xxv. art. iii. q. ij. ꝛ ſi ſuper hoc paciſciť ſymoniā incurrit. etiā quo ad eccleſiā. Si ꝑdicauit nimis curioſa principaliter ad ſui oſtētationem ꝛ inanē gloriam ibi ꝯſtituēdo finē ſuū mortale eſt Si hñs gratiā ꝑdicādi a ꝑdicatione ſe ſubtraxit preciꝑue cū a ſuperiorib⁹ ſibi iniūgeretur peccauit. Si ꝑdicādo aliqua ad retrahēduȝ ꝑſonas a ſolutione decimarū dixit ipſo facto excōicatus eſt. vt in cle. cupientes. de penis. ꝛ ideȝ de om

ni religioſo etiā nō p̄dicatore. vt ibi. ſʒ vt habeat locū hec ex/cōicatio req̄ritur ꝙ talia v̄ba proferātur intētione retrahendi a ſolutione vt ſupra ⁊ obligatis ad decimas eccleſijs ꝓſoluēdas. Secus ſi nō hac intētione retrahēdi vł nō obligatis ad d̄cimas vł etiā obligatis ſʒ non eccleſijs. vt ibi no. Jo. d̄ leg. Jo. de imo. ⁊ Pau. Si requiſitꝰ fuit a rectoribꝰ eccleſiarū vel vi/carijs aut loco tenētibus vt in p̄dicatione vel ꝯfeſſione ꝯſciaʒ faceret p̄dicationem audientibus ⁊ ꝯfitentibꝰ ꝙ decimaſ ſoluant. Nā ſi nō fecit mortaliter peccauit. ſi cōmode facere po/tuit ⁊ alijs penis grauibus pu/nitur vel puniri debet vt in. d. c. cupiētes.

Si religionem ingreſſus eſt ſymoniace ſciēter vel ignoranter nā talis nō pōt in illo monaſte/rio remanere extra de ſymoni. quoniā ſymoniaca. ⁊. ca. ex inſinuatione. vide ibi ⁊ plenius de hoc in piſa. ſymonia ſexto i prīcipio. Et hoc intelligitur de ſymonia cōmiſſa ex pacto vel cō/uentione ⁊ hmōi etiā ſi ceteriſ preterq̄ʒ cōmittentibꝰ ſit occł/ta ſcd̄m Ray. ar. dicti. c. quoniam. Si religionē ingreſſus eſt nō intētione pura deo ſeruiēdi ſed q2 paup̱ erat vł laborare tedebat vel ſi puella erat q2 nubere nō poterat vel coacta a parētibus inuita ingreſſa eſt. nam ſi voluntatē nō mutauerit videt̄ in mortali ⁊ nō in bono ſtatu.

Si ingreſſu religionis menda/cia dixit vel aliq̄d doloſe tacu/it p̄ſertiʒ notabilē infirmitatē vel debita ſeu infamiā vel alia ſcandoloſa peccauit grauiter.

Si fecit profeſſionē cum intentione nō ſeruādi eā mor. peccauit. Si profeſſus eſt in monaſterio diſſoluto vbi r̄gulariter nō viuitur.

Si pōt mutet locū ⁊ ſi opꝰ fuerit cum diſpenſatione. q̄d ſi nō poteſt ⁊ alios ad regule obſer/uantiam ⁊ ordinis reformatio/nem reducere nequit ipſe ſolus ſeruare ſtudeat. ⁊ ſi ibi nō viuitur in cōmuni ⁊ neceſſe habeat ſibi de neceſſarijs prouidere caueat ne pecuniā vel aliquid recipiat teneat expendat vł alijs tribuat ſine bona licentia p̄la/ti ſui generali vel ſpeciali vł eius bn̄placito. ⁊ ſit ip̄e ſemp̱ paratus omnia ponere in cōmuni ⁊ in manibus prelati ordinis. Nec theſauriſet aut ſuperflua vel d̄licioſa habere querat ſeu ſollicitet. Nec ad hmōi affcʒm̄ habeat inordinatuʒ. ⁊ ſic forte

poterit cũ ſalute ꝑtranſire ſi in ceteris bñ ſe habeat. Tuti⁹ tñ eſſet vt ṗdixi locuʒ mutare. Si habẽs votũ religionis artioꝛiſ ad aliã laxioꝛem ingreſſus eſt. Nã ſi adhuc pꝛofeſſus nõ ẽ nõ põt ibi licite remanere ſine diſpenſatione. ſi vero iã pꝛofeſſ⁹ eſt in laxioꝛi. licʒ peccauerit ⁊ ꝓ voto nõ cõpleto ſit ei pnĩa imponenda põt tñ in eadeʒ licite remanere ſm archi. in. cap. qui poſt votũ de reg. iuř. li. vi. Si ꝓfeſſus in aliqua religione ap. ꝓbata vult trãſire ad aliã equaleʒ vel laxioꝛẽ nõ põt ſine diſpẽſatione. vt no. Jo. an. Gemi. in c. cum ſingula. de ṗben. li. vi. et dñs An. de bu. extra de reg. ſignificatum. De oꝛdine ꝓo mẽdicãtium ad nõ mendicantiuʒ Uel monachalẽ nõ põt ſine diſpenſatione pape niſi ad oꝛdinem carthuſiẽſem alias taʒ ingrediens q̃ʒ recipiẽs incurrũt excõicationem papalẽ vt in extrauagãti. Martini quinti. ſi ad religionem aliquẽ induxit ſymoniace vel doloſe puta aſſerendo ꝙ ibi regula ſeruat̃ ⁊ eſt falſum vł dicẽdo ꝙ regula ſua nõ obligat ad moꝛtale vel reticendo auſteritates religionis. quaſi ille ſi ſciret nullo pacto ad eas ſe obligaret peccauit moꝛtaliter. Si volentẽ ingredi religionem ſeu monaſteriuʒ obſeruantie regulariſ auertit vt traheret ad ſuã alterã infamãdo ſuam vero vſq̧ ad tertiũ celuʒ extollendo. Nã talis damnationem eternã nõ euadet cũ ꝯtra caritatem iuſticiã ⁊ ſacram ſcripturam fecerit. Si ſufficiẽter nouit ⁊ intelligit ſubſtantialia ſue regule ⁊ ad eam ꝑtinentia. Et ſi ꝯtra illam aliquid egit ꝑ̄cipue ꝯtra obedientiã caſtitatem ⁊ paupertatem. Nam hoꝛum tranſgreſſio ſemper ẽ moꝛtale in aliĳs aũt nõ omnis regule tranſgreſſio. ſcdm tho. ſecunda ſecũde q. clxxxvi. eſt moꝛtale ideo etiaʒ circa hoc poſſunt ſic interrogationes foꝛmari. Pꝛimo ſi fecit ꝯtra aliqđ ṗceptum a pꝛelato oꝛetenus factum puta cum dicit ṗcipio vel mando in virtute obedientie vel ſpiritusſancti vel ſub pena excõmunicationis vel ꝑ alia verba huiuſmodi vt fiat iſtud vel illud intendens ſubdituʒ ſub peccato moꝛtali obligare ad illud faciẽdum. Naʒ huiuſmodi trãgreſſio ſemper eſt moꝛtale ſm tho. ĳ. ĳ. q. lxxxvi. Niſi qđ pꝛecipitur eſſe tale q̃d in quo ſubdit⁹ non teneatur ei obedire vł eſſʒ peccatum. xi. q. iii. non ſemper. Si

doloſe ſeu p importunitatē p̄la ti voluntatē traxit ad ſuā idem videt̄ Si ꝯtra aliqđ p̄ceptū re gule vt cū aliq̄d in ea p̄ceptorie mandat̄ ſub pena excōicatiōis aut carceris vel pene grauiorꝭ ⁊ hmōi. Nā talia vera cōiter cē ſent̄ obligare ad mortale. Et ideꝫ de p̄ceptis in ꝯſtitutioni bus ordinis ꝯtētis. Si trāſgreſ ſus eſt alia in regula ꝯtēta que nō ſunt p̄cepti vt crimonialia ordinis vel ſilentiū ⁊ hmōi hoc eſt tm̄ veniale niſi fieret ex cō tēptu ſm tho. vbi. ſ. Nā q̄ pfi tet̄ nō vouet ſeruare oia q̄ ſūt in regula ſub obligatione pctī ſi aliq̄d hꝫ vel habuit dedit vel accepit ꝯtra voluntatē prelato rū tacitā vel expreſſam. ꝯtra vo tū paupꝑtatis fecit ⁊ mort. pec. Idem videt̄ ſi litteras ſcripſit vel recepit occulte ſine licētia p̄lati. xꝟ. q. i. nō dicatis. Si vo tū caſtitatis violauit quoquo modo ope vel tactu venereo lo cutione turpi ⁊ amatoria vel e tiā cogitatione carnali ⁊ īmun da deliberata ſeu delectatione moroſa. Nā in horū quolibet ē mortale vt dictū eſt ſup̄ prece pto. vi. ⁊ nono. Si ꝯuerſatioēꝫ ſcādaloſaꝫ ſeu nimiā familiari tatē habuit cū mulierib⁹. Naꝫ ſi ſic reperit̄ eſſe ex̄ caſum ne ceſſitatis ꝓhibēdus eſt etiaꝫ ſi ſint affines ꝑpter ꝓbabile pi culū. xxxꝟ. di. hoſpitiolū. ⁊ diſti. lxxxi. p totū. Alias nō abſoluen dus. Si ſine manifeſta cauſa ⁊ rōnabili monaſteria monialiuꝫ frequētauit. Nā cū hoc ſit om nino clericis ꝓhibitū ex̄ de vi. ⁊ ho. cleri. monaſteria. multo magis religioſis ⁊ ſi ingreſſus eſt monaſteria monialiū ſācte clare ſine licētia ⁊ in caſu nō cō ceſſo excōicat⁹ eſt ⁊ abſolutio pape reſeruat̄. Ideꝫ eſt ſi igreſ ſus eſt monaſteria monialiū or dinis p̄dicatorū. qꝛ nō pōt ab ſolui niſi a papa vel a magiſtro eiuſdē ordinis. Ingrediēs vero alia monaſteria de iure cōmu ni nō incurrit excōicationē ſed in multis locis eſt excōicatio ſy nodalis hoc tn̄ nō ligat ignorā tes. ex̄ de ꝯſti. vt aimaruꝫ. li. vi. Si dixit horas canonicas. Naꝫ q̄libet regularis p̄cipue ꝓfeſ ſus tenet̄ ex p̄cepto ad eas etiā ſi nō hꝫ ordinē ſacrū alias pec cat mortalr̄. vt. ſ. e. ti. c. xvi ⁊ ſe cundū Guil. tenet̄ dicere illas ſm ordinē ſue regule vl̄ p̄uato rū ſtatutorū vt no. Jo. de imo. i cle. graui. de cel e. miſſ. Si abſqꝫ rōnabili cauſa officium dixit ex tra eccleſiā p̄cipue in dieb⁹ ſo lēnibus vel ſtetit ſomnolentus

aut dormiuit.nã ſi ex hoc nõ di xit integre illud idẽ redicat vel aliq̃d loco ei⁹ ſuppleat.⁊ ſi pro maiori pte omiſit illud iteret. Si in choro incõpoſit⁹ corpore fuit oculis vagus ⁊ mẽte diſtra ctus p̃cipue aduertẽter. Si riſit vl' alios ridere fecit propter ei⁹ leuitatẽ aut v̄buʒ diſſolutũ. Si cerimonias officĳ ex negligẽtia nõ ſeruauit.male legit vl' cãtauit in oĩbus his veniale eſt niſi fiat ex ↄtẽptu tũc enĩ mortale eſt. Si penas vl' penitẽtias taxatas a regula vl' a ↄſtitutio nibus aut p̄latis nõ fecit. Naʒ ſi ex negligẽtia vl' obliuione omiſit veniale videt̃. Si v̄o ex ↄtẽptu mortale eſt. Si vltra of ficiũ diuinũ p̄uatim pro ſe ⁊ p alĳs ſibi ↄiunctis bñfactoribus ⁊ tribulatꝫ p̃cipue recõmenda tis viuis ſeu d̄fũctis aut meditationi deuotioni ⁊ ſacre lectioni q̃ʒtuʒ debuit nõ vacauit ſʒ poti⁹ legit curioſa ⁊ inutilia;vt doctores gẽtiuʒ ⁊ fictiões poe tarũ q̄d eſt ꝓhibitũ.xxxvĳ.diſt. ideo. Si qñq; ſcienter elegit in dignũ in p̄latũ vl' nõ elegit illũ quẽ iudicauit meliorẽ ad illud officiũ ſʒ aliũ rõne amicicie aut alia nõ recta intẽtione mortal'r peccauit. Si accuſauit calũnio ſe p̄latũ vl' ↄfratrẽ d̄ aliquo cri mine vl' teſtificat⁹ eſt aut iniuſte ab accuſatione deſtitit vel a lias p̄latũ ſubditũ vl' ↄſociũ fal ſo infamauit vel etiã vera dicẽ do intentione infamãdi fecit in his oĩbus mortal'r peccauit. Si fecit vel coopatus eſt ad aliq̃ʒ ↄſpirationẽ ↄtra p̄latos vel ad inuenit tenuit vel nutriuit in monaſterio vel cõuentu ſectas partialitates ⁊ diuiſiones mor tale eſt ⁊ deteſtabile crimẽ. Si fratrẽ deliquentẽ iuxta formaʒ euangelicã nõ admonuit vel in viſitatione iuxta p̃ceptũ p̄lati. in cõmuni vel in particulari fa ctum dicẽda ⁊ correctione diḡ nõ reuelauit. Nã ſi ſciẽter dicẽ da tacuit mortal'r peccauit. Et idem dico ſi in dicẽdo ordineʒ fraterne correctionis nõ ſerua uit. debet enĩ accuſationẽ legi timã p̃cedere inſcriptio ⁊ inq̃ſi tionem clamoſa inſinuatio de nũciationeʒ aũt caritatiua cor rectio. extra de ſymo. licet.⁊.i. q.ĳ.c.ſi peccauerit.põt tam̃ cri men fr̃is etiã occultũ denũcia ri eccleſie vel p̄lato abſq; ſecre ta admonitione p̄uia in pleriſq; caſibus vt notat Rich.i.iiii. diſti.xix.ar.iii.q.i. Si inutiliter tẽpus expẽdidit ⁊ ocio vacauit quod eſt omnium ſentina viciorum. Si fuit obſtinatus curia

lis vel cauſidic⁹. ſi vſus eſt pan nis precioſis ⁊ cibis exquiſitis. ſi in habitu curioſus. ſi in clau/ ſtro vel capitulo fuit litigioſus irreuerens ad maiores vel cir/ ca altare iurans in cōmuni ſer/ mone. Nam in his omnibus ē mortale vel veniale ſcđm intē/ tionem ⁊ qualitatem facti. Si comedit carnes quādo eſt ꝓhi bitum extra infirmitatem. Si vſus eſt lineis ad carnem vel le ctis plumeiſ. Si omiſit ieiunia eccleſie regule vel ꝯſtitutionū ordinis peccauit vt ſupra. Si e gre ⁊ cum indignatione repꝛhē ſiones maiorum ſuſtinuit vł eo rum obedientiā nō affectuoſe. ſed tarde queruloſe diſſolute fe cit peccauit vt ſupra. Si aliorū mores cōditiones ⁊ infirmita/ tes in caritate nō ſupportauit, vel alijſ ſe grauem reddidit aut eos irriſit peccauit vt ſupra. Si nimis leuis vel diſſolutus fuit verbis geſtibus vel iocis alios ad riſum induxit. Naꝫ licet re/ creationis cauſa quādoq; fiat ⁊ raro ad ſubleuandū tediū ſit tollerabile laudabilius tñ ē ab hmōi ceſſare. Si ſingularitateſ in cibo potu veſtitu ⁊ hmōi q̄/ ſiuit vel propter hec murmura uit peccauit. Nam ex his ſepi us oritur ſcandaluꝫ murmura tio ⁊ indignatio inter fratres. Si nimis tenax fuit in retinen do vel prodigus in dando aut ꝑ ſonarum acceptor dando vł di ſtribuendo de rebus cōmunib⁹ vni magis q̄ꝫ alteri iuxta affe/ ctiones ſuas peccauit magis ⁊ minus ſcđm quantitateꝫ exceſ ſus. Si confeſſionem cōmuneꝫ ſcđm regulam morem vel con/ ſuetudinem religionis non fre quentauit. Nam hoc aliquib⁹ preceptum eſt ſemel in mēſe vt clemē. ne in agro. de ſta. mona. Aliquibus ſepius. aliquib⁹ ra/ rius. Si fuit tepidus in dilecti one dei ⁊ proximi nō dolens de eorum offenſa ⁊ nō ardenter af fectans honorem dei ⁊ anima/ rum saluteꝫ vt decet. Si nimis carnaliter dilexit conſanguine/ os ſuos ⁊ affines. nimis dolens de eorunm aduerſitate ⁊ gau/ dens proſperitate vel eam ſibi affectans.

Si nimis eos viſitat ⁊ querit vel gaudet ab eis viſitari.

Si cum eis vel alijs ſecularib⁹ loquitur vel interrogat que nō expediunt vt de guerris ⁊ hu/ iuſmodi vel pro eis ꝓcuret be/ neficia eccleſiaſtica vel tempo ralia officia Nam hoc eſt val/ de periculoſum precipue ſi ta/ les ſint inepti vel indigni.

Si artificiū aliqđ vel exercitium fecit illicitū aut honeſtati religionis indecēs vt burſas vl' veſtes rechamites vl' linea reticulata ⁊ hmōi qđ ſepe reperitur in monialib⁹ modernis ꝓhibēda ſunt. Si ꝓficere nō curat ſꝫ inuit⁹ facit q̄ ſeruat ⁊ ſe male ↄtentū eſſe in religione reperit nec recognoſcit ſe ꝑ hoc beneficio ⁊ ceteriſ ad recōpenſandū deo obligatū. talis ypocrita eſt ⁊ in ſtatu dānationis ſm tho. Si qñq; dimiſit habitū. Nā religioſus ſeu religioſa ſꝑ debet tenere habitū ſue religionis ſiue in lecto q̄eſcens. Siue alibi ↄſiſtēs niſi ſit adeo vrgēs neceſſitas vel ḡuis infirmitas q̄ habitū non patereť. xx. q. i. vidua. Alias videť peccare mortalr. Et ſi temere ſine habitu appareat in ↄſpectu ſeculariū ip̄o facto excōicationē incurrit. vt in c. vt piculoſa. ne cle. vel mo. lib. vi. Et ideꝫ eſt ſi apparuerit corā eis in habitu ſuo. Sed coopto habitu clericali ſine cauſa rationabili. vt no. Jo. an. in clem̄. quoniā. de vi. ⁊ ho. cle. de regu. iuř. certū. in nouella. Si ad ſtudia litterarū iuit nō licētiatus a p̄lato ſuo ⁊ cū ↄſilio maioris partis ſui ↄuent⁹. Nā talis ipſo facto excōicationē incurrit. vt habeť in. d. c. vt piculoſa. Si ad audiendū leges vl' philoſophiā iuit. nā ſi infra duorū menſiū ſpacium nō redierit ad clauſtrū ip̄o facto excōicationeꝫ incurrit ex̄ nc cle. vl' mo. c. ſuꝑ ſpecula. Si religionē ⁊ habitū ſue religionis aīo nō reuertēdi aliquādo deſeruit. nā talis apoſtata iudicať. ff. đ re. mi. l. deſertorē. ⁊ eſt excōicat⁹ vt. ſ̄. propter temerariā habit⁹ dimiſſionem qđ eſt ſpeciale in religioſa apoſtata. nā alias apoſtata non eſt excōicat⁹ ſꝫ excōicandus vt notat glo. in. d. ca. vt piculoſa. ſuꝑ verbo ip̄o facto. Si induxit aliquē ad vouendū iurandū vel fide interpoſita ſeu alias ꝓmittēdo vt ſepulturā apud eius eccleſiā eligat vl' iā electā vlteri⁹ nō mutet. Talis ſniam excōicatiōis incurrit ip̄o facto de ſepultu. c. i. li. vi. ⁊ in cle. cupiētes de penis. Si clericis vl' ſecularib⁹ ſacramentū eucharíſtie vl' extreme vnctionis miſtrauit aut mřimoniū ſolēniſauit id eſt publice ⁊ ſolēniter ſpōſoſ bñdixit nō habita ſuꝑ his ꝓchialis p̄ſbiteri licētia ſpeciali. Nā excōmunicationē incurrit papalem vt in cle. religioſi. de priuil'. Si excōicatos a canone ſine ſpeciali ↄceſſione abſoluere preſum

pſit preter q̄ȝ in caſibus a iure ꝑmiſſis vel propter ꝑuilegia ſedis apoſtolice ei ꝯceſſa eandē excōicationem incurrit vt ibi. Et hoc intelligit̄ indiſtincte de excōicatis a quocumq; canone a papa promulgato etiaȝ ſi talis religioſus abſoluerit excōicatos a canone minori excōmunicatione propter ꝑticipationem ⁊ ſic ſentit gloſa ibidē ſuper verbo a canone. Con. Guil. Pau. Joh. de leg. ⁊ Jo. de imo. in dicta cle. religioſi. Si a ſententijs ꝑ ſtatuta prouintialia vel ſynodalia ꝓmulgatis ſeu a pena ⁊ a culpa abſoluere quenq̄ȝ p̄ſumpſit eandē ſniam excōicationis incurrit ip̄o facto etiaȝ ſi religioſuȝ ⁊ ꝯſcium ab hmōi abſoluere p̄ſumpſerit vt ibideȝ no. glo. ſup verbo quamq̄ȝ. Si ex̄ns monachus vel canonicus regularis nō hn̄s admiſtrationem abſq; licētia p̄latorum ſuorū ad curias p̄ncipuȝ ſe trāſferre p̄ſumpſit vt p̄latis vl̄ monaſterio aliq̄d damnū inferret talis ip̄o facto excōicationis ſētentiā incurrit vt in cle. ne in agro de ſta. mo. Si monachꝰ exiſtens ſine licētie ſui abbatis intra ſepta ſui monaſterij arma tenuit excōicationem incurrit vt ibi ſi de facto ꝯtraxit matrimoniuȝ excōicatus eſt. ex̄ de cōſan. ⁊ affi. eos in cle. Si nō ſeruauit interdictū q̄d ſeruat cathedralis ſeu mater eccleſia loci illius excōicationis ſniam incurrit nō obſtātibus ꝑuil. ſe u indultis ſtatutis vl̄ ꝯſuetudinibꝰ quibuſcūq; ei ꝯceſſis vt in cle. ex frequētibus de ſen. excō. Si ex̄ns in ordine minorū tempore interdicti recepit ad diuina fratres vel ſorores tertij ordinis excōicationem incurrit. extra de ſen. exc. cū ex eo. in cle

Incipit quarta ꝑs huius opuſculi de pnie iniunctione et peccatorum abſolutione.

Expeditis tribꝰ huius opuſculi principalibus ꝑtibus reſtat nūc videre vltimam que in duobꝰ ꝯſiſtit. ſ. in penitentie iniunctie. ⁊ pctōruȝ abſolutione. ſed qm̄ nō pōt debita forma p miniſtruȝ apponi niſi p̄mo materia debita ſit integre p̄parata. ⁊ cū materia penitentie ſit ꝯtritio. ꝯfeſſio. ⁊ ſatiſfactio. ſine quibꝰ nō ꝑficitur hoc ſacramentū merito in hoc ſacramento ſacerdos hoc ordine procedit vt p̄mo diligenter pctōrum ꝯfeſſionem audiat. et de hoc ſupra. Scd̄o pniam in

iungat. Tertio abſolutionē impendat vt notat. Guil. ꝛ Io. andreas in cle. Dudū de ſepul. Intendēs igitꝛ ꝛ ego hūc ordinem ſeruare declarabimꝰ pmo quomodo ſe cōfeſſor habere debeat in penitētie impoſitione. deinde in pctōꝝ abſolutione

Capitulum primum.

Irca primū. ſ. penitentie impoſitionē pro maiori declaratione ſciendū eſt ꝙ triplex eſt penitētia. ſ. ſolennis publica. ꝛ puata. Solēnis eſt illa que fit in capite quadrageſime cū ſolēnitate que habetꝛ. d. l. In capite. ꝛ imponitꝛ ſoluꝫ ab epō vl' de eiꝰ mādato ſm hoſti. in ſum. de offi. Archi. Publica ꝯo pnia proprie dicitꝛ illa q̄ fit in publico nō tñ cum pdicta ſolennitate vt cū iniungitꝛ peregrino ire p modū cum baculo ꝛ pera bñdictis ꝛ hmōi hāc pōt imponere quilibꝫ ſacerdos parrochiano ſuo niſi adſit in ꝯtrarium ꝯſuetudo in aliqua eccleſia. Priuata aūt pnia dicitꝛ illa que quottidie fit ſaltē ſemel in anno cū q̄s ſecrete ꝛ ſoli ſacerdoti pctā ſua ꝯfitentꝛ de pe. di. iii. tuſtus. ꝛ. ca reperiūtur. ꝛ. ca. omnis. de pe. ꝛ re. ꝛ hāc pōt imponere etiā quilibet ſacerdos.

ſed quoniā regulariter pro quolibet mortali pctō debet ſeptēnis imponi pnia. xxxiii. q. ij. hoc ipſum. ꝛ. §. ſe. ꝛ. xxij. q. i. pdicandum niſi maior vel minor inueniatꝛ p canones expſſa ideo eoſ vt maturius procedatꝛ. ꝛ ne alicui ignorātia ſit occaſio delinquendi hic inſerere volui.

Incipiūt canones pnīales.

Primus canon dicit ꝙ ſi pſbiter fornicationem fecerit. x. annorum pniam agat ſcd̄m formā traditā. lxxxij. di. pſbiter ſi fornicationem. Scd̄us canon ꝙ ſacerdos cognoſcēs filiam ſuā ſpūalem. ſ. quā baptiſauit vel ad ꝯfirmationeꝫ tenuit vel in ꝯfeſſione audiuit. xij. ānorum debet pniam agere. ꝛ ſi publicuꝫ ſit deponēdus eſt. epſ aūt qui talia cōmiſit. xv. annis peniteat ꝛ pſbiter ꝛ mulier religioni tradantꝛ rebus ſuis pauperibus erogatis. xxx. q. i. ſi q̄s ſacerdos. ꝛ. c. nō debet.

Si quis peccauerit ꝯtra naturam ꝛ eſt clericuſ deponatꝛ ꝛ religioni tradatꝛ.

Si laycus excōmunicetꝛ ꝛ a cetu fiat vſqꝫ ad ſatiſfactionē cōdignam fidelium alienus ſup̄ ō

exceſ.p2ela.c.clerici.
Si quis cū brutis coierit plus quā p ſeptem annos peniteat. xxxiii.q.ij.hoc ipſm.⁊.§.ſe.
Si quis cōmiſerit inceſtum eadem pena puniat̄.vt in iuribus ſup2a p2oxime allegatis adde. q̄ vicium ↄtra naturā grauius eſt q̄ȝ cuȝ matre p2op2ia peccare.xxxij.q.vij.c.Adulteri maluȝ
Si ſacerdos clādeſtinis nuptijs interfuerit triennio ſuſpendatur ⁊ ſi culpa hoc exegerit grauius puniatur.ſup2a de clādeſ. deſpon.c.cum inhibitio.q.penl̄
ſi quis votum ſimplex violauerit tribus annis penitere debȝ. xxvij.diſt.ſi vir.
Si quis excōmunicat⁹ celeb2auit triennio penitere debet ⁊ a vino ⁊ carnibus abſtinere q̄rta ⁊ ſexta feria.ij.q.iii.de illis qui alium iniuſte accuſat ad mortē xl.dies in pane ⁊ aqua cū ſeptē annis peniteat ſi mo2s ſecuta fuerit.
Si vero debilitatus mēb2o fuerit accuſatus p tres quadrageſimas peniteat accuſato ſup̄ d̄ accu.accuſaſti.quicunq̄ꝫ filiam ſuam ſpiritualem vel cōmatreȝ cognouit p ſeptem annos peniteat.⁊ ſimiliter ↄſentientes.ſcȝ mulieres.xxx.q.iii.nō opo2tet.
ſi quis deſpōſatam alij duxe ⁊ eam dimittat ⁊ p.xl.dies in pane ⁊ aqua.⁊ p ſeptem annos peniteat ſup2a de ſpō.duc.c.accepiſti.⁊ intellige deſponſatā.ſcȝ p verba de p̄nti qui cognouerit duas cōmatres vel ſo2o2es ſiue ſit vxo2atus ſiue nō ad min⁹.vij annis peniteat licet plus debe ret.xxx.q.iiii.ſi pater homicida volūtarius ſine ſpe reſtitutiōis deponit̄ ⁊ ſeptē annis penitere debet.l.d.miro2.vel ſi cauſa ſubſit vt magis caſuale homicidium q̄ȝ voluntariū p̄ſumatur quinq̄ꝫ annis peniteat.l di.eos vero.⁊.c.ſi qua femina.⁊.ca.ſi quis voluntatem. Matricida per decem annos peniteat ſm fo2mā ſatis aſperam traditam xxxiii.q.ij.lato2eȝ.Vxo2cida toto tp̄e vite ſue peniteat ⁊ ſatis du2io2 ſibi p̄nia īponit̄ q̄ȝ matricide. xxxiii.q.ij. admonere.⁊ c.quicunq̄ꝫ.
Si quis p2op2iū filiū interfecerit ex p2opoſito induci d ebȝ vt tēpo2e vite ſue peniteat in monaſterio.vt.c.i.de his qui filios occiderūt ⁊ ſi nō poſſȝ ad hoc induci anno2ū triū p̄nia iudicat̄ quo2ū vnū in pane ⁊ aq̄ pagat. etiā ſi opp̄ſſerit ī lecto do2mie͞s vt in.c.fi.ex̄ de his qui fi.occi.

Si quis piurauerit.xl. dies in pane ⁊ aqua.⁊ ſeptē annos peniteat ⁊ nunq̄ʒ ſit ſine pnīa.ſ. interiori.hoc eſt vt ſemp doleat de pctō.vi.q.i.quicūqꝫ facit .l.diſt.Clerico.Pro falſa menſura.xxx.dierū in pane ⁊ aqua imponat̄ pnīa.ſ̄.de emp. ⁊ vē. c.ij.vt ibi.Si quis ſolēniter peītuit ⁊ poſtmodū ad vomitū rediūt decē annis peniteat.de peni.di.v.ſi qui vero.Qui deuotā vel monialem cognouerit decē annis peniteat.xxvij.q.i.deuotam.⁊.c.ꝓcedenti.

Qui cātat miſſaʒ ⁊ non cōmunicat anno penitere debet ⁊ interim a celebratione ⁊ cōmunione ceſſare.de con.diſt.ij.Relatum nec alia ibi exprimit̄ peītētia.Si ſacerdos clericū mortuum in palla altaris inuoluerit.x.annis ⁊ quinqꝫ menſibꝰ peniteat.dyaconꝰ vero triennio ⁊ dimidio.de con.di.i.nemo clericus p ignorantiā.Qui cōmittit ſacrilegiū violādo eccleſiaʒ vel criſma ſeu calicē ſacrū pollutis manibꝰ accipit vel ſimilia cōmittit.vij.annis peniteat et in duobꝰ nō intret eccleſiā ⁊ vſqꝫ ad quartū nō offerat ⁊ tribꝰ diebus in hebdoma a vino et carnibus abſtineat ieiunādo.ſʒ alia ꝯſiderāda ſunt q̄ habent̄.

xij.q.ij.de viro nephādo. Si q̄ parētes frangūt ſpōſalia filiorum triēnio ſeparent̄ a cōmunione ⁊ filij ſimiliter ſi in culpa ſint.xxxi.q.iii.ſi parētes.art.de pe.di.i.ſicut.q̄ ducit in vxorem quā polluit p adulteriū quinqꝫ annis peniteat.xxxi.q.i.ſi qua vidua.Maledicus ꝯtra deum vl̄ aliquē ſanctorū p vij.hebdomadas penitere dʒ eo mō quo tradit̄ ſup̄ de cle.male.ca.ij.Si ſacerdos reuelat ꝯfeſſioneʒ de iure antiquo deponi debeat. ⁊ toto tpe vite ſue ignominoſos peregrinari p mundū.de pe.di ſtin.vi.caueat ſacerdos.poſtmodum determinatū fuit qꝫ depoſitus ad agendā pnīam ppetuam in artū monaſteriuʒ detrudatur.infra.eo.ti c.oīs.in fine. Qui cōpulſus ꝯditionaliter p iurat ſi liber eſt.xl.diebꝰ in pane ⁊ aqua peniteat cū ſeptē annis ſequētibus in cōmuni peītentia.ſi vo ſeruuſ eiuſdē eſt p tres quadrageſimas ⁊ legitrimas ferias.ſ.ſcdam quartaʒ ⁊ ſextā peniteat.xxij.q.v.Qui cōpulſus. Qui piurat in manibus epī aut in cruce ꝯſecrata tres annos peniteat.ſi vo in cruce nō ꝯſecrata vnū annū peniteat.Qui aūt coactꝰ ⁊ ignoranſ piurauerit ſi poſtea cogno

uerit tres quadrageſimas peniteat.xxij.q.v.qui piurat. Qui ſcienter falſuȝ iurat vel alium iurare cōpellit vel inducit.xl.diebus in pane ⁊ aqua cū ſeptem ſequētibus annis peīteat ⁊ nūq̄ȝ ſit ſine pnīa ⁊ alij ſi cōſcij fuerint ſimiliter peniteāt. xxij.q.v.ſi quis ſe piurauerit.⁊.c.ſi q̄s conuictus.

Siquis coact⁹ pro vita redimēda vel alia neceſſitate periurat tres quadraginta vel ſcđm aliquos tres annos peniteat.xxij.q.v.Si quis coactus.

Qui in dicēdis horis canonicis ⁊ alijs diuinis officijs a ↄſuetudine metropolitane proprie eccleſie diſcrepat ſex menſib⁹ cōmunione puatur ſi hoc ex ↄtēptu fecerit.xij.di.de his.

Ep̄us qui correctionem ſubditorum pro venditione miniſteriorum diſſimulat duob⁹ menſibus excōicationi ſubiaceat.

Ceteri vero clerici eadeȝ pena vel alia ↄpetenti plectat̄ .i.q.i. quidquid.ſortilegijs diuinis et maleficijs ſecularib⁹ quadraginta dieb⁹ peniteat.

Si pctm̄ eſt occultum extra đ ſortil.c.i.Si vero eſt notorium cōmunione fideliuȝ puetur.de con.di.ij.pro electione. Sacerdos qui videt ī aſtralabio duobus ānis peniteat.extra de ſortil.capitulo ex tuarum.

Clericus qui ſcienter ⁊ malicioſe magicis artibus incātationibus ⁊ hmōi vſus fuerit vl' tales alij ↄſuluerint honore dignitatis ſue puatus in artum monaſterium detrudat̄ ad ppetuam pniam agendā.xxvi.q.v.nō opoꝛtet ⁊.c.ſi quis ep̄us.⁊.cap. aliquanti.

Si quis ſtillauerit in terraȝ ſiue tabulā de ſanguine ↄſecrato xl.diebus peniteat.ſi ſup altare tribus dieb⁹.ſi ſup lintheū altaris ⁊ ad aliud ſtilla puenerit q̄ttuor diebus.ſi vſq ad tertiā nouem dieb⁹.Si vſq ad quartum.xxx.dieb⁹ peniteat de cō.di.ij.ſi p negligentiam.

Si quis laycus p ebrietateȝ vl' voracitateȝ eucariſtiā euomuerit quadraginta annis peniteat.Clericus vero vel monach⁹ lxx.diebus.Ep̄us aūt nouē diebus peniteat.Sed ſi propter īfirmitateȝ hoc acciderit ſeptē diebus peniteat de con.diſ.ij. ſi quis p ebrietatem. Qui pſ̄biterum interfecerit duodecī annis peniteat. extra.eo.ca.ij. Si quis domū ſeu areaȝ cuiuſcunq voluntarie incenderit ſublata vel incenſa oīa reſtituat ⁊ tres annos peīteat ex̄ de iniur.

Si quis domuz.Qui cõmuni-
cat cum heretico ſcienter quĩ-
qꝫ annis peniteat.xxiiii.q.i.Si
quis dederit.⁊.c.ſe.

Qui ignoꝛãter cognoſcit duas
ſoꝛoꝛes vel matrem ⁊ filiaz vel
amicam vel neptem ſeptez an
nis peniteat.Si ſcienter perpe
tuo careat ꝯiugio.xxxiiii.q.vlti
ſi quis cũ duobus capitulis ſe-
quentibus.

Patronus res eccleſie dilapi-
dans anno peniteat.xvi.q.vlt.
filijs.qui luſtrat domũ ſuaz cuz
magicis incantationib⁹ quinqꝫ
annis peniteat.xxvi.q.v.ſi quis
ariolos.⁊ duabus cauſis ſequẽ
tibus qui iurat nõ facere pacez
cum pꝛoximo ſuo viuo penite-
at ⁊ ad pacem redeat.xxij.q.iiii
qui ſacramento.

Periurus adulter homicida
regulariter ſeptem annis peni
teant.⁊ idem pꝛo foꝛnicatione
licet non ita aſpera pnĩa impo
natur.xxij.q.i.p̄dicandũ cũ glo.
⁊.xxiii.q.ij.hoc ip̄m.⁊.§.ſequẽti

Tamquã hos cano
nes penitẽtiales h̄
inſeruerim nõ tamẽ
hoc ideo feci qꝛ con
feſſoꝛ debeat aut teneatur ſem
per penitentiaſ pꝛout in eis cõ
tinetur imponere cũ hodie om
nes penitentie arbitrarie ſint-
⁊ ꝯfeſſoꝛis arbitrio cõmittanẽ
xxvi.q.vij.tẽpoꝛa.⁊ de pe.diſ.i.
menſuram.⁊ extra.e.c.queſitũ
⁊.ca.de his qui.ſed vt ex hoc ſci
at melius differentiaſ peccato
rum cognoſcere ⁊ ſcd̃m eoꝛum
grauitatem cuilibet penitenti
pꝛout ꝯgruit pnĩam iniungere
ꝯſideratis tamen ꝯditione ⁊ ꝑ-
ſone dignitate ſexu officio pau
pertate ꝯplexione ſocietate ac
diſpoſitione vt dicit Hoſtiẽ.in
ſum.e.ti.§.que penitentia.De
bet eni pnĩa peccato coꝛreſpon
dere vt.ſ.ſuperbo humilis iniũ
gatur oꝛatio.auaro ⁊ cupido e-
lemoſinarum elargitio.luxurio
ſo ⁊ guloſo abſtinẽtia ⁊ carnis
maceratio.qḋ verum eſt nõ de
neceſſario vel etiã de ꝯgruo in
ſpeciali.ſed de cõgruo tñ̄ in ge
nerali vt dicit Sco.in.iiii.diſt.
xv.q.i.Nam ſepe ꝯtingere põt
qꝫ aliquis peccet pctõ ſuperbie
auaricie luxurie ⁊ gule cui ḋ cõ
gruo deberet coꝛreſpõdere ali
quod p̄dictoꝛum operum pena
lium ⁊ tñ̄ talis pnĩa vel ſatiſfa-
ctio nõ poterit ei cõpetere.Ex
empli gratia.elemoſinas faci-
at qꝛ nõ habet vnde faceret.
Nec pauperi qui furat⁹ eſt non
competit ei dare pꝛo pnĩa vt o
et vel ieiunet aut coꝛpus ma-

reret licet peccauerit pctõ ſup bie vel luxurie q: cum opoꝛteat eum ↄtinue laboꝛare pꝛo victu neceſſario nõ poſſet poſtea ſuſtinere laboꝛem ↄſimiliter põt ↄtingere ꝙ diues qui peccauit peccato carnis ſit adeo delicatus ꝙ nõ vult ieiunare nec coꝛpus macerare vel p̄ſumitur ꝙ ſi ſibi talis pnīa imponeret̃ cito eam abiceret ꝛ ſic nouo peccato peccaret. Unde in his caſibus ꝛ ſimilibus diſcretus cõfeſſoꝛ imponet aliam pnīaꝫ q̄ꝫ cognoſcet penitenteꝫ libentiuſ recipere. ꝛ credit ꝙ debeat melius adimplere. cauens ſp ne iniungat pnīam que alteri faciat pꝛeiudicium vel ex qua ſequat̃ aliquod ſcandalum ſeu periculuꝫ. Et ſi peccatoꝛ omnino nullam pn̄iām velit accipe a ſacerdote ſibi impoſitā dicit tamē ſe habere diſplicentiā alias cõtritionem de peccato cõmiſſo ꝛ firmuꝫ pꝛopoſituꝫ nõ recidiuā di abſoluendus eſt ne cadat in deſperationē ſcd̃m Sco. vbi. ſ idem. xx. eſt tñ hoc caſu ꝛ quotienſcūꝙ imponit̃ pnīa minoꝛ debito ↄfitenti nunciāda pnīa que ſibi pꝛo peccatis ſuis eſſet imponenda ꝛ inducēdus ꝙ eaꝫ in ſe vel in equiualēti abſꝙ impoſitione velit adimplere. alioquin opoꝛtebit euꝫ in purgatorio ſoluere ꝛ complere. Cõcoꝛ. Tho. in. iiii. di xix. nullo tamen caſu ↄfeſſoꝛ debet exigere pꝛomiſſionem a ↄfitente licet credat ꝙ non faciat pnīam aut aliud q̄d pꝛomittit ſufficit ei ſi dicat ſe habere pꝛopoſitū faciendi ſcd̃m. xx. Salubꝛe etiā ↄſilium doctoꝛū eſt ꝙ cuilibet cõfitenti ad vitandū ambignitatē de iterāda pnīa facta in peccato moꝛtali. ↄfeſſoꝛ vnum pater noſter vel aliquā aliā bꝛeueꝫ ſatiſfactionē quā ſtatim in ſtatu gr̃e exequat̃ iniungat. ꝛ deinde ei declaret ſi ↄtingat reliquam ſatiſfactionē ſibi p euꝫ iniunctā agere in pctõ moꝛtali an debeat illā iterare vel nõ. nõ tñ dicitur in moꝛtali qui ↄtritus eſt.

De cõmutatione penitētie.

Queritur an ſacerdos poſſit cõmutare penitentiā quā iniunxerit. Et dico bꝛeuiter ſm hoſti. in ſum. ti de remiſſi. §. ꝛ an ſacerdos. ꝙ ſic. ꝛ tñ tñ diſcrete ꝛ ex cauſa rõnabili et circa ſubditos ſuos. di lxxx... pr̄ſbiter. aliter nõ Con. Raymūd⁹ Tu dic ſm vuer. ꝙ aut ↄfeſſoꝛ a quo commutatio petitur iſte idem eſt qui iniunxit eam ſiue

ſucceſſor eius vel ſupior ordina rius iudex penitētis ⁊ hi om̄es pn̄t pniam cōmutare vel rela xare. Aut eſt alius ꝯfeſſor a p̄ dictis ⁊ tunc ſi talis pnia eſt ſe creta ⁊ in tali caſu iniuncta in quo ip̄e ſcd̄us ꝯfeſſor poterat ab initio ſoluere ⁊ pniam iniū gere poterit etiam eo caſu rela xare ⁊ cōmutare. Secus autē eſt ſi in caſu quo ip̄e ante non poterat abſoluere. aut ſi talis penitentia iniuncta fuerit a ſu periore qui ſibi talem cōmuta tionem vel relaxationem reſer uauerit Archi. ad hoc. l. di. acce dens. ⁊. xxxiii. q. ij. latorem. ⁊ ibi glo. idem in direc. t. e. §. cxl. hoc tn̄ etiam caſu cū penitentia in iuncta eſt a ſuperiore vel ī caſu ſibi reſeruato poterit inferior ſm. dd. eam cōmutare vel re laxare ſi vrgeat neceſſitas aut ſuadeat vtilitas ſetiā ſi ſit publi ca. Pium eſt enim interp̄tari ī his caſibus qd̄ ſuperior cōceſ ſerit inferioribus poteſtatē cō mutandi vel relaxādi. hec ille. nec videt̄ neceſſe ex hoc itera re ꝯfeſſionem. vt dicit expreſſe Pe. de palu. licet aliqui ꝯtrari um dicant.

Quomodo ꝯfeſſor circa infir mos ſe habere debeat.

Uam q̄ȝ periculo ſum ſit pniam vſ ꝙ ad extremū vi te differre de pe. di. vi. Si quis. At tamē q: nemo eſt deſperandus duȝ in hoc corpe ꝯſtitutꝰ eſt. e. d. nemo p̄ſ biter. qui morietibꝰ vel in mortis piculo conſtitutis pniam negauerit eorū aīarum reus erit. xxvi. q. vi. ſi p̄ſ biter. ⁊ c. ſe. debet igit̄ ꝯfeſſor cū ad in firmū pro ꝯfeſſione vocat̄ cum omni ſolicitudine eū adire ⁊ oī diligentia eiꝰ ſaluti intendere Facile. eſt eni prudēter ꝯfeſſo ri in tali caſu aīm etiaȝ cuiuſli bet magni peccatoris ad deuȝ ꝯuertere ⁊ ad om̄e bonū pſua dere ⁊ diſponere ac tādem eiꝰ aīam de inferni baratro libera re. Studeat igit̄ p̄mo ⁊ an̄ oīa ſi ſue mētis cōpos eſt infirmus pro poſſe eū ad ꝯtritionē cum ſpe venie inducere. Deinde ab eo querat a quāto tp̄e citra nō eſt ꝯfeſſus ⁊ totiꝰ illiꝰ tp̄is quo nō eſt ꝯfeſſus oīm pctōruȝ ſuo rum ab eo exigat purā ꝯfeſſio nem eū interrogādo in genera li vel ſpeciali plus ⁊ minꝰ ꝓut eius diſcretioni ⁊ ꝯfitētis ꝯdi tioni expedire videbit̄ ⁊ infir mitatis ḡuitas ſine multo de trimēto patiet̄ ⁊ p̄cipue d̄ his

interrogādus eſt. Si cōtentat̄ de omi eo qđ deo placuerit cir ca ipm diſponere ſiue de ſani tate vel infirmitate ſiue de vi ta ſiue de morte. Et ſi dolet d̄ omi offenſa dei ꝛ proximi ꝛ ei i iurias remittit. Naꝫ alias ſal uari nō pōt.

Si ad curā ſue infirmitatis vo cauit medicū iudeū vel in fide leꝫ aut ab eo recepit medicinā nā hoc eſt prohibitū ꝛ mortale ꝛ ex hoc dꝫ excōicari ſi eſt layc⁹ Si cleric⁹ eſt dꝫ deponi. xxviij q. i. c. nullus. ꝛ. c. oms. Et notat collec. extra de iude. ad hoc. et Archi. in. d. c. nullus. Ubi tam̄ dicit ꝙ ſi q̄s moriat̄ niſi iuuet̄ a medico iudeo ꝛ aliū inuenire nō poſſit credit Hugo ꝙ in tan ta neceſſitate licꝫ ei vocare eū.

Si veneficorū vel incātantiuꝫ remedijs aut medicamine pro ſanitate ſua recuperāda vſus eſt. prohibitū ē ꝛ mortale. xxvi. q. ij. c. illud. ꝛ. c. que ſine ſaluato re. ꝛ. e. cauſa. q. vij. admoneat. ꝛ ex̄ de pe. ꝛ remiſ. c. cuꝫ infirmi tas in fine.

Si debꝫ aliq̄d alicui cauſa ma leficij ꝯtract⁹ depoſiti vel p̄de ceſſorū ſuorum legati nō ſoluti aut alio quouis reſpectu. Nam nō remittit̄ pctm̄ niſi reſtitua tur male ablatū. Jdeo ſi pōt ſi ne mora reſtituat ne cuꝫ alieno diſcedēs dānet̄ ineternū. Sed ſi protūc nō pōt ſufficiēter ordi net ꝛ diſponat vł talē cautionē faciat ꝙ creditores ſint ſecuri. ꝛ executores ſui ſi deceſſerit q̄ꝫ primū fieri poterit ſatiſfacere cogātur. Qđ ſi alienū noluerit reſtituere vł vt p̄dixi ꝑ teſtamē tuꝫ vł alias ſufficiēter diſpone re nullaten⁹ abſoluat̄.

Si aūt vere ꝯtritus ꝛ ad omia bn̄ diſpoſitus ſatiſfactione vel cautione p̄miſſis vt p̄dicit̄ tūc ſi nō eſt multū grauat⁹ infirmi tate imponat̄ ei pnia prout cō feſſor videbit̄ ꝯſideratis pctō rum grauitate ꝛ pſone ꝯditio ne vt ſupra quā faciat cuꝫ ſana tus fuerit. Melius eſt tamen errare in miſericordia remittē di quā in ſeueritate. vlciſcendi xxvi. q. vij. alligant.

Si vero fuerit infirmitate gra uatus ſeu in periculo mortꝭ cō ſtitutus nō eſt ei penitentia in iungenda ſed tm̄ innoteſcēda quātitas ꝛ qualitas ea. cauſa. ꝛ. q. c. ab infirmis declarare tn̄ debet ei ſacerdos. ſi tu eſſes ſa nus talem pniam tibi darem ꝛ vſqꝫ ad tale tempus q̄ꝫuis etiā multo maioreꝫ facere deberes ſcđm canones. Et ſi ꝯualueris facias hoc vel illud.

Si vero ad deum migraueris facias pro pnia talem elemoſi-nam vel iniungas heredib⁹ tu-is vel amicis vt pro te faciant Et ſi hec acceptat ſecure eum abſoluat. Talis etiã erit viati co reficiendus ⁊ ante mortem oleo iniungẽduſ ⁊ amicorũ ora tionibus ⁊ elemoſinis adiuuã-dus. vt in. d. c. ab infirmis.

Si vero talis infirmuſ infirmi tate oppreſſus loquelaʒ amiſe rit vel in freneſim ꝯuerſus fue rit diſtingue. qꝛ aut talis bene viuebat ⁊ vt fidelis xpian⁹ ſin-gulis annis ꝯfitebatur ⁊ ſe cõ-municabat ⁊ hmõi. licet ſacra menta nõ poterit qꝛ talia ex in ſperato acciderunt vel etiaʒ ſi malus ⁊ obſtinatus diu in pec catis pſeuerauerit ⁊ a longo tẽ pore nõ eſt ꝯfeſſus petijt tamẽ ſacerdoteʒ pro ꝯfeſſione ⁊ oſtẽ dit ſe omnia velle facere q̃ de-buit. ⁊ de hoc dent teſtimoniũ qui eum audierunt ⁊ periculuʒ eſt in mora. qꝛ ꝯtinuo creditur moriturus. in vtroqꝫ caſu talis ſ ſupponitur ꝯtritus. Ideo ali-quo de circũſtantibuſ faciente pro eo ꝯfeſſionem generaleʒ ſa cerdos abſoluat eum ab omni bus cenſuris caſibus ⁊ pecca-tis. iniungens aliquid circũſtã-tibus vel ꝯſanguineis aut he-redibus pro anima eius facien da ſi voluerint acceptare. Dei de proprius ſacerdos miniſtra bit ei ſacramentuʒ eucbariſtie licet nõ ſit ꝯfeſſus eo ꝙ nõ po-tuit. xxvi. queſtio. vi. is qui. Ut alius ſcdm Archi. e. q. cap. ſi pſ biter. Niſi timeretur de ei⁹ ex puitione vel vomitu. Idem vidẽ tur ſi quis a natiuitate amens fuerit. Nam talis poteſt bapti ſari. ⁊ ei in neceſſitate ſcilicet mortis articulo ꝯſtituto. ſcilicʒ corpus xpi dari vt notat gloſa xxvi. queſtione. vi. qui recedunt Nõ aũt miſtrabit ei religioſuſ qꝛ etiam in hoc articulo mortiſ hoc ſacramentum miniſtrando ſine licentia proprij ſacerdotis incurret excõmunicationeʒ pa palem vt notat Pau. Joha. de legna. ⁊ Joh. de imo. in clemen. religioſi de priuil. Extrema ve ro vnctio omnino talibus dan-da eſt etiã ſi nõ potuerint com municare. qꝛ licet propter fre-neſim nõ pmitterent ſe inungi potuerunt ligari ⁊ ſibi violẽter dari. ſecus aũt de eo qui a mul-to tẽpore citra nõ ꝯfeſſus ẽ no torius peccator exiſtens ſubi-to incurrit amentiã vel loque-lam pdidit nec prius vel poſtea oñdit ſigna ꝯtritionis. Naʒ ta liſ ſacramẽta nõ debẽt dari nec

in eccl'iaſtica ſepultura ſepeliri

De abſolutione quomodo ↄfeſſoꝛ ſe habeat circa eaꝫ. Capitulum ſecundum.

Icto ſuperius qualiter ↄfeſſoꝛ debeat pniam iniungere reſtat ↄſequenter hic declarare quomodo circa abſolutionem peccatoꝛũ ſe debeat habere. Ubi nota ante omnia ꝙ debet in tãto miniſterio ſe immunẽ ab omni crimine reperire vt digne ⁊ ſalubꝛiter faciat illud exercere. Nam vltra modum ſacerdotum crimen deteſtabile eſt qui nõ pꝛius ſe iudicant ⁊ alios aligant de pe.di. vi.§.ſacerdos.quotiens eniꝫ ſacerdos exiſtens in moꝛtali ꝫliquem abſoluit totiens moꝛtaliter peccat.vt no.glo.e.diſt.vi. §.penul.ſuper verbo 'iudicãd' ⁊ archi.ibidem ⁊ habeť in direc.e.ti.ſi tñ ↄteratur ⁊ diſponit ↄfiteri nõ dicitur in moꝛtali. Juſtificato igitur pꝛius ſeipſo ⁊ iã integre audita penitentis ↄfeſſione ⁊ debita pnĩa impoſita ⁊ ↄfitens dicat ſe ex coꝛde de omni dei ⁊ pꝛoximi offenſa dolere ⁊ iniurias ei remittere ⁊ alterius famã ⁊ rem velle reſtituere ⁊ pꝛo iniurijs debite ſatiſfacere vt ſupꝛa.c.ꝑcedenti tunc ſi ↄfitẽs in articulo ſeu piculo moꝛtis ſit poſitus ab omnibus cenſuris caſibus ⁊ peccatis poterit ↄfeſſoꝛ eum abſoluere vt ſupꝛa parte ſcđa.c.i.§. vij. Si vero ſanus fuerit ⁊ ligatus reperitur aliqua excõicatione iudicis remittat euꝫ ad excõicatoꝛem ſeu ad eius ſuperioꝛem ad quos de iure ꝑtinet abſolutio ſcđm Rich.in.iiii. diſti. xviii.ar.ix.q.v.

Si aũt ſit excõicatus excõicatione iuriſ abſoluat eum ab ea ſi põt modo infraſcripto.ſi aũt nõ põt remittat eum ad habẽtem autoꝛitatem abſoluendi nec abſoluat eum a peccatis pꝛius ꝙꝫ fuerit abſolutus ab excõicatione.qꝛ excõicatus maioꝛi ſeu minoꝛi excõicatione nõ eſt particeps ſacramentoꝛum eccleſie ſcđm doc. Et no.p Rich.in.iiii. diſ.xviii.ar.ix.q.iiii. ⁊ duran.in ſum.li.i.diſti.iiii.q.xxv. Immo ſi ſcienter maioꝛi excõicatione excõicatuꝫ abſoluat a peccatis pꝛiuſquã ab excõicatione eandem incurrit excõicationem. licet quidã dicant ↄtrarium. ſed pꝛima opinio tutioꝛ eſt quaꝫ tenent Guil.Jo.de leg.⁊ Joh.de imo.in cle.religioſi.de pꝛiuil'.õ hoc etiã in direc.li.i.c.ij.§.ciii. Secus aũt ſi ignoꝛanter abſol

uat. Si xo nõ ſit ex̃cõicat⁹ ſed hȝ aliquos caſus vel pctã ſuperiori reſeruata. tunc ſm tho. et duran. in ſum. dȝ eũ abſoluere ab his a quib⁹ põt. Deinde remittere eũ ad ſuperiorẽ de reſiduo abſoluendũ informando penitentẽ ꝙ illa pctã a quibus ipe nõ potuit eũ abſoluere ↄfiteat̃ epo vel ei⁹ vicario ⁊ faciat ſe ab eis abſolui nec per hoc dicit̃ cõfeſſio diuiſa qꝛ integre ↄfitetur p̃mo ⁊ abſoluens ſcdo ↄfirmat ⁊ proficiat qd̃ inceptũ erat vel ſi ↄfeſſus perſona ſimplex fuerit vadat ipe ↄfeſſor ſi põt ad epm pro autoritate obtinenda. Aut ſi ↄfitentem mittit de eius licẽtia illa pctã incedula quã ipſemet penitẽs portet epo vel eius vicario ſcribat ſub hac forma vel ſimili videlicet. Latorẽ vel latricẽ pñtium pro homicidio vel inceſtu in tali gradu cõmiſſo abſoluendum pñitati vr̃e trãſmitto vt bñficiũ abſolutionis impendẽdo et ſalutarẽ pniam iniungẽdo ipm ſancte eccleſie recõcilietis. Et ↄfeſſor cautũ ipm reddat ne illã cedulã alteri legẽdã tradat. ⁊ ſi epus remittat eũ ad ↄfeſſorẽ ſ̃pius autoritate abſoluẽduȝ tũc abſoluat eũ integre ⁊ omiſſis pctis imponẽdo illi pniam ſolũ p illo pctõ p quo p̃us nõ impoſuerat. At ille ſi nõ hȝ caſuȝ reſeruatũ. vl̃ etiã ſi hȝ ⁊ ipſe ↄfeſſor ab oib⁹ abſoluere põt libere abſoluat eum modo infra ſcripto.

De forã abſolutiõis a pctis

Circa abſolutionem ↄſideranda eſt forã debita vl̃ ꝑpa ⁊ cõpletiua vbi nota ꝙ ſicut qd̃libet ſacramentũ hȝ ſuam ꝑpriã formã ita etiã ſacramentuȝ pnie q̃ eſt iſta. ſ. ego te abſoluo. ⁊ importat ego te abſoluo. i. ſacramentũ vl̃ miſteriũ abſolutionis tibi impẽdo vl̃ cõfero. nõ aũt importat vt q̃dam dicũt ⁊ male. Ego te abſoluo. i. abſolutuȝ te oñdo qꝛ ſeq̃ret̃ ex hoc ꝙ in ſacramẽtis noue leg̃ nõ eſſet niſi oſtẽſio vel ſignificatio qd̃ eſt falſuȝ eo ꝙ ſacramẽta noue legis nõ ſolũ figurant ⁊ ſignificãt ſicut ſacramẽta leg̃ veteris ſȝ etiã efficiũt qd̃ figurãt. Unde ſacerdos xtute clauiũ abſoluit a culpa mortali nõ p̃ncipaliter ſȝ vt inſtrumẽtum diſponens ad infuſionẽ gr̃e tm̃ per quaȝ fit remiſſio culpe. Abſoluit etiam a pena non eternali que cum ſit infinita ⁊ inſeparabilis a culpa nõ põt remitti niſi a xtute ſeu potẽtia īfini

ta ꝛ ab eo a quo remittiť culpa ſed a tēpoꝛali ſic. Nā cum ꝯtritione pena eterna cōmutetur, i tēpoꝛalem hic vel in purgatorio ſoluendā de illa pena tēpoꝛali cuius homo debitoꝛ remanet hic vel in purgatoꝛio vt pꝛedixi ſoluāda virtute clauium aliqua pars nō tota diminuitur ſcđm Alex. de al. iiii. ꝑte ſum. q clxxix. ꝛ tho. in. iiii. ſen. di. xviii. ar. iii. Sed quoniā alia eſt abſolutio a pctīs ꝛ alia ab excōicatione de his ſingulatim infra diceť quo ad abſolutionē a peccatis. Sciendū ꝙ licet vt pꝛedixi de ſubſtātia foꝛme ſint tātū hec verba. Ego te abſoluo. exꝑſſis illis ſuꝑ quibus abſolutio ꝺterminatur. ſ. a pctīs. Depꝛcatio vero que p̄mittiť. ꝛ reliqua que ſubſequunť nō ſunt de neceſſitate ſed tñ cōgrue ꝛ laudabiliter apponūtur. Poſtq̄ȝ igitur penitens integre oīa peccata ſua ꝯfeſſus fuerit ꝛ pꝛout requiritur pꝛo futuro tēpoꝛe bene diſpoſitus vt ſupꝛa p̄miſſa a ſacerdote orone. Miſereať tui omnipotēs deus ꝛ dimiſſiſ oībus peccatis tuis ꝑducat te ad vitam eternam Amen. Indulgentiā ꝛ abſolutionē omnium peccatoꝛū tuoꝛū tribuat tibi omipotēs ꝛ miſericoꝛs dominus Amen. Libere ꝛ ſine cōditione abſoluat eū. Nam cuȝ ꝯditiōe abſolutus. nō eſſet ſimpliciter abſolutus. extra de reg iure. Actus. li. vi. ꝛ dicat. Dñs noſter ieſus xp̄s qui te creauit ꝛ redemit te abſoluat. Et ego autoꝛitate ipſius qua fungoꝛ inquātum poſſum ꝛ debeo abſoluo te ab omī vinculo excōicationis minoꝛis ſi teneris ꝛ reſtituo te ſanctis ſacramētis eccleſie ſi indiges. Iteruȝ abſoluo te ab oībus peccatis tuis ꝯfeſſis ꝛ oblitis moꝛtalibus ꝛ venialibus ꝛ circūſtantijs eoꝛū. Paſſio dñi nr̄i ieſu xp̄i ꝛ oīa bona q̄ feciſti ꝛ facturus es ꝛ aduerſa que ſuſtinuiſti ꝛ ſuſtinebis ſint tibi in pn̄iam ꝛ remiſſionē peccatoꝛum tuoꝛū ꝛ in augmētuȝ diuine gratie. In nomīe patris ꝛ filij ꝛ ſpūſſancti Amen.

Quando ſatis factio debȝ p̄cedere abſolutionem.

Unt tñ aliqui cāus in quib⁹ ante ſatiſfactionē nullatenuſ penitēs eſt abſoluēdus nec in vita nec in moꝛte niſi p̄us ſatiſfaciat vel ydonee caueat ꝓ iniurijs vel dānis ꝛ male ablatis quoꝛū p̄mus eſt ꝺ ex

cõmunicatis vt infra dicetur. Scḋus eſt de vſurarijs manifeſtis dicit̃ enĩ vſurarius manifeſtus ꝑ euidentiã facti.puta qa menſam paratã tenet ad vſuras vel q2 de hoc in iure ꝯfeſſuſ eſt vel ꝯuictus vel ſi ſint ḋ hoc argumenta cũ fama.ſola autẽ fama nõ ſufficit vt no.glo.in.c. vſurarum.de vſuris.li.vi.ſuper verbo manifeſtos.taleſ enĩ vſurarij manifeſti nec ad ꝯfeſſionẽ nec ad ſepulturã recipi debent licet dicãt ſe velle reſtituere vl' etiam in vltima volũtate mandent de vſuris ſatis fieri ſed oportet q̄ de ipis vel fuerit ꝓut patiunt̃ facultates eorũ plenarie ſatiſfactũ.vel illis quib9 facienda eſt reſtitutio ſi p̄ſto ſint ipi aut alij qui eis poſſint acq̃rere vel eis abſentib9 loci ordinario vel vices ei9 gerẽti. Aut de cauo Archip̄ſbitero vel abbati' q̃ alias iuriſditionẽ h3 in ſp̄ũalibus de ꝯſuetudine. Aut rectori ꝑrochie ipiuſ vſurarij vl' eius cui d3 fieri reſtitutio corã aliquib9 fide dignis aut ſeruo publico.i.tabellioni de ipi9 ordinarij aut p̄dictorũ mãdato ḋ reſtitutione ydonee ſit cautum dando.ſ.pignora vel fideiuſſores ſi pñt alias ſufficit cautio iuratoria.Et ſi vſurarũ quantitas ſit manifeſta illa ſp in ꝯfeſſione exp̄matur.Alioquin moderanda erit arbitrio recipientis.Ipe tñ ſi ſcienter minorem quam veriſimil'r credit̃ moderetur.ad reſtitutionem reſidui tenetur.Alias nullus d3 intereſſe eorum teſtamẽtis.aut eos ad eccleſiaſticã ſepultura3 ſeu ꝯfeſſionem admittere vl' abſoluere vt in.c.quãquã.de vſuris li.vi. Si igit̃ vſurarius debite cupit ſatiſfacere ad hoc vt ei venire pctm̃ remittat̃ quattuor obſeruare debet. Primo ſi hab3 pecuniam vnde reſtituere valeat priuſquã moriat̃ ꝑ ſeip̄m vl' ꝑ fidelem amicũ reſtitutioni illam exponat. Scḋo faciat publice proponi edictum in locis a quorũ incolis ſunt extorte v ſure quod om̄s veniãt ⁊ ſi aliq̃ appareãt quib9 fides ſit adhibenda p̄us alias potius illis reſtituat̃ quã pauperibus eroge tur vt notat.glo.ibidẽ ſuꝑ verbo ſatiſfieri.Tertio ſi aliq̃d defuerit ꝑ cautionem ydoneã ſuppleat vt.ṡ.Quarto ſi vſurariu3 habet aliqua inſtrumẽta vl' ſcripta ex tunc ea caſſet ꝑ publicũ inſtrumẽtu3 vel redigat ad debitum veritatis.

De forma abſolutionis ab excommunicatione.

Uo ad abſolutionē ab excōmunicatione. Sciendū qd du plex eſt excōicatio. ſcz iuris et hominis. Ab excōicatione iuris maiori ſeu minori et regulariter epūs ſubditos ſuos. et plati exempti ſibi ſubditos abſoluere pūt. niſi papa abſolutionem ſibi reſeruauerit ex de ſen. excō. nupt. vel etiā ſede vacante. capitulum aut ille ad quem epalis iuriſditio pertiuz ex de ma. et obe. capit. ij. li. vi. A ſnia vero hoīs nō pōt abſoluere niſi qui eā tulit vel eius ſucceſſor ſi hz eandez iuriſditionē ſup excōicatum quā ipē qui tulit habuit. ij. q. iii. ſi epus. ij. vel etiā ſuperior ſcdm Rich. in. iiii cum tū alia ſit excōicatio pertinens ad forū ꝯtentioſuz et alia ptinens ad forū penitentialem Sciendū q a prima abſoluere pōt etiā nō ſacerdos. ex de ſenten. excō. cū illorū. et c. canonica et de ꝯſue. quanto. Nā abſoluere potius eſt iuriſditionis quaz ordinis. ij. q. i. nemo. ſolēnia tamē abſolutionis ſicut dicere orationes cū ſtola pſalmuz penitētialem et in eccleſiā introducere eſt ordinis et officij de exceſ. prela. c. fi. et de ſen. excō. nup. Ab illa vero q̄ procedit ex vi clauiuz ſolus ſacerdos abſoluere poteſt Hoſ. tū de pu. et Jo. ſup decretalem A nobis extra de ſen. excō clarius dicūt. ſ. q oīs ſuperior etiam nō ſacerdos hñs ptātem excōicandi hz etiā et abſoluēdi quātum ad reſtitutionem excōmunicatū ad actus legittimos habilem et cōmunioni fidelium ſed quātum ad tollendū culpaz ratione criminis vel ꝯtumacie ꝯtracte requirit abſolutio ſacerdotiſ. Con. Rich. in. iiii. di. xviij ar. x. q. iiii. vbi dicit q in prima excōicatione nō eſt neceſſariuz q abſoluēduſ dicat p̄ciſe abſoluo te. ſed ſufficit dicere reuoco relaxo et hmōi verba. Jn illa vero que fit ex vi clauium in foro ꝯſcientie debet ſacerdos dicere. Ego te abſoluo. Joh. an. ſup verbo reuocationem. extra de his que vi metus ve cauſa. ca. i libro ſexto. Circa hoc triplicit diſtinguit et ſoluit vide ibi. Ligatus tamē pluribus ſentētijs vt vna ex diuerſis cauſis ſi vult vere abſolui debet exprimere omnem ſententiam et cauſam. et ſic vna abſolutio ſufficit ad plures excōmunicationes tollendas aliter nō teneret abſolutio quia p ſurreptionem obtēta eēt extra de ſen. excō. officij. et de hoc dicit clariꝰ. Rich. vbi

ſupra.ar.iii. q.x.regulariter igitur in abſolutione ab excōicatione maiori quattuor obſeruanda ſunt. Primū eſt vt excōicatus in omni caſu anteq̄ȝ abſoluatur iuret ſtare mandatis eccleſie vel ipſius abſoluētis ſiue ꝙ parebit iuri. Et licet ho. dixerit iuramentū eſſe de ſubſtātia abſolutionis tn̄ ꝯtrariū tenet cōmunis opinio. Unde ſi omittatur qđ fieri nō dȝ tenet nihilominus abſolutio. ex. e. Cū deſideres. Et dn̄s And. de bu. ibidem. Con. Goff. ꝛ. ẜẜ. de pueris an debeāt iurare relinquit arbitrio abſoluentis. Scđm eſt ꝙ ſi quis excōicatus eſt pro notoria offenſa in proximū nō abſoluatur niſi ꝑus ſatiſfecerit et expte ꝑmo. qđ p̄ſertim obtinet quādo hoc in iure exp̄ſſe cautū reperitur. Alias ſi nō p̄ōt debȝ abſolui recepta ab eo ydonea cautione ꝙ ſatis faciet ſi ad pinguiorem fortunā ꝑuenerit. idē dico ſi pro ꝯtumacia aut offenſa dubia erat excōicatus qꝛ ſilr ſufficit cautio iuratoria vbi nulle expenſe petūtur vt ibi ꝛ in. c Odoarduſ extra de ſolu. Abſolutio enī negāda nō eſt. xxvi. q. vi. Si p̄ſbiter. Tertium eſt qđ abſoluat̄ ꝑ euȝ q̄ tulit ſniam vl̄ ſuperiorem ſuū vl̄ alium cui cōmiſſa fuerit autoritas abſoluēdi debita forma ſeruata. Sic abſoluens enī excōicatum virgis vl̄ corrigīs ſcapulas nudas h̄ntem verberabit dicēdo pſalmum. Miſerere mei deus vel aliū penitentialē cū Gloria patri. ꝑcutiendo ſemel in quolibȝ verſu. poſtea dicat. kyriel. xp̄el. Pater nr̄. ẜ. Et ne nos īducas ẜ. Saluum fac ſeruū tuuȝ. Rn̄deat. Deus me⁊ ſperantē in te ẜ. Nihil proficiat inimicus in eo. Rn̄deat. Et filius iniquitatis non opponat nocere ei. ẜ. Eſto ei dn̄e turris fortitudinis Reſpōdeat. A facie inimici. ẜ. Dn̄e exaudi orōnem meā. Rn̄deat. Et clamor meus ad te veniat. ẜ. Dn̄s vobiſcum. Reſpōdeat. Et cum ſpū tuo.

Oratio.

Deus cui propriū eſt miſereri ſemper ꝛ ꝑcere ſuſcipe deprecationem noſtram ꝛ hunc famulum tuum quem excommunicationis cathena conſtringit miſeratio tue pietatis abſoluat. Per xp̄m dn̄m nr̄ȝ. a. xi. q. iii. cū aliq̄s. Quartū eſt qđ abſoluto fiāt mādata iuſta ꝛ rōnabilia alias appellare poſſet ex̄ de pac. capit. finali. Erit

autem ei p̄cipue iniungendum qd̄ de cetero nō faciat ꝯtra euꝫ canonem propter quē erat excōicatuſ. vt incēdiario qd̄ nunq̄ꝫ incendat ꝑcuſſori clerici qd̄ nunq̄ꝫ ꝑcutiat ꝛ hmōi. xxiii. q. vltima peſſimaꝫ. Aliquādo etiam requirit̄ cautio ꝙ de cetero talia nō faciat. extra de ſent. excō. Graueꝫ. Sed ſi appareat ſnīa iniuſta nullū mandatum fiat abſolutio.

In abſolutione aūt ab excōicatōne minori nō requirit̄ hec ſolennitas extra eodē ti. Nuꝑ In maiori vero licet ſine cauſa omitti nō debeat. tn̄ ſi omittatur abſolutio valet. Nā cuꝫ q̄s poſſit ſimplici verbo excōicari. ita ꝛ ſimplici verbo pōt abſolui vt ſentiūt. Tho. ꝛ Richardus: vbi ſupra. ꝛ fere oms̄ doctores licet. Hoſtiēſis dicat ꝯtrarium Immo etiā quo ad eccleſiā valet videlicꝫ abſolutio ſiue iuſta ſit ſiue iniuſta. l. di. pōderet. extra de reg. iur. cum ſunt. lib. vi. niſi fuerit ex cauſa falſa. puta ſi abſoluendus dicat ſe ſatiſfeciſſe vel iniuriā ſibi remiſſam fuiſſe vel aliq̄d tale quod ſit falſum. q: ſic iudex nō intendit abſoluere. extra de offi. ordi. expte. Poteſt etiā quis abſens et inuitus ab excōicatione abſolui ſcd̄m tho. ꝛ Rich. vbi ſupra. ar. x. q. i. ꝛ. ij. Et intellige. Rich. ꝙ quis pōt abſolui inuit⁹ a ſententia hoīs nō aūt a ſnīa iuris vide ibi.

Forma abſolutionis habentium indulgentiā plenariam.

Primo abſoluendus dicat. Confiteor. Et premiſſa a ſacerdote oratione. Miſereat̄ tui ꝛ dn̄s ih̄s xp̄us. Subiungat. Autoritate dei ꝛ beatorū apoſtolorū. Petri ꝛ Pauli. ꝛ ſācte romane eccleſie inde cōmiſſa ꝛ tibi cōceſſa. Ego abſoluo te ab omī ſnīa excōicationis maioris vel minoris ſuſpēſionis ꝛ interdicti ſi teneris ꝛ reſtituo te vnitati fidelium ſanctis ſacramētis eccl̄ie Et eadem autoritate inde cōmiſſa. Ego abſoluo te ab oībuſ pctis tuis ꝯfeſſis ꝯtritis ꝛ oblitis. Item autoritate dei ꝛ beatoruꝫ apoſtolorū Petri ꝛ Pauli. ꝛ ſancte romane eccleſie. ꝛ etiaꝫ autoritate dn̄i noſtri Pe. ſummi pōtificis mihi in hac ꝑte cōmiſſa ꝛ inquātuꝫ debeo ꝛ poſſum ſi illa vice morieris abſoluo te ab oībus penis tibi in purgatorio debitis propter culpas ꝛ offenſas quas ꝯtra deuꝫ ꝯmiſiſti. ꝛ inquantū inde ꝑmittitur reſtituo te illi innocenti

in qua eras qñ baptiſat⁹ fuiſti. Si xo iſta vice nõ morieris reſeruo tibi plenariã indulgentiam tibi pceſſaꝫ a dño papa pro vltimo articulo mortis tue. In noie pr̃is ⁊ filij ⁊ ſpũſſci Amen

Interrogatiões bti Anſhelmi faciende infirmo morienti

Primo interrogare debet. Si credit oĩa que ſunt fidei chriſtiane. Et rñdeat Credo. Scdõ ſi gaudet ſe mori in fide chriſtiana. Et rñdeat Gaudeo. Tertio ſi recognoſcit ſe deũ multũ offendiſſe. Et rñdeat Recognoſco. Quarto ſi dolet de omi dei offenſa. Et rñdeat Doleo. Quinto ſi proponit de cetero ab omi offenſa pcti mortalis abſtinere Et rñdeat diuino auxilio mediãte propono. Sexto ſi credit ſe meritis paſſionis xp̃i ⁊ nõ ꝑ ꝓpꝛijs ad gloriam ꝑuenire. Et rñdeat Credo. Ultimo debet ſibi dici. Si occurrerit tibi inimicus dyabolus ſemꝑ ei opponaſ merita paſſionis xp̃i.

☞ Si quẽ peniteat ſcelerum culpamꝗ fateri.

☞ Aures clauigeri preſulis ãte velit.

☞ Non indigneẽ docti precepta libelli.

☞ Quiꝗ ſalutifere norma ſit ampla vie.

☞ Quis credet. vetus abſcõdit ſua crimina chaym.

☞ Culpaꝫ percuſſo fratre negauit Abel.

☞ Ex illo ſoboles ítala ſ Chaima per oras.

☞ Creuit. ⁊ hoſ iter Bartholomeus erat.

☞ Mũdanas contẽpſit opeſ ſub paupere diues.

☞ Franciſco nec auũ gaudet habere Chaim.

☞ Quod fratreꝫ dixit pater occidiſſe negaſti.

☞ Oſtendam culpaꝫ diſſimulare nephas.

☞ Et quo cuiꝗ modo preſtet delicta fateri.

☞ Si modo poſt ipm ſidera crimen amet.

☞ Dixit vt hec. ſacrũ ſibi cõfeciſſe volumen.

☞ Pergit nõ parua ſcripta legenda mora.

☞ Turba coit. plenũꝗ ſue ſitibunda ſalutis.

☞ Dignũ te repetit Bartholomee librum.

☞ Nec mora Xp̃oferuſ populum coiſſe fidelem.

☞ Ualdafer attenta protin⁹ aure notat.

☞ Exſaturemus ait dignans dis agmina votis.

Nov. 1936

HEIDELBERG

HEINRICH KNOBLOCHTZER

BARTHOLOMÆUS DE CHAIMIS. Interrogatorium sive confessionale. c. 1489.

*Hain *2480; B.M.C., part III, p. 670.*

Printed with gothic type, in quarto form, in two columns, 35 lines to a column. It has 106 leaves, the last blank. The size of a leaf is 192 × 138 mm., and the text in a column measures 132 × 45 mm. In modern green morocco binding.

THIS is one of the many penitential books that were popular among the clergy of the fourteenth and fifteenth centuries. It contains the canonical rules and decisions about the penances for the various sins. In some of these books the sins are treated in alphabetical order; in others, however, as in our volume, they are arranged in groups. The author of this particular *Confessional,* according to the opening lines, was a Franciscan friar in the monastery of Sancta Maria de Angelis, near Milan. The date of the composition of the work is not known. Christopher Valdarfer at Milan printed it for the first time in 1474;and during the next quarter century it was reprinted by a number of printers.

Heinrich Knoblochtzer, who produced this edition, was active at Heidelberg from 1489 till 1491, publishing there about a score of volumes. Originally he started his career at Strassburg in 1476. He printed mostly popular books, some in the vernacular — a preference which he followed even in the University town of Heidelberg.

Bought in June 1935.